

**DĚJINY
ZJEVENÍ BOŽÍHO
V NOVÉM ZÁKONĚ.
PRO IV. TŘÍDU ŠKOL STŘEDNÍCH.**

SEPSAL

ŠIMON POKOJ,

c. k. profesor české vyšší reálky v Českých Budějovicích.

Schváleny nejdůstojnějším knížecím arcibiskupským ordinariátem v Praze dne 26. listopadu 1902, čís. 13.377, nejdůstojnější biskupskou konsistoří v Hradci Králové dne 9. září 1904, čís. 8744, nejdůstojnější biskupskou konsistoří v Čes. Budějovicích dne 22. září 1904, č. 7993, nejdůstojnějším biskupským ordinariátem v Brně dne 13. ledna 1913, čís. 288, nejdůstojnějším biskupským ordinariátem v Litoměřicích dne 9. března 1915, čís. 2089, a c. k. ministerstvem kultu a vyučování dne 14. května 1915, čís. 13.648.

DRUHÉ, PŘEPRACOVANÉ VYDÁNÍ.

SE 47 ILUSTRACEMI A 3 MAPKAMI.

CENA 1 K 80 h.

V PRAZE.

V CÍSAŘSKÉM KRÁLOVSKÉM ŠKOLNÍM KNIHOSKLADĚ.

1915.

- 2 -

Školní knihy, v některém c. k. školním knihoskladě vydané, nesmějí se prodávati draže nežli za cenu na titulním jich listě udanou.

Všecka práva vyhrazena.

Knihkárna c. k. školního knihoskladu v Praze.

ÚVOD.

Dějiny zjevení božího v Novém zákoně pojem, prameny, důležitost a rozdělení.

Pojem. Dějiny zjevení božího v Novém zákoně jsou spořádané vypravování, jak se Bůh zjevil lidstvu naposled skrze Syna svého a skrze svaté apoštoly.

Prameny. Prameny dějin zjevení božího v Novém zákoně jsou:

P í s m o s v a t é N o v é h o z á k o n a a ú s t n í p o d á n í n e b o l i t r a d i c e.

P í s m o s v a t é N o v é h o z á k o n a jest sbírka knih, které vniknutím Ducha svatého po příchodu Kristově sepsány a od církve za slovo boží uznány byly.

Zákonem sluje tato sbírka knih, protože Bůh zjevil v nich vůli svou, aby byla pravidlem nebo zákonem lidem všem.

Knihy Písma svatého Nového zákona dělíme podle obsahu 1. *v e k n i h y d ě j e p i s n é* (historické) 2. *n a u č n é* (didaktické) a 3. *p r o r o c k é*.

D ě j e p i s n ý c h k n i h jest 5, totiž: Čtyři evangelia (podle svatého Matouše, Marka, Lukáše a Jana) a Skutky apoštolské sv. Lukáše.

N a u č n ý c h k n i h jest 21, totiž: 14 listů sv. Pavla (1 Římanům, 2 Korint'ánům, 1 Galatům, 1 Efesanům, 1 Filipánům, 1 Kolosanům, 2 Thesaloničanům, 2 Timotheovi, 1 Titovi, 1 Filemonovi, 1 Hebreům) a 7 listův jiných apoštolů (1 sv. Jakuba Ml., 2 sv. Petra, 3 sv. Jana, 1 sv. Judy).

P r o r o c k á k n i h a jest jedna, totiž: Zjevení sv. Jana.

Ú s t n í m p o d á n í m neboli *t r a d i c í* rozumíme zjevené pravdy, které apoštolé kázali, ale nenapsali.

- 4 -

Důležitost. Dějiny zjevení božího v Novém zákoně jsou důležité, protože líčí pozemský život, působení a utrpení Pána našeho Ježíše Krista a sv. apoštolů.

Rozdělení. Dějiny zjevení božího v Novém zákoně mají dvě doby.

P r v n í d o b a líčí pozemský život Pána Ježíše, a to napřed skrytý, potom veřejný. Veřejný život Páně záležel v činnosti učitelské, kněžské a královské. Veřejné vystoupení Páně předcházela příprava.

D r u h á d o b a jedná o životě a činnosti sv. apoštolů.

§ I. Stav zeměpisný v Palestině za času Kristova.

Rozdělení země. Za času Krista Pána Palestina byla rozdělena od Heroda Velikého ve čtyři kraje. Jména jejich byla: *Galilea, Samaria, Judea a Perea*.

První tři kraje zabíraly Předjordánsko, Perea Zajordánsko.

Galilea. 1. *Galilea* byl kraj severní. Byla velmi úrodná a proto také hustě zalidněna, zvláště při jezeře Genezaretském. Obyvatelstvo bylo valně pomícháno s pohany, zvláště v části hořejší. Proto sv. Matouš mluví o Galilei pohanské (4, 15). Z té příčiny Židé judští nedůvěřovali Židům galilejským, pochybující o pravověrnosti jejich a pohrdali celým krajem (Jan 1, 46). Galilejští Židé prozrazovali se zvláštním nářečím (Matouš 26, 73). Galilea byla hlavní území pozemské činnosti Kristovy; odtud slul „Galilejský“ (Mat. 26, 69). Také většina učedníků a apoštolů pocházela z Galileje; odtud název jejich „muži galilejští“ (Skut. 1, 11). Památná místa v Galilei jsou: Kafarnaum, Betsaida, Magdala, Tiberias na jezeře Genezaretském; Kana (Káně), Nazaret, Naim uprostřed země. Také dvě hory jsou památné ze života Kristova: hora Tábor východně od Nazareta a hora Blahoslavenství západně od Tiberiady.

Samaria. 2. *Samaria* byla prostřední a nejmenší z krajů předjordánských, hornatá, ale úrodná a četně obydlená. Obyvatelstvo její bylo smíšenina z Izraelitův a pohanů. Když národ izraelský vrátil se ze zajetí r. 536 př. Kr., jsa veden knížetem Zorobabelem a veleknězem Josuem, a počal stavěti rozbořený chrám v Jerusalemě, Samaritáni chtěli

- 5 -

stavěti spolu s nimi (Ezdr. 4, 2). Avšak Zorobabel a Josue obávající se, aby lid očištěný zajetím nesmísl se opět s lidem nasáklým pohanstvím, odřekli jim. Odtud vzniklo veliké nepřátelství mezi Židy a Samaritány. Později Samaritáni vystavěli si vlastní chrám na hoře Garizim u Sichema. Důležitá města tohoto kraje byla: Sichem a Samaria. Blízko Sichema byla studnice Jakubova.

Judea. 3. *Judea* byla jižní kraj předjordánský, sahající na jih až k zemi idumejské. Byla největší z krajů předjordánských, úrodná obilím, ovocem a zvláště vínem. Památná místa její jsou: Jerusalemské uprostřed země, na východ od něho Betfage, Betanie, Jericho; na jih Betlehem nebo Betlem a Hebron; na západ Emmauzy, Lyda, Jope; na sever u moře Caesarea Palestinská (Přímořská).

Jerusalemské, hlavní město kraje i celé země, byl vystavěn na čtyřech pahorcích (Sionu, Ofelu, Morii a Akře). Za Heroda Agripy I. v letech 42-44 město rozšířilo se na sever přes Golgotu a Bezetu.

Perea. 4. *Perea* byla krajina východně od Jordánu až po města Gerasu a Filadelfii.

Vedle Perea byla v Zajordánsku tato území: Iturea, Trachonitis, Gaulanitis, Auranitis a Batanea.

V Zajordánsku byl spolek samosprávných měst:

Desítiměstí (Dekapolis). Obyvatelstvo těchto měst mluvilo řecky a bylo většinou pohanské.

Důležitá města za Jordánem jsou: Damašek, Caesarea Filipova, Betsaida Julias, Pela, Betanie naproti Jerichu a tvrz Machaerus na východ od moře Mrtvého.

§ 2. Život politický.

Herodes Veliký. Když Kristus Pán se narodil, Palestina nebyla samostatná, nýbrž byla poddána Římanům. Správcem jejím ve jménu císařově byl od r. 40 př. Kr. Herodes Veliký s titulem královským. Tento Herodes Veliký, syn Antipatra Idumejského, vyhubiv rod domácích knížat makabejských, založil v Palestině dynastii herodiánskou. Za něho, nedlouho před smrtí jeho, narodil se Kristus Pán. Tento Herodes dal povraždit pacholata betlémská.

- 6 -

Podle Josefa Flavia, dějepisce židovského († kolem r. 100 po Kr.), Herodes Veliký zemřel krátce před velikonočními r. 750 po založení Říma. Učený opat Dionysius Exiguus (v 6. století po Kr.), tvůrce letopočtu křesťanského, položil však narození Kristovo do r. 754 po založení Říma. Z toho se soudí, že Pán Ježíš se narodil o několik let dříve, nežli letopočet křesťanský udává.

jeho synové, Po smrti Herodově vládli synové jeho: Archelaus, Filip a Herodes Antipas.

Podle závěti otcovy měl dědit Judeu, Samaří, Idumeu a titul královský Archelaus, ale císař Augustus (30 př. Kr. - 14 po Kr.) jmenoval jej pouze etnarchou (= správcem národa nedocela samostatným). Ostatní bratři byli tetrarchy (= čtvrtníky, správci čtvrtiny nebo vůbec menší části země).

Filip vzal údělem severní část Zajordánska, totiž Itureu, Trachonitidu, Bataneu, Gaulanitidu a Auranitidu.

Herodes Antipas byl čtvrtníkem v Galilei a Perei. Tento Herodes měl za manželku dceru arabského krále Arey, ale pohrdl jí a žil s manželkou bratra svého, Herodiadou. Když mu zločin ten vytýkal sv. Jan Křtitel, byl z návodu Herodiadina uvězněn a sťat na hradě Machaeruntu. Před tohoto Heroda byl přiveden Kristus k soudu, protože jako příslušník galilejský byl jeho poddaný.

Z těchto tří knížat udržel si vládu až do smrti pouze Filip († 36 po Kr.), ostatní dva byli sesazeni od Římanův a vypověděni do Galie. Archelaus r. 7 po Kr. a Herodes Antipas r. 39 po Kr. Území Archelaovo (Judea a Samaří) bylo učiněno provincií římskou a spravováno prokurátory (vladaři, správci), kteří bydlili v Caesarei Přímořské a přijížděli do Jerusalema o svátcích a o zvláštních příležitostech.

Pátý prokurátor byl Pilát Pontský od r. 26 na podzim (779 od založení Říma) nebo 27 z jara (780 od zal. Ř.) do r. 37 po Kr. (790 od zal.Ř.). Pilát soudil Krista Pána.

vnuk, Území Antipovo bylo přirčeno (r. 39) Herodovi Agripovi I., vnuku Heroda Velikého, dědici Filipovu

- 7 -

(r. 37). Později (r. 43) dostalo se Agripovi I. ještě Judeje, Samaří, Idumeje a titulu královského, takže Agripa I. spojil všechny kraje pod žezlem svým a obnovil říši děda svého, Heroda Velikého. Říše ta však netrvala dlouho (41-44 po Kr.). Tento Herodes dal stít apoštola Jakuba Staršího (r. 42) a uvěznit Petra.

pravnuke. Po smrti Agripy I. Herodes Agripa II. obdržel (r. 53) jenom část území otcova (tetrarchii Filipovu) a titul královský.

Před tímto Herodem byl v Caesarei sv. Pavel. Herodes Agripa II. zemřel za císaře Trajana (r. 100 po Kr.).

Poznámka: Redokmen dynastie herodiánské:

Herodes Veliký

<i>Filip,</i>	<i>Aristobul Archelaus,</i>	<i>Filip,</i>	<i>Herodes Antipas,</i>
soukromník	etnarcha v Ju-	tertrarcha v Intu-	tetrarcha v Gali-
V Římě, manžel	dei, Samaří a	rei, Trachoni-	lei a Perei až
Herodiadin.	Idumei až do	tidě atd., † r. 36.	do r. 39 po Kr.
	r. 7 po Kr.	po Kr.	

Herodes Agripa I. † R. 44 po Kr.
Dědic Filipův r. 37 po Kr.
Nástupce Antipův r. 39 po Kr.
Pán Judska, Samaří a Itureje s názvem královským r. 41.

Herodes Agripa II.

† kolem r. 100 po Kr. Od r. 53
po Kr. pán Itureje, Trachonitidy,
části Galileje a Pereje s názvem
královským.

Berenike.

Drusila,

manželka prokurátora
Felixe.

§ 3. Život náboženský.

V náboženském smýšlení a jednání nebylo jednoty. Právě jako život politický tak i náboženský v Palestině byl v Palestině neutěšený.

Kultura řecká, šířená soustavně od dob Alexandra Velikého (336 - 323 př. Kr.), zasáhla celý východ. Alexander chtěl ovládat celý svět nejenom zbraní řeckou, nýbrž i duchem řeckým. Kdo přijali vzdělání řecké a řeč řeckou, sluli Helénisté (na rozdíl od vlastních Řeků nebo Helénů). Vlivu řeckému a tudíž i filosofii řecké a mravu řeckému neubránila se ani země židovská, ačkoliv zákon Mojžíšův zakazoval obcovati s pohany (III. Mojž. 20, 23-26). Přívrženci filosofie řecké a mravu řeckého byli hlavně bohatí

- 8 -

a vznešení Židé. Byli to s a d u c e o v é, nazvaní tak po jakémisi Sadokovi.

Ne všichni Židé podleli vlivu řeckému. Většina držela se houževnatě zákona Mojžíšova a ustanovení starších, ale i ta sběhla na scestí. Tito horlivci náboženští sluli f a r i z e o v é, t. j. oddělení. Oddělovali se nejenom od pohanů, nýbrž i od obecného lidu židovského vyšší znalostí zákona a větší dokonalostí mravů. Farizeové byli duchovní potomci oněch Židů, kteří navrátili se ze zajetí, pečovali o to, aby zákon Mojžíšův všude byl znám a plněn. Činnost jejich byla s počátku blahodárná, ale zvrhla se později. Farizeové vykládali zákon Mojžíšův doslovně, takže písmeno mělo u nich větší váhu nežli smysl, a dávali přednost výkladu (ustanovením starších) před zákonem božím (Mat. 15, 3). Žili většinou také dle písmena, dbajíce pouze vnějšího lesku a vnější dokonalosti, ale nikoli vnitřní svatosti. Proto Kristus Pán nazývá je „pokrytci“ a „obilenými hroby“ (Mat. 23, 27). U lidu měli velikou úctu pro zdánlivou zbožnost a dokonalost. Z nich vycházeli zákoníci a učitelé zákona. Také soudcovské stolice byly jimi obsazovány po celé zemi; zvláště při nejvyšším soudním dvoře, veleradě (synedriu), měli rozhodný hlas. Velerada židovská skládala se ze 71 člena: z úřadujícího velekněze jakožto předsedy, z bývalých veleknězů, z představených 24 tříd kněžských, ze starších lidu a ze zákoníkův.

Na základě proroctví mesiánského: „Požádej mne a učiním národ dědictvím tvým a končiny země vladařstvím tvým“ (Žalm. 2, 8) farizeové očekávali mesiáše jako vladaře pozemského, který se zjeví v lesku krále pozemského a osvobodí je ode jha poroby politické. O mesiáši, zakladateli říše lásky a pokoje, nechťeli věděti. Proto dotyčná místa Písma sv. různě překrucovali.

Úřad velekněžský pozbyl důstojnosti. Herodes Veliký, vyhubiv rod makabejský, odstranil také velekněze z rodu makabejského. V rodě tom velekněžství bylo dědičné. Od té doby velekněžství bylo propůjčováno osobám nepatrným, od nichž nebylo se obávati odporu, a nebylo dbáno ani původu z rodu velekněžského ani ostatních vlastností, předepsaných zákonem.

PRVNÍ DOBA.

I. díl.

Skrytý život Ježíšův.

(Od 5. roku př. Kr. do 26. roku po Kr. nebo od r. 748 -779 od zal. Říma.)

§ 4. Události před narozením Ježíšovým.

I. Anděl zvěstuje narození předchůdce Ježíšova.

Podle proroctví Isaiášova a Malachiášova Kristus měl mít předchůdce. Tím předchůdcem byl Jan, syn kněze Zachariáše a manželky jeho Alžběty, rovněž z rodu Aronova. Bůh sám si jej vyvolil a k úřadu předchůdce Kristova připravil. Jak se to stalo, vypravuje evangelista sv. Lukáš.

Luk. 1, 8-22. Když Zachariáš konal úřad kněžský v pořádku třídy své před Bohem, ukázal se mu anděl Páně, stoje na pravé straně oltáře zápalu. Zachariáš uzřev jej ulekl se. Anděl řekl mu: „Neboj se, Zachariáši, neboť jest vyslyšena modlitba tvá. Manželka tvá Alžběta porodí ti syna a nazveš jméno jeho Jan. Ten bude veliký před Pánem. Vína a nápoje opojného nebude pít a Duchem svatým bude naplněn, dříve než se narodí. Mnohé ze synův izraelských obrátí k Pánu Bohu jejich." Zachariáš řekl k andělu: „Po čem to poznám?" Anděl odpověděl: „Já jsem Gabriel, který stojím před Bohem, a byl jsem, poslán, abych k tobě mluvil a ty věci ti zvěstoval. Hle, budeš němý a nebudeš moci mluvit až do dne, ve kterém se ty věci stanou, protože jsi neuvěřil slovům mým." Lid očekával Zachariáše a divil se, že prodlévá v chrámě. Když Zachariáš vyšel, nemohl mluvit k nim. Proto oni poznali, že měl vidění v chrámě. On sám dával jim znamení a zůstal němý.

Poznámky. Proroctví Isaiášovo o předchůdci Ježíšově zní: „Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Hospodinovu ..." (40, 3) ; proroctví Malachiášovo: „Aj, já posílám anděla svého a připraví cestu před tváří mou" (3, 1).

- 10 -

Obraz: Anděl zvěstuje narození Ježíšovo

- 11 -

Anděl zvěstoval Zachariášovi nejenom, že se mu narodí syn, nýbrž i jak bude veliký a jaký bude jeho úkol. Veliký bude před Bohem pro vnitřní svatost svou. Tato svatost bude mu udělena dříve, než se narodí, a bude patrná i na venek tím, že bude plnit slib nazirský; úkol jeho bude obracet lid k Bohu a připravovat na mesiáše.

Lid divil se, že Zachariáš prodlévá v chrámě, protože kněžím nebylo ve svatyni prodlévati déle, než vyžadovala služba jejich.

Lidé poznali, že Zachariáš měl vidění, z němoty jeho. Soudili zajisté, že měl nějaké vidění, jež se ho tak dotklo, až pozbyl řeči. Domněnku tu potvrdil jim sám Zachariáš tím, že jim dával znamení.

2. Anděl zvěstuje narození Ježíšovo.

Luk. 1, 26-38. V měsíci šestém anděl Gabriel byl poslán od Boha do města galilejského, jemuž bylo jméno Nazaret, k panně zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef z domu Davidova a jméno panny Maria. Když k ní anděl vešel, řekl: „Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami." Maria, uslyševši řeč tu, zarmoutila se a přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení. Anděl řekl jí: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Aj, počneš a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Tent' bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude a dá jemu Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce." Maria řekla k andělu: „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?" Anděl odpověděl: „Duch svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tebe. Proto i co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn boží." Maria řekla: „Aj, děvčečka Páně, staniž mi se podle slova tvého." I odešel od ní anděl.

Poznámky. Měsíc šestý - t. j. od té doby, co byl anděl u Zachariáše.

Maria jest ona panna, o níž mluví prorok Isaiáš: „Aj, panna počne a porodí syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel" (Is. 7, 14).

Panna Maria byla zasnoubena sv. Josefu, aby se o ni staral.

Protože Panna Maria byla zasnoubena sv. Josefu a tudíž muže znala, slova její mohou mít pouze ten smysl, že učinila slib ustavičného panenství. Ptá se tudíž, jak lze státi se matkou mesiášovou a přece nezrušiti slibu učiněného.

Slovy: „Aj, děvčečka Páně" Panna Maria podrobuje se vůli boží jako děvčečka (služka) a svoluje státi se Matkou boží. V tom okamžiku „Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi" (Jan 1, 14).

Pannu Marii nazýváme právem Matkou boží, protože „co se z ní svatého narodí, slouti bude Syn boží" (Luk. 1, 35).

Svátek Zvěstování Panny Marie 25. března.

- 12 -

3. Navštívení Panny Marie.

Luk. 1, 39-56. Povstavši pak Maria v těch dnech, odešla s chvátáním na hory do města judského. I vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu. Když Alžběta uslyšela pozdravení Marie, naplněna jest Duchem svatým a zvolala hlasem velikým: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého! Odkud mi to, aby matka Pána mého přišla ke mně? Blahoslavená jsi, že jsi uvěřila, neboť vykonány budou ty věci, které ti byly pověřeny od Pána.“ Maria řekla: „Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém, že shlédl na nízkost děvečky své. Aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývají budou všickni národové, protože veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest a svaté jméno jeho a milosrdenství jeho od pokolení do pokolení těm, kteří se ho bojí. On učinil moc ramenem svým, rozptýlil ty, kteří jsou pyšní v mysli srdce svého. Sesadil mocné s trůnu a povýšil ponížené. Lačné naplnil statky a bohaté propustil prázdné. Ujal se Izraele, služebníka svého, rozpomenuv se na milosrdenství své, jak mluvil k otcům našim, k Abrahamovi a potomstvu jeho na věky.“ Maria zůstala s Alžbětou asi tři měsíce a navrátila se do domu svého.

Poznámky. Město judské v horách, v němž bydlil Zachariáš, jest asi vesnice „Sv. Jan v horách“ (arabsky Ain-Karim), 7 1/2 km západně od Jerusalema, protože tam ukazují místo narození sv. Jana Křtitele. Jest tam krásný chrám Páně a klášter františkánský.

Účel cesty Panny Marie byl blahopřáti příbuzné, radovati se s ní a sloužit jí.

V domě Zachariášově ponejprv vyšlo z úst lidských oslovení Panny Marie „Matka Páně (boží)“.

Oslovení „Matka Páně“ pohnulo Pannu Marii k nadšenému chvalo zpěvu. Tento chvalozpěv od začátečního slova latinského textu sluje Magnificat (= velebí). V tomto chvalozpěvu Panna Maria děkuje Bohu za milosti, kterých ze vtělení božího dostane se jí (v. 46-49) i veškeré církvi (50), a velebí moc Vykupitele, jenž zvítězí nad hříšným světem (51-53) a zbuduje na zemi opět novou říši boží (54-55). Tento chvalozpěv církev modlí se každodenně při nešporách, děkujíc Bohu za milost vykoupení a uctívajíc zároveň Rodičku boží.

Svátek Navštívení Panny Marie 2. července.

- 13 -

4. Narození Jana Křtitele

Luk. 1, 57-79. Když se Alžbětě naplnil čas, porodila syna. Sousedé a příbuzní její uslyšeli, že s ní učinil Hospodin veliké milosrdenství, proto radovali se spolu s ní. V den osmý nazývali dítě podle jména otce jeho Zachariášem. Ale matka jeho odpověděla: „Nikoli, slouti bude Jan.“ Řekli k ní: „Vždyť nikoho není v příbuzenstvu tvém, který by slul jménem tím.“ I dávali znamení otcí jeho, jak by syna chtěl nazývat. Zachariáš, požádav deštičky, napsal na ni: „Jan jest jméno jeho.“ Všichni se podivili. A hned otevřela se ústa Zachariášova a mluvil velebě Boha. Na všechny sousedy přišel strach a po všech horách rozhlašovány jsou tyto věci. Všichni, kteří je slyšeli, chovali je v srdci svém řkouce: „Kým asi bude dítě toto?“ neboť ruka Páně byla s ním. Zachariáš pak, otec jeho, naplněn jest Duchem svatým a prorokoval řka: „Požehnaný Pán Bůh izraelský, že navštívil a učinil vykoupení lidu svého. Vyzdvihl nám roh spasení v domě Davida, služebníka svého, jak slíbil skrze ústa svatých proroků svých, kteří jsou od věků, vysvobození od nepřátel našich a z ruky všech, kteří nás nenávidí, aby učinil milosrdenství s otcí našimi a rozpomněl se na svatou smlouvu svou, na přísahu, kterou přísahal Abrahamovi, otcí našemu, že nám dá, abychom beze strachu, jsouce vysvobození z ruky nepřátel svých, sloužili mu ve svatosti a spravedlnosti před ním po všechny dny své. A ty, synu, prorokem Nejvyššího slouti budeš, neboť budeš předcházeti před tváří Páně, abys připravoval cesty jeho, abys dal lidu jeho poznání spásy na odpuštěnou hříchů jejich skrze útroby milosrdenství Boha našeho, v nichž navštívil nás východ s výsosti, aby osvětlil ty, kteří sedí ve tmě a ve stínu smrti, aby řídil nohy naše na cestu pokoje.“

Poznámky. Chvalozpěv Zachariášův jest jaksi poslední žalm mesiánský a sluje od počátečního slova latinského textu Benedictus (Požehnaný Pán Bůh izraelský...). Zachariáš prorokuje v něm, jakých statků dojdeme vykoupením Kristovým (68-75) a jaké povolání bude mítí syn jeho (76-79). Církev modlí se tento chvalozpěv každodenně ve kněžských hodinkách při Chválách (Laudes), děkujíc Spasiteli za všechny milosti vykupitelského díla jeho. Také u hrobu tímto chvalozpěvem děkuje Spasiteli za všechny milosti, prokázané zemřelému křesťanu, a prosí za slavné vzkříšení jeho.

Svátek Narození sv. Jana Křtitele 24. června.

- 14 -

Obraz: Narození Páně

- 15 -

Poučení. Vtělení Syna božího jest největší skutek milosrdenství božího na zemi. Proto vzpomínejme na ně každodenně modlíce se

„Anděl Páně“ a děkujeme Kristu Pánu za nevýslovnou milost, kterou nám prokázal vtělením svým!

§ 5. Narození Ježíšovo.

Podle proroctví Micheášova (5, 2) Kristus měl se narodit v Betlémě. Avšak Panna Maria se sv. Josefem bydlili v Nazaretě. Aby toto proroctví se splnilo, k tomu přispěl řízením božím pohanský vladař, římský císař Oktavian Augustus (30 př. Kr. - 14 po Kr.). Evangelista sv. Lukáš praví:

Obrázek: Kaple v jeskyni Narození Ježíšova v Betlémě.

Luk. 2, 1-7. V těch dnech vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět. Všickni šli, aby se přiznávali, každý do města svého. Josef a Maria odebrali se do Betlema, města Davidova, protože byli z královského rodu Davidova. Když byli v Betlémě, Marii naplnili se dnové, aby porodila. I porodila syna svého, prvorozeného, obvinula jej plénkami a položila jej v jeslích, protože neměli místa v hospodě.

- 16 -

Poznámky. Proroctví Micheášovo zní: „A ty, Betleme Efrata, maličký jsi v tisících judských, ale z tebe vyjde mi, jenž bude panovníkem v Izraeli, a východové jeho od počátku, ode dnů věčnosti“ (5, 2).

Císař Augustus věnoval velikou pozornost duchodům státním, jež byly vyčerpány válkami občanskými. Za tím účelem zakládal všude v říši knihy pozemkové, aby na základě jich byla vyměřena daň. Císařský rozkaz, aby byl popsán veškeren svět, vyšel r. 748 po zal. Říma nebo 5 př. Kr.

Prvorozený slul syn i tehdy, když byl jediné dítě, protože s prvorozenstvím byla spojena veliká práva.

Když Josef a Maria přišli do Betlema, nebylo tam pro ně přístřeší; hospody byly přeplněny cizinci. Proto se uchýlili za město do jeskyně. Takových jeskyň shledáváme v Palestině mnoho. Jsou to výmoly v bocích hor vápencových, jsou suché a poskytují přístřeší lidem i zvířatům. Tam narodil se Kristus. Splnila se tu slova, jež napsal sv. Jan: „Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali“ (Jan I, 11). Pán Ježíš narodil se v noci ze 24. na 25. prosince r. 749 po zal. Říma.

Jeskyně, v níž se Kristus narodil, jest proměněna v kapli, pokrytou vzácným mramorem na stěnách i na podlaze. Nad touto kaplí klene se veliký chrám Panny Marie, zbudovaný r. 330 od Konstantina Velikého a matky jeho Heleny, a kolem něho se prostírají budovy klášterní. Na místě, kde se narodil Kristus Pán, jest veliká hvězda stříbrná s nápisem:

„Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est,“ t. j. Zde z Panny Marie Ježíš Kristus se narodil.

Svátek Narození Páně 25. prosince.

Poučení. Kristus Pán narodil se chudičký. Tím dal najevo, že bohatství a sláva pozemská nemá ceny u Boha.

§ 6. Narození Kristovo zvěstováno pastýřům.

O narození Páně nevěděl nikdo mimo Marii a Josefa. Městečko, pohroužené ve spánek, nemělo ani tušení, že se narodil ten, jenž oslaví je více nežli král David. První z obyvatelů betlémských zvěděli o narození Páně pastýři, pasoucí stáda nedaleko Betlema. Jak se dověděli o narození Páně, dočítáme se v evangeliu sv. Lukáše.

Luk. 2, 8-20. V té krajině byli pastýři, ponocující a na stráži jsouce u stáda svého. Najednou obklíčila je jasnost boží a anděl Páně stál vedle nich. I báli se bázní velikou. Anděl řekl jim: „Nebojte se, neboť zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. Toto bude vám znamením: Naleznete nemluvnátko plénkami obvinuté a položené v jeslích.“ Sotva anděl domluvil, přidružilo se

- 17 -

k němu množství duchů nebeských, chválicích Boha a řkoucích: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“ Když andělé odešli do nebe, pastýři řekli vespolek: „Pojďme až do Betlema a vízme tu věc, která se stala, kterou Pán ukázal nám.“ I přišli chvátající a našli Marii a Josefa a nemluvnátko položené v jeslích. Viděvši dítě, poznali slovo, které jim bylo pověděno o tom dítěti. Všickni, kteří to slyšeli, divili se zvláště těm věcem, které jim byly praveny od pastýřů. Maria však uchovávala všechna slova ta, skládajíc je v srdci svém. Pastýři navrátili se, velebíce a chválice Boha ze všech věcí, které slyšeli a viděli, jak jim bylo pověděno.

Poznámky. Znamení, jež dali andělé pastýřům, aby našli Spasitele, bylo neobyčejné a nápadné, protože Židé očekávali mesiáše bohatého a slavného. Srovnávalo se zároveň s pokorou a prostotou pastýřů.

Chvalo zpěv duchů nebeských vyznívá ve dvě slova: sláva a pokoj; Sláva Bohu, pokoj lidem. Narozením Kristovým dostalo se slávy Bohu na výsostech, protože tento zázrak převyšuje všechny dosavadní skutky všemohoucnosti a lásky boží, nejsou znám ani andělům, kteří na něj patřiti žádají (I. Petr 1, 12), a také na zemi, protože Kristus oslavil Boha dokonale a naučil nás oslavovati Boha náležitě.

Narozením Kristovým přišel na svět pokoj s Bohem (smíření), pokoj s lidmi (láska k bližnímu) a pokoj s sebou (klid duševní).

Pokoje Vykupitelova nedojde však každý, nýbrž jenom ten, kdo jest dobré vůle, totiž kdo přijme Vykupitele, kdo dá se vésti jeho pravdou a milostí.

Tento chvalozpěv andělů církev opakuje při službách božích, děkujíc Bohu za všechny milosti plynoucí z narození Kristova. Největší z nich jest nejsvětější svátost oltární.

Poučení. Pastýři chvátili do Betlema a uviděvše dítě uvěřili, že jest Syn boží, ač okolnosti tomu nenasvědčovaly. I my mějme podobnou touhu po věcech božských a věrme každému slovu, jež pochází shůry, třeba se nesrovnávalo s názory a požadavky světa.

§ 7. Dětství Ježíšovo.

I. Pojmenování Páně.

Luk. 2, 21. Když se naplnilo dní osm, nazváno jest jméno dítěte Ježíš, kterým nazváno bylo od anděla.

Poznámky. Jméno "Ježíš" měly také jiné osoby ve Starém zákoně, jako Josue, Ježíš, syn Josedekův, Ježíš Sirach; avšak nikomu z nich nenáleželo v plném smyslu vykupitele a spasitele světa. Proto svatý

- 18 -

Petr kázal: „Není v nikom jiném spasení, aniž jest zajisté jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli spasení býti" (Skutk. 4, 12)

Svátek Jména Ježíš. Křesťanské pozdravení.

Svátek Jména Ježíš slaví se v neděli, připadající na některý den od 2.-5. ledna. Připadá-li však na tu neděli svátek větší nebo nepřipadá-li v tu dobu neděle vůbec, slaví se svátek Jména Ježíš dne 2. ledna.

Poučení. Protože jméno Ježíš jest jediné, v němž bychom spasení byli, vzývejme je důvěrně, kdykoli nám hrozí nebezpečství.

2. Obětování Páně

Podle zákona božího (II. Mojž. 13, 2) bylo obětovati vše prvorozené. Mimo to bylo izraelským matkám čtyřicátého dne po narození pacholet obětovati ve chrámě ročního beránka a holoubátka nebo hrdličku, byly-li bohaté; chudé matky obětovaly dvě holoubátka nebo hrdličky (III. Mojž. 12). Těmto zákonům podrobila se také Panna Maria.

Luk. 2, 25-29. Tou dobou byl v Jerusalemě člověk, jménem Simeon. Člověk ten byl spravedlivý a bohobojný a očekával potěšení izraelského. I dostalo se mu zjevení od Ducha svatého, že neužije smrti, leč by prve užil Pomazaného Páně. Simeon přišel v Duchu do chrámu. Když rodiče přinášeli dítě Ježíše, aby učinili za ně podle obyčeje zákona, vzal dítě na lokte své a chválil Boha řka: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji, protože oči mé viděly spasení tvé, které jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo ke zjevení národům a ke slávě izraelského lidu svého." Otec a matka jeho divili se těm věcem, které byly praveny o synu jejich. Simeon požeňnal jim a řekl Marii, matce Ježíšově: „Aj, tento jest postaven k pádu a k povstání mnohým v Izraeli a na znamení, jemuž bude odpíráno, a tvou vlastní duši pronikne meč, aby zjevna byla smýšlení mnohých srdcí." Také tam byla prorokyně Anna, vdova 84 let, která nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbami dnem i nocí. I ta přišla v touz hodinu, chválila Pána a mluvila o něm se všemi, kteří očekávali vykoupení izraelského.

Když Maria a Josef vykonali všecko podle zákona Páně, vrátili se do Galileje, do města svého Nazareta.

- 19 -

Obraz: Mudrci klanějí se Ježíšovi.

- 20 -

Poznámky. Protože Simeon nazval Krista Pána světlem ke zjevení národům, církev sv. světí v den Obětování Páně (Očišťování Panny Marie) svíce, tak zvané hromničky.

Kristus jest postaven k pádu a povstání mnohým v Izraeli podle toho, přijme-li kdo pravdu a milost jeho či ne.

Josef může se nazývati otcem Ježíšovým, protože jakožto manžel Rodičky boží zastupoval místo otce Ježíšova před světem a před zákonem.

Kristus jest postaven na znamení, jemuž bude odpíráno, protože bude terčem odporu a posměchu všem, kteří smýšlejí po světsku.

Slova: „tvou vlastní duši pronikne meč, aby zjevna byla mnohých srdcí smýšlení" znamenají: Při utrpení Kristově a při utrpení Panny Marie vyjde najevo, jakého kdo jest smýšlení. Podle sv. Pavla „Kristus ukřížovaný jest Židům pohoršení a pohanům pošestilost, ale věřícím jest moc boží a moudrost boží" (I. Kor. 1, 23-24).

Maria a Josef vrátili se do Nazareta, ale nikoli hned, nýbrž až po smrti Herodově (Mat. 2, 22-23).

Svátek Obětování Páně, jinak Očišťování Panny Marie 2. února.

Poučení. Při obětování Páně Simeon prorokoval: „Aj, tento jest postaven k pádu a k povstání mnohým." Kéž nejsme mezi těmi, jimž Kristus jest postaven k pádu!

3. Zjevení Páně.

Mat. 2, 1-12. Když se narodil Ježíš v Betlemě Judově za dnů Heroda krále, aj, mudrci od východu přijeli do Jerusalema říkouce: „Kde jest ten, který se narodil, král židovský? Neboť viděli jsme hvězdu jeho na východě a přijeli jsme poklonit se mu.“ Herodes, uslyšev to, zarmoutil se i všecken Jerusalem s ním. Proto shromáždív všechna knížata kněžská i učitele lidu, tázal se jich, kde by se Kristus měl naroditi. Oni řekli mu: „V Betlemě Judově; neboť tak jest psáno skrze proroka: A ty, Betleme, země judská, nikoli nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými, neboť z tebe vyjde vévoda, který bude spravovati lid můj izraelský.“ Potom Herodes tajně povolal mudrce a pilně se jich vyptával na čas hvězdy, která se jim byla ukázala. Propouštěje je do Betlema, řekl: „Jděte a pátrejte pilně po dítěti. Až je naleznete, oznamte mi, abych i já přijda poklonil se mu.“ Mudrci, vyslechše krále, odešli. A aj, hvězda, kterou byli viděli na východě, předcházela je, až přišla a stála nad místem, kde bylo dítě. Když uzřeli hvězdu, radovali se radostí velikou velmi. I vešli do domu a našli dítě

- 21 -

s Marií, matkou jeho. Hned padli a klaněli se mu. Potom otevřeli poklady své a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. Dostavše pak napomenutí ve snách, aby se nevraceli k Herodovi, jinou cestou vrátili se do krajiny své.

Poznámky. Mudrci od východu, t. j. z krajiny ležící na východ od Palestiny, byli asi babylonští nebo perští kněží (mágové.). Tito kněží zabývali se hlubokými a tajemnými studii, zvláště zkoumáním přírody. Pro svou učenost byli rádci králů, vychovateli princův a vykladači snů. Podle slov žalmu 71, 10: „Králové arabští a sabejsí dary přinesou“ křesťanští umělci učinili z nich krále; odtud svátek Sv. tří králů.

Počtem byli tři. Soudíme tak ze tří darů, jež obětovali. Jak se jmenovali, není známo z nejstarších památek. Jména Kašpar, Melichar a Baltasar vyskytují se teprve v VII. stol.

Hvězdou, která se jim zjevila a cestu ukazovala, jest si představití nějaký neobyčejný zjev světelný, podobný ohnivému sloupu na poušti (II. Mojž. 13, 21) nebo jasnosti, která se zaskvěla pastýřům betlemským (Luk. 2, 9).

Slavný astronom Kepler (†1630) pozoroval r. 1604, jak oběžnice Saturn, Jupiter a Mars se spojily (conjunctio) v souhvězdí Ryb v jedno veliké světlo. Blízko tohoto spojení ukázala se jiná hvězda první velikosti a neobyčejného lesku a bledla poněmhu, až zmizela. Podle výpočtu jeho takové spojení událo se prý také r. 747 po založení Říma, tedy právě před narozením Páně.

Co taková hvězda mimořádná znamenala, mudrci věděli jednak z proroctví pohanského proroka Balaarna, pocházejícího z těch krajin: "Vzejde hvězda z Jakuba" (IV. Mojž. 24, 17), jednak z vnitřního osvětlení božského. Svědčí o tom jejich jistota, s kterou se ptají: „Kde jest ten, který se narodil, král židovský?“ (Mat. 2, 2). Neptají se, z d a l i se narodil, nýbrž k d e ?

Herodes se zarmoutil, protože se obával o trůn. Všecken Jerusalem se zarmoutil, protože se obával válek občanských.

Myrha jest pryskyřice z keře Balsamodendron. Keř tento roste na západním břehu Arábie a ve východní Africe. Myrhy užívá se i jako kadidla a jako léku.

Svátek Sv. tří králů 6. ledna.

Poučení. Po příkladě sv. tří králův obětujme Bohu zlato - konajíce skutky milosrdné - kadidlo - majíce zalíbení ve zbožnosti, a myrhu - snášejíce trpělivě utrpení a zapírajíce se!

4. Útěk do Egypta.

Mat. 2, 13-18. Když mudrci odjeli, aj anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách říka: „Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta a buď tam, až ti povím, neboť Herodes bude hle-

- 22 -

dati dítěte, aby je zahubil.“ Josef vstav, vzal dítě i matku jeho v noci a odešel do Egypta a byl tam až do smrti Herodovy, aby se naplnilo, co pověděno jest od Pána skrze proroka říkoucího: „Z Egypta povolal jsem Syna svého.“

Herodes užřev, že byl oklamán od mudrců, rozhněval se náramně a poslav dal usmrtiti všecka pacholata, která byla v Betlemě a ve všech končinách jeho, od dvou let a níže podle času, na který se byl vyptal od mudrců. Tehdy naplnilo se, co bylo pověděno skrze Jeremiáše proroka říkoucího: „Hlas jest slyšen v Ramě, pláč a kvílení mnohé; Rachel, která oplakává syny své a nechce se dáti potěšiti, protože jich již není.“

Poznámky. Egypt byl odjakživa útočiště pronásledovaným Židům. Za dob Krista Pána byla tam četná kolonie židovská u Heliopole.

Poutníkům ukazují v Egyptě jižně od Kahyry podzemní kapli, „jeskyni Panny Marie“, a u bývalé Heliopole prastarý strom planého fíku. V jeskyni té prý sv. rodina bydlila a pod stromem tím prý cestujíc odpočívala.

Pobití pacholící jsou první mučedníci. Zemřeli nejenom pro Krista, nýbrž na místo Krista. Ač nebyli pokřtěni vodou, církev sv. uctívá v nich svěťce, protože byli pokřtěni křtem krve.

Svátek Mláďátek 28. prosince.

Rama byla 9 km severně od Jerusalema. Zde však Rama neznamená „město Rama“, nýbrž pouze „výšina“, protože hrob manželky Jakubovy Rachel jest u Betlema asi 1/4 hodiny při cestě do Jerusalema. Prorok Jeremiáš (31, 15) vidí Rachel kvílící nad lidem vedeným do zajetí babylonského. Evangelista Matouš uvádí tuto Rachel plakající také nad pobitými pacholaty betlemskými.

Poučení. Sv. Josef vstal, vzal dítě i matku jeho ještě v noci a odešel do Egypta. Toť vzor dokonalé poslušnosti. Sv. Josef neptal se: „Proč zrovna do Egypta? Proč tak daleko?“ a podobně, nýbrž konal, co bylo veleno, nic nenamítaje.

5. Návrat z Egypta.

Mat. 2, 19-23. Když Herodes umřel, aj, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách v Egyptě řka: „Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a jdi do země izraelské, neboť zemřeli, kteří hledali bezživotí dítěte.“ Josef vstal, vzal dítě i matku jeho a přišel do země izraelské. Uslyšev, že Archelaus kraluje v Judsku místo Heroda, otce svého, obával se tam jíti. Byv napomenut ve snách, obrátil se do krajin galilejských.

- 23 -

Tam bydlil v městě, jež slove Nazaret, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroky, že „Nazaretský slouti bude“.

Poznámky. Bezživotí dítěte hledali Herodes a přívrženci jeho. Také tito přívrženci Herodovi zahynuli ve vzpouře lidu proti vládě herodiánské po smrti Herodově.

Josef obával se jíti do Judska, protože, tam vládl Archelaus. Archelaus byl ukrutný jako otec jeho.

Josef obrátil se do krajin galilejských, protože ty krajiny lépe byly spravovány Herodem Antipou.

Třetí bratr jejich Filip vládl v severní části Zajordánska.

Poučení. Herodes usiloval zabít dítě, a zatím pomáhal naplniti prorocství boží. „Jak nevyzpytatelní jsou soudové boží a nevystižitelné cesty jeho!“ (Řím. 11, 33).

§ 8. Jinošství Ježíšovo.

Podle zákona božího (V. Mojž. 16, 16) bylo každému dospělému Izraelitovi třikráte do roka o velikonocích, letnicích a slavnosti stánkův) ukázati se před tváří Hospodinovou v Jerusalemě a přinésti nějakou oběť. Ženy nebyly vázány tímto zákonem, ale připojovaly se také k poutem mužským. Zbožní rodiče Ježíšovi choďovali po všechna léta do Jerusalema na slavný den velikonoční. Když Pán Ježíš byl ve 12 letech, šel s nimi. O této první pouti Ježíšově vypravuje Písmo sv.

Luk. 2, 42-52. Když byl Ježíš ve 12 letech a rodiče jeho vstupovali do Jerusalema podle obyčeje ke dni svátečnímu, šel s nimi. Když Maria a Josef vykonali pobožnost svou, vraceli se domů, ale dítě Ježíš zůstalo v Jerusalemě. Rodiče jeho nepoznali toho. Domnívajíce se, že by byl v zástupu, ušli den cesty a hledali ho mezi příbuznými a známými. Když však ho nenalezli, vrátili se do Jerusalema, hledajíce ho. Po třech dnech našli ho v chrámě, jak sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a otazuje se jich. Všichni, kteří jej slyšeli, žasli nad rozumností a odpověďmi jeho. Když rodiče uztřeli jej, divili se. Matka jeho řekla k němu: „Synu, co jsi nám tak učinil? Aj, otec tvůj a já s žalostí hledali jsme tebe.“ Ježíš řekl jim: „Proč jste mne hledali? Zdali jste nevěděli, že já v těch věcech, které jsou Otce mého, musím býti?“

- 24 -

Ale oni nesrozuměli slovu, které k nim mluvil. Ježíš sestoupil s nimi, přišel do Nazareta a byl jim poddán. Matka jeho chovala všechna slova ta v srdci svém. Ježíš pak prospíval moudrostí, věkem a milostí u Boha i u lidí.

Poznámky. Ve dvanácti letech jinoh hebrejský dospíval a stával se „synem zákona“, totiž byl povinen zachovávat zákon. V Palestině dospívají děti dříve než u nás. Jerusalema má stejnou šířku zeměpisnou se severním pobřežím africkým.

Josef a Maria nevěděli o tom, že Ježíš zůstal v Jerusalemě, protože poutníci odcházeli z Jerusalema ve skupinách, muži zvlášť, ženy zvlášť a jinoši zvlášť. Ostatně Ježíš nebyl již dítětem, proto rodiče jeho mohli mu již dopřáti samostatnosti.

Rodiče našli Ježíše v chrámě, t. j. v synagoze v nádvoří chrámovém.

Slova Ježíšova: „Musím býti v těch věcech, které jsou Otce mého“ znamenají: „Musím se zabývat věcmi, jež mi uložil můj Otec v nebesích“.

Maria a Josef nesrozuměli těm slovům, protože nevěděli, jaké věci uložil Ježíšovi nebeský Otec.

Pán Ježíš byl poddán lidem. Jaká pokora! V čem byl poddán a jaké práce konal, sv. evangelista nepraví, ale protože každému Izraelitovi, ať náležel stavu jakémukoli, bylo učiti se nějakému řemeslu, tedy i Pán Ježíš pracoval se sv. Josefem v dílně tesařské.. Tak Pán Ježíš posvětil stav dělnický a řemeslnický.

Poučení. V Kristu Pánu z doby jinošské zvlášť křesťanská mládež má vzor zbožnosti, pokory a poslušnosti, ale i dospělí vzor pracovitosti a skromnosti. Čechy dělnické a řemeslnické kupily se odjakživa kolem Krista Pána jakožto kolem svého mistra, pomocníka a rádece.

II. díl.

Veřejný život Ježíšův.

A. Příprava na veřejné vystoupení Ježíšovo.

§ 9. Jan, předchůdce Ježíšův.

I. Jan na poušti.

Jako jinošský život Ježíšův, tak i jinošský život předchůdce jeho jest vyličen od evangelisty pouze několika slovy. Evangelista Lukáš napsal o něm:

- 25 -

Luk. 1, 80. Dítě pak rostlo a posilovalo se v duchu a bylo na poušti až do dne zjevení svého lidu izraelskému.

Život jeho byl přísný. Evangelista Matouš praví:

Mat. 3, 4. On pak, Jan, měl roucho ze srsti velbloudí a pás kožený okolo beder svých. Pokrm jeho byly kobylinky a med lesní.

Obrazek: Drsné roucho smuteční a kajčnické.

Poznámky. Posud ukazují poutníkům poušť Janovu, vzdálenou jednu hodinu na západ od rodiště jeho (Sv. Jan v horách), a jeskyni Janovu.

Kobylinky jedlé jako raci jsou dosud potrava chudého lidu na východě a v Africe.

Poučení. Samota jest člověku velice užitečná. Origenes († 254) praví: „V samotě jest vzduch čistší, nebe otevřenější, Bůh bližší“ (Homil. 2. in Luc).

2. Jan káže křest pokání

Luk. 3, 1-18. Patnáctého roku panování císaře Tiberia, když Pilát Pontský spravoval Judsko a Herodes byl tetrarchou v Galilei, Filip pak, bratr jeho, tetrarchou krajiny iturejské a trachonitské a Lysaniáš tetrarchou abilenským, za velekněží Anáše a Kaifáše stalo se slovo Páně k Janovi, synu

- 26 -

Zachariášovu, na poušti. I chodil po vši krajině jordánské a kázal křest pokání na odpuštěnou hříchů, jak jest psáno ve knize řeči Isaiáše proroka: „Hlas volajícího na poušti: Připravujte cestu Páně, přímé činite stezky jeho. Každé údolí bude vyplněno a každá hora a každý pahrbek bude snížena. Místa křivá budou přímá a místa ostrá cestami rovnými. Všeliké tělo uzří spasení boží.“ Tehdy pravil k zástupům, jež vycházely, aby byly pokřtěny od něho: „Plémě ještěřčí, kdo vám ukázal utěci budoucímu hněvu? Proto činite hodné ovoce pokání. Neopovažujte se říkati u sebe: Otce máme Abrahama! Neboť pravím vám, že Bůh může z tohoto kamení vzbuditi syny Abrahamovi. Již zajisté sekyra jest přiložena ke kořeni stromů. Proto každý strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyťat a uvržen na oheň. Zástupy tázaly se ho řkouce: „Co tedy máme činiti?“ On pak odpovídaje pravil jim: „Kdo má dvě sukně, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má pokrm, učiň právě tak.“ Přišli i celníci, aby byli pokřtěni, a řekli mu: „Mistře, co máme činiti?“ On řekl k nim: „Nevybírejte více, než co jest vám ustanoveno.“ I vojáci tázali se ho řkouce: „A co máme činiti my?“ Jan řekl jim: „Nevydírejte nikoho, nedopouštějte se ukrutenství a mějte dosti na platu svém.“ Protože lid se domníval a všichni myslili v srdcích svých o Janovi, není-li on Kristus, Jan odpověděl všem řka: „Já sice křtím vás vodou, ale přijde silnější nežli já, jemuž nejsem hoden rozvázati řemének u obuvi jeho. Ten bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm. Vějíčka jeho jest v ruce jeho. On vyčistí humno své a shromáždí pšenici do stodoly své, ale plevy bude páliťi ohněm neuhasitelným.“

Tak i ve mnohých jiných věcech napomínaje zvěstoval lidu radostné poselství.

Poznámky. Patnáctý rok panování Tiberiova (14-37 po Kr.) jest rok 26 po Kr. (779 po zal. Říma), protože Tiberius již od r. 12 po Kr. (765 po zal. Říma) vládł společně s Augustem a od r. 14 po Kr. až do r. 37 po Kr. samostatně.

Křest, jež uděloval Jan v Jordáně, nebyl svátost, nýbrž příprava na svátost křtu Kristova, tak jako kázání Janovo bylo příprava na evangelium Kristovo. Křest Janův byl obraz vnitřního obmytí a nástin křtu Kristova, který skutečně obmyvá a posvěcuje. Rozdíl ten naznačil sám Jan slovy: „Já sice křtím vás vodou, ale přijde silnější nežli

- 27 -

já... a ten bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm, t. j. křest Kristův bude udělení Ducha sv. a Duch svatý působí jako oheň, očistuje, osvěcuje, hřeje a utvrzuje.

Farizeové a většina Židů myslili, že ke spáse dostačí jim tělesný původ od Abrahama, proto zamítali obrození Ducha svatého. Avšak milost boží může povolati ke spáse kohokoli a kdykoli.

Celníci neboli publikáni (publicorum tributorum exactores) byli rytíři římsí, kteří si najímali úhrnem clo a mýto celých provincií.

Přeneseně sluli publikány také židé stojící ve službách těchto velikých bankéřů.

Publikáni byli nenáviděni pro lakotu, úskočnost a vydíravost svou.

Poučení. Jan Křitel jest kazatel pokání všech věků. Proto církev svatá položila kázání jeho v evangelium tří neděl adventních. Když čtena jsou v adventě slova: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské," vzbudme lítost nad hříchy svými, aby k nám zavítalo království boží!

3. Jan křtí Pána Ježíše.

Mat. 3, 13-17. Tehdy přišel Ježíš z Galileje k Jordánu k Janovi, aby byl pokřtěn od něho. Ale Jan zbraňoval mu řka: „Já od tebe mám pokřtěn býti a ty jdeš ke mně?" Ježíš však odpověděl a řekl mu: „Dopusť nyní, neboť tak sluší nám naplniti všelikou spravedlnost." Potom Jan povolil mu. Ježíš, byv pokřtěn, vystoupil ihned z vody. A aj, nebesa otevřela se a on viděl Ducha božského sestupujícího, jako holubici a přicházejícího na něho. A aj, hlas s nebe řkoucí: „Tento jest syn můj milý, v němž mám zalíbení."

Poznámky. Slova Ježíšova „nám sluší naplniti všelikou spravedlnost" znamenají: Ty máš nařízeno od Boha křtiti každého, kdo k tobě přijde, proto pokřti i mne.

Zjevením Ducha sv. a slovy Boha Otce: „Tento jest syn můj milý" Bůh sám vydal svědectví Pánu Ježíši hned na počátku veřejné činnosti jeho, že jest Syn boží a zaslíbený mesiáš.

Místo, kde Jan křtil, bylo Betanie za Jordánem (Jan 1, 28), naproti Jerichu. Právě v těch místech Izraelité přešli Jordán, jsouce vedeni Jousem.

Poučení Čtouce zprávu o křtu Ježíšově, vzpomeňme si, že i při křtu našem dálo se podobně. Nebe bylo nám zavřeno, ale otevřelo se; Duch svatý vznášel se nad námi se svými dary; Otec nebeský přijal nás za syny své. Jsouce synové boží, hledme Otce nebeského dobře znáti a jemu sloužiti jako synové.

- 28 -

§ 10. Události po křtu Ježíšově.

I. Ježíš jest pokoušen od ďábla.

Mat. 4, 1-11. Tehdy Ježíš byl veden na poušť od Ducha, aby byl pokoušen od ďábla. Postiv se čtyřicet dnův a čtyřicet nocí, zlačněl potom. I přistoupil pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn boží, rci, ať kamení toto chleby jsou!" Ježíš odpovídaje řekl: „Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst božích!" Potom ďábel pojal Ježíše do Svatého města, postavil jej na cimbuří chrámové a řekl mu: „Jsi-li Syn boží, spusť se dolů. Neboť jest psáno: Andělům svým přikázal o tobě a oni ponosou tě na rukou, abys snad na kámen nenarazil nohou svou." Ježíš řekl mu: „Zase jest psáno: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého!" Ďábel pojal opět Ježíše na horu vysokou velmi, ukázal mu všechna království světa i slávu jejich a řekl mu: „Toto všechno ti dám, padneš-li a budeš-li se mi klaněti." Tehdy Ježíš řekl mu: „Odejdi, satane! neboť jest psáno: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš." Potom ďábel opustil ho a aj, andělé přistoupili a sloužili mu.

Poznámky. Poušť, na níž Ježíš byl pokoušen od ďábla, prostírá se mezi Jerichem a Jerusalemem. Sluje Karantanie na památku čtyřicetidenního postu Kristova (Quarantaine = čtyřicetidenní půst).

Ježíš byl veden na poušť, aby byl pokoušen od ďábla, ale také aby modlitbou a postem připravoval se na veliké dílo vykupitelské.

Ježíš dovolil, aby ho ďábel pokoušel, z těchto příčin: 1. chtěl ukázati, že jest pravý člověk, probořený utrpení a zkoušce; 2. chtěl ukázati, jak nám jest přemáhati pokušitele, kdykoli nás napadne.

Ďábel neznal Pána Ježíše, ale tušil v něm něco božského: proto chtěl se přesvědčiti o moci jeho, a jest-li jenom obyčejný člověk, rozmýchat i v něm nezřízenou žádost pokrmu, potom nezřízenou žádost ducha (pýchu života) a konečně nezřízenou žádost očí. Ježíš odrazil útok jeho ponejprv slovy biblickými (V. Mojž. 8, 3) : „Ne samým chlebem...". Slova ta mají smysl: Bůh dovede zachovati život lidský i bez chleba, pouhým slovem svým, jak to dokázal u Izraelitů na poušti, tvořiv jim po 40 let manu pouhým slovem svým. Při druhém pokušení. satan dovolává se žalmu 90, 11, ale překrucuje jej. Slibuje pomoc boží tomu, kdo svévolně se vydává v nebezpečení, kdežto žalmista Páně ujišťuje pomocí boží spravedlivého, který nezavinil neštěstí svého a skládá důvěru v Boha. Proto Kristus opřel se mu. po druhé opět slovy biblickými (V. Mojž. 6, 16): „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého!" Při třetím pokušení zlý duch ukazuje Ježíšovi (v jakémisi kouzelném

- 29 -

obrazu) všechna království světa a nabízí mu spolek a jednotu. Avšak Kristus přišel, aby zkazil skutky ďáblů (I. Jan 3, 8), proto zamítá rozhodně návrh jeho opět slovy biblickými (V. Mojž. 6, 13) : „Pánu Bohu svému, se klaněti..."

Toto troje pokušení srovnává se se třemi zdroji všeho hříchu, se trojí žádostí hříšnou. „Všecko, co jest na světě, jest žádost těla, žádost očí a pýcha života" (I. Jan 2, 16).

Jak Ježíš následoval satana, zdali s ním pouze šel nebo zdali od něho byl přenesen v povětří nebo zdali celý průběh pokušení toho udal se pouze v ekstasi (vytržení mysli), o tom se evangelia nevyjadřují. Tento zápas Ježíšův s ďáblem jest v jednotlivostech svých tajemství.

Na památku čtyřicetidenního postu Kristova církev zavedla čtyřicetidenní půst před svátky velikonočními.

Poučení. Pán Ježíš přemohl zlého ducha ve trojím pokušení a ukázal, jak i my přemůžeme zlého ducha. Neuposlechne-li pokušitel našeho rozkazu: „Odejdi, satane!" volejme na pomoc Ježíše. Potom odejde ďábel jistě. „Odpírejte ďáblu a uteče od vás!" (Jak. 4, 7).

2. Ježíš volí si první učedníky.

Jan 1, 35-51. S pouště odebral se Ježíš opět k Jordánu, kde Jan křtil. Jan, uzřev jej, pravil dvěma učedníkům, kteří byli s ním: „Hle, Beránek boží!" Když to uslyšeli ti dva učedníci, šli za Ježíšem. Ježíš, obrátiv se a uzřev je, jak jdou za ním, řekl jim: „Čeho hledáte?" Učedníci řekli: „Rabbi! (což se vykládá: Mistře!) kde bydlíš?" Ježíš řekl

jim: „Pojďte a vizte!“ Učedníci přišli a viděli, kde bydlil, a zůstali u něho ten den. Hodina pak byla asi desátá. Byl pak

O n d ř e j, bratr Šimona Petra, jeden ze dvou, kteří to byli slyšeli od Jana a šli za ním. Ten našel nejprve bratra svého Šimona a řekl mu: „Nalezli jsme mesiáše (což se vykládá Kristus).“ I přivedl jej k Ježíšovi. Ježíš, pohleděv naň, řekl: „Ty jsi Šimon, syn Jonášův. Ty budeš sloužit Kefas (což se vykládá P e t r).“ Nazejtří Ježíš chtěl vyjít do Galileje a našel F i l i p a. Ježíš řekl k němu: „Následuj mne!“ Filip byl z Betsaidy, města Ondřejova a Petrova. Filip našel N a t a n a e l e a řekl mu: „Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v zákoně i proroci, Ježíše, syna Josefova z Nazareta.“ Natanael řekl k němu: „Z Nazareta může být co dobrého?“ Filip řekl: „Pojď a viz!“ Ježíš viděl Natanaele, jak jde k němu, i řekl o něm: „Hle pravý Izraelita, v němž není lsti!“ Natanael řekl

- 30 -

mu: „Odkud mne znáš?“ Ježíš odpověděl: „Dříve než tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tě.“ Natanael zvolal: „Mistře, ty jsi Syn boží, ty jsi král izraelský!“ Ježíš odpověděl: „Že jsem ti řekl: Viděl jsem tě pod fíkem, věříš. Větší věci nad tyto uvidíš. Zajisté, zajisté, pravím vám, uvidíte nebe otevřené a anděly boží sestupující na Syna člověka.“

Poznámky. První dva učedníci Ježíšovi byli Ondřej a Jan.

Slovy: „Hle, Beránek boží ...“ Jan Křtitel chtěl říci: Tento jest onen beránek, předpověděný Isaiášem (53, 7) a zobrazený beránkem velikonočním i ostatními oběťmi, který snímá hříchy světa.

Židovská hodina desátá jest kolem naší čtvrté odpoledne. Židé dělili „bílý“ den, totiž dobu od východu do západu slunce na 12 hodin, ostatek přikazovali noci. Doba východu slunce byla hodina první. První hodina nejspíše (v létě) mohla být o 4 hod. 33 min. ráno, .nejpozději (v zimě) o 7 hod. 33 min. ráno.

Kristus změnil jedinému Šimonovi jméno. Tím naznačil, že s ním zamýšlí něco zvláštního. Habr. Kefas, řecké Petros znamená v češtině skála.

Natanael hebr., Theodor řecky, Bohdan česky, jest snad apoštol Bartoloměj = Bar Tholmai, t. j. syn Tholmajův, protože později jest uveden mezi apoštoly (Jan 21, 2) vedle Filipa. Ostatní evangelisté kladou vedle Filipa Bartoloměje (Mat. 10, 2; Mar. 3, 18; Luk. 6, 14). Pak by Natanael bylo jméno vlastní a Bartoloměj příjmení.

Slova Kristova: „Uvidíte anděly boží sestupující na Syna člověka“ znamenají: Na způsob žebříku Jakubova (1. Mojž. 28, 12) obnoven bude nyní ode mne styk mezi nebem a zemí.

Poučení. Pán Ježíš řekl k Filipovi: „Následuj mne!“ a Filip uposlechl ihned. Kdykoli nás Bůh volá dobrým vnutnutím, poslechněme ihned neotálejce. Po druhé už nás snad nezavolá.

3. Ježíš činí první zázrak před učedníky svými.

Jan 2, 1-11. Třetího dne stala se svatba v Káni galilejské. Matka Ježíšova byla tam. Také Ježíš byl pozván i učedníci jeho. Když se nedostávalo vína, matka Ježíšova řekla k němu: „Vína nemají!“ Ježíš řekl jí: „Co jest mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.“ Matka Ježíšova řekla ke služebníkům: „Cožkoli vám řekne, učinite!“ Bylo pak tam postaveno šest kamenných štoudví pro očišťování židovské, beroucích v sebe každá míry dvě nebo tři. Ježíš řekl služebníkům: „Naplňte štoudve vodou!“ Služebníci naplnili je až do vrchu. Ježíš řekl jim: „Nalévejte již a neste vrchnímu správci svatby.“ Nesli. Když vrchní

- 31 -

správce svatby okusil vody vínem učiněné a nevěděl, odkud by bylo, ale služebníci, kteří vážili vodu, věděli, zavolal ženicha a řekl mu: „Každý člověk staví na stůl nejprve víno dobré, a když se dosti napili, to, které jest horší, ale ty jsi zachoval víno dobré až dosavad.“ Tento počátek divův učinil Ježíš v Káni galilejské a zjevil slávu svou. Učedníci jeho uvěřili v něho.

Poznámky. O sv. Josefu neděje se ani zmínka. Z toho soudíme, že tou dobou byl už asi mrtev.

Slovo „žena“ ve Starém (1. Mojž. 2, 23; 3, 15; Rut 3, 11; Přísl. 31, 10; Judit 8, 29; Jerem. 31, 22) i Novém zákoně (Luk. 1, 28, 42; Zjev. 12, 1) přichází ve smyslu „paní“.

Slova Kristova: „Ještě nepřišla hodina má“ znamenají: Ještě nepřišla hodina, abych činil zázraky.

Poučení. První zázrak Pán Ježíš vykonal na přímluvu své matky. Odtud víme, na koho jest se nám obracet, chceme-li jistě dojíti pomoci boží.

B. Ježíšův úřad učitelský.

Ježíš zastával úřad učitelský po tři roky: Konal jej takto:

1. chodil ve vlasti své s místa na místo a všude dobře činil;
2. přijímal učedníky a vyvolil z nich dvanáct apoštolův;
3. učil pravdám, kterým věřiti, a ctnostem, které konati máme.

První rok učitelského úřadu Ježíšova.

§ 11. Ježíš v Judsku.

1. Ježíš v chrámě jeruzalemském.

Jan 2, 13-22. Byla blízko veliká noc židovská. Ježíš vstoupil do Jerusalema a našel v chrámě penězoměnce sedící a lidi prodávající voly, ovce a holuby. Udělav jako bič z provazů, vyhnal všechny z chrámu, ovce také i voly a penězoměncům rozsypal peníze a stoly převrácel. Těm, kteří prodávali holuby, řekl: „Ondeste to odtud a nečiňte domu Otce mého domem kupecký

- 32 -

Obraz: Chrám jeruzalemský.

- 33 -

Učedníci jeho rozpomenuli se, že jest psáno: „Horlivost domu tvého strávila mne.“ Tedy odpověděli Židé a řekli mu: "Jaké znamení ukazuješ nám, že tyto věci činíš?" Ježíš odpověděl a řekl jim: „Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase vzdělám.“ Židé řekli: „Čtyřicet a šest let stavěn jest chrám tento a ty ve třech dnech jej zase vzděláš?" Ale on mluvil o chrámu těla svého. Proto když vstal z mrtvých, učedníci jeho rozpomenuli se, že to pověděl, a uvěřili Písmu i řeči, kterou mluvil Ježíš.

Poznámky. Proctví: „Horlivost domu tvého...“ jest v žalmu 68,10.

Herodes Veliký, chtěje zvětšiti jméno své a zalíbíti se Židům, začal přestavovati a rozšiřovati chrám Zorobabelův v 18. roce panování svého. Herodes byl jmenován králem Palestiny od senátu římského r. 40 př. Kr., ujal se však vlády teprv r. 37 př. Kr. Počítáme-li od r. 37 př. Kr. 18. rok panování jeho, obdržíme r. 20 př. Kr. Židé mluvili tuto řeč r. 27 po Kr. Tedy již 46 let byl stavěn chrám jeruzalemský.

Chrám Herodův podobal se chrámu Šalomounovu; měl však více o nádvoří pohanů, jež obklopovalo se všech stran budovy chrámové. Toto nádvoří bylo ohraničeno mohutnou zdí, k níž byly uvnitř kolkolem přistavěny skvostné síně sloupové. Východní slula Šalomounova, jižní Královská.

Židé zapamatovali si dobře tato slova Ježíšova, neboť po třech letech překroutili je, aby jich užili proti němu jako obžaloby.

Rovněž učedníci Ježíšovi, když Ježíš z mrtvých vstal, rozpomenuli se, že to pověděl.

Poučení. Pán Ježíš nazval chrám jeruzalemský domem Otce nebeského a domem modlitby. Tím naznačil, že jen s tím úmyslem jest člověku vstupovati do chrámu Páně a prodlévati v něm, aby se tam modlil.

2. Ježíš rozmlouvá s Nikodemem.

Jan 3, 2-21. Pokud Ježíš byl v Jerusalemě o svátcích velikonočních, mnozí uvěřili ve jméno jeho vidouce divy, které činil. Mezi těmi, kteří uvěřili v něho, byl také farizej a člen vysoké rady Nikodem. Tento muž, touže po poučení, ale obávaje se pronásledování od druhů svých, přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: „Mistře, víme, že jsi od Boha přišel jako učitel; neboť nikdo nemůže činiti těch divů, které činíš ty, leč by Bůh byl s ním.“ Ježíš odpověděl a řekl mu: „Zajisté, zajisté, pravím ti: Nenarodí-li se kdo znova, nemůže viděti

- 34 -

Obraz: Půdorys chrámu jeruzalemského.

- 35 -

království božího.“ Nikodem řekl mu: „Kterak se může člověk znova naroditi, jest-li starý?“ Ježíš odpověděl: "Zajisté, zajisté, pravím ti, nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího. Co se narodilo z těla, tělo jest, a co se narodilo z ducha, duch jest. Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka, aby nikdo, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Neboť tak Bůh miloval svět, že dal Syna svého jednorozeného, aby nikdo, kdo věří v něho, nezahynul, nýbrž měl život věčný. Neboť Bůh neposal Syna svého na svět, aby soudil svět, nýbrž aby svět skrze něho byl spasen. Kdo věří v něho, nebude souzen, ale kdo nevěří, již jest odsouzen, protože nevěří ve jméno jednorozeného Syna božího. Tentokrát pak jest soud, že světlo přišlo na svět, ale lidé milovali více tmu nežli světlo, protože skutky jejich byly zlé. Každý zajisté, kdo činí zle, nenávidí světla a nejde ke světlu, aby nebyly kárány skutky jeho. Ale kdo činí pravdu, jde ke světlu, aby zjeveny byly skutky jeho, protože byly vykonány v Bohu."

Poznámky. Nikodem chtěl zvěděti, za jakých podmínek člověk může býti přijat do nové říše, kterou založí Kristus. Kristus jmenoval mu křest svatý. Nikodem, seznáv prostředek, který uvádí do říše mesiášovy, pátrá po příčině, která způsobí toto obrození duchovní. Kristus jmenuje mu příčiny obrození duchovního. Se strany boží jest to obět Syna božího na kříži a se strany člověka živá víra.

Kdo věří v Ježíše Krista a žije podle víry té, ujde soudu božimu, t. j. zavržení věčnému. Kdo však nevěří v Ježíše Krista, jest odsouzen již zde, protože jest ve stavu smrti duchovní.

Poučení. Ze slov Kristových: „Nenarodí-li se kdo znova..." vyplývají tři důležité věty: a) Duchovní obrození křtem sv. jest nezbytná podmínka spásy, b) Duchovního obrození potřebuje každý člověk bez výjimky, tedy i dítě, c) Protože i dítě potřebuje křtu svatého, má na sobě skvrnu hříchu dědičného.

3. činnost Ježíšova mimo Jerusalem.

Jan 3, 22-36. Potom přišel Ježíš a učedníci jeho do země judské. Tam přebýval s nimi a křtil. Avšak i Jan tam byl a křtil. Lidé přicházeli tam a dávali se křtiti. Neboť Jan nebyl ještě vsazen do žaláře. I vznikla hádka se strany učedníků Janových se židy o očišťování. Proto přišli k Janovi a řekli mu: „Mistře, ten, který byl u tebe za Jordánem,

- 36 -

jemuž jsi vydal svědectví, hle, ten křtí a všichni jdou k němu." Jan odpověděl a řekl: „Člověk nemůže vzítí ničeho, nebylo-li mu dáno s nebe. Vy sami dáváte mi svědectví, že jsem řekl: Já nejsem Kristus, nýbrž že jsem poslán před ním. Kdo má nevěstu, jest ženich. Přítel pak ženichův, který tu stojí a poslouchá ho, raduje se radostí pro hlas ženichův. Nuže, tato radost má jest naplněna. On musí růsti, já pak se menšiti. Kdo přišel shůry, jest nade všechny. Kdo jest ze země, jest ze země a mluví o zemi. Kdo přišel s nebe, jest nade všechny. Co viděl a slyšel, to osvědčuje, ale svědectví jeho nikdo nepřijímá. Kdo přijal svědectví jeho, potvrdil, že Bůh jest pravdomluvný. Neboť ten, koho poslal Bůh, mluví slova boží, neboť ne dle míry Bůh dává ducha. Otec miluje Syna a dal všecko v ruku jeho. Kdo věří v Syna, má život věčný, ale kdo nevěří Synu, neužítí života, nýbrž hněv boží zůstává na něm."

Poznámky. Křest, jež udíleli učedníci Ježíšovi, byla svátost, protože Kristus, rozmlouvaje s Nikodemem, mluvil již o svém křtu jakožto svátosti.

Očišťováním myslí se křest.

Slovy: „Člověk nemůže vzítí ničeho..." Jan chce říci: „Nesmím si osobovati, čeho mi nedal Bůh."

Kristus zasnubuje se s lidstvem a Jan zastává pouze úřad družby. Když řádně vykonal úřad svůj, raduje se.

Svědectví Kristovo jest slovo boží. Kdo přijímá slovo boží, potvrzuje tím a uznává zároveň pravdomluvnost boží.

Prorokům dával Bůh ducha dle jisté míry, t. j. obmezeně, ale Synu svému dává ducha svého neobmezeně.

Slovy, která Jan Křtitel mluvil k učedníkům svým, skončil úlohu svou. Brzy potom Herodes Antipas vsadil jej do žaláře na pevnosti Machaeruntu pro Herodiadu, protože říkával Herodovi: „Není ti dovoleno míti manželku bratra svého" (Mar. 6, 17-18).

Poučení. Z jednání Janova učíme se pokoře a sebezapření.

§12. Ježíš v Samaří.

Jan 4, 1-42. Když Ježíš poznal, že farizeové slyšeli: „Ježíš získává ještě více učedníků a křtí více nežli Jan", ačkoli Ježíš nekřtil, nýbrž učedníci jeho, opustil Judsko a odešel opět do Galileje. Musil pak jíti Samařím. I přišel k městu samařskému, které slove Sichar, na blízku pozemku, jež dal Jakub Josefovi, synu svému. Tam byla studnice Jakubova.

- 37 -

Ježíš, jsa unaven od cesty, posadil se u studnice. Hodina byla asi šestá. Tu přišla žena Samaritánka vážití vody. Ježíš řekl jí: „Dej mi pítí!" Neboť učedníci jeho odešli do města, aby nakoupili pokrmů. Žena Samaritánka řekla mu: „Kterak ty, jsa Žid, žádáš pítí ode mne, jež jsem žena Samaritánka?" Židé totiž neobcují se Samaritány. Ježíš odpověděl a řekl jí: „Kdybys věděla, co se ti nabízí od Boha a kdo jest ten, který ti praví: Dej mi pítí, zajisté byla bys ho prosila a on byl by ti dal vody živé." Žena

Obrázek: Město Sichar s horami Ebalem a Garizimem.

řekla mu: „Pane, ani nemáš, čím bys navázil, a studnice jest hluboká. Odkud tedy máš vodu živou? Jsi větší než otec náš Jakub, jenž nám dal studnici tu a sám z ní pil i synové jeho i stáda jeho?" Ježíš odpověděl a řekl jí: Každý, kdo pije z vody této, bude žízněti opět, ale kdo se napije vody, kterou já mu dám, nebude žízněti na věky, nýbrž voda, kterou já mu dám, bude v něm pramenem vody vytryskující do života věčného." Žena řekla, mu: „Pane, dej mi vody té, abych nežízněla a nechodila sem vážití." Ježíš řekl jí: „Jdi, zavolej muže svého a přijď sem." Žena odpověděla a řekla: „Nemám muže." Ježíš řekl jí: „Dobře jsi řekla: Nemám muže. Neboť měla jsi pět

- 38 -

mužův a ten, kterého máš nyní, není muž tvůj. To jsi řekla pravdivě." Žena zvolala: „Pane, vidím, že jsi prorok! Otcové naši klaněli se na této hoře a vy pravíte, že v Jerusalemě jest místo, kde náleží klaněti se." Ježíš řekl jí: „Ženo, věř mi. Přichází hodina, ve kterou nebudete se klaněti Otcí na této hoře ani v Jerusalemě. Vy klaníte se, čemu nevíte. My klaníme se, čemu víme, neboť spasení jest ze Židův. Ale přichází hodina a jest nyní, ve kterou praví ctitelé budou se klaněti Otcí v duchu a v pravdě. Neboť i Otec hledá těch, kteří by se mu klaněli. Bůh jest duch a ti, kteří se mu klanějí, mají se mu klaněti v duchu a pravdě." Žena řekla mu: „Vím, že přijde mesiáš, který sluje Kristus. Až tedy ten přijde, oznámí nám všecko." Ježíš řekl jí: „Já jsem, který mluvím s tebou." Vtom přišli učedníci jeho a divili se, že mluví se ženou. Ale nikdo neřekl: „Čeho si přeješ?" nebo: „Co mluvíš s ní?" Žena zanechala vědra svého, odešla do města a řekla lidem těm: „Pojďte a vizte člověka, který mi pověděl všecko, cokoli jsem činila, není-li on snad Kristus?" Tedy vyšli z města a přišli k němu. Mezitím učedníci prosili ho řkouce: „Mistře, pojez!" Ale on řekl jim: „Já mám jísti pokrm, o němž vy nevíte." Učedníci jeho pravili vespolek: „Přinesl mu někdo jísti?" Ježíš řekl jim: "Můj pokrm jest činiti vůli toho, který mne poslal, abych dokonal dílo jeho. Nepravíte vy: Ještě jsou čtyři měsíce a přijde žeň? Aj, pravím vám: Pozdvihněte oči svých a patřte na pole, že jsou již bílá ke žni. Kdo žne, bere odplatu a shromažďuje užitek k životu věčnému, aby spolu se radoval i ten, kdo rozsívá, i ten, kdo žne. V tom zajisté jest pravdivé slovo: Jiný jest, kdo rozsívá, a jiný, kdo žne. Já poslal jsem vás žíti, o čemž vy jste nepracovali. Jiní pracovali a vy jste vstoupili v práci jejich." Z města toho mnozí ze Samaritánův uvěřili v něho pro řeč ženy, která vydávala svědectví: „Pověděl mi všecko, cokoli jsem učinila." Když k němu přišli Samaritáni, prosili ho, aby tam zůstal. Ježíš pobyl tam dva dni. Mnohem více jich uvěřilo v něho pro řeč jeho. Pravili k ženě: „Již ne pro řeč tvou věříme, neboť sami jsme slyšeli a víme, že tento jest opravdu Spasitel světa."

- 39 -

Poznámky. Sichar, pozdější způsob mluvení místo Sichem.

Židovská hodina šestá jest kolem naší dvanácté v poledne.

Voda živá jest milost posvěčující. Milost posvěčující srovnávají s vodou také proroci (Is. 12, 3; Jer. 2, 13; Ezech. 47, 1).

Samaritánka domnívala se, že Ježíš mluví o vodě ve studnici Jakubově nebo že ví o jiné vodě, která jest lepší než voda starožitné, posvátné studně jejich.

Milost posvěčující jest voda vytryskující do života věčného, protože přichází z nebe a vynáší člověka do nebe na způsob vodotrysku. S čím větší výšky ženeme vodu do vodotrysku, tím výše stříká.

Ježíš jest ochoten dáti ženě vodu živou, totiž milost posvěčující. Bůh však nedává milosti posvěčující lidem dospělým bez pokání. Proto Ježíš pomáhá ženě činiti pokání. Zpytuje s ní svědomí.

Žena poznala, že má před sebou proroka, posla spásy, proto touží smířiti se s Bohem předepsanou obětí a předkládá Kristu spornou otázku o místě obětním.

V Novém zákoně nebude se konati obět pouze na jednom místě, nýbrž na každém místě, jak předpověděl prorok Malachiáš (1, 11). Mimo to bohoslužba novozákonná bude dokonalejší nežli bohoslužba starozákonná. Na místo obrazu vstoupí skutečnost (pravda) a obřady, jež očištění duše pouze naznačovaly, ale nepůsobily, budou nahrazeny obřady novými, v nichž bude duch a život, t. j. budou působiti milost, kterou naznačují.

Kristus nezavrhne zevnějších obřadů, jako klekati, bití se v prsa atd., nýbrž naznačuje, že zevnější obřady mají býti spojeny s vnitřní zbožností a že mají býti výrazem vnitřní myšlenky. Ovšem pouhé úkony tělesné, jež nevycházejí ze srdce, nelíbí se Bohu, jsouce pokrytství.

Ježíš vzbudil v Samaritánce touhu po mesiáši. Odtud zvolání její: „Vím, že přijde mesiáš..."

Židovští učitelé zákona pokládali ženy za neschopny vyššího vzdělání, proto nevěřili jim.

Doba od setby do sklizně pozemské trvá 4 měsíce, ale doba od setby do sklizně duchovní jest kratší. Sotva slovo boží bylo zaseto, již nese ovoce. Dokazuje to zástup Samaritánů spěchajících k Ježíšovi.

Pán Ježíš seje, ale ze žně bude míti užitek nejen on, nýbrž i apoštolé, svědkové, pomocníci a pokračovatelé v díle jeho.

Nad studní Jakubovou sv. Helena vystavěla kostel. Tento kostel byl však rozbořen od Saladina (r. 1187).

Poučení. Pán Ježíš, rozmlouvaje se Samaritánkou, ukázal nám, jak jest se klaněti Bohu. „Bůh jest duch a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě se mají klaněti." Proto klanějme se mu nejenom tělem, nýbrž i „duchem" a každé slovo našich modliteb, každé pokleknutí, každé udeření v prsa shoduj se s vnitřním přesvědčením, aby úcta naše byla „v pravdě". Jinak by nám vytýkal Bůh: "Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne" (Mat. 15, 8).

- 40 -

§13 Ježíš v Galilei

Ježíš v Káni galilejské a v Nazaretě.

Ježíš vrací se ze Samaří (Jan 4, 43-45). Po dvou dnech, strávených v Sichemu samařském, Ježíš šel do Galileje. Galilea od té doby byla hlavní jeviště činnosti jeho. Ubytoval se v Káni galilejské. Nazaretu se vyhýbal, říká: „Prorok nemá cti ve vlasti své." Učedníci jeho rozešli se, každý za svým řemeslem.

Obrázek: Nazaret.

Uzdravuje syna úředníka královského z Kafarnaum (Jan 4, 46-53). Tam přišel k němu z městečka Kafarnaum úředník královský, jehož syn byl nemocen, a prosil, aby sestoupil a uzdravil syna jeho, neboť počínal umírat. Ježíš řekl k němu: „Neuzříte-li divův a zázraků, neuvěříte.“ Úředník královský řekl mu: „Pane, sestup, prve než umře syn můj.“ Ježíš řekl mu: „Jdi, syn tvůj jest živ.“ Muž ten uvěřil řeči, kterou mu mluvil Ježíš, a šel. Když pak již sestupoval, potkali se s ním služebníci a zvěstovali mu řkouce, že syn jeho jest živ. Tedy otázal se jich na hodinu, ve kterou se mu vedlo lépe. Služebníci řekli mu: „Včera v hodinu sedmou opustila ho zimnice.“ Otec poznal, že ta

- 41 -

hodina to byla, ve kterou mu řekl Ježíš: „Syn tvůj jest živ,“ proto uvěřil on i veškeren dům jeho.

Poznámky. Slovy: „Neuzříte-li divův a zázraků, neuvěříte“ Kristus líčí povahu Židů galilejských. Galileané věřili v něho jenom pro zázraky, kdežto Samaritáni uvěřili v něho pro řeč jeho (Jan 4, 41).

Židovská hodina sedmá jest kolem naší jedné odpoledne.

Poučení. Královský úředník hledal pomoci nemocnému synu u Pána Ježíše a nabyt jí. Pán Ježíš jest dosud tak mocen a dobrotiv jako byl, chodě po zemi židovské. Proto, jsouce nemocni nebo majíce nemocného v domě, nezapomínejme na nebeského lékaře.

Ježíš káže v Nazaretě (Luk. 4, 15-30). Ježíš učil ve školách (synagogách) galilejských a byl veleben ode všech. Přišel také do Nazarete, kde byl vychován, a všel podle obyčeje svého v den sobotní do školy. I povstal, aby četl. Byla mu podána kniha Isaiáše proroka. Ježíš rozvinuv knihu, našel místo, kde bylo psáno: „Duch Páně nade mnou, protože mne pomazal a poslal kázatí evangelium chudým, uzdravovati zkroušené srdcem, zvěstovati zajatým propuštění a slepým vidění, propustiti na svobodu spoutané, zvěstovati příjemný rok Páně a den odplaty.“ Když svinul knihu, vrátil ji služebníku a posadil

Obrázek: Závitek pergamenový.

se. Oči všech ve škole byly obráceny na něho. I počal mluvit k nim: „Dnes se naplnilo Písmo toto v uších vašich.“ Všichni vydávali mu svědectví, divili se libým slovům, která vycházela z úst jeho, a pravili: „Není tento syn Josefův?“ Ježíš řekl jim: „Zajisté řeknete mi přísloví: Lékaři, uzdrav sebe samého! Co velikého slyšeli jsme vykonaného v Kafarnaum, učíš i zde ve vlasti své.“ Potom řekl: „Zajisté, pravím vám: Žádný prorok není vzácný ve vlasti své. Vpravdě pravím vám: Mnoho vdov bylo za dob Eliášových v Izraeli, když zavřeno bylo nebe tři léta

- 42 -

a šest měsíců, když nastal hlad veliký po vsi zemi, a k žádné z nich nebyl poslán Eliáš než do Sarepty sidonské k ženě vdově. Také mnoho malomocných bylo v Izraeli za proroka Elisea, a nikdo z nich nebyl očištěn než Náman Syrský.“ Všichni ve škole byli naplněni hněvem, když to slyšeli. I povstali, vyvrhli jej ven z města a vedli jej až na vrch hory, na níž bylo vystavěno město jejich, aby jej svrhli dolů. Ježíš však prošel prostředkem jich a odešel.

Poznámky. Místo, jež četl Ježíš, bylo Is. 61, 1.

Slovy: „Lékaři, uzdrav sebe samého“ Ježíš chtěl říci: „Smaž skvrnu prostého rodu svého a chudoby své leskem zázraků.“

Ježíš zadržel všemohoucností svou paže jejich, aby jich nemohli vztáhnouti na něho.

Poučení. Nevěřci nazaretští užili násilí proti Pánu Ježíši, ale nepořídili. Ani nevěrci doby naší nezničí Krista a díla jeho.

§ 14. Ježíš v Kafarnaum.

Z Nazareta Ježíš sestoupil do města Kafarnaum při jezeře Genezaretském a ubytoval se v domě Petrově. Toto město zvolil si za stálé bydliště, takže je nazýval „městem svým“ (Mat. 9, 1). Odtud vycházel na všechny strany a tam opět se vracel. Tam bydlilo také několik učedníků jeho. Petr měl tam dům, jež asi přiřezal, a bydlil v něm s bratrem Ondřejem. Bratři Jakub Starší a Jan živili se tam řemeslem rybářským a Matouš byl tam celníkem. I tam učil Ježíš v synagoze ve dni sobotní. Všichni divili se učení jeho, neboť mocná byla řeč jeho.

I. Ježíš uzdravuje posedlého v synagoze.

Luk. 4, 33-37. Byl pak ve škole člověk mající ďábla nečistého. I zvolal hlasem velikým řka: Nechej! Co jest ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zatratiti? Znáš tě, kdo jsi: Svatý boží.“ I pohrozil mu Ježíš řka: „Umlkniž a vyjdi od něho!“ Když ďábel hodil tím člověkem doprostřed, vyšel od něho a nic mu neuškodil. I pojal strach všechny a rozmlouvali vespolek řkouce: „Jaké jest to slovo, že s mocí a silou přikazuje duchům nečistým a vycházejí?“ I rozcházela se o něm pověst po všelikém místě krajiny té.

- 43 -

Poznámka. Člověk mající ducha nečistého jmenuje se jinak člověk posedlý zlým duchem. Ďábel totiž z dopuštění božího zmocní se těla některého člověka do té míry, že je učiní přibytkem a nástrojem svým. Za času Pána Ježíše bylo mnoho posedlých, neboť ďábel sebral všechnu

sílu a lest, aby panství své udržel. Bůh toho dopouštěl, aby lidé poznali otroctví ďáblovo, potom aby Pán Ježíš jasně ukázal moc svou nad ďábly.

Poučení. Pán Ježíš nepřijal svědectví ďáblova, ač bylo pravdivé. Tím poučil nás, abychom neposlouchali ďábla, ani když pravdu mluví.

2. Ježíš uzdravuje v domě Šimonově.

Luk. 4, 38-44. Ze školy Ježíš odebral se do domu Šimonova. Tchyně Šimonova byla trápena těžkou zimnicí. I prosili ho za ni. Ježíš stoje nad ní, přikázal zimnici i ostala ji a hned vstavši posluhovala jim. Když pak slunce zašlo, všichni, kteří měli nemocné rozličnými neduhy, vodili je k němu a on na každého z nich ruce vzkládaje, uzdravoval je. Od mnohých pak vycházela ďábelství křičíce a říkající: „Ty jsi Syn boží!“ A on káraje je, nedopouštěl jim mluvit, neboť věděli, že on jest Kristus. A když byl den, vyšel odešel na místo pusté. I hledali ho zástupové a přišli až k němu a zdržovali jej, aby neodcházel od nich. Jimžto on řekl: „I jiným městům musím zvěstovati království boží, neboť proto jsem poslán.“ I kázal ve školách galilejských.

Poučení. Pán Ježíš, přebýváje v domě Petrově, vyšel časně ráno na místo pusté, aby se modlil. Tím poučil nás, že i náš první úkon zrána má být modlitba.

3. Ježíš požehnal lovu ryb.

Luk. 5, 1-11. Když zástupové k Ježíši se hrnuli, aby slyšeli slovo boží, stál on podle jezera Genezaretského. Uzřev dvě lodi stojící u jezera a rybáře, kteří byli sestoupili a vypírali sítě, vstoupil na jednu z lodí, která byla Šimonova, a prosil ho, aby od země odvezl maličko. A sedě učil z loďky zástupy. Když pak přestal mluvit, řekl k Šimonovi: „Vez na hlubinu a rozestřete sítě své k lovení.“ Šimon odpověděv řekl mu: „Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli, ale ke slovu tvému rozestru sítě.“ Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, takže se trhala síť jejich. I pokynuli tovaryšům, kteří byli na jiné lodi, aby přišli

- 44 -

a pomohli jim. I přišli a naplnili obě lodi, takže se téměř potopovaly. Uzřev to Petr, padl k nohám Ježíšovým a pravil: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.“ Hruža zajisté pojala jej i všechny, kteří byli s ním, nad lovem ryb, které byli popadli; tak i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli tovaryši Šimonovi. I dí Ježíš Šimonovi: „Neboj se, již od tohoto času lidí budeš lovit.“ Učedníci Ježíšovi, přivezše lodi k zemi a opustivše všecko, šli za Ježíšem.

Poznámky. Zázračným zahrnutím ryb Pán Ježíš ukázal názorně učedníkům svým, jaké bude povolání jejich a jak požehnaný výsledek práce jejich. Při té příležitosti vyznamenal opět Petra, že do jeho lodičky vstoupil a z ní učil. Tím naznačil, že Petr bude mít vynikající postavení v církvi.

Poučení. Ze zázračného zahrnutí ryb přesvědčujeme se, jak důležitá jest pomoc boží, aby dílo naše se zdařilo.

4. Ježíš uzdravil ochrnulého.

Po několika dnech Ježíš vešel opět do Kafarnaum. Proslechlo se, že by byl v domě (Šimonově), proto sešlo se tam lidu mnoho, takže nemohli ani ke dveřím. I mluvil jim

Obrázky: Moderní a staroegyptské střechy.

slovo (Mar. 2, 1-2). A aj, čtyři muži nesli na loži člověka, který byl ochrnulý. I hledali vnést a položit ho před něho. Nenalezše pro zástup, kterou stranou by jej vnesli, vstoupili na střechu a spustili jej s ložem podlahou doprostřed před Ježíše (Luk. 5, 18-19).

- 45 -

Mat. 9, 2-8. Ježíš, vida víru jejich, pravil ochrnulému: „Doufej, synu, odpouštějí se ti hříchové tvoji.“ A aj, někteří ze zákoníků řekli sami v sobě: „Tento se rouhá.“ Ježíš viděl myšlení jejich a řekl: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Co jest snáze, říci: Odpouštějí se ti hříchové tvoji či říci: Vstaň a chod? Ale abyste věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštěti hříchy,“ tedy řekl ochrnulému: „Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!“ I vstal a odešel do domu svého. Zástupové vidouce to báli se a velebili Boha, že dal takovou moc lidem.

Poznámky. Muži ti vyňali několik hliněných dlaždic ploché střechy a spustili nemocného otvorem zrovna před Ježíše.

Uzdravený mohl sám odnésti lože své, protože na východě mají lůžka lehká, zhotovená ze žeber listů palmových a pokrytá lehkou pokrývkou.

Pán Ježíš, uzdraviv nemocného na těle, dokázal viditelně všemohoucnost svou. To bylo zárukou, že i neviditelně uzdravil duši jeho. Na základě obojího uzdravení bylo pak uznati božskou moc Ježíšovu.

Poučení. Pán Ježíš, uzdraviv napřed duši a potom tělo, dokázal, že duše má přednost před tělem a že napřed jest pečovat o duši a potom o tělo.

§ 15. Ježíš na hoře Blahoslavenství.

I. Volí si apoštoly.

Mat. 9, 36-38. Ježíš, vida zástupy, litoval jich, že byly jako ovce nemající pastýře. I řekl učedníkům svým: „Žeň zajisté jest mnohá, ale dělníků málo. Proste Pána žně, ať pošle dělníky na žeň svou.“

Luk. 6, 12-16. Potom vyšel na horu modlit se a trval přes noc na modlitbě. Když byl den, povolal učedníků svých a vyvolil z nich dvanáct, kteréž i apoštoly nazval, totiž Šimon a, kterému dal jméno Petr; Ondřej, bratra jeho; Jakuba a Jana; Filipa a Bartoloměje; Matouše a Tomáše; Jakuba, syna Alfeova; Šimon a, který slovo Zelotes; Judu, bratra Jakubova, a Jidáš, Iškariotského, který byl zrádce.

- 46 -

Poznámky. Mezi apoštoly není ani jednoho boháče ani jednoho zákoníka ani jednoho farizeje ani jednoho ze „starších lidu ani jednoho přednosty sbornice. Jsou to lidé prostí, i ve své vlasti neznámí.

Počet apoštolů není nahodilý, nýbrž založený na obraze 12 patriarchů starozákonných.

Seznam apoštolů jest uveden v Písmě sv. čtyřikrát (Mat. 10, 2; Mar. 3, 16; Luk. 6, 14; Skutk. 1, 13). Petr jest vždy na prvním místě, ač nebyl první ani věkem ani povoláním k úřadu apoštolskému. Bratr jeho Ondřej byl starší i věkem i povoláním k úřadu apoštolskému. Toto

Obrázek: Hora Blahoslavenství.

první místo ukazuje na jeho důstojnost nejvyššího správce věřících i apoštolů.

Zelotes nebo Chananaeus = Horlivec. Iš-kerijoth = muž z Kariotu.

Poučení. Ze slov Pána Ježíše: „Proste Pána žně...“ poučujeme se, že Bůh dává věřícím dobré pastýře, prosí-li o ně. Proto církev sv. nařizuje modlit se ve dni, ve které kněží bývají svěceni (o Suchých dnech), a ve dni, o nichž dosud bývají svěceni.

2. Mluví k apoštolům a lidu.

Luk. 6, 16-19. Když Ježíš zvolil si apoštoly, sestoupil s nimi s hory na planinu, kde očekával ho zástup učedníků a veliké množství lidu ze všeho Judska i z Jerusalema i z Přímoří i z Tyru a Sidonu, kteří byli přišli, aby jej slyšeli a aby byli uzdraveni od neduhů svých. Také ti, kteří byli trápeni

- 47 -

od duchů nečistých, byli uzdravováni. Všechen zástup hledal dotknouti se Ježíše, neboť moc vycházela z něho a uzdravovala všechny.

Mat. 5, 1-2. Ježíš, vida zástupy, vystoupil na horu. Když se posadil, přistoupili k němu učedníci jeho. Ježíš, otevřev ústa svá, učil je.

Poznámky. Této řeči, kterou Kristus mluvil na hoře Blahoslavenství, říká se obyčejně řeč (kázání) na hoře. Tato řeč obsahuje celou mravouku křesťanskou. V této řeči jest zjeven Nový zákon, tak jako na hoře Sinajské byl zjeven Starý zákon.

Řeč na hoře má několik odstavců. Odstavec 1. jedná o osmeru blahoslavenství, 2. o důstojnosti a povinnostech apoštolův, 3. o pravé spravedlnosti, 4. o dobrém úmyslu, 5. o pravých pokladech, 6. o povinnostech k bližnímu, 7. odstavec jest závěrek.

a) O osmeru blahoslavenství.

Mat. 5, 3-12. Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.

Blahoslavení tiší, neboť zemí vládnouti budou.

Blahoslavení laskaví, neboť potěšeni budou.

Blahoslavení, kteří lačnějí a žízňají po spravedlnosti, neboť nasyceni budou.

Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou.

Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.

Blahoslavení pokojní, neboť synové boží slouti budou.

Blahoslavení, kteří protivěnství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království

nebeské.

Blahoslavení jste, budou-li vám zlořečítí, protivenství činití a všechno zlé proti vám mluvíti lživě pro mne. Radujte a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Tak zajisté pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi.

Poznámky. Osmero blahoslavenství jest osm zásad dokonalosti, jež odporují přímo duchu světskému a vedou zvláštním způsobem k blaženosti nebeské. Jmenují se blahoslavenství, protože vedou k blahoslavenému (šťastnému) cíli, k Vykupitelově milosti na zemi a slávě v nebi.

- 48 -

Blahoslavení nejsou boháči, jak soudí svět, nýbrž chudí. Neboť chudoba odtrhuje člověka od statků nepravých a přivádí jej k Bohu, jedinému statku pravému. Avšak nemíní se chudí, kteří jsou nuceni žít chudě, nýbrž chudí d u c h e m, t. j. chudí vůli svou, i. kteří dobrovolně z lásky k Pánu Ježíši všeho se zřeknou jako apoštolé nebo chudobu svou rádi nesou jako Job; 2. kteří mají jmění, ale v duchu pokládají se za chudé pamatující, že pravý majetník toho jest Bůh a oni že jsou pouze správci; 3. kteří se zřikají zásluh svých, připisující je milosti boží, t. j. kteří jsou pokorní.

T i š í jsou ti, kteří odloží násilnost a mstivost a přizpůsobí se Spasiteli, jenž jest tichého srdce (Mat. 11, 29). Ti budou vládnouti zemi, jež byla ve Starém zákoně zobrazena zemí kananejskou.

L k a j í c í m í n í se ti, kteří oplakávají hříchy své a cizí; ti budou potěšeni od Utěšitele, Ducha svatého.

L a č n ě j í c í a ž í z n ě j í c í p o s p r a v e d l a o s t i jsou ti, kteří velice touží po ospravedlnění a posvěcení. Ti budou nasyceni pravdou učením Ježíšova a milostmi svátostí jeho.

M i l o s r d n í, kteří prokazují almužny tělesné i duchovní, dojdou milosrdenství u Boha. Bůh řekne jim: „Zajisté, pravím vám, pokud jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili“ (Mat. 25, 40).

Č i s t ě h o srdce jsou ti, kteří neposkvřili srdce svého žádným hříchem, zvláště žádným hříchem nečistoty. Ti budou poznávatí Boha dokonale již zde na zemi a zvláště v nebi. Sv. Jan praví o nich: „Následují Beránka, kamkoli jde“ (Zjev. 14, 4).

P o k o j n í jsou ti, kteří se snaží udržeti pokoj s Bohem, se sebou a s bližním. Ti napodobí „Boha pokoje“ (II. Kor. 13, 11), jsou mu nejvíce podobní, proto Bůh přijímá je za syny své.

T r p í c í p r o t i v e n s t v í p r o s p r a v e d l n o s t jsou ti, kteří v boji světa proti Bohu vytrvají na straně boží. Ti dávají najevo nejvíce, že Boha milují; proto mají jisté království nebeské.

b) O důstojnosti a povinnostech apoštolů.

Mat. 5, 13-16. Vy jste- sůl země. Bude-li sůl zmařena, čím bude soleno? Nehodí se k ničemu již, než aby byla vyhozena ven a pošlapána od lidí. Vy jste světlo světa. Nemůže se skryti město postavené na hoře. Ani nerozsvěcují svíce a staví jí pod kbelec, nýbrž na svícen, aby svítila všem, kteří jsou v domě. Tak svět' světlo vaše před lidmi, aby viděli dobré skutky vaše a velebili Otce vašeho, jenž jest v nebesích.

Poznámky. Pán Ježíš oznamuje apoštolům důstojnost a povinnosti jejich ve třech obrazech: s o l i, s v ě t l a a m ě s t a n a h o ř e p o s t a v e n ě h o.

- 49 -

Sůl chrání pokrmův, aby nehnilý, a dodává jim příjemné chuti. Apoštolům jest také chrániti věřících od hniloby duševní a proměňovati je v lidi ctostné, Bohu milé.

Světlo osvětluje, proto i apoštolů povinnost jest osvětlovati svět novým učením.

Město postavené na hoře a svíce stojící na svícnu budou apoštolé, proto jest jim žítí život dokonalý, aby ostatní brali si z nich příklad, a konajíce dobré skutky uctivali Otce svého v nebesích.

c) O pravé spravedlnosti.

Mat. 5, 17-48. Nedomnívejte se, že jsem přišel rušiti zákon nebo proroky. Nepřišel jsem rušiti, nýbrž naplniti. Vpravdě, zajisté, pravím vám, dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná tečka ze zákona, až všechno se stane.

Proto přestoupí-li kdo jedno z těchto přikázání nejmenších a bude tak učiti lidi, nejmenší bude slouti v království nebeském. Kdo však bude činiti a učiti, ten veliký slouti bude v království božím. Neboť pravím vám: Nebude-li spravedlnost vaše hojnější nežli zákoníkův a farizeů, nevejdete do království nebeského.

Slyšeli jste, že bylo řečeno starým: Nezabiješ! Zabil-li však kdo, bude hoden soudu. Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, bude hoden soudu. Kdo by však řekl bratru svému: Racha! bude hoden rady. Kdo by pak řekl: Blázne! bude hoden ohně pekelného. Proto přinášíš-li dar svůj na oltář a tu se rozpomeň, že bratr tvůj má něco proti tobě, nech tu daru svého před oltářem, jdi prve smířiti se s bratrem svým a potom přijď a oběť dar svůj.

Bud' povolný protivníku svému rychle, dokud jsi s ním na cestě, aby snad protivník tvůj neodevzdal tebe soudci a soudce aby tebe nedal biricovi a abys nebyl uvržen do žaláře. Vpravdě, pravím ti: Nevyjdeš odtud, dokud nenahradíš posledního haléře.

Opět jste slyšeli, že bylo řečeno starým: Nebudeš křivě přísahati, ale splníš Pánu přísahy své. Ale já pravím

vám, abyste vůbec nepřisahali ani skrze nebe, protože nebe jest trůn boží, ani skrze zemi, protože země jest podnož nohou jeho, ani skrze Jerusalema, protože Jerusalema jest město velikého krále, ani skrze hlavu svou nebudeš přísahati,

- 50 -

protože nemůžeš ani jednoho vlasu učiniti bílým nebo černým. Ale řeč vaše budiž: Ano, ano; ne, ne! Což pak jest nad to, jest od zla.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko a zub za zub. Já však pravím vám, abyste neodpírali zlému, nýbrž udeří-li to kdo ve tvé líce pravé, nastav mu i líce druhé. Tomu, kdo se chce s tebou souditi a vzíti sukni tvou, nech mu i pláště. Nutil-li by tě kdo, abys s ním šel míli jednu, jdi s ním ještě jiné dvě. Kdo prosí tebe, dej mu a od toho, kdo si chce vypůjčiti od tebe, neodvracej se.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítel svého. Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám činí protivenství a utrhnou vám, abyste byli dítky Otce svého, který jest v nebesích, který velí slunci svému vycházeti na dobré i na zlé a dešť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. Neboť milujete-li ty, kteří milují vás, jakou odplatu budete míti? Nečiní toho i publikáni? A budete-li pozdravovati pouze bratry své, co zvláštního činíte? Nečiní toho i pohané? Buďte tedy vy dokonalí, jako Otec váš nebeský jest dokonalý. |

Poznámky. Pravá spravedlnost záleží v tom, aby smýšlení a jednání lidské se shodovalo se zákonem božím. Proto Pán Ježíš mluví o zákonu božím, který jest zjeven národu izraelskému., a ukazuje několika příklady, jak jest jej plniti. První příklad jest vzat z 5. přikázání božího, druhý nařizuje odpouštěti protivníku, třetí jedná o přísaze, čtvrtý poučuje o právu odvety a pátý mluví o lásce k bližnímu.

Kdo nebude si všimati přikázání méně důležitých, nebude sice z království božího vyloučen, ale bude nejmenší v království božím. Kdo však bude věrný ve věcech malých a nejmenších, bude veliký zásluhami, milostí a slávou.

Zákoníci a farizeové, plníce zákon dle písmena, dbali pouze zevnějšího skutku, ale nikoli vnitřního smýšlení.

Zákon: Nezabiješ II. Mojž. 20, 13.

Racha znamená: Ničemo! Kdo se hněvá na bližního, dává mu najevo hněv svůj slovy hanlivými.

Blázne! v mluvě biblické jest tolik, co: Neznabohu! Kdo by tolik zkypěl hněvem, že by zlořečil bližnímu, dává najevo přání, aby byl na věky zavržen, bude hoden ohně pekelného.

- 51 -

Hříchy proti 5. přikázání nejsou stejné. To jest naznačeno tím, že hněv jest přikázán soudu, nadávky radě a zlořečení samému Bohu. Soud byl zřízen v každém městě. (V. Mojž. 16, 18), rada nebo velerada pouze v Jeruzalemě. Velerada byla nejvyšší stolice soudní a nebylo od ní odvolání.

Zákon o křivé přísaze II. Mojž. 20, 7.

Kristus zahrnuje nejen přísahu křivou, nýbrž i přísahu zbytečnou. Přeje si, aby mezi lidmi byla taková pravdomluvnost a taková důvěra, že pouhé slovo ano nebo ne dostačí. Kde pouhé ano nebo ne nedostačí, to vychází ze zla, které jest mezi takovými lidmi, totiž ze lživosti jejich s jedné strany a z nedůvěry na druhé straně.

Právo odvety III. Mojž. 24, 20. Proti starému právu odvety Kristus staví lásku křesťanskou, která i křivdy trpělivě snáší, která se zřídá i práva svého a která přináší i veliké oběti bližnímu.

Zákon praví: „Milovati budeš přítele svého jako sebe samého“ (III. Mojž. 19, 18); o nenávisti nepřítel zákon nemluví. To jest špatný výklad zákoníků. Zákoníci a farizeové učili totiž, že Žid, jako jest povinen milovati bližního, totiž soukmenovce, tak jest oprávněn a po případě i povinen nenáviděti nepřítel a cizince. Pán Ježíš zamítá výklad ten.

d) O d o b r é m ú m y s l u.

Mat. 6, 1-18. Varujte se, ať nečiníte spravedlnosti své před lidmi, abyste byli viděni od nich. Jinak nebudete míti odplaty u Otce svého, který jest v nebesích. Proto dáváš-li almužnu, netrüb před sebou, jako činí pokrytci v synagogách a na rozích, aby byli ctěni od lidí. Zajisté pravím vám: Vzali odplatu svou. Ale ty, dáváš-li almužnu, nevěz levice tvá, co činí pravice tvá, ať almužna tvá jest ve skrytě a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. Modlíte-li se, nebuďte jako pokrytci, kteří modlívali se rádi v synagogách a na rozích ulic, aby byli viděni od lidí. Zajisté, pravím vám: Vzali odplatu svou. Ale ty modlíš-li se, vejdi do komůrky své, zavři dveře a modli se Otci svému ve skrytě a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. Modlíce se však nemluvte mnoho jako pohané. Ti totiž domnívali se, že pro mnohé mluvení své budou vyslyšeni. Nepřipodobňujte se jim tedy, neboť Otec váš ví, čeho potřebujete, prve nežli ho prosíte. Proto vy takto budete se modliti: Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim vin-

- 52 -

níkům. A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen. Odpustíte-li totiž lidem provinění jejich, nebeský

Otec váš odpustí i vám hříchy vaše. Pakli neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich. Postíte-li se, nebývejte smutni jako pokrytci. Oni zajisté zohavují tváře své, aby bylo vědomo lidem, že se postí. Zajisté, pravím vám: Vzali odplatu svou. Ty však, postíš-li se, pomaž hlavu svou a umyj tvář svou, aby nebylo zjevno lidem, že se postíš, nýbrž Otci tvému, který jest ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě.

Poznámky. Farizeové, libující si v okázalosti, konali dobré skutky před lidmi, aby od nich byli viděni. Tím připravili se o zásluhu před Bohem. Proto Pán Ježíš učí, že dobré skutky jest konati pro chválu boží a nikoli pro chválu lidskou, chce-li kdo míti zásluhu u Boha. Dobré skutky konati před lidmi jest dovoleno, ba přikázáno, běži-li dobrý příklad (Mat. 5, 16).

Spravedlností míní se dobré skutky.

Zákoníci a farizeové zakládali si na tom, aby jména jejich jakožto dobrodinců lidu byla rozhlašována (roztrubována).

„Nevěz levíce tvá ...“ znamená: Skryj almužnu nejen před lidmi, nýbrž i před sebou.

e) O p r a v ý c h p o k l a d e c h.

Mat. 6, 19-34. Neukládejte si pokladů na zemi, kde rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou, nýbrž skládejte si poklady v nebi, kde ani rez ani mol nekazí a kde zloději ani nevykopávají, ani nekradou. Neboť kde jest poklad tvůj, tam jest i srdce tvé. Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé jasné, všechno tělo tvé bude světlé. Bude-li však oko tvé špatné, všechno tělo tvé bude tmavé. Jest-li tedy světlo, které jest v tobě, tmou, jak veliká bude tma tato? Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům. Jednoho zajisté bude nenáviděti a druhého milovati nebo jednoho se přidrží a druhého zanedbá. Nemůžete sloužiti Bohu a mamonu. Proto pravím vám: Nepečujte o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Není život více nežli pokrm a tělo více nežli oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje, ani něžné, ani neshromažďuje do stodol, a nebeský Otec váš krmí je. Nejste vy mnohem dražší nežli ono? Kdo z vás přemýšleje může přidati k postavě své loket jeden? A o oděv

- 53 -

co se staráte? Patříte na kvítí polní, kterak roste. Nepracuje, ani nepředě. Ale pravím vám: Ani král Šalamoun ve vsi slávě své nebyl tak oděn jako jedno z nich. Odívá-li tak Bůh trávu polní, která dnes jest a zítra bývá vhozena do peci, čím více vás, malověrní? Nepečujte tedy říkajíce: Co budeme jísti, ani co budeme pít, ani čím se budeme odívat?

Neboť všeho toho hledají pohané. Vždyť Otec váš ví, že potřebujete všeho toho. Hleďte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho a toto všechno bude vám přidáno. Proto nepečujte o den zítřejší, neboť den zítřejší bude pečovati o sebe sám. Dostačí dnu zloba jeho.

Poznámky. Někdo namítne, že lze vyhledávati statků nebeských i pozemských společně, proto Pán Ježíš vyvrací námitku tu.

Mimo oko tělesné člověk má také oko duchovní. Okem tělesným přijímá dojmy světa hmotného, okem duchovním paprsky světla duchovního (zjevení boží). Kdo má zdravou mysl pro pravdy nebeské, přijímá je ochotně a upravuje podle nich všechny mohutnosti své. Kdo však má mysl zakalenou pro pravdy nebeské, ten zůstává zaslepen.

Někdo namítne, že péče o statky pozemské jest povinnost nejhlavnější, protože směřuje k zachování života pozemského. Proto Kristus vyvrací námitku tu.

Mamon (chald. mamona) jest bohatství a modla bohatství.

Pán Ježíš nezapovídá starati se vůbec o věci pozemské, nýbrž stanoví pořádek, o které věci jest člověku pečovati nejdříve.

Dal-li nám Bůh život a tělo, dá nám i pokrm a oděv.

Každý den má dost strastí, k čemu ještě přidělavati si strast novou, péči o budoucnost.

f) O p o v i n n o s t e c h k b l i ž n í m u.

Mat. 7, 1-6. Nesuďte, abyste nebyli souzeni, neboť jakým soudem budete souditi, takovým budete souzeni, a jakou měrou budete měřiti, takovou bude odměřeno vám. Copak vidíš mrvu v oku bratra svého, ale v oku svém břevna nevidíš? Nebo kterak pravíš bratru svému: Dovol, ať vyjmu mrvu z oka tvého, a hle, břevno jest v oku tvém? Pokrytče, vyjmi nejprve břevno z oka svého a potom hled' vyjmouti mrvu z oka bratra svého. Nedávejte svatého psům a neházejte perel svých před vepře, aby snad nepošlapali jich nohama svýma a obrátíce se nerozsápali vás.

Mat. 7, 12. Všecko tedy, cokoli chcete, aby vám lidé činili, činite jim i vy. To zajisté jest zákon i proroci.

- 54 -

Poznámky. Povinnosti k bližnímu Pán Ježíš stanovil dvě. 1. Neposuzujte nespravedlivě bližních svých. 2. Nemluvte před nimi o věcech svatých, nejsou-li schopni slyšeti je. Tím dali byste jenom podnět, že by tací lidé věcem těm se rouhali a pak i na nás se vrhli.

Ostatní povinnosti k bližnímu Pán Ježíš shrnul ve slova: „Všecko, cokoli chcete...“

Pravidla: „Nedávejte svatého psům“ církev dbala vždy, uvádějí Židy a pohany poněnáhu v tajemství sv. víry. Této opatrnosti říkalo se pomlčení o tajemstvích (disciplina arcani).

g) Z á v ě r e k.

Mat. 7, 7-29. Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlucte a bude vám otevřeno. Každý zajisté, kdo prosí, béře, kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. Nebo který z vás jest člověk, kterého kdyby syn jeho prosil o chléb, zdali mu podá kámen, nebo kdyby prosil za rybu, zdali mu podá hada? Dovedete-li tedy vy, ačkoli jste zlí, dávatí dobré dary dětem svým, čím více Otec váš, který jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteří ho prosí.

Vcházejte branou těsnou, neboť široká jest brána a prostraná cesta, která vede k zahnutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a jak úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají. Pilně se varujte falešných proroků, kteří k vám přicházejí v rouše ovčím, uvnitř pak jsou vlci hltaví. Po ovoci jejich poznáte je. Sbírají lidé s trní hrozny nebo s bodláčí fiky? Tak každý strom dobrý nese ovoce dobré, zlý pak strom nese ovoce zlé. Nemůže strom dobrý nésti ovoce zlého ani strom zlý nésti ovoce dobrého. Všeliký strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřát a na oheň uvržen. Proto po ovoci jejich poznáte je.

Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane! vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mnozí řeknou mi v den onen: Pane, Pane! neprorokovali jsme ve jménu tvém, nevymítali jsme ďábly ve jménu tvém a nečinili jsme divy mnohé ve jménu tvém? Tehdy oznámím jim: Nikdy jsem vás neznal. Odejděte ode mne, kteří činíte nepravost. Proto každý, kdo slyší tato slova má a plní je, bude moci srovnán býti s mužem moudrým, který postavil dům svůj

- 55 -

na skále. Spadl příval, přišly řeky, vály větry a obořily se na dům ten. Ale dům nepadl, protože byl založen na skále. Každý, kdo slyší tato slova má a nečiní jich, bude moci srovnán býti s mužem pošetilým, který postavil dům svůj na písku. Spadl příval, přišly řeky, vály větry a obořily se na dům ten. I padl dům a pád jeho byl veliký.

Stalo se, když Ježíš dokonal řeči tyto, že zástupy divily se učením jeho. Neboť on učil je jako moc maje, a ne jako zákoníci jejich a farizeové.

Poznámky: Ježíš, konče řeč svou na hoře, upozornil posluchače, kde jest jim hledati pomoci, chtějí-li všechna pravidla ta plniti skutkem. Pomoci jest jim hledati v modlitbě vytrvalé (Proste...), a to tím spíše, protože ve světě jest špatný příklad (Vcházejte branou těsnou) a pokušení (Pilně se varujte). Kdo chce přijíti do nebe, jest mu nejenom znáti pravidla tato a jim se podivovati (Pane, Pane), nýbrž i zaříditi život podle nich (Proto každý...).

Bůh nevyslyší modlitby naší, prosíme-li za věc škodlivou, jako rodiče nevyslyší proseb dětí svých, prosí-li za věc škodlivou.

„Onen den“ jest den soudný.

Ježíš učil jako moc maje znamená: Ježíš mluvil s naprostou jistotou jako neomylný učitel, který četnými záznaky dokázal již božství své a jehož slova se shodovala s povahou i se skutky jeho. Mimo to učení jeho bylo nové a vznešené, proto uchvacovalo posluchače.

Poučení. V řeči na hoře Pán Ježíš překonal všechny mudrce pohanské i učitele židovské. Co pohané tušili a židovští učitelé navrhovali, Pán Ježíš ukázal a provedl. Oznámil nám pravidla životní, jež činí člověka trvale blaženým, a dal nám prostředky, z nichž bychom čerpali pomoc boží. Vážme si těch pravidel a plíme je skutkem. Zároveň hledejme pomoci u Boha v modlitbě vytrvalé.

§16. Ježíš sestupuje s hory Blahoslavenství

1. Ježíš uzdravuje malomocného.

Mat. 8, 1-4. Když Ježíš sestoupil s hory, šli za ním zástupové mnozí. A aj, malomocný přišel, klaněl se mu a řekl: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.“ Ježíš vztáhl ruku, dotkl se ho a pravil: „Chci, buď čist!“ A hned bylo očistěno malomocenství jeho. Ježíš řekl mu: „Viz, abys toho nikomu nepravil, nýbrž jdi, ukaž se knězi a obětuj dar, ježž přikázal Mojžíš, na svědectví jim.“

Poznámky: Malomocenství jest nemoc vyskytující se v Egyptě a Přední Asii. Malomocenství proniká síť buničnou, ano i tuk a kosti, takže končetiny znenáhla odumírají a odpadávají. Dotýkati se malo-

- 56 -

mocného jest nakažlivé. Proto zákon Mojžíšův nařizoval kněžím (III. Mojž. 13), aby zkoumali každého, kdo byl podezřelý nemocí tou, a shledají-li u něho nemoc tu, aby jej prohlásili za nečistého a vyloučili ze společnosti lidské. Malomocní zdržovali se na odlehlých místech za městem, a blížil-li se k nim člověk, volali: „Nečistý.“ Uzdravil -li se kdo, bylo se mu podrobiti zvláštním obřadům očišťovacím u přítomnosti kněží (III. Mojž. 14).

„Jdi, ukaž se knězi!“ mluví dosud Kristus ve své církvi hříšníkům, kteří jsou stíženi malomocenstvím duchovním.

Pán Ježíš velí uzdravenému ukázati se knězi na svědectví jim, aby nepřátelé jeho se přesvědčili, že malomocný jest očistěn, že Ježíš jej očistil a že Ježíš neruší zákona o malomocných.

Poučení. Pán Ježíš učil pravdám nebeským zástupy na hoře. Malomocný byl pod horou v údolí. Dokud člověk jest stížen malomocenstvím duchovním, nechápe pravd božích. „Kdo z Boha jest, slova boží slyší“ (Jan 8, 47).

2. Ježíš uzdravuje služebníka setníkova.

Mat. 8, 5-13. Když Ježíš vešel do Kafarnaum, přistoupil k němu setník prose ho a řka: „Pane, služebník můj leží doma ochrnutý a zle se trápí.“ Ježíš řekl mu: „Přijdu a uzdravím jej.“ Setník odpovídaje řekl: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rei slovem a uzdraven bude služebník můj. Neboť i já jsem člověk pod vrchní mocí postavený a sám mám pod mocí svou vojáky. Řeknu-li tomuto: Jdi, jde; a jinému: Pojď, přijde; a služebníku svému: Učini to, učini.“ Ježíš slyše to, podivil se a řekl následujícím ho: „Zajisté, pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Izraeli. Pravím pak vám, že přijdou mnozí od východu i od západu a stolovati budou s Abrahamem a s Izákem a s

Jakubem v království nebeském, ale synové království budou vyvrženi ven do temností zevnitřních. Tam bude pláč a skřípění zubů." Setníkovi pak řekl: „Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se ti." I uzdraven jest služebník v tu hodinu.

Poznámky. Slova setníkovy: „Pane, nejsem hoden..." opakuje kněz, kdykoli sám přijímá Pána Ježíše nebo jiným jej podává.

Slova setníkovy: „Řeknu-li tomuto, jde" znamenají: Mne, pouhého člověka, podrobeného vyšší moci, vojáci poslouchají na slovo. Kdo by neposlechl tebe, jemuž vše jest podrobno?

Temnoty zevnitřní = tma venku. Na východě konaly se hostiny obyčejně v noci. Tato tma jest obraz pekla.

Poučení. V pohanském setníku máme vzor víry a pokory, již jest třeba před sv. přijímáním.

- 57 -

3. Ježíš křísí mládence naimského.

Luk. 7, 11-16. Ježíš šel do města, které slove Naim, a šli s ním učedníci jeho a zástup veliký. Když pak se přibližoval k bráně města, aj, mrtvý byl nesen ven, jediný syn matky své, a ta byla vdova. Zástup města mnohý byl s ní. Když ji uzel Pán, jsa pohnut milosrdenstvím nad ní, řekl jí: „Neplač." A přistoupiv, dotkl se mar. Ti pak, kteří nesli, zastavili se. Ježíš řekl: „Mládence, pravím ti, vstaň!" Ten, který umřel, posadil se a počal mluvit. Ježíš dal jej materi jeho. Pojala pak všechny bázeň a vebili Boha řkouce: „Prorok veliký povstal mezi námi a Bůh navštívil lid svůj."

Poznámky. Na východě nemají rakvi, nýbrž zavínají mrtvolu do plátna.

Na místě, kde Pán Ježíš vzkřísil mládence, bělá se nyní kostelík.

Poučení. V mládenci naimském máme obraz svého vzkříšení duchovního. I k nám mluví Kristus při každé sv. zpovědi: „Mládence, pravím ti, vstaň!"

§ 17. Ježíš rozmlouvá s poselstvem Janovým a s Maří Magdalenou.

I. Ježíš rozmlouvá s poselstvem Janovým.

Luk. 7, 17-35. Řeč tato o Ježíšovi vyšla po všem Judsku i po vší krajině vůkol. Učedníci Janovi zvěstovali mistru svému o všech věcech těchto. Jan zavolal dva z učedníků svých a poslal je k Ježíšovi, aby řekli: „Jsi ty ten, který má přijít, či máme čekati jiného?" Když muži ti přišli k Ježíšovi, řekli: „Jan Křtitel poslal nás k tobě, abychom řekli: Jsi ty ten, který má přijít, či máme čekati jiného?" V touž hodinu Ježíš uzdravil mnohé od neduhů, nemocí a duchů zlých a dal zrak mnohým slepým. Ježíš odpověděl a řekl jim: „Jděte a povězte Janovi, co jste slyšeli a viděli. Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní jsou čisti, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým zvěstuje se evangelium a blahoslavený jest, kdo se nehorší nade mnou." Když poslové Janovi odešli, Ježíš počal mluvit k zástupům o Janovi: „Co jste vyšli na poušť viděti? Trtínu větrem se klátící? Anebo co jste vyšli viděti? Člověka měkkým rouchem oděného? Aj, kteří jsou v rouše drahém a v přepychu, ti jsou v domích královských. Anebo co jste vyšli viděti? Proroka? Ovšem, pravím vám, i více nežli proroka. Tento zajisté jest, o němž

- 58 -

jest psáno: Aj, já posílám anděla svého před tváří tvou, který připraví cestu tvou před tebou. Neboť pravím vám: Není mezi rozenci žen žádného proroka většího nad Jana Křtitele. Ale kdo jest menší v království božím, větší jest než on. Všechn lid, který to slyšel, také publikáni, vebili Boha, když byli pokřtěni křtem Janovým. Ale farizeové a zákoníci pohrdli vůlí boží týkající se jich, protože se nedali pokřtiti od něho. Proto Pán řekl: „S kým srovnám lidi pokolení tohoto? Komu jsou podobni? Jsou podobni dětem, které sedávají na náměstí a volají na sebe vespolek říkající:

Obrázek: Zbytky městečka Naima.

Pískaly jsme vám, a neskákaly jste, nařikaly jsme žalostně, a neplakaly jste. Neboť přišel Jan Křtitel. Nejí chleba, ani nepije vína a vy pravíte: Má ďábelství. Přišel Syn člověka. Jí a pije a vy pravíte: Aj, jedlík a pijan vína, přítel publikánův a hříšníků! Tak jest ospravedlněna moudrost. ode všech dítek svých."

Poznámky. Řeč o Ježíšovi jest řeč o zázračném vzkříšení mládence naimského.

Jan Křtitel jest již v žaláři.

Učedníci Janovi nevěřili, že Pán Ježíš jest zaslíbený mesiáš, protože je mátlá chudoba a prostý rod jeho. Jan snažil se vyvésti je z omylu, ale nepodařilo se mu to. Proto užil této příležitosti, aby Ježíš sám je přesvědčil.

- 59 -

Ježíš neodpověděl jim na otázku jejich, nýbrž ukázal jim na záznaky, jež právě v tu hodinu vykonal, a propustil je se vzkazem, aby Jan dal jim vysvětlení. Vysvětlení Janovo nebude jiné, nežli že Ježíš jest zaslíbený mesiáš, protože tyto skutky připisují mesiáši proroci. (Srov. Is. 35, 4-5; 61, 1).

Otázka učedníků Janových mohla mezi posluchači Ježíšovými vzbuditi podezření, že Jan kolísá u víře v Ježíše. Proto Ježíš vydává mu skvělé svědectví, že jest muž pevné povahy, přísných mravův a velikých milostí.

„Aj, já posílám..." (Mal. 3, 1).

Jan jest největší mezi svěťci Starého zákona, ale v Novém zákoně dostane se lidem milostí ještě větších, takže budou moci dojít svatosti ještě větší.

Vůle boží byla, aby i farizeové a zákoníci dali se pokřtíti.

Ježíš srovnává farizeje a zákoníky s dětmi umíněnými, které chtějí, aby i ve hře vše šlo podle umíněnosti jejich, a vytýká jim tvrdošijnost jejich, která odmítá od sebe prostředky spásy.

Přísnosti Janově a mírnosti mé porozumějí dítky moudrosti boží, ale nikoli farizeové a zákoníci.

Poučení. Po příkladu sv. Jana Křtitele hledme si osvojití pevnou povahu, přísný mrav a horlivost v povolání.

2. Ježíš rozmlouvá s Maří Magdalenou.

Luk. 7, 36-50. Jeden z farizeů prosil Ježíše, aby jedl s ním. Ježíš vešel do domu farizeje toho a odebral se ke stolu. A aj, žena, která byla v městě známa jako hříšnice, jakmile zvěděla, že Ježíš jest u stolu v domě farizeově, přinesla alabastrovou nádobu masti, a stojíc zezadu u nohou jeho, počala, smáčeti slzami nohy jeho, utírala je vlasy hlavy své, líbala je a mazala mastí. Když to uzřel farizej, který pozval Ježíše, pravil sám k sobě a řekl: „Kdyby tento byl prorok, věděl by zajisté, kdo a jaká jest žena, která se ho dotýká, že jest to hříšnice. Ježíš odpověděl a řekl mu: „Šimone, mám ti něco pověděti." On řekl: „Mistře, pověz!" „Jeden věřitel měl dva dlužníky. Jeden byl dlužen pět set peněz a druhý padesát. Když neměli, odkud by zaplatili, odpustil oběma. Který tedy více jej miluje?" Simon odpověděl a řekl: „Mám za to, že ten, kterému více odpustil." Ježíš řekl mu: „Správně jsi rozsoudil." Potom obrátiv se k ženě,

- 60 -

pravil k Šimonovi: „Vidíš ženu tuto? Já jsem vešel do domu tvého a tys nedal vody nohám mým. Tato však slzami smáčela nohy mé a utírala je svými vlasy. Tys mi nedal políbení, ale tato, jakmile vešla, nepřestala líbat nohou mých. Tys nepomazal hlavy mé olejem, ale tato mazala mastí nohy mé. Proto pravím ti: Odpouštějí se jí hříchové mnozí, protože milovala mnoho. Komu pak méně se odpouští, miluje méně." Potom řekl k ženě:

Obrázek: Jídelna v domě pompejském.

„Odpouštějí se ti hříchy." Tu počali ti, kteří byli spolu u stolu, sami k sobě říkati: „Kdo jest tento, který i hříchy odpouští?" Ježíš řekl k ženě: „Víra tvá tě spasila. Jdi v pokoj!"

Poznámky. Alabastr (úběl) jest sádrovec.

Maří Magdalena měla přístup k nohám Ježíšovým, protože hodovnici na východě leží u stolu na poduškách, jsou obráceni hlavou ke stolu a nohama od stolu. Nohy mají bosé, protože sandály odkládají v předsíni.

Mazání nohy olejem jest na východě třeba, protože se chodí boso (v sandálech) a kůže od horka puká.

Věřitel jest Pán Ježíš jakožto Bůh a dlužníci jsou Šimon i žena jakožto hříšní lidé, ač ne stejnou měrou.

Slova Kristova: „Komu méně se odpouští, méně miluje" znamenají: Čím více kdo miluje mne, tím více se mu odpouští. Tato žena dala mi najevo velikou lásku, proto odpouští se jí mnoho. Ty jsi mi nedal najevo lásky ani jediným projevem, jež bývají ve zvyku, zavítá-li do domu vzácný host (I. Mojž. 18, 4), proto odpouští se ti méně, vlastně nic.

Poučení. Maria Magdalena jest vzor pravého pokání pro všechny časy. Vidíme u ní dokonalou přípravu na ospravedlnění (víru, bázeň, naději, počáteční lásku a touhu po smíru - Con. Trid. ses. 6, c. 6) i dokonalé pokání (lítost, zpověď a dostiučinění - Con. Trid. Sess. 14. can. 4).

- 61 -

Druhý rok učitelského úřadu Ježíšova.

(Od velikonoc r. 28 do velikonoc r. 29 po Kr. nebo od r. 781-782 po zal. Říma.)

§ 18. Ježíš po druhé v Jerusalemě.

1. Ježíš uzdravuje člověka nemocného 38 let.

Jan 5, 1-15. Potom byl svátek židovský. Ježíš vstoupil do Jerusalema. Jest pak v Jerusalemě rybník Bravní, který sluje hebrejsky Betsaida, mající patero podloubí. V těch leželo i veliké množství neduživých, slepých, kulhavých a souchotivých, očekávající hnutí vody. Neboť anděl Páně sestupoval časem do rybníka a voda se pohybovala. Kdo první sestoupil do rybníka po hnutí vody, býval uzdraven, od kterékoli nemoci byl trápen. Byl tam člověk jeden, maje 38 let nemoci své. Když Ježíš uviděl jej ležeti a věděl, že již dlouhý čas jest nemocen, řekl k němu: „Chceš býti

zdráv?" Nemocný odpověděl mu: „Pane, nemám člověka, aby mne vpustil do rybníka, když se vzbouří voda. Nebo než já přijdu, jiný sestoupí přede mnou." Ježíš řekl mu: „Vstaň, vezmi lože své a chod'!" Člověk ten ihned byl učiněn zdráv, vzal lože své a chodil. Byla pak toho dne sobota. Tedy Židé řekli k tomu, který byl uzdraven: „Sobota jest. Není ti dovoleno nositi lože své." On odpověděl jim: „Ten, který mne uzdravil, řekl mi: „Vezmi lože své a chod'!" Tedy otázali se ho: „Kdo jest člověk ten, který ti řekl: Vezmi lože své a chod'?" Ten, který byl uzdraven, nevěděl však, kdo by byl, neboť Ježíš uchýlil se od zástupu, který byl shromážděn na místě tom. Potom Ježíš našel jej v chrámě a řekl mu: „Hle, jsi učiněn zdráv! Nehřeš již, aby se ti nepřihodilo něco horšího." Člověk ten odešel a pověděl Židům, že Ježíš jest, který ho uzdravil.

Poznámky. Svátek židovský jsou velikonoce.

Rybník Bravní byl na severním svahu hory Morie. Jméno měl od blízké brány Bravní, kterou honili brav na trh bravní a do chrámu. Rybník tento měl vodu léčivou, odtud jméno jeho Betsaida (Betesda) = Dům léčivý. Protože voda rybníka toho byla léčivá, Židé vystavěli kolem něho patero podloubí, t. j. nemocnici v podobě pětiúhelníku. Rybník ten měl vodu léčivou z moci nadpřirozené.

Svatí Otcové vidí v rybníku Bravním obraz křtu sv.

- 62 -

Slovy: „Nehřeš již, aby se ti nepřihodilo něco horšího!" Pán Ježíš dosvědčuje, 1. že jest vševědoucí, protože zná tajnou příčinu nemoci, 2. že Bůh trestá jistě hříchy nemocmi tělesnými. „Kdo hřeší před obličejem toho, který jej stvořil, upadá v ruce lékařů" (Sir. 38, 15).

Poučení. Pán Ježíš řekl uzdravenému: „Nehřeš již, aby se ti nepřihodilo něco horšího." Z toho poznáváme, že Bůh trestá hříchy už zde na zemi a ještě více na onom světě. Chraňme se každého hříchu!

2. Ježíš dokazuje Židům, že má právo uzdravovati v sobotu.

Jan 5, 16-47. Židé pronásledovali Ježíše, že to učinil v sobotu. Ježíš však odpověděl jim: „Otec můj až dosavad dělá. I já dělám." Tedy Židé tím více snažili se zabít jej, protože netoliko rušil sobotu, nýbrž i Otcem svým nazýval Boha, čině se roven Bohu. Ježíš odpověděl a řekl jim: „Zajisté, zajisté, pravím vám: Syn nemůže sám od sebe ničeho činiti, leč vidí-li Otec činiti to, neboť cokoli činí on, totéž činí podobně i Syn. Otec zajisté miluje Syna, ukazuje mu vše, co činí sám, a větší skutky nad tyto ukáže mu, takže budete se diviti. Neboť jako Otec křísí mrtvé a obživuje, tak i Syn obživuje, které chce. Ani pak Otec nesoudí nikoho, nýbrž veškeren soud dal Synu, aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí Otce, jenž ho poslal. Zajisté, zajisté, pravím vám: Kdo slyší slovo mé a věří tomu, který mne poslal, má život věčný a nepřijde na soud, nýbrž přešel ze smrti do života. Zajisté, zajisté, pravím vám: Přichází hodina a nyní jest, že mrtví uslyší hlas Syna božího a ti, kteří uslyší, budou živi. Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě, a dal mu moc konati soud, protože jest Syn člověka. Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, ve kterou všichni, kteří jsou ve hrobích, uslyší hlas Syna božího. I půjdou, kteří činili dobré, na vzkříšení života, kteří pak činili zlé, na vzkříšení soudu. Já nemohu sám od sebe činiti ničeho. Jak slyším, soudím a soud můj jest spravedlivý, protože nehledám vůle své, nýbrž vůle toho, který mne poslal. Vydávám-li já svědectví sám o sobě, svědectví mé není pravé. Jiný jest, který vydává svědectví o mně, a vím, že pravé jest svědectví, které vydává o mně. Vy jste poslali k Janovi a on vydal svědectví

- 63 -

pravdě. Já však nepřijímám svědectví od člověka, nýbrž pravím toto, abyste vy byli spaseni. On byl svíce hořící a svítící. Vy však chtěli jste se ve světle jeho radovati na chvílku. Já však mám svědectví větší, nežli jest svědectví Janovo. Neboť skutky, které mi dal Otec, abych je vykonal, právě tyto skutky, které činím, vydávají svědectví o mně, že Otec mne poslal. Také sám Otec, který mne poslal, vydal svědectví o mně. Vy jste ani hlasu jeho nikdy neslyšeli, ani tváře jeho neviděli a nemáte slova jeho zůstávajícího ve vás, protože nevěříte tomu, kterého on poslal. Vy zpytujete Písma, protože se domníváte míti v nich život věčný, a ta jsou, jež vydávají svědectví o mně. Ale vy nechcete přijít ke mně, abyste měli život. Cti od lidí nepřijímám. Avšak já vás znám, že nemáte v sobě lásky boží. Já přišel jsem ve jménu Otce svého, a vy nepřijímáte mne. Přijde-li jiný ve jménu mém, toho přijmete. Kterak můžete věřiti vy, kteří přijímáte chválu jedni od druhých, a cti, která jest od samého Boha, nehledáte? Nedomnívejte se, že já budu na vás žalovati před Otcem. Jest, kdo na vás žaluje, Mojžíš, v nějž vy skládáte naději. Neboť kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste snad i mně, neboť on psal o mně. Ale poněvadž nevěříte písmům jeho, kterak uvěříte slovům mém?"

Poznámky. Otec nebeský až dosavad pracuje, zachovává a spravuje svět. Toto dílo jest stálé, nemůže býti ani přerušeno ani zastaveno. Uzdraviti člověka spadá v obor zachování světa (života lidského).

„Přešel ze smrti do života" = ze smrti duchovní do života duchovního, jsa ospravedlněn a posvěcen.

Otec dal moc konati soud Synovi, pokud jest Syn člověka, t. j. pokud jest člověk. Jako Bůh Syn boží má tu moc od věčnosti.

Ježíš bude souditi spravedlivě, protože božská osoba jeho jest podstatně spojena s poznáním a s vůlí Otce nebeského.

Dovolávám se svědectví Janova, ne že bych já svědectví toho potřeboval, nýbrž proto, že svědectví to jest pravdivé, dobré a od vás žádané, tudíž schopné, přivésti vás k víře ve Vykupitele.

Když Jan vystoupil s novým učením, chtěli jste se těšiti pouze z novoty a slávy zvláštního zjevu jeho, ale za krátkou dobu zvedavost

vaše ochabla a vy jste nenastoupili na cestu pokání, na kterou vás vedl Jan.

Zjevení boží nebylo zůstávající v nich (farizeích a zákonících), protože farizeové a zákoníci znali sice zjevení boží, ale nebyli jim proniknutí tak, aby Boha opravdu znali a milovali.

- 64 -

Přeji-li si, abych byl uznán za Syna božního, nečiním tak ze cti žádosti. Kdybych toužil po cti, hlásal bych vám takové učení, jaké se vám líbí, a pak bych byl od vás veleben. Učení to však by neučilo milovati Boha.

Touha po moci a slávě pozemské se strany synagogy zabránila, že národ izraelský nepřijal Spasitele.

Při této příležitosti Pán Ježíš ponejprv osvědčil slavně, že jest Syn boží, roven Otci nebeskému. Dovolával se *a)* svědectví Jana Křtitele, *b)* svědectví skutků svých, *c)* svědectví nebeského Otce svého při křtu v Jordáně, *d)* svědectví Písem svatých.

Poučení. Pán Ježíš dokázal farizeům všemi možnými důvody, že jest Syn boží, a oni přece neuvěřili. Co bylo toho příčina? Sobectví (Jan 5, 44). Sobec nevidí leč sebe a to, co mu lahodí; ostatní vše nedotýká se ho. Chraňme se té nepravosti, protože každý jest k ní náchylný!

§ 19. Ježíš vrátil se do Galileje.

Ježíš pohaněn od nepřátel svých.

Zatvrzelost zákoníkův a farizeů pohnula Ježíše, že hned po slavnosti velikonoční opustil Judsko a vrátil se opět do Galileje. Ale farizeové a zákoníci šli za ním, aby ho pozorovali.

Luk. 11, 14-22. Jednoho dne přivedli k němu člověka němého, jenž byl posedlý zlým duchem. Když Ježíš vyvrhl d'ábelství, němý mluvil. Zástupové se divili. Někteří pak z nich pravili: „Skrze Belzebuba, knížete d'áblů, vymítá d'ábly.“ Jiní, pokoušejíce ho, žádali od něho znamení s nebe. Ale on, znaje smýšlení jejich, řekl jim: „Každé království proti sobě rozdělené zpustne a dům na dům padne. Jest-li tedy satan proti sobě rozdělen, kterak ostane království jeho? Neboť pravíte, že já skrze Belzebuba vymítám d'ábly. Vymítám-li pak já d'ábly skrze Belzebuba, skrze koho vymítají je synové vaši? Proto oni soudci vašimi budou. Pakli prstem božím vymítám d'ábly, jistě přišlo k vám království boží. Když silný oděncem ostříhá síně své, v pokoji jsou ty věci, kterými vládne. Pakli silnější než on přijda přemůže jej, odejme všecku zbroj jeho, na niž spoléhal, a rozdělí loupeže jeho.“

- 65 -

Poznámky. Belzebub byla modla, kterou Filištíni vzývali za pomoc proti mouchám, veliké trýzni v nížinách území jejich. Židé užívali jména této modly o samém d'áblu.

Ďábel není tak zpozdilý, aby si sám škodil a ničil říši svou.

Židé měli také zaklínače, kteří vyháněli zlé duchy ve jménu božím, a o žádném netvrdili, že by je vyháněl pomoci d'ábla.

Ďábel (silný oděncem) poslouchá Pána Ježíše. Tím uznává jej za silnějšího.

Poučení. Farizeové a zákoníci jsou odstrašující příklad zaslepenosti a zatvrzelosti, hříchů proti Duchu svatému. O těch hříších řekl Pán Ježíš, že nebudou odpuštěny ani v tomto věku ani v budoucím (Mat. 12, 32).

§ 20. Ježíš káže na jezeře Genezaretském.

(Sedmero podobenství o království božím.)

Mat. 13, 1-52. Jednoho dne Ježíš vyšel z domu a posadil se u moře. Když sešli se k němu zástupové mnozí, vstoupil na lodičku a posadil se. Všechnen zástup stál na břehu. I mluvil jim mnoho v podobenstvích říka:

O rozsevači (Luk. 8, 5-15). „Vyšel rozsevač, aby rozséval símě své. Když rozséval, padlo jedno vedle cesty a pošlapáno jest a ptáci nebesí sezobali je. Jiné padlo na skálu a vzešlé uvadlo, protože nemělo vláhy. Jiné padlo mezi trní a trní spolu vzrostlé udusilo je. Jiné padlo v zemi dobrou, a když vzešlo, učinilo užitek stonásobný.“ To pověděv, volal: „Kdo má uši k slyšení, slyš!“ Otázali pak se ho učedníci jeho, jaké by to bylo podobenství. Jimž on řekl: „Vám dáno jest znáti tajemství království božního, ale jiným v podobenstvích, aby vidouce neviděli a slyšíce nerozuměli. Jestli pak podobenství toto: Símě jest slovo boží. Kterí vedle cesty, jsou ti, kteří slyší. Ale potom přichází d'ábel a vyjímá slovo ze srdce jejich, aby věřice spaseni nebyli. Kterí na skálu, ti když slyší, s radostí přijímají slovo, ale ti nemají kořenů, ježto na čas věří a v čas pokušení odstupují. Které mezi trní padlo, jsou ti, kteří slyšeli, ale jdouce po pečování a zboží a rozkoších života, bývají od nich zaujati a nepřinášejí užitku. Ale které v zemi dobrou, jsou ti, kteří slyšíc slovo, v srdci dobrém a výborném je chovají a přinášejí užitek v trpělivosti.“

- 66 -

O koutoli mezi pšenici. Jiné podobenství předložil jim řka: "Podobno jest království nebeské člověku, který nasel dobrého semene na poli svém. Když pak lidé spali, přišel nepřítel jeho, nasel koutole mezi pšenici a odešel. Když bylina vzrostla a učinila užitek, tehdy ukázal se i koutol. Služebníci hospodářovi přistoupivše řekli mu: Pane, nenasel jsi dobrého semene na poli svém? Odkud tedy má koutol? Hospodář řekl jim: Člověk nepřítel to učinil. Služebníci řekli mu: Chceš-li, půjdeme a vytrháme jej? Hospodář řekl: Nikoli, abyste snad trhající koutol, nevytrhali spolu s ním i pšenice. Nechte, ať

Obrázek: Moře Galilejské.

obé spolu roste až do žně. V čas žně řeknu žencům: Seběřte nejprve koutol a svažte jej ve snopky ke spálení, ale pšenici shromážděte do stodoly mé." Když rozpustil zástupy, přišel do domu. I přistoupili k němu učedníci jeho řkouce: „Vylož nám podobenství o koutoli na poli." Ježíš odpovídaje řekl jim: „Rozséváč dobrého semene jest Syn člověka. Pole jest svět. Dobré sítě jsou synové království, ale koutol jsou synové zla. Nepřítel, který rozséval koutol, jest ďábel. Žeň jest dokonání světa a ženci jsou andělé. Proto jako se sbírá koutol a páli ohněm, tak bude při skonání světa. Syn člověka pošle anděly své. Ti vyberou z krá-

- 67 -

lovství jeho všechna pohoršení a ty, kteří činí nepravost, a uvrhnou je do peci ohnivé. Tam bude pláč a skřípění zubů. Tehda spravedliví budou se skvíti jako slunce v království Otce svého. Kdo má uši k slyšení, slyš."

O zrnu hořčičném. Jiné podobenství předložil jim řka: "Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, které člověk vzal a zasel na poli svém. Toto jest sice nejmenší mezi všemi semeny, ale když vzroste, jest větší nežli všechny zeliny a bývá stromem, takže ptáci nebesí přilétají a bydlí na ratolestech jeho."

O kvasu. Jiné podobenství mluvil jim: Podobno jest království nebeské kvasu, jež vzala žena a zadělala do tří měřic mouky, až zkysalo všechno.

O pokladu. Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli, jež člověk našel a skrývá a radostí z něho jde, prodá vše, co má, a koupí pole to.

O perle. Opět podobno jest království nebeské člověku kupci, hledajícímu dobrých perel. Když našel drahou perlu, odešel, prodal vše, co měl, a koupil ji.

O síti. Opět podobno jest království nebeské síti, puštěné do moře a shromažďující ryby všeho druhu. Když byla naplněna, vytáhli ji a sedíce na břehu vybírali dobré v nádoby, zlé pak vyhazovali. Tak bude při skonání světa. Vyjdou andělé, oddělí zlé zprostřed spravedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé. Tam bude pláč a skřípění zubů.

"Srozuměli jste všemu tomu?" Učedníci řekli mu: "Ovšem." Ježíš řekl jim: "Proto každý učitel, umělý v království nebeském, jest podoben člověku hospodáři, který ze zásoby své vynáší věci nové i staré."

Toto všechno Ježíš mluvil k zástupům v podobenstvích a bez podobenství nemluvil jim, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka řkoucího: "Otevru v podobenstvích ústa svá, vypravovati budu věci skryté od ustanovení světa."

Poznámky. Ježíš vyšel z domu v Kafarnaum.

Mořem myslí se jezero Genezaretské.

Podobenství jest nějaká událost ze života lidského, kterou jest znázorněna pravda náboženská a život duchovní

Pán Ježíš mluvil v podobenstvích: a) aby lid snáze chápal a pamatoval si učení jeho, b) aby vznešené pravdy zůstaly skryty lidem

- 68 -

nepovolaným, c) , aby se naplnilo proroctví: „Otevru, v podobenstvích ústa svá" (Žalm 77, 2).

Pán Ježíš promluvil u jezera Genezaretského sedm podobenství. V těchto podobenstvích ukázal, jak učení a dílo jeho dotkne se světa a jak bude přijato od světa. Pán Ježíš jmenuje učení a dílo své královstvím božím, protože Bůh skrze ně nad námi panuje a nás do nebe vede.

Slovy: „Kdo má uši k slyšení, slyš" Kristus napomíná posluchače, aby přemýšleli, co znamenají slova jeho.

Slovy: „Vám dáno jest" Kristus chce říci: „Jiní nejsou hodni, aby slyšeli pravdu nezakrytou, protože nevěří ani skutkům mým, jez vidí, ani slovům mým, jež slyší."

Podobenstvím o rozsévání jest znázorněno, jaký úspěch bude mít hlásané slovo boží a na čem úspěch ten závisí. Slovo boží nepřinese všude užitek, protože lidé budou mu klásti překážky. Překážky ty jsou: a) nevšímavost ke slovu božím, b) lehkomyšlnost, c) přílišná péče o statky pozemské.

Podobenství o koutoli znázorňuje povahu církve bojující. Církve bojující bude záležeti ze spravedlivých a hříšníků. Bůh nechává zlé mezi dobrými z lásky ke hříšníkům, dopřává jim času a milosti, aby se obrátili, a z lásky ke spravedlivým, aby trpíce všelicos od zlých, očistili se ode všech skvrn, aby se utvrdili v dobrém a aby rozmnožili zásluhy své.

Podobenství o zrnu hořčičném znázorňuje, jak církev Kristova vznikne z nepatrných počátků, poroste stále a obejmě celý svět.

Podobenstvím o kvase znázorňuje se vnitřní moc křesťanství, jak promění lidstvo z barbarů v lidi ctnostné.

Podobenstvím o pokladu a perle Pán Ježíš poučil učedníky své, jakou cenu má království nebeské a jak moudře jedná, kdo vše obětuje..

jen aby se ho zmocnil.

Podobenství o síti má též smysl jako podobenství o koukoli.

Slovy: „Proto každý učitel...“ Kristus chce říci: „Protože jste všemu rozuměli, upotřebte dobře těch vědomostí, které jsem vám dal, aby v domě mém, v církvi mé, všichni byli opatřeni.“

Staré věci jsou obrazy mesiánské a prorocké, nové věci jsou vyplnění jich.

Poučení. „Bez podobenství nemluvil jim, ale učedníkům svým vykládal všechno v soukromí“ (Mar. 4, 34). Pán Ježíš vykládal tajemné učení své jenom učedníkům, protože v něho věřili a v učení jeho měli zálibu. I nám Pán Ježíš vyloží všechno buď vnitřním osvětlením nebo knihou, kazatelem, zpovědníkem a p., budeme-li v něho věřiti a v učení jeho si libovati.

Víra jest počátek rozumění, nevěra jest příčina tmy duchovní (Didon).

- 69 -

§ 21. Ježíš se plaví přes jezero a vrací se do Kafarnaum.

1. Ježíš nepřijímá každého za učedníka.

Mat. 8, 19-20. Když byl večer, Ježíš řekl k učedníkům: „Plavme se na druhou stranu“ (Mar. 4, 35). V tom přistoupil jeden zákoník a řekl mu: „Mistře, následovati budu tebe, kamkoli půjdeš,“ Ježíš řekl mu: „Lišky mají doupata a ptáci nebesí hnízda, ale Syn člověka nemá, kam by hlavu skolnil.“

Luk. 9, 59-62. Jinému řekl: „Následuj mne!“ Ale on řekl: „Pane, dopusť mi prve jít a pochovati otce svého!“ I dí mu Ježíš: „Nech, ať mrtví pochovávají mrtvé své, ale ty jdi a zvěstuj království boží.“

I řekl jiný: „Následovati budu tebe, Pane, ale prve dopusť mi, ať se rozžehnám s těmi, kteří jsou v domě mém.“ Řekl mu Ježíš: „Nikdo, kdo vztahuje ruku svou k pluhu a ohlédá se zpět, není způsobilý ke království božím.“

Poznámky. Ježíš znal smýšlení toho zákoníka, že chce být učedníkem jeho pouze pro slávu světskou a prospěch pozemský, proto zamítl žádost jeho.

Kdo jest povolán za učedníka Ježíšova, musí poslechnouti hlasu jeho bez odkladu a dáti najevo lásku k němu větší než ke komukoli, ani rodičů nevyjímaje. Potom učedník Ježíšův musí věcem božským věnovati všechnu pozornost a příli.

Slova: „Nechť ať mrtví ...“ znamenají: Kázati slovo boží jest důležitější než pochovávat mrtvé. Kazatel nepochovává do země tělesně mrtvých, nýbrž křísí k životu duchovním duchovně mrtvé. Na pochovávání tělesně mrtvého dostačí duchovně mrtví, totiž příbuzní tvoji, ale ty jsi duchovně živ, proto věnuj se povolání vyššímu.

2. Ježíš utiňuje bouři.

Mat. 8, 23-27. Když Ježíš vstoupil na lodičku, následovali ho učedníci jeho. A aj, bouře veliká stala se na moři, takže se lodička přikrývala vlnami, on pak spal. Učedníci jeho přistoupili k němu a zbudili jej řkouce: „Pane, zachovej nás, hyneme.“ Ježíš řekl jim: „Co se bojíte, malověrní?“ I vstal a přikázal větrům a moři a stalo se utišení veliké. Lidé pak divili se řkouce: „Kdo jest tento, že ho větrové i moře poslouchají?“

- 70 -

Poznámka. Svátí Otcové vidí v bouři obraz života církve Kristovy a života každé nábožné duše. Již v katakombách církve a život křesťanů bývaly znázorňovány lodičkou, plující do přístavu, věčnosti. Bouři rozumějí se útoky ďábla, světa a těla. Kormidelník jest papež, veslaři biskupové a kněží jakožto nástupci sv. Petra a svatých apoštolů. Mnohdy zdá se, jako by Pán Ježíš spal, jako by byl opustil církev. Avšak tu voláme k němu a rychle dostaví se pomoc jeho.

Poučení. Apoštolé volající k Pánu Ježíši: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ ukazují, ke komu jest se nám obracet o pomoc, kdykoli na nás dorážejí bouře duchovní (pokušení).

3. Ježíš opět v Kafarnaum.

(Uzdravení ženy nemocné dvanáct let a vzkříšení dcery Jairovy.)

Mat. 9, 18-26. Když Ježíš se vrátil, přijal ho zástup; neboť všichni, očekávali ho (Luk. 8, 40). Tu přistoupí

I jeden kníže, klaněl se mu a pravil: „Pane, dcera má nyní skonala, ale pojď, vlož na ni ruku svou a bude živa.“ Ježíš vstav šel za ním i učedníci jeho. A aj, žena, která byla nemocna dvanáct let, přistoupila zezadu a dotkla se lemu roucha jeho. Neboť řekla sama v sobě: „Dotknou-li se tolika roucha jeho, budu uzdravena.“ Ježíš, obrátiv se a uzřev ji, řekl: „Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila.“ I uzdravena byla žena v tu hodinu. Když Ježíš přišel do domu knížete a uzřel pištce i zástup hlučící, řekl: „Odejďte, neboť nezemřela dívka, nýbrž spí.“ I posmívali se mu. Když byl vypuštěn zástup, Ježíš vešel tam a ujal dívku za ruku. I vstala dívka. Pověst o tom roznesla se po vší krajině té.

Poznámky. Kníže ten byl představený školy židovské nebo synagogy, jménem Jairus (Luk. 8, 41).

Uzdravení ženy dotčením roucha Kristova odůvodňuje úctu svatých ostatků.

V Palestině byl zvyk a jest dosud najímání ženy kvilící, tak zvané plačky (Jer. 9, 17), a hudebníky = pištce, aby tlumočili zármutek z úmrtí člověka.

Poučení. Pohané i Židé truchleli příliš zemřelých, protože pohané nevěděli vůbec nic o životě záhrobním a Židé velmi málo. My jsme obou šťastnější. Víme s jistotou, že za hrobem jest nový život, že život ten jest daleko lepší nežli život pozemský a že všichni můžeme ho dojíti,

budeme-li žiti podle učení Kristova. Pamatujme často na smrt a na blaženost věčnou!

- 71 -

§ 22. Ježíš uvádí učedníky v úřad apoštolský.

Až do té doby apoštolé byli svědky Ježíšových slov i skutků, nyní stali se pomocníky jeho. Ježíš, zvoliv dvanáct apoštolů, dal jim sílu a moc nad všelikým ďábelstvím a uzdravovati neduhy. I poslal je, aby kázali království boží a uzdravovali nemocné (Luk. 9, 1-2).

Dříve nežli je rozeslal, poučil je l. o povinnostech, 2. právech, 3. bojích a 4. odměně jejich.

1. *Povinnosti* jejich jsou, *a)* aby kázali zatím pouze Židům, protože jim byl slíben Vykupitel, *b)* aby potvrdzovali učení své zázraky, *c)* aby byli nezištní, *d)* aby byli chudobní. Řekl jim:

Mat. 10, 5-10. *a)* „Na cestu pohanů nechoďte a do měst samařských nevházejte, ale raději jděte k ovčím domu izraelského, které zahynuly. Jdouce pak kažte: Přiblížilo se království nebeské.

b) Nemocné uzdravujte, mrtvé křiste, malomocné očišťujte, běsy vymítejte.

c) Darmo jste vzali, darmo dávejte.

d) Nemějte zlata ani stříbra ani peněz v opascích svých ani mošny na cestě ani dvou sukní ani obuvi ani holi.“

Poznámky. Apoštolé mají dávatí darmo pouze zázraky. Za ostatní práci apoštolskou mohou žádati odměny (Mat. 10, 10; Luk. 10, 7).

Rozkaz naprosté chudoby vázal apoštoly pouze v době prvního posláni jejich. Později měli jmění. Jmění to vzniklo z darů věřících a správcem jeho byl Jidáš (Jan 12, 6).

Mat. 10, 10-12. 2. Apoštolé mají *právo* žádati, aby byli pohoštěni. Pán Ježíš řekl: „Hoden zajisté jest dělník pokrmu svého. Do kteréhokoli města nebo městečka vejдете, otažte se, kdo by v něm byl hoden. Tam pobuďte, dokud nevyjdete. Vcházejíce pak do domu, pozdravte ho řkouce: Pokoj domu tomuto!

Poznámka. Pozdravení: „Pokoj domu tomu,“ vyslovené Pánem Ježíšem a apoštoly jeho, nebylo prázdná formule slušnosti, nýbrž mělo v sobě moc udíletí lidem hodným pokoj, záležející v ochraně od zla a v pomoci a potěše boží.

Mat. 10, 16-38. 3. Pán Ježíš předpovídá apoštolům *boje*, jež jich očekávají se strany nepřátel, proto tiší je a sílí, ukazuje, *a)* že jemu nevede se lépe, *b)* že svět nemá proti nim moci a *c)* že Bůh stále jich chrání. Řekl:

- 72 -

„Aj, já posílám vás jako ovce mezi vlky. Proto buďte opatrní jako hadové a bezelstní jako holubice. Střezte se lidí. Neboť budou vás vydávati soudům a bičovati v synagogách svých a voditi před místodržitele a krále pro mne. Budete v nenávisti všem pro jméno mé.

a) Není učedník nad mistra ani služebník nad pána svého. Dosti jest učedníku, aby byl jako mistr jeho, a služebníku jako pán jeho.

b) Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabítí; více se bojte toho, který může i duši i tělo zatratiti do ohně pekelného.

c) Neprodávají-li dvou vracbů za peníze a jeden z nich nepadne na zemi bez Otce vašeho? Nebojte se tedy, mnohých vracbů lepší jste vy. Vždyť i vlasové vaši na hlavě jsou sečteni."

Pán Ježíš upozornil apoštoly také na pronásledování od přátel a příbuzných, kteří prosbami a slzami budou je odvracetí od díla apoštolského. Řekl:

„Nedomnívejte se, že jsem přišel poslati pokoj na zemi. Nepřišel jsem poslati pokoj, nýbrž meč. Přišel jsem zajisté rozdělití člověka proti otci jeho a dceru proti matěři její a nevěstu proti tchyni její. Nepřátelé člověka domácí jeho. - Kdo miluje více otce nebo matku nežli mne, není mne hoden; a kdo miluje syna nebo dceru více nežli mne, není mne hoden. A kdo neběře kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden.“

Poznámka. Evangelium jako meč rozetne i silné svazky příbuzenství, odporují-li duchu jeho.

Mat. 10, 32-33; 39. 4. *Odměnou* za námahu a utrpení Pán Ježíš slibuje apoštolům:

„Kdokoli mne vyzná před lidmi, vyznáám i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo pak mne zapře před lidmi, zapru i já jej před Otcem svým, který jest v nebesích. - Kdo nalezne život svůj, ztratí jej; a kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej.“

Když Ježíš dokončil řeč k učedníkům svým, bral se odtud, aby kázal v městech jejich (Mat. 11, 1); učedníci pak také šli po dvou, kázali pokání, vymítali ďábelství, mazali olejem mnohé nemocné a uzdravovali je (Mar. 6, 12-13).

- 73 -

Poznámky. Kdo zachová pozemský život svůj, tím že mne zapře, ztratí život věčný. Kdo obětuje pro mne život pozemský, nalezne život věčný.

Mazáním nemocných jest naznačena svátost posledního pomazání. O této svátosti mluví sv. Jakub (5, 14-15).

Poučení. Tato řeč Ježíšova týká se v první řadě svatých apoštolův a nástupcův jejich, avšak také každého křesťana. Učíme se z ní, že jest vůle boží, aby každý konal povinnosti stavu svého, aby se nedal ničím odstrašiti od povinností svých, zvláště od povinnosti víry a ctnosti, a aby se sílil vzpomínkou na odplatu věčnou.

§ 23. Jan Křtítel s'at.

Mar. 6, 19-29. Herodias strojila úklady Janovi a chtěla jej usmrtiti, ale nemohla. Neboť Herodes obával se Jana, protože jej znal jako muže spravedlivého a svatého. Proto chránil ho a slýchá vaje ho, poslouchal ho rád. Když přišel den příhodný, Herodes učinil hostinu narozenin svých knížatům, důstojníkům a předním z Galileje. Tu vešla dcera Herodiadina a tancovala a líbila se Herodovi i spoluhodovníkům. Král řekl dívce: „Pros mne, zač chceš, a dám tobě." I zapřísáhl se jí: „Začkoli budeš prositi, dám ti, byť to bylo i polovice království mého." Dívka vyšedši řekla mateři své: „Zač budu prositi?" A ona řekla: „Za hlavu Jana Křtitele!" Dívka vešla hned s chvátáním ke králi a prosila řkouc: „Chci, abys mi dal hned na míse hlavu Jana Křtitele." Král se zarmoutil. Pro přísahu a pro spoluhodovníky nechtěl však dívky zarmoutiti, proto poslal kata a rozkázal mu přinésti na míse hlavu Janovu. Kat s'al Jana v žaláři, přinesl hlavu jeho na míse a dal ji dívce. Dívka dala ji matce své. Když to uslyšeli učedníci Janovi, přišli, vzali tělo jeho a pochovali je v hrobě.

Poznámky. Dcera Herodiadina slula Salome.

Herodes dovolával se bezdůvodně přísahy své, protože přísaha nezavazuje člověka ke zločinu.

Svátek Stěti sv. Jana 29. srpna.

Poučení. Herodes i Herodias, vrahové Janovi, podávají smutný důkaz, k jakým koncům vede hříšná vášeň.

- 74 -

§ 24. Apoštolé vracejí se k Ježíšovi.

Mar. 6, 30-37. Za nějaký čas po smrti sv. Jana apoštolé sešli se k Ježíšovi a zvěstovali mu všecko, co byli činili. Ježíš řekl jim: „Poďte soukromí na místo pusté a odpočiňte maličko." Neboť bylo množství těch, kteří přicházeli a odcházeli, takže ani k jídlu chvíle neměli. Apoštolé, vstoupivše na loď, plavili se na místo pusté za jezerem Genezaretským. Lidé však je viděli, že odcházejí, proto běželi po břehu a předešli je.

Ježíš, vyšed z lodi, uzřel zástup mnohý a měl lítost nad nimi, že byli jako ovce nemající pastýře, a počal je učiti mnohým věcem. A když se již prodlelo, učedníci jeho přistoupili řkouc: „Pusté jest místo toto a hodina již mi-

Obrázky: Denár za Augusta. Denár za Tiberia.

nula. Rozpusť je, ať jdouce do nejbližších vesnic a městeček, nakoupí si pokrmů." Ježíš odpověděv řekl jim: „Dejte vy jim jísti."

Ježíš rozmnožuje chleby po prvé (Jan 6, 7-15). I řekl Filip: „Za 200 peněz chlebů nestačí jim, aby každý něco maličko vzal." Jeden z učedníků jeho, Ondřej, bratr Šimona Petra, poznamenal: „Jestí zde pacholík, který má 5 chlebů ječných a dvě ryby; ale což jest to mezi tak mnohé?" Ježíš řekl: „Rozkažte lidu posaditi se." Bylo pak mnoho trávy na místě. I posadilo se mužů počtem asi 5000. Ježíš vzal chleby, a když učinil díky, rozdával sedícím; též z ryb, kolik chtěli. Když byli nasyceni, řekl učedníkům: „Sebejte drobtý, které pozůstaly, ať nepřijdou nazmar." Učedníci, sebravše drobtý, naplnili jimi dvanáct košů. Když lidé uzřeli div, jež byl učinil Ježíš, pravili: „Tento jest jistě ten prorok, který má přijíti na svět." Ježíš poznal, že chtěli přijíti, aby jej chytili a učinili králem, proto ušel na horu sám jediný.

Poznámky. Dvě stě peněz, totiž denárů, Římský denár nebo řecká drachma = 1/4posvátného siklu, tedy 3 K : 4 = 0'75 K.

Dvě stě denárů jest 150 K.

- 75 -

Nežli Pán Ježíš ušel na horu sám jediný, přinutil učedníky své, aby vstoupili na lodičku a předešli jej přes moře (Mar. 6, 45).

Poučení. Kristus, nasativ lid na poušti, dokázal skutkem, že pravdivá jsou slova jeho: „Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho a toto všecko bude vám přidáno" (Mat. 6, 33).

Ježíš jde po moři (Mat. 14, 23-34). Když byl večer, Ježíš byl na hoře samotén. Lodička však uprostřed moře zmítala se vlnami, protože byl vítr odporový. Při čtvrtém bdění nočním Ježíš bral se k nim jda po moři. Učedníci vidouce jej, jak jde po moři, ulekli se řkouc: "Přízrak jest!" a vzkřikli strachem. Ježíš promluvil k nim: „Bud'te srdnatí! Já jsem, nebojte se!" I řekl Petr: „Pane, jsi-li ty, poruč mi, abych šel k tobě po vodě." Ježíš řekl: "Pojd'!" Petr, vystoupiv z lodičky, šel po vodě, aby přišel k Ježíšovi. Když však pozoroval silný vítr, bál se. Když počal tonouti, volal řka: „Pane, zachovej mne!" Ježíš vztáhl ihned ruku, uchopil jej a řekl mu. „Malověrný, proč jsi pochyboval?" Když

vstoupili na lodičku, vítr přestal. Ti pak, kteří byli na lodičce, přistoupili a klaněli se Ježíšovi řkouce: "Jistě Syn boží jsi ty." A přeplavivše se, přišli do krajiny genezaretské.

Poznámky. Čtvrté bdění noční jest mezi 3.-6. hodinou ráno. Římané dělili noc na čtyři bdění. (vigilie) po třech hodinách.

Krajina genezaretská jest rovina při západním břehu jezera Genezaretského.

Poučení. Petr jda po vlnách ukazuje, jakou moc má víra a důvěra v Krista Pána.

§ 25. Ježíš zaslibuje nejsvětější svátost oltářní.

Jan 6, 22-27; 51-72. Druhého dne zástup, který stál za mořem, viděl, že jiné lodičky tam nebylo než ta jedna a že Ježíš nevešel na loď s učedníky svými, nýbrž učedníci jeho plavili se sami. Avšak od Tiberiady připluly jiné lodi blízko místa, kde byli jedli chléb, když Pán byl díky učinil. Proto když zástup užíel, že tam není Ježíše ani učedníků jeho, vstoupili na loď a přeplavili se do Kafarnaum, hledající Ježíše. Když jej našli za mořem, řekli mu: „Mistře, kdy jsi sem přišel?“ Ježíš odpověděl jim a řekl: „Zajisté, zajisté, pravím vám: Hledáte mne ne proto, že jste viděli divy, nýbrž že jste jedli z chlebov a byli jste nasyceni. Snažte se ne o pokrm, který

- 76 -

hyne, nýbrž který zůstává k životu věčnému, jež Syn člověka dá vám. Já jsem chléb života. Otcové vaši jedli manu na poušti a zemřeli. Tento jest chléb, který sestupuje s nebe, aby, bude-li kdo z něho jísti, nezemřel. **Já jsem chléb živý, který jsem sestoupil s nebe. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. Chléb, jež já dám, tělo mé jest za život světa.**“ Židé hádali se vespolek řkouce: „Kterak tento může nám dáti tělo své za pokrm?“ Ježíš řekl jim: „Zajisté, zajisté, pravím vám: **Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí krve jeho, nebudete mítí života v sobě.** Kdo jí tělo mé a pije krev mou, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější. **Neboť tělo mé jest opravdu pokrm a krev má jest opravdu nápoj.** Kdo jí tělo mé a pije krev mou, přebývá ve mně a já v něm. Jako mne poslal živý Otec a já žiji pro Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude pro mne. Tento jest chléb, který sestoupil s nebe. Ne jako otcové vaši jedli manu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ To mluvil, uče v synagoze v Kafarnaum. Mnozí z učedníků jeho uslyševše to pravili: „Tvrdá jest řeč tato. Kdo ji může slyšeti?“ Ježíš, věda sám u sebe, že na to reptají učedníci jeho, řekl jim: „To vás pohoršuje? Což až užíte Syna člověka vstupovati tam, kde byl prve? Duch jest, který obživuje, tělo nic neprospívá. Slova, která jsem vám mluvil, jsou duch a život. Ale jsou mezi vámi někteří, kteří nevěří.“ Neboť Ježíš věděl od počátku, kdo jsou, kteří nevěřili a kdo ho zradí. I řekl: „Proto jsem vám pravil: Nikdo nemůže přijíti ke mně, leč mu bylo dáno od Otce mého.“ Od toho času mnozí z učedníků jeho odešli zpět a nechodili již s Ježíšem. Ježíš řekl ke dvanácti: „Chcete snad odejít i vy?“ Šimon Petr odpověděl mu: „Pane, ke komu půjdeme? Slova života věčného máš ty a my jsme uvěřili a poznali, že jsi Kristus, Syn boží.“ Ježíš odpověděl jim: „Nevyvolil jsem vás dvanáct já? a jeden z vás je ďábel!“ To řekl o Jidášu, synu Šimona Iškariotského, neboť ten měl jej zraditi, ač byl ze dvanácti.

Poznámky. „Jako mne poslal živý Otec...“ t. j.: Jako jednorozený Syn boží žije, jsa zplozen z podstaty Otcovy, tak adoptované dítky boží na zemi žijí skrze Syna božího, protože požívajíce ho, stávají se s ním jedním tělem duchovním a jsou tudíž účastny božského života přebývajícího v něm.

- 77 -

„Tvrdá jest řeč jeho.“ Mnozí z učedníků jeho nemohli si vysvětliti, jak lze jísti tělo lidské a pítí krev lidskou. Ježíš, znaje příčinu reptání jejich, vyložil jim, že má moc dáti jim za pokrm tělo své, protože jest Bůh, a že dá jim za pokrm tělo své v jiné podobě, než v jaké se jeví nyní očím jejich.

Slova: „Duch jest, který obživuje“ znamenají: „Duchovníma očima víry pohlížejte na požívání těla mého a nikoli očima tělesnými, protože požívání to bude sice skutečné, ale nikoli přirozené, smyslové, nýbrž svátostné.“

Odchodem některých učedníků byla očištěna družina Ježíšova od nevěřících.

Ježíš prozíral nevěru i ve sboru apoštolském, proto ptal se apoštolů: "Chcete snad odejít i Vy?"

Poučení. Pán Ježíš nechal odejít učedníky, kteří mu nevěřili, když mluvil o požívání těla svého, a dal apoštolům na vůli buď uvěřiti nebo odejít. Z toho poznáváme, jak nevyhnutelno jest nám věřiti v nejsvětější svátost oltářní, chceme-li zůstatí učedníky Kristovými.

Třetí rok učitelského úřadu Ježíšova.

(Od velikonoc r. 29 do velikonoc r. 30 po Kr. nebo od r. 782-783 po zal. Říma.)

§ 26. Ježíš za hranicemi galilejskými.

Tohoto roku Ježíš nešel do Judska na slavnost velikonoční, nýbrž chodil po Galilei, protože Židé hledali ho za bití (Jan 7, 1).

I. Ježíš mluví se ženou kananejskou.

Mat. 15, 21-28. Ježíš, vyšed odtud, bral se do krajin tyrských a sidonských. A aj, žena kananejská přicházela z končin těch, volala a pravila: „Smiluj se nade mnou, Pane, synu Davidův, dcera má zle jest trápena od ďábla.“ Ježíš neodpověděl jí slova. I přistoupili učedníci a prosili: „Propusť ji, neboť volá za námi.“ Ježíš odpověděv řekl: „Nejsem poslán leč k ovcím, které zahynuly domu izraelského.“ Ale žena přišla a klaněla se mu se mu řkouc: „Pane, pomoz mi!“ Ježíš odpověděl: „Není dobré vzít chleba synův a vrci jej psům.“ Žena řekla: „Tak jest, Pane, ale i štěňátka jedí drobtý, které padají se stolů pánů jejich.“ Ježíš odpověděl jí: „O ženo, veliká jest víra tvá. Staniz se ti, jak chceš!“ I uzdravena jest dcera její v tu hodinu.

- 78 -

Poznámky. Pán Ježíš propůjčoval se nejprve, a to ve své osobě, Židům; pohanům až teprve potom, a to skrze apoštoly.

Slova: „Není dobré vzít chleba synův a vrci jej psům“ znamenají: Není dobré zkracovati národ vyvolený o dobrodiní prokázaná pohanům.

Slovy: "I štěňátka jedí drobtý..." žena chtěla říci: Milost, za kterou prosím, má se ke množství milostí, kterými zasypáváš syny vyvolené, jako drobeček k hostině, proto nezkrátíš jich. Těmi slovy vyznala víru ve všemohoucnost a dobrotivost Ježíšovu.

Na památku pobytu Ježíšova ve Fenicii stojí u Sidona kaple, nazvaná La Cananea. Turci proměnili ji v mešitu a nazývají ji Zalusa, jak prý se ona žena kananejská jmenovala.

Žena kananejská jest vzor modlitby vytrvalé.

Poučení. Podle vzoru ženy kananejské neustávejme prositi Boha, nejsme-li hned vyslyšeni.

2. Ježíš uzdravuje hluchoněmého.

Mar. 7, 31-37. Ježíš, vyšed zase z končin tyrských, přišel Sidonem k moři Galilejskému prostředkem krajin Desítiměstí. I přivedli mu hluchého a němého a prosili ho, aby na něho ruku vložil. Ježíš, pojav jej soukromí ven ze zástupu, vložil prsty své v uši jeho a pliv dotkl se jazyka jeho a vzeřev k nebi povzdechl a řekl: „Efeta," to jest: Otevři se! A hned otevřeny jsou uši jeho a rozvázán jest svazek jazyka jeho i mluvil právě. Ježíš přikázal okolostojícím, aby nikomu toho nepravili. Ale čím více jim přikazoval, tím více to ohlašovali a tím více se divili řkouc: „Dobře všechny věci učinil. I hluchým rozkázal slyšeti i němým mluviti."

Poznámky. Tento hluchoněmý jest obraz člověčenstva odpadlého od Boha. Člověčenstvo bylo neschopno křesťanské pravdy slyšeti a vyznávat. Teprve Kristus propůjčil mu schopnost tu. Proto církev koná tytéž obřady při slavném křtu.

Křtus povzdechl nad porušeností přirozenosti lidské.

Poučení. Z jednání Ježíšova, když uzdravoval hluchoněmého, poznejme, jak důležitá jsou viditelná znamení při svátostech.

2. Ježíš rozmnožuje chleby po druhé.

Mar. 8, 1-9. V těch dnech opět když veliký zástup byl a neměli, co by jedli, Ježíš svolav učedníky, řekl jim: „Lito jest mi zástupu, neboť aj, již tři dni trvají se mnou a nemají, co by jedli. Rozpusťm-li je lačné do domů jejich, zhynou na cestě; neboť někteří z nich přišli zdaleka." I odpověděli mu učed-

- 79 -

nici jeho: "Odkud je bude moci kdo nakrmiti chleby zde na poušti?" Ježíš otázal se jich: „Kolik chlebů máte?" Kteřížto řekli: „Sedm." I kázal zástupu posaditi se na zemi a vzav sedm chlebův a díky čině lámal a dával učedníkům svým, aby předkládali. I předkládali zástupu. Měli také maličko rybiček. I těch Ježíš požehnal a kázal je předkládati. Lidé jedli a nasyceni jsou. Učedníci pak sebrali, co pozůstalo drobtů, sedm košů. Bylo pak těch, kteří jedli, okolo čtyř tisícův; i rozpustil je.

Poučení: Pán Ježíš rozmnožil chleby po druhé. Až dosud rozmnožuje chleby, dává je hojnou úrodu.

4. Ježíš slibuje Petrovi primát.

Mat. 16, 13-19. Přišel pak Ježíš do krajin Caesareje Filipovy. I otázal se učedníků svých řka: „Kým lidé praví býti Syna člověka?" Řekli: „Někteří Janem Křtitelem, jiní Eliášem, jiní Jeremiášem nebo jedním z proroků." Ježíš řekl jim: Vy pak kým mne býti pravíte?" Šimon Petr odpověděv řekl: "Ty jsi Kristus, Syn Boha živého." Ježíš odpovídaje řekl mu: "Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův; neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě, nýbrž

Obrázek: Soudní brána Alhambry.

Otec můj, který jest v nebesích. A já pravím tobě: Ty jsi skála a na té skále vzdělám církev svou a brány

pekelné jí nepřemohou. Tobě dám klíče královstvím nebeského. Cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi."

- 80 -

Poznámky. Caesarea Filipova, dříve Paneas, na úpatí Velikého Hermonu. Čtvrtník Filip přestavěl ji skvostně a nazval ke cti císaře Tiberia „Caesarea“. Odtud jméno „Caesarea Filipova“.

Veřejné mínění nevidělo v Ježíšovi mesiáše, nýbrž pouze jednoho z proroků, který připravuje na příchod jeho.

Pán Ježíš oznamuje Petrovi, že toho poznání nemá sám ze sebe ani od jiného člověka, nýbrž ze zjevení nebeského Otce. Petr tomuto zjevení nebeského Otce přisvědčil, proto zasluhuje, aby byl blahoslaven.

Když Petr vyznal důstojnost Ježíšovu, Ježíš oznámil Petrovi, jaká důstojnost čeká jeho a co znamená jméno, jež mu dříve dal.

Při této příležitosti Pán Ježíš přislíbil I. Petrovi (a nástupcům jeho) první místo a nejvyšší moc (primát) v církvi pozemské, neboť *a)* chce jej mít základem církve, *b)* chce mu odevzdati klíče království nebeského, t. j. svrchovanou moc v církvi (vydávati zákony pro všechny věřící a odpouštění hříchů i tresty hříchů nebo udílení odpustky) ; 2. církvi, že odolá každé moci nepřátelské (násilí i bludu), jinak brány pekelné přemohly by ji.

Brány pekelné synekdochicky (část místo celku) znamená tolik, co celé peklo. Brány pekelné lze vykládati také metonymicky o nepřátelských úkladech a moci pekla. Ve východních zemích u bran městských konají se shromáždění lidu a řízení soudní, potom u bran městských shromažďuje se posádka.

Poučení. Pro víru v Ježíše Krista Petr došel nejvyšší důstojnosti v církvi. Učme se z toho, jak prospívá člověku věřit, že Ježíš jest Syn boží!

Splnilo se proroctví Kristovo o církvi: „Brány pekelné jí nepřemohou ? “

§ 27. Ježíš v Galilei.

1. Proměnění Páně.

Mat. 17, 1-9. Po šesti dnech Ježíš pojal Petra, Jakuba a Jana, bratra jeho, vedl je na horu vysokou soukromí a proměnil se před nimi. Tvář jeho zaskvěla se jako slunce a roucho jeho bylo učiněno bílé jako sníh. A aj, ukázali se jim Mojžíš a Eliáš, rozmlouvajíce s ním. Petr promluviv řekl k Ježíšovi: „Pane, dobré jest nám zde býti. Chceš-li, udělejme zde tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ Když Petr ještě mluvil, hle, oblak světlý zastínil je. A aj, hlas z oblaku mluvil: „Tento jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil. Toho poslouchejte.“ Učedníci, uslyševše to, padli na tvář svou a báli se velmi. Ježíš, přistoupiv k nim, dotkl se

- 81 -

jich a řekl jim: "Vstaňte a nebojte se!" Učedníci, pozdvihše oči svých, neviděli nikoho než samého Ježíše. Když sestupovali s hory, Ježíš přikázal jim říci: "Nikomu nepravte o vidění, až Syn člověka vstane z mrtvých."

Poznámky: Dle starého podání hora proměnění Páně jest hora Tábor, jihozápadně od jezera Genezaretského.

Při proměnění Páně božství Ježíšovo, ukryté pod rouškou tělesnou, proniklo na chvíli tělo smrtelné a obleklo je v jas a slávu.

Obrázek: Hora Tábor.

Při proměnění Páně zjeví se Mojžíš jakožto zástupce Starého zákona a Eliáš jakožto zástupce prorokův, aby dosvědčili apoštolům, že v Pánu Ježíši jest naplněn zákon i proroci.

Svátek Proměnění Páně 6. Srpna.

Poučení. Proměnění Páně jest nám pobídkou, abychom žili spravedlivě. Neboť podle slibu Kristova: "Spravedliví jako slunce skvíti se budou v království Otce svého" (Mat. 13, 43).

2. Daň chrámová.

Mat. 17, 23-26. Když přišli do města Kafarnaum, přistoupili k Petrovi ti, kteří vybírali daň, a řekli mu: "Což mistr váš neplatí daně?" Petr řekl: "Platí." Když Petr vešel do domu, Ježíš předešel ho a řekl: "Co se ti zdá, Šimone? Od kterých berou clo nebo daň králové zemští? Od synů svých či od cizích?"

- 82 -

Petr řekl: „Od cizích.“ Ježíš řekl mu: „Tedy synové jsou osvobozeni. Ale abychom jich nepohoršili, jdi k moři a vzr udici. Rybu, která nejdříve uváže, vezmi a otevři ústa její. Nalezneš stater. Ten vezmi a dej za mne i za sebe.“

Poznámky. Podle zákona Mojžíšova (II. Mojž. 30, 13) každý Izraelita byl povinen platiti daň chrámovou (1/2 lotu stříbra nebo 1/2 siklu) od 20. roku věku svého. Sikl platil tolik, kolik naše 3 K.

Syn boží jest osvobozen od daně určené k vydržování domu Otce jeho.

Stater byl řecký peníz rovnající se posvátnému siklu (3 K).

Pán Ježíš zaplatil daň pouze za Petra. Tím vyznamenal ho přede všemi apoštolů a naznačil skutkem jeho přednost (primát).

Poučení. Pán Ježíš nebyl povinen platiti daň chrámovou, ale zaplatil ji přece, aby nepohoršil farizeů, že nedbá zákona. Buďme i my opatrní v jednání. Varujme se i toho, co by pouhé podezření mohlo vzbuditi.

3. Řeč Ježíšova v Kafarnaum.

Mat. 18, 1-35. V tu hodinu přistoupili učedníci k Ježíšovi a pravili: „Kdo jest větší v království nebeském?“ Ježíš zavolal maličké pachole, postavil je uprostřed nich a pravil: „Zajisté, pravím vám, neobráťte-li se a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského. Proto kdokoli se poníží jako maličký tento, ten jest větší v království nebeském. Kdo přijme jedno takové maličké ve jménu mém, mne přijímá, ale kdo pohorší jedno z maličkých těchto, kteří věří ve mne, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí byl zavěšen na hrdlo jeho a on byl pohroužen do hlubiny mořské. Běda světu pro pohoršení!“ Jest sice třeba, aby pohoršení přicházela, ale běda člověku, skrze něhož pohoršení přichází. Proto pohoršuje-li tě ruka tvá nebo noha tvá, utni ji a vrz od sebe. Lépe jest ti vejít do života zmrzačenému nebo chromému, než míti dvě ruce nebo dvě nohy a uvrženu býti do ohně věčného. Pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je a vrz od sebe. Lépe jest ti jednookému vejít do života, nežli míti obě oči a býti uvrženu do ohně pekelného. Dbejte toho, abyste nikým z maličkých těchto nepohrdali. Neboť pravím vám, že andělé jejich v nebesích neustále patří na tvář Otce mého, který jest v nebesích. Neboť Syn člověka přišel spasiti, co zahynulo.

- 83 -

Co se vám zdá? Má-li někdo sto ovec, a zabloudí-li jedna z nich, nezanechá devadesáti devíti na horách a nepůjde hledati té, která zabloudila? A podaří-li se mu, že ji nalezne, zajisté, pravím vám, že se raduje z ní více než z těch devadesáti devíti, které nezabloudily. Tak není vůle Otce vašeho, který jest v nebesích, aby zahynulo jedno z maličkých těchto.

Zhřeší-li proti tobě bratr tvůj, jdi a potresci ho mezi sebou a jím samým. Uposlechne-li tebe, získal jsi bratra svého. Pakli neuposlechne tebe, vezmi k sobě ještě jednoho nebo dva, aby v ústech dvou nebo tří svědků stálo každé slovo. Neuposlechne-li jich, pověz církvi. Pakli ani církev neuposlechne, budiž ti jako pohan a publikán. Zajisté pravím vám: Cokoli svázete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi. Opět pravím vám: Sjednotí-li se dva z vás na zemi o věc jakoukoli, za kterou budou prositi, stane se jim od Otce mého, který jest v nebesích. Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich."

Potom Petr přistoupil k Ježíšovi a pravil: „Pane, kolikrát zhřeší proti mně bratr můj a já mu odpustím? Až do sedmkrát?“ Ježíš řekl mu: „Nepravím ti do sedmkrát, nýbrž až do sedmdesátikrát sedmkrát. Proto království nebeské jest podobno člověku králi, který chtěl činiti počet se služebníky svými. Když počal činiti počet, byl mu podán jeden, který mu byl dlužen deset tisíc hřiven. Protože neměl, odkud by zaplatil, pán jeho kázal prodati jej, ženu jeho, děti a vše, co měl, a zaplatiti. Tehdy služebník ten padl, prosil ho a pravil: Poshověj mi a vše ti zaplatím. Pán slítoval se nad služebníkem tím, propustil jej a odpustil mu dluh. Sotva však vyšel služebník ten, našel jednoho ze spoluslužebníků svých, který mu byl dlužen sto denárův. I uchopil ho, hrdloval se s ním a pravil: Zaplať, co jsi dlužen. Spoluslužebník jeho padl, prosil ho a pravil: Poshověj mi a vše ti zaplatím. On však nechtěl, nýbrž odešel a vsadil jej do žaláře, až by zaplatil dluh. Spoluslužebníci jeho vidouce, co se dalo, zarmoutili se velmi. Šli a pověděli pánu svému vše, co se stalo. Pán jeho povolal jej a řekl mu: Služebníku nešlechtný, všechn dluh jsem ti odpustil, protože jsi mne

- 84 -

prosil. Neměls i ty smilovati se nad spoluslužebníkem svým, jako i já smiloval jsem se nad tebou? Pán jeho rozhněvav se, dal jej mučitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu. Tak i Otec nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému ze srdcí svých.“

Poznámky: "V tu hodinu" - když vešli do domu Petrova v Kafarnaum.

Nikoli vnější úřad, nýbrž vnitřní smýšlení rozhoduje o velikosti v království nebeském. Čím více přizpůsobí se kdo dětem v nevinosti a úpřímnosti, tím větší přednost má v království nebeském. Kdo těmto miláčkům Kristovým prokáže dobrodiní, obdrží takovou odměnu, jako by se zasloužil o samého Krista. Kdo však jim ublíží, zvláště pohoršením, zasluhuje trestu věčného.

Žernov osličí jest mlýnský kámen, otáčený oslem.

Potřebí jest, aby přicházela pohoršení, protože jest ve světě hřích (Řím. 5, 12), z něhož všechna pohoršení vycházejí.

Kristus nevelí mrzačiti se, nýbrž přikazuje: "Kdyby ti nějaká osoba nebo věc byla tak milá a potřebná jako ruka, noha neb oko, avšak sváděla by tě ke hříchu, zřekni se jí."

Důstojnost duše lidské a povinná péče o ni vysvítá jednak z té okolnosti, že andělé nebesští jsou strážci její, jednak odtud, že Syn boží se vtělil, aby lidi vykoupil.

Pastýř nebeský opustil stádo duchů nebeských, jež jest dalekočetnější, nežli jest počet lidí, a sestoupil na zemi, aby hledal ztracených ovcí, t. j. pokolení lidského.

Nalezne-li člověk nějakou věc, o níž se domníval, že jest nadobro ztracena, v tom okamžiku, když ji nalezne, zapomíná pro radost z věci nalezené na všechny věci ostatní, jež jsou jeho majetkem, a raduje se jen z té věci, kterou byl již ozelel a opět tak nenadále nalezl.

Podle zákona Mojžíšova (V. Mojž. 19, 15) bylo třeba dvou nebo tří svědkův, aby žalobci bylo dáno za pravdu. Jest tudíž příbrati dva nebo tři svědky, aby na vinníka mohla býti podána žaloba.

Církví míní se ti, kteří spravují církev a mají k tomu moc od Boha. Žalobu jest podati k vrchnosti církevní a nikoli k vrchnosti světské, protože při bratrském napomenutí hlavní pohnutka křesťanu má býti získati vinníka a nikoli mstíti se mu.

Jako Žid vyhýbal se pohanu a publikánu, tak křesťanu jest se chrániti člověka, který nechce se podrobiti rozsudku církve. Na těchto slovech zakládá se právo a povinnost církve vyloučiti neposlušného člověka (exkomunikace = vyobcování).

Ze slov Kristových apoštolé poznali, že jest odpouštění ubližujícím. Ještě by rádi věděli, do jaké míry jest odpouštěti. V pravěku byla

sazba krevní msty 7 a 77. V I. knize Mojžíšově (4, 24) čteme: "Sedmnásobná pomsta bude dána pro Kaina, pro Lamecha pak bude mstěno sedmdesát sedmkrát." V novém věku Kristus stanovil touž

- 85 -

sazbu pro odpuštění nepříteli a vysvětlil ji podobenstvím o nemilosrdném služebníkovi.

Hřivna (řecky *τάλαντον*, latinsky talentum) byla nejvyšší jednotka soustavy vah a peněz, různá u různých národů. V Palestině platila odedávna váha babylonská. Dle nalezených normálních závaží hřivna babylonská v soustavě vah vážila 58.932 kg, v soustavě peněz jenom 49.11kg. Babylonská hřivna stříbra měla cenu asi 9000K, talent zlata asi 162.000K. Posvátných síklů šlo do hřivny 3000. V Řecku měli rozličné hřivny. Nejdůležitější hřivny řecké byly: aiginská a eubojská. Aiginská došla největšího rozšíření ve vlastním Řecku a vážila 37 kg. Eubojské bylo užíváno hlavně ve světovém obchodě. Vážila 26.196 kg.

Podle zákona Mojžíšova (III. Mojž. 25, 39-41) věřitel směl vzít v otroctví dlužníka i rodinu jeho.

Pán dal služebníka nemilosrdného mučitelům navždy, protože nikdy nezaplatí částky tak ohromné.

Poučení. Ve své řeči ve městě Kafarnaum Pán Ježíš nakreslil v mysl apoštolův a v mysl naši rysy království svého. Na místo pýchy světské postavil pokoru, na místo nenávisti milosrdenství, na místo pomstychtivosti odpuštění. K takové výši nepovzneslo se žádné jiné náboženství, aby učilo, že jest odpuštění nepříteli každé provinění a vždycky, kolikrátkoli se opakovalo.

§ 28. Ježíš ubírá se do Jerusalema.

1. Ježíš rozesílá 72 učedníky.

Luk. 10, 1-24. Byl pak blízko svátek židovský stánkův (Jan 7, 2). K tomuto svátku Ježíš odebral se do Jerusalema, ale ne zjevně (ve slavnostním průvodu poutníků), nýbrž tajně (Jan 7, 10) Zajordánskem. V Zajordánsku vyvolil ke 12 apoštolům ještě 72 učedníky a poslal je po dvou před tváří svou do každého města i městečka, kam chtěl přijít sám. Dal jim podobná naučení a napomenutí jako dříve apoštolům. Pravil k nim: "Žeň zajisté jest mnohá, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žně, aby poslal dělníky na žně svou. Jděte! Aj, já posílám vás jako beránky mezi vlky. Nenoste měšce ani mošny ani obuvi a nikoho na cestě nepozdravujte. Do kteréhokoli domu vejdete, rcete nejprve: Pokoj domu tomuto. Bude-li tam syn pokoje, odpočine na něm pokoj váš, pakli ne, vrátí se k vám. V témže domě zůstaňte a jezte a pijte, co u nich jest. Hoden zajisté jest dělník

- 86 -

mzdy své. Nechod'te dům od domu. Do kteréhokoli města vejdete a přijmou vás, jezte, co vám předloží, uzdravujte nemocné, kteří jsou v něm, a rcete jim: Přiblížilo se k vám království boží. Do kteréhokoli města však vejdete a nepřijmou vás, vyjděte na ulice jeho a rcete: Také prach, který se nás přichytil z města vašeho, setřásáme na vás. Avšak to vězte: Přiblížilo se království boží. Pravím vám: V onen den lehčeji bude Sodomitům nežli městu tomu. Běda tobě, Korozaine, běda tobě, Bedsaido! protože, kdyby v Tyru a Sidonu byly učiněny divy, které byly učiněny u vás, dávno by sedíce v žíní a popelu činili pokání. Avšak Tyru a Sidonu bude lehčeji na soudě nežli vám. A ty Kafarnaum, vyvýšené až do nebe, budeš pohrouženo až do říše mrtvých. Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá. Kdo však pohrdá mnou, pohrdá tím, kdo mne poslal."

Sedmdesát dva vrátili se s radostí řkouce: „Pane, dokonce ďáblové poddávají se nám ve jménu tvém." Ježíš řekl jim: „Viděl jsem satana jako blesk padajícího s nebe. Aj, dal jsem vám moc šlapati na hady a štíry a nad všelikou mocí nepřátelskou a nic vám neuškodí. Ale z toho se neradujte, že duchové poddávají se vám. Raději se radujte, že jména vaše jsou napsána v nebesích." V touž hodinu zaplesal v Duchu svatě a pravil: „Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a že jsi je zjevil maličkým. Ano, Otče, neboť tak se líbilo tobě. Vše jest mi dáno od Otce mého. Nikdo neví, kdo jest Syn, jenom Otec, a kdo jest Otec, jenom Syn a ten, komu Syn bude chtít zjevití." Potom obrátil se k učedníkům svým a řekl: „Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. Neboť pravím vám: Mnozí proroci a králové chtěli viděti, co vy vidíte a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli."

Poznámky. Učedníci nemají pozdravovati na cestě, aby se nezdržovali ve vznešené službě své.

Korozain a Betsaida, města galilejská při jezeře Genezaretském.

Poučení. Pán Ježíš posílá před sebou učedníky a přichází pak sám s milostí svou. „Kázání předchází a pak přichází Pán, a volí si příbytek v duši naší, když slovo napomenutí připravilo mu cestu." (Řehoř Vel., hom. 17 in Evang.).

- 87 -

2. Ježíš mluví o milosrdném Samaritánu.

Luk. 10, 25-37. Ježíš ubíral se cestou, jež vedla z Jericha do Jerusalema. Tam přistoupil k němu jeden učitel zákona a pokoušeje ho pravil: „Mistře, co čině obdržím život věčný?" Ježíš řekl mu „Co jest psáno v zákoně? Jak čteš?" Učitel zákona odpověděl a řekl: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze

vší síly své a ze vši mysli své a bližního svého jako sebe samého." Ježíš řekl mu: „Správně jsi odpověděl. To čiň a budeš živ." On pak, chtěje se sám odsperavedlniti, řekl: "A kdo jest můj bližní?" Ježíš, ujav se toho, řekl: „Člověk jeden sestupoval z Jeruzalema do Jericha a upadl mezi loupežníky, kteří ho také oloupili, a když jej zranili, odešli, nechavše jej odpola živa. I přihodilo se, že kněz jeden šel touž cestou a uzřev jej pomínul. Těž i levita, když byl u toho místa a uzřel ho, pomínul. Samaritán pak jeden, bera se cestou, přišel k němu a uzřev jej, byl hnut milosrdenstvím. I přistoupil a ovázal rány jeho, naliv na ně oleje a vína. Potom vložil jej na soumara svého, dovezl jej do hospody a měl péči o něho. Druhého dne vyňal dva peníze, dal je hostinskému a řekl: Měj o něj péči. Cokoli vynaložíš nad to, nahradím ti, až se vrátím. Kdo z těch tří zdá se ti, že byl bližní tomu, který upadl mezi loupežníky?" Učitel zákona řekl: "Ten, který mu prokázal dobrodiní." Ježíš řekl mu: "Jdi a čiň ty podobně."

Poznámky. Učitel zákona chtěl se ospravedlniti, t. j. odvrátiti podezření, že se ptal zbytečně.

Bližní (proximus, πλησιος) tolik, co druh. Význam slova toho vykládali Židé úzkoprsé o příslušnících národa vyvoleného. Bližní byli si pouze Izraelité, kdežto slušníky ostatních národů shrnovali Židé pod názvem cizinců. Proto také Židé všechna přikázání daná o lásce bliženské vykládali jen ve prospěch soukmenovců. Náзор ten vyvrcholil v učení farizejském, že Žid jako jest povinen milovati bližního, totiž soukmenovce, tak také jest oprávněn a po případě i povinen nenáviděti nepřítele i cizince. Ba, farizeové při výkladu Písma svatého mínění své vkládali i do samého zákona. Spasitel potírá a opravuje při různých příležitostech toto mylné mínění a učí zřejmě, že každý člověk jest náš bližní.

Poučení. Milosrdný Samaritán ukázal nám, jak jest konati skutky milosrdenství tělesného a jaká má býti láska k bližnímu (upřímná, účinná, obecná, nezištná).

- 88 -

3. Ježíš u sester Marie a Marty

Luk. 10, 38-42. Stalo se, když šli, že Ježíš vešel do jednoho městečka. Žena jedna, jménem Marta, přijala jej do domu svého. Marta měla sestru, jménem Marii. Maria také sedíc u nohou Páně, poslouchala slov jeho. Ale Marta byla příliš starostlivá o bedlivou obsluhu. Proto přistoupivši řekla: „Pane, nedbáš oho, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Rci jí, ať mi pomůže." Pán odpověděv řekl jí: „Marto, Marto, ty jsi pečlivá a znepokojená o mnohé věci, ale jednoho jest

Obrázek: Betanie.

potřebí. Maria vyvolila stránku nejlepší, která nebude odňata od ní."

Poznámky. Městečko to bylo Betanie, východně od Jeruzalema, asi 3/4 hodiny. Tam bydlil Lazar, přítel Ježíšův, se sestrami svými Marií a Martou.

Obě sestry uctívaly Ježíše, každá způsobem svým: Marta pohostinstvím - službou zevnější, Maria pobožností - službou vnitřní. Ježíš dal přednost službě sestry Marie, protože služba ta potrvá věčně, kdežto služba sestry Marty skončí se smrtí.

Marta jest obraz církve bojující na zemi, Maria církve vítězné v nebi. Na zemi i na nebi Ježíš jest střed i cíl; na zemi v práci, na nebi v klidu. (Sv. Ambrož).

Poučení. Ježíš, pochváliv Marii, že se věnovala výhradně jemu a poslouchala slova jeho, dal najevo, jak jest mu milý a lidem prospěšný život rozjímavý, zasvěcený výhradně pobožnosti. Církve pěstuje život rozjímavý hlavně v kláštřech.

- 89 -

§ 29. Ježíš v Jerusalemě o svátcích stánků.

1. Ježíš učí v chrámě.

Jan 7, 11-53. Židé hledali ho o svátcích a pravili: „Kde jest on?" Mnoho hluku o něm bylo v zástupu. Neboť jedni říkali: „Dobrý jest." Jiní však pravili: „Nikoli, nýbrž svádí lid." Nikdo však nemluvil o něm nahlas z bázně židovské. Když pak svátky byly již v polovici, Ježíš vstoupil do chrámu a učil. Židé divili se řkouce: „Kterak tento rozumí Písmům, když se jim neučil?" Ježíš odpověděl jim a řekl: "Učení mé není mé, nýbrž toho, kdo mne poslal. Bude-li kdo chtíti činiti vůli jeho, pozná o učení tom, zdali jest z Boha, či zdali já mluvím sám od sebe. Kdo mluví sám od sebe, hledá vlastní chválu. Kdo však hledá chválu toho, který ho poslal, ten jest pravdomluvný a není v něm nespravedlnosti." Tehdy někteří z Jeruzalema pravili: "Není to ten, kterého snaží se usmrtiti? A hle, mluví zjevně, a neříkají mu ničeho. Snad přece představení skutečně neuznali, že tento jest Kristus? Avšak o tomto víme, odkud jest. Až však přijde Kristus, nikdo neví, odkud jest." Tehdy Ježíš, uče v chrámě, volal a pravil: "I mne znáte, i odkud jsem, víte. Sám od sebe jsem nepřišel, nýbrž pravdivý jest ten, který mne poslal, jehož vy neznáte. Já ho znám, protože jsem od něho a protože on mne poslal." Židé chtěli ho jmouti, ale nikdo nevtáhl ruky na něho, protože ještě nepřišla hodina jeho. Mnozí však ze zástupu uvěřili v něho a pravili: "Až přijde Kristus, bude činiti více divů, než které činí tento?" Farizeové slyšeli tuto rozmluvu lidu o Ježíšovi, proto velekněží a farizeové poslali služebníky, aby jej jali. Ježíš řekl jim: "Ještě krátký čas jsem s vámi a jdu k tomu, který mne poslal. Budete mne hledati, ale nenaleznete. Tam, kde jsem já, vy přijíti nemůžete." Židé řekli k sobě vespolek: "Kam půjde tento, že ho

nenalezneme? Snad nepůjde do rozptýlení mezi pohany a nebude učiti pohanů? Jaká jest to řeč, kterou mluvil: Budete mne hledati, ale nenaleznete. Tam, kde jsem já, vy přijíti nemůžete?"

V poslední, veliký den svátků Ježíš stál tu a volal řka: "Žízni-li kdo, pojď ke mně a pij!" Kdo věří ve mne, tomu, jak praví Písmo, poplynou z těla řeky živé." Ale to

- 90 -

řekl o Duchu, ježž měli přijmouti věřící v něho, neboť Duch ještě nebyl dán, protože Ježíš ještě nebyl oslaven. Mnozí ze zástupu, uslyševše tyto řeči jeho, pravili: "Tento jest vpravdě onen prorok." Jiní pravili: "Tento jest Kristus."

Obrázek: Schodiště ku prameni Siloe.

Opět jiní pravili: "Což z Galileje přijde Kristus? Nepraví Písmo: Z rodu Davidova a z městečka Betlema, kde byl David, přijde Kristus?" Tak vzniklo rozdvojení v lidu pro něho. Někteří z nich chtěli ho jmoti, ale nikdo nevztáhl rukou na něho. Tehdy přišli služebníci k velekněžším a farizeům. Tito řekli jim: "Proč jste ho nepřivedli?" Služeb-

- 91 -

níci odpověděli: "Nikdy člověk tak nemluvil jako člověk tento." Farizeové odpověděli jim: "Snad i vy nejste svedeni? Uvěřil v něho někdo z představených nebo farizeův? Ale zástup tento, který nerozumí zákonu, zlořečení jsou." Nikodem, tentýž, který přišel k Ježíšovi v noci, který byl z nich, řekl jim: "Což zákon náš soudí člověka, dokud ho nevyslechl a nepoznal, co činí?" Oni odpověděli a řekli mu: "Snad nejsi i ty Galilej? Zpytuj Písma a viz, že nevychází prorok z Galileje." Potom odešli, každý do domova svého.

Jan 8, 12-20. Opět mluvil k nim Ježíš řka: "Já jsem světlo světa. Kdo následuje mne, nechodí ve tmách, nýbrž bude mít světlo života." Farizeové řekli mu: "Ty sám o sobě vydáváš svědectví. Svědectví tvé není pravé." Ježíš odpověděl a řekl jim: "Ačkoli já vydávám svědectví sám sobě, přece svědectví mé jest pravé, protože vím, odkud jsem přišel a kam jdu. Vy však nevíte, odkud přicházím, ani kam jdu. Vy soudíte podle těla. Já nesoudím nikoho. A soudím-li, soud můj jest pravý, protože nejsem sám, nýbrž já a ten, který mne poslal, Otec. Také v zákoně vašem jest psáno, že svědectví dvou lidí jest pravé. Já jsem, jenž vydávám svědectví sám sobě, a svědectví vydává o mně Otec, který mne poslal." Farizeové řekli mu: "Kde jest Otec tvůj?" Ježíš odpověděl: "Vy neznáte ani mne ani Otce mého. Kdybyste znali mne, znali byste snad i Otce mého." Tato slova mluvil Ježíš u pokladnice, když učil v chrámě, a nikdo nejal ho, protože nepřišla ještě hodina jeho.

Poznámky. Obyvatelé jerusalemské věděli již většinou o záměru představených svých usmrtiti Ježíše. Proto se diví, že Ježíš nebojí se veřejně mluvit. Ba dokonce napadá je myšlenka, zdali nedošlo mezi Ježíšem a synagogou ke smíru.

Vy znáte poněkud rod můj jakožto Syna člověka, ale věcného původu mého neznáte, protože ani Otce mého nebeského neznáte.

Do rozptýlení mezi pohany, t. j. k Židům za hranicemi, rozptýleným mezi pohany.

Ježíš navázal řeč svou na obřady sváteční. O svátcích stánků každého dne zrána po obyčejném obětování kněz nabral zlatou nádobou vody ze studnice Siloe (na jižním úpatí Ofelu), nesl ji ve slavném průvodu do chrámu a vylil ji před oltářem zápalným. Při tom byla zpívána slova z Isaiáše (12, 3): "Vážití budete vody s radostí ze zřidel Spasitelových."

- 92 -

Kdo věří v Krista, na toho sestoupí Duch svatý a naplní milostmi svými veškeru bytost i činnost jeho, takže z plnosti jeho i jiní vezmou. Vzpomeňme si na úspěch kázání Petrova a Pavlova! Ve Starém zákoně mluví se často o udílení milosti boží a Ducha svatého v obraze vylité vody (Is. 44, 3; Sir. 24, 42; Joel 2, 28 a j).

Opět navázal Ježíš řeč svou na obřady o svátcích stánků. Večer každého dne o svátcích stánků bylo osvětlení v nádvoří žen. Při tom osvětlení vznešení Izraelitě konali posvátné tance, držíce hořící pochodně v ruce. Levitě stáli na stupních vedoucích do nádvoří žen, zpívali žalmy (119-133) a doprovázeli je hudbou.

Svědectví dvou lidí jest pravé (V. Mojž. 17, 6).

Ježíš mluvil u pokladnice chrámové.

Poučení. Pamatujme si dobře slova Ježíšova: "Já jsem světlo světa. Kdo následuje mne, nechodí ve tmách, nýbrž bude mít světlo života" (Jan 8, 12).

2. Ježíš uzdravuje slepého od narození.

Jan 9, 1-41. Ježíš pomíjeje uzřel člověka slepého od narození. Učedníci jeho tázali se ho: "Mistře, kdo hřešil, on či rodiče jeho, že se narodil slepý?" Ježíš odpověděl: "Ani tento nehřešil ani rodiče jeho, nýbrž stalo se tak, aby zjeveny byly skutky boží na něm. Mně jest uloženo konati skutky toho, který mne poslal, dokud jest den. Přichází noc, kdy nikdo nemůže dělati. Dokud jsem na světě, jsem světlo světa." To když pověděl, plivl na zemi, učinil bláto ze sliny, pomazal blátem oči jeho a řekl mu: "Jdi, umyj se v rybníku Siloe (což se vykládá Poslaný)." Slepce odešel, umyl se a přišel vida. Sousedé a ti, kteří jej dříve vídali, protože byl žebrákem, řekli: "Není to ten, který tu sedával a žebral?" Někteří pravili: "Jest to ten." Jiní však: "Nikoli, nýbrž jest mu podoben." On však pravil: "Já jsem to." Tedy

oni řekli mu: "Jak byly otevřeny oči tvé?" Uzdravený odpověděl: "Onen muž, jenž slove Ježíš, učinil bláto, pomazal oči mé a řekl mi: Jdi k rybníku Siloe a umyj se. Já jsem šel, umyl jsem se a vidím." Oni řekli mu: "Kde jest ten?" Uzdravený řekl: "Nevím." I přivedli toho, jenž býval slepý, k farizeům. Byla pak sobota, když Ježíš učinil bláto a otevřel oči jeho. Farizeové tázali se ho opět, kterak prozřel. On řekl jim: "Položil mi bláto na oči a já jsem se umyl a vidím." Někteří z farizeů pravili: "Tento člověk není od Boha, protože neostříhá soboty." Jiní pravili: "Kterak může takové

- 93 -

divy činiti člověk hříšný?" I bylo rozdvojení mezi nimi. Opět řekli slepému: "Co ty pravíš o tom, který otevřel oči tvé?" Slepý řekl: "Jest prorok." Tehdy Židé nevěřili o uzdraveném, že byl slepý a že prozřel, až zavolali rodiče toho, jenž prozřel. Vyslýchali je rkouce: "Jest tento syn váš, o němž pravíte, že se narodil slepý? Kterak tedy nyní vidí?" Rodiče jeho odpověděli jim a řekli: "Víme, že tento jest syn náš a že se narodil slepý. Ale kterak nyní vidí, nevíme. Ani kdo otevřel oči jeho, my nevíme. Ptejte se jeho. Vždyť má léta. Ať mluví sám za sebe." To řekli rodiče jeho, protože se báli Židů. Židé totiž již se dohodli, že bude vyloučen ze synagogy, kdo by vyznával, že Ježíš jest Kristus. Proto rodiče jeho řekli: "Má léta. Ptejte se jeho." Opět zavolali člověka, který býval slepý, a řekli mu: "Vzdej slávu Bohu. My víme, že člověk ten jest hříšník." Uzdravený řekl jim: "Jest-li hříšník, nevíme. Jedno vím, že jsem byl slepý a že nyní vidím." Farizeové řekli mu: "Co ti učinil? Kterak ti otevřel oči?" Uzdravený odpověděl jim: "Již jsem vám to řekl a vy jste to slyšeli. Co chcete ještě slyšeti? Snad nechcete i vy býti učedníci jeho?" Tehdy zlořečili mu a řekli: "Ty buď učedník jeho. My však jsme učedníci Mojžíšovi. Víme, že Mojžíšovi mluvil Bůh, ale o tomto nevíme, odkud jest." Člověk ten odpověděl a řekl jim: "To zajisté jest divná věc, že nevíte, odkud jest, a otevřel oči mé. Víme však, že Bůh hříšníkům nevyslýchá, nýbrž jest-li kdo ctitel boží a činil vůli boží, toho vyslyší. Od věku nebylo slycháno, aby kdo otevřel oči slepého od narození. Kdyby tento nebyl od Boha, nemohl by činiti ničeho." Farizeové odpověděli a řekli mu: "Všechno jsi se narodil ve hříších a ty nás učíš?" I vyvrhli jej ven. Ježíš uslyšel, že jej vyvrhli ven. Když ho nalezl, řekl mu: "Věříš v Syna božního?" On odpověděl a řekl: "Kdo jest, Pane, abych uvěřil v něho?" Ježíš řekl mu: "Viděl jsi ho. Ten, který mluví s tebou, on jest." Uzdravený řekl: "Věřím, Pane." I padl a klaněl se mu. Ježíš řekl: "K soudu přišel jsem na tento svět, aby ti, kteří nevidí, viděli a ti, kteří vidí, oslepli." Někteří z farizeů, kteří byli u něho, slyšeli ho a řekli mu: "Snad nejsme slepí i my?" Ježíš řekl jim: "Kdybyste byli slepí, neměli byste hříchu. Ale nyní pravíte: Vidíme. Hřích váš zůstává."

- 94 -

Poznámky. Ježíš pomíjel brány chrámové, u níž žebrali mrzáci.

Židé domnívali se na základě slov: "Navštěvuji nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení" (II. Mojž. 20, 5), že každý jednotlivý neduh jest trest za určitý hřích vlastní nebo za hřích předků.

"Vzdej slávu Bohu!" jest stará formule přísězná. Vzdej slávu Bohu jakožto svědku a mstiteli pravdy!

"K soudu přišel jsem...", t. j. aby se rozsoudilo dobro od zla, pravda od lži.

"Kdybyste byli slepí...", t. j. kdybyste byli v nevěře nevědomky, hříchu byste neměli. Ale protože jste a trváte v nevěře vědomky a zatvrzele, hřích máte.

Slepce obdržel od Krista Pána dvojí zrak: tělesný a duchovní (víru).

Poučení. Při soudním vyšetřování uzdraveného slepce vychází najevo, jaký vliv má na člověka víra. Víra osvěcuje člověka neučeného, že dovede rozumně mluvit o věcech nejvznešenějších, kdežto nevěra vede i člověka učeného k výrokům a skutkům pošelilým.

3. Ježíš mluví o dobrém pastýři.

Vyloučení slepce ze synagogy dalo Ježíši podnět k podobenství o dobrém pastýři. Není neštěstí pro slepce uzdraveného, že byl vyloučen od Židů, naopak štěstí. Přešel ze stáda, spravovaného pastýři špatnými, do stáda, spravovaného pastýřem dobrým. Kristus líčí dobrého pastýře takto:

Jan 10, 11-16. "Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své. Ale nájemník a ten, který není pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida přicházeti vlka, opouští ovce a utíká; vlk pak lapá a rozhání ovce. Nájemník utíká, protože jest nájemník a protože mu nezáleží na ovcích. Já jsem pastýř dobrý. Znáám své a znají mne mé, jako mne zná Otec a já znám Otce a dávám život svůj za ovce své. Ještě jiné ovce mám, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivésti. Ony budou slyšeti hlas můj a bude jeden ovčinec a jeden pastýř."

Poznámka: Hlavní vlastnosti dobrého pastýře jsou: a) ochota obětovati život za ovce a b) vzájemné poznání

Poučení: Ježíš dokázal skutkem, že jest dobrý pastýř. Dokažme i my skutkem, že jsme dobré ovce. Hleďme Pána Ježíše dokonale poznati a slyšme vždy hlas jeho!

- 95 -

§ 30. Ježíš chodí po Judei

(Od svátků stánkův až do svátku posvěcení chrámu. Od října do prosince r. 30 nebo 783 po zal. Říma.)

1. Ježíš učí se modliti

Luk. 11, 1-13. I stalo se, když byl na jednom místě modle se, jakmile přestal, jeden z učedníků jeho řekl k němu: "Pane, nauč nás modliti se, jakož i Jan naučil učedníky své." Ježíš řekl jim: "Modlíte-li se, říkejte: Otče! Posvět se jméno tvé. Přijď království tvé. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám hříchy naše, jako i my odpouštíme každému vinníku svému. A neuveď nás v pokušení." I řekl k nim:

"Kdo z vás bude mít přítele a půjde k němu o půlnoci a řekne mu: Příteli, půjč mi tři chleby, neboť přítel můj přišel s cesty ke mně a nemám, co bych mu předložil; a onen zevnitř odpovídáje řekl by: Neobtěžuj mne, dveře jsou již zavřeny a dítky mé jsou se mnou v pokoji, nemohu vstáti a dát ti tobě. A bude-li on trvati tluka, pravím vám, že, ač nedá mu vstana, protože jest přítel jeho, ale pro neodbytné volání jeho vstane a dá mu, kolik potřebuje. I já pravím vám: Proste a bude vám dáno, hleďte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno. Neboť každý, kdo prosí, běže, a kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluče, bude otevřeno.

Kdo pak z vás prositi bude otce za chléb, zdali mu dá kámen? Anebo za rybu, zdali mu dá místo ryby hada? Anebo prosil-li by za vejce, zdali mu podá štíra? Umíte-li tedy vy, ačkoli jste zlí, dobré dary dávat synům svým, čím více Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí?"

Poznámky. Evangelista Lukáš shrnuje 7 proseb Otčenáše u sv. Matouše (6, 9-13) do 5 proseb. Vynechává prosbu 3. a 7. Avšak vynechaná prosba třetí jest u sv. Lukáše zahrnuta v prosbě první a prosba sedmá v prosbě páté.

Evangelici přidávají k Otčenáši: "Nebo tvé jest království i moc i sláva na věky." Tato slova vyskytují se v obrádkách knihách církve řecké. Odtud se dostala do pozdějších rukopisů. Starší rukopisy však nemají slov těch.

Ústní podání ukazuje místo, kde Pán Ježíš učil modliti se, na hoře Olivetské. Roku 1868 byl na tom místě vystaven klášter karmelitek

- 96 -

s kostelem Svatého Otčenáše. U kláštera jest křížová chodba, v níž Otčenáš jest napsán na 33 deskách v 33 řečech. Kníže Schwarzenberg dal přidělati český Otčenáš (34.).

Ježíš, seznámiv učedníky své s obsahem modlitby, pověděl jim vlastnosti modlitby a ujistil je, že budou vyslyšeni vždy, budou-li prositi a) vytrvale, b) za věc dobrou.

Ježíš slibuje učedníkům, že Otec nebeský dá jim ducha dobrého, t. j. Ducha svatého, protože Duch svatý jest soubor všeho dobra pro tvorstvo (Moudr. 12, 1).

Poučení. Važme si Otčenáše, protože sám Syn boží naučil nás jemu, a modleme se jej pozorně. - Modleme se vytrvale. Nebudeme-li vyslyšeni, jest to důkaz, že se modlíme špatně nebo že prosíme za věci nepotřebné a škodlivé.

2. Ježíš mluví o lakomství.

Luk. 12, 13-21. Jeden ze zástupů řekl k Ježíšovi: "Mistře, rci bratru mému, ať se rozdělí se mnou o dědictví." Ježíš řekl mu: „Člověče, kdo mne ustanovil soudcem nebo děličem nad vámi?" Tehdy řekl k nim: "Dbejte toho a varujte se všeho lakomství, neboť život nikoho nezáleží v nadbytku těch věcí, kterými vládne." Potom pověděl jim podobenství řka: "Pole jednoho člověka bohatého přineslo hojnou úrodu. Člověk ten přemýšlel sám u sebe řka: Co učiním? Nemám zajisté, kde bych shromáždil úrodu svou. I řekl: Toto učiním: Zbořím stodoly své a nadělám větších. Tam shromáždím všecky věci, které se mi urodily, i statky své a řeknu duši své: Duše, máš mnoho zboží složeného na mnohá léta. Odpočivej, jez, pij, hoduj. Ale Bůh řekl k němu: Pošetilče, této noci požádají duše tvé od tebe. Co jsi připravil, čím bude? Tak jest každý, kdo shromáždí poklady pro sebe a není bohat v Bohu."

Poznámky. Urovnávati rozepře světské nenáleží k činnosti vykupitelské, proto Ježíš žádost tu zamítl, ale vzal z té žádosti podnět, že promluvil o lakomství.

V podobenství o bohatém muži ukázal, že přebytečné jmění působí jenom nové starosti, klamnou jistotu a konečně trpké zklamání.

"Reknu duši své" - sobě.

"Není bohat v Bohu," t. j. kdo nemá takových pokladů, jež platí u Boha.

Poučení. Nevěsme srdce svého na statky pozemské, protože nestojí za to. K větším věcem jsme stvořeni.

- 97 -

3. Ježíš mluví o neúrodném fíku.

Luk. 13, 6-9. Ježíš učil již třetí rok, ale klidil málo práce z práce své, zvláště v Jerusalemě. Proto pověděl

podobnosti: "Kdosi měl sazený fik na vinici své. Přišel, aby hledal na něm ovoce, ale nenalezl. Proto řekl k vinaři: Aj, tři léta jsou, co přicházím hledat ovoce na fiku tomto, a nenalézám žádného, proto vytni jej. Nač také zabírá místo? Vinař však odpověděl a pravil k němu: Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím. Snad ponese ovoce; pakli neponese, potom podetneš jej."

Poznámky. Strom jest národ izraelský, pán vinice Bůh Otec, vinař Pán Ježíš.

Národ izraelský zasluhoval za nevěru svou, aby byl vyhlazen, avšak Syn boží přimlouval se za něho ještě na kříži. Bůh dopřál mu nové lhůty, doby svatých apoštolův, avšak marně. Proto dostal se trest boží a vykonavatelem jeho byli Římané (r. 70 po Kr.).

Poučení. I my jsme štípení boží. Bůh čeká na ovoce dobrých skutků. Neponese - li ovoce, poshová na přímluvu Syna svého a svatých patronů našich; ale neužijeme-li lhůty vyprošené, zakročí proti nám po spravedlnosti.

§ 31. Ježíš opět v Jerusalemě o slavnosti posvěcení chrámu.

Jan 10, 22-42. Bylo posvěcení chrámu v Jerusalemě a bylo zima. Ježíš chodil v chrámě, v síni Šalamounově. Tehdy Židé obstoupili ho a řekli mu: "Jak dlouho budeš napínati zvědavost naši? Jsi-li Kristus, pověz nám zjevně." Ježíš odpověděl jim: „Mluvím vám to, a nevěříte. Skutky, jež činím ve jménu Otce svého, ty vydávají svědectví o mně, ale vy nevěříte, neboť nejste z ovcí mých. Ovce mé slyší hlas můj, já je znám a ony následují mne. Já dávám jim život věčný, takže nezhytnou na věky, ani jich nikdo nevytrhne z ruky mé. Co mně dal Otec můj, jest větší než všechno, proto nikdo nedovede jich vytrhnouti z ruky Otce mého. Já a Otec jsme jedno. Tehdy Židé chápali kamení, aby jej kamenovali. Ježíš odpověděl jim: "Mnohé skutky dobré ukázal jsem vám od Otce svého. Pro který ze skutků těch kamenujete mne?" Židé odpověděli mu: "Pro dobrý skutek nekamenujeme tebe, nýbrž pro rouhání a protože, ačkoli jsi člověk, činíš se Bohem." Ježíš odpověděl jim: "Není psáno v zákoně vašem:

- 98 -

Řekl jsem: Bohové jste? Nazval-li zákon bohy ty, ke kterým se stalo slovo boží, a Písmo nemůže býti zrušeno, vy pravíte tomu, jež Otec posvětil a poslal na svět: Rouháš se, protože jsem řekl: Syn boží jsem. Nečiním-li skutkův Otce svého, nevěřte mi. Činím-li je však a nechcete-li věřiti mně, věřte skutkům, abyste poznali a věřili, že ve mně jest Otec a já v Otci." Proto hleděli jmouti jej, ale on ušel z rukou jejich a odešel opět za Jordán na to místo, kde po prvé Jan křtil. Tam pobyl. I přišli k němu mnozí a pravili: "Jan

Obrázek: Náměstí chrámové v Jerusalemě v nynější podobě.

sice neučinil žádného zázraku, ale vše, cokoli Jan mluvil o tomto, bylo pravé." Mnozí uvěřili v něho.

Poznámky. Slavnost posvěcení chrámu, zavedená na památku vyčištění a posvěcení chrámu jerusalemského za Judy Makabejského asi r. 164 př. Kr., konala se od 25. Kisleva (prosince) po osm dní.

Síň Šalamounova bylo kryté loubí na východní straně chrámové.

Moc, kterou mi dal Otec od věčnosti, jest nade vše.

"Bohové jste," jest psáno v zákoně (Žalm 81, 6). Starý zákon (II. Mojž. 22, 8) nazývá bohy vladaře pozemské, protože vládou na místě božím. Tím spíše já mohu se nazývat Synem božím, protože jsem s Otcem stejné podstaty.

- 99 -

Židé tázali se Ježíše, nikoli aby se poučili, nýbrž aby měli příležitost obžalovati jej. Neboť kdyby Ježíš řekl: "Já jsem Kristus," vydali by jej Římanům jakožto nepřítele panství jejich. Představovali si Židé i pohané mesiáše jako krále pozemského. Proto Ježíš neodpověděl jim, jak si přáli, nýbrž prohlásil se slavně Synem božím, s Otcem stejné podstaty a moci.

Poučení. Židé chtěli kamenovati Ježíše, protože jim mluvil pravdu. Až dosud bývají pronásledováni ti, kteří mluví lidu pravdu, ale bývají v přízni ti, kteří lid klamou.

§ 32. Ježíš za Jordánem.

Za Jordánem mnozí uvěřili v Ježíše (Jan 10, 42). Ježíš sklízel tam, co Jan Křtitel byl zasel. Zvláště publikáni a hříšníci přibližovali se k Ježíšovi, aby ho slyšeli. Ježíš přijímal je laskavě. Tím pohoršil farizeje a zákoníky, takže reptali: "Tento přijímá hříšníky a jí s nimi." (Luk. 15, 1-2). Z té výtky Ježíš vzal podnět, aby poučil farizeje o milosrdenství božím ke hříšníkům. Promluvil tři podobenství: 1. o ztracené ovci, 2. o ztraceném penízi a 3. o marnotratném synu.

1. Podobenství o ztracené ovci.

Ježíš mluvil takto:

Luk. 15, 3-7. "Který člověk z vás, který má sto ovec a ztratí jednu z nich, nenechává devadesáti devíti na poušti a nejde po té, která se byla ztratila, až ji nalezne? Když ji nalezne, vloží ji na ramena svá a raduje se. Když přijde domů, svolá přátele a sousedy a praví jim: Radujte se se mnou, protože jsem našel ovci svou, která se ztratila. Pravím vám: Tak bude větší radost v nebi z jednoho hříšníka činícího pokání nežli z devadesáti devíti spravedlivých, kteří nepotřebují pokání."

Poznámka. Kristus mluví tu o Bohu po lidsku. Člověk zajisté, nalezne-li nějakou věc, o níž se domníval, že jest nadobro ztracena, v tom okamžiku, když ji nalezne, zapomíná pro radost z věci nalezené na všechny věci ostatní, jež jsou jeho majetkem, a raduje se jen z té věci, kterou byl již oželel a opět tak nenadále našel. Podobně mluví tu Kristus o Bohu, jako by i Bůh, když k němu vrací se hříšník, který pro nebe již již byl ztracen, v okamžiku tom na všechny ostatní spravedlivé zapomínal a jen a jen se radoval z hříšníka, který se kajicně k němu obrací.

- 100 -

2. Podobenství o ztraceném penízi.

Prvnímu podobenství podobno jest druhé. Zní:

Luk. 15, 8-10. "Která žena, která má deset peněz a ztratí jeden peníz, nezažihá svíce, nemete domu a nehledá pilně, dokud nenalezne? A když nalezne, svolá přítelkyni a sousedky a praví: Radujte se se mnou, protože jsem našla peníz, jež jsem ztratila. Tak pravím vám, bude radost před anděly božími z jednoho hříšníka, který činí pokání."

3. Podobenství o marnotratném synu.

Ještě zřetelněji ukázal Ježíš, jak Bůh jest milosrdný ke hříšníkům, činí-li pokání, v podobenství o marnotratném synu.

Řekl:

Luk. 15, 11-32. "Člověk jeden měl dva syny. Mladší řekl otci: Otče, dej mi díl statku, který mi náleží. Otec rozdělil jim statek. Po dnech nemnohých mladší syn sebral všechno, odebral se přes pole do daleké krajiny a tam prohýřil statek svůj, jsa živ prostopášně. Když utratil všechno, stal se hlad veliký v krajině té a on počal trpěti nouzi. Proto odešel a přidržel se jednoho měšťana krajiny té. Měšťan poslal jej do dvora svého, aby pásł vepře. Syn marnotratný žádal nasytiti se mlátem, které jedli vepři, ale nikdo mu nedával. Tehdy šel do sebe a řekl: Jak mnozí nádeníci v domě otce mého mají nadbytek chleba, já však zde hynu hladem! Vstanu, půjdu k otci svému a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Již nejsem hoděn slouiti synem tvým. Měj mne jako jednoho z nádeníků svých. I vstal a šel k otci svému. Když pak byl ještě opodál, otec jeho uzřel jej a byl pohnut milosrdenstvím. Přiběhl, padl na šíji jeho a políbil ho. Syn řekl mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Již nejsem hoděn slouiti synem tvým. Otec však přikázal služebníkům svým: Rychle přineste roucho první, oblecte jej a dejte prsten na ruku jeho a obuv na nohy jeho. Potom přiveďte tele tučné a zabijte jej. Jezme a hodujme, protože tento syn můj byl mrtev a ožil zase, byl ztracen a jest nalezen. I počali hodovati.

Starší syn jeho byl na poli. Když přicházel a přibližoval se k domu, uslyšel zpěv a tanec. Proto povolal jednoho ze

- 101 -

služebníkův a otázal se, co by to bylo. Služebník řekl mu: Přišel bratr tvůj a otec tvůj zabil tele tučné, protože jej opět přijal zdravého. Starší bratr rozhněval se a nechtěl vejíti. Tedy otec jeho vyšel a počal ho prositi. Ale on odpověděl a řekl otci svému: Aj, tolik let sloužím ti, nikdy jsem nepřestoupil přikázání tvého a ty nikdy jsi mi nedal kozelce, abych hodoval s přáteli svými, ale když přišel tento syn tvůj, který prohýřil statek svůj se druhy ničemnými, zabil jsi mu tele tučné. Otec řekl mu: Synu, ty jsi se mnou vždycky a všechny věci mé jsou tvé, ale hodovati a radovati se náleželo, protože tento bratr tvůj byl mrtev a ožil zase, byl ztracen a jest nalezen."

Poznámky. Podobenství toto má dva díly. První povzbuzuje hříšníky, aby si nezoufali, druhý učí spravedlivé, aby nezáviděli hříšníkům, bére-li je Bůh na milost.

Z prvního dílu. učíme se, a) jaký jest osud hříšníkův a b) za jakých podmínek hříšník může býti zachráněn.

a) Osud hříšníkův jest tento: Hříšník odlučuje se od Boha, načež zneužívá a nešetří darů jeho přirozených i nadpřirozených. Z toho vyplývá veliký hlad, t. j. veliká prázdnota, kterou duše, nemajíc Boha, pociťuje i uprostřed požitků světských. Měšťan jest ďábel. Ten posílá duši pásti vepře, t. j. sloužití nízkým vášním. Mláto jsou smyslné požitky, jichž hříšník toužebně hledá. Mnohdy jich ani nenalézá, a když je nalezne, nenasytí ho.

b) Hříšník může býti zachráněn, zpytuje-li svědomí a lituje-li svých hříchů (Šel do sebe), má-li pravý úmysl (Vstanu a půjdu k otci), zpovídá -li se (Otče, zhřešil jsem) a chce-li dostiučiniti (Již nejsem hoden slouti synem tvým). Bůh nečeká, až hříšník přijde a padne mu k nohám, nýbrž vychází mu vstříc milostí svou, povzbuzuje ho k pokání a pomáhá mu, aby řádně vykonal podmínky pokání. Pak přijímá jej opět za syna se všemi právy. Uděluje mu roucho milosti posvěcující, prsten přátelství a obuv spravedlnosti, aby kráčel budoucně v mezích zákona. Hostina jest svatě přijímání, jež jest záruka blaženosti nebeské. Zpěvem a tancem jest znázorněn jásot andělů, kteří účastní se posvátných hodů svatého přijímání s námi zde na zemi i na onom světě v nebesích.

Poučení. Hřešice podobáme se všichni ztracené ovci, ztracenému penízi a marnotratnému synu. Bůh hledá ztracené ovce, ztraceného peníze a bloudícího syna. Proto nezoufejme, nýbrž vraťme se vždy k Bohu zpět, litujme svých hříchů, vyznejme se z nich a buďme ochotni vytrpěti jakýkoli trest, abychom učinili zadost za své hříchy.

- 102 -

§ 33. Pokračování.

Ježíš vida, že jdou za nim publikáni, kteří měli mnoho statků, poučil je ve dvou podobenstvích, jak jest užívati statků pozemských.

1. Podobenství o nespravedlivém správci.

Ježíš pravil k učedníkům svým:

Luk. 16,1-9. „Byl jeden člověk bohatý, který měl správce. Tento správce byl obžalován před ním, jako by byl prohýřil statek jeho. Boháč povolal ho a řekl mu: Co slyším o tobě? Vydej počet z vladařství svého, neboť již nebudeš moci vládnouti. Správce pravil sám u sebe: Co učiním, neboť pán můj odnímá ode mne vladařství? Kopati nemohu, žebrati se stydím. Vím, co učiním, aby mne přijali do domů svých, až budu sesazen z vladařství. Povolal dlužníky pána svého, každého zvlášť, a řekl k prvnímu: Kolik jsi dlužen pánu mému? On řekl: Sto tun oleje. Správce řekl mu: Vezmi úpis svůj a sedni rychle a napiš padesát. Potom řekl jinému: Ty pak kolik jsi dlužen? On řekl: Sto korců pšenice. Správce řekl mu: Vezmi úpis svůj a napiš osmdesát. Pán pochválil správce nepravého, že opatrně učinil, protože synové tohoto světa jsou opatrnější nežli synové světla v pokolení svém. I já pravím vám: Čiňte si přátele z mamonu nepravosti, aby vás přijali do stanů věčných, až dokonáte.“

Poznámky. Tuna (hebr. bat) = 1 efě = 40 l, tedy 100 tun = 40 hl. Korec (hebr. kor. chomer) = 10 ef nebo 400 l, tedy 100 korců = 400 hl.

Pán nepochválil správce svého, že jednal správně, když jej šidil, nýbrž pochválil pouze opatrnost jeho, jak se staral o budoucnost svou.

Opatrnost synů světa měla by býti vzor a měřítko synům světla (věřícím).

„V pokolení svém," t. j. ve všem, co se jich týká.

Mamon nepravosti = mamon nepravý. Tak sluje bohatství, protože je člověk někdy drží neprávem, třeba s dobrým svědomím, a protože bohatství svádí pána svého ke mnohým nepravostem.

Přátelé jsou chudí.

Skutky milosrdné, jež vykonáme zde na zemi, otevrou nám brány nebeské.

- 103 -

2. Podobenství o boháči a chudém Lazaru.

Ježíš mluvil dále v podobenstvích řka:

Luk. 16, 19-31. „Byl jeden člověk bohatý, který oblačel se v šarlat a kment a hodoval každého dne skvostně. Byl pak také jeden žebrák, jménem Lazar, který ležel u vrat jeho, jsa pln vředů. Žádal nasytiti se drobty, které padaly se stolu boháčova, ale nikdo mu jich nedával. Avšak psi přicházejíce lízali vředy jeho. Stalo pak se, že umřel žebrák a byl nesen od andělů do lůna Abrahamova. Umřel pak i boháč a byl pohřben v pekle. Když byl v mukách, pozdvihl oči svých a užířel Abrahama zdaleka i Lazara v lůně jeho. Volaje řekl: Otče Abrahamo, smiluj se nade mnou a pošli

Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě a ochladí jazyk můj, protože se mučím v tomto plameni. Abraham řekl mu: Synu, rozpomeň se, že jsi přijal dobré věci v životě svém a Lazar podobně zlé. Nyní tento se těší, ale ty se mučíš. Nad to všechno mezi námi a vámi jest upevněna veliká propast, takže ti, kteří chtějí odtud jít k vám, nemohou ani přejít sem odonud. Boháč řekl: Tedy prosím tebe, otče, abys ho poslal do domu otce mého, neboť mám pět bratrův. Ať jim svědčí, aby také oni nepřišli do tohoto místa muk. Abraham řekl mu: Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají. Boháč řekl: Toho oni nečiní, otče Abrahame. Ale kdyby k nim přišel někdo z mrtvých, budou činit pokání. Abraham řekl mu: Neposlouchají-li Mojžíše a prorokův, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých."

Poznámky. Lazar jest zkráceno z Eleazar, t. j. Bůh pomocník můj.

Lúno Abrahamovo jest předpekli.

Tímto podobenstvím Kristus nezavrhl bohatství, nýbrž naznačil, jak jest ho užívat. Boháč nepřišel do pekla, protože byl bohatý, nýbrž proto, že užíval bohatství k přepychu a nedopřával chudým ani sousta. Chudý rovněž nepřišel do lúna Abrahamova, protože byl chudý, nýbrž protože snášel chudobu trpělivě a žil ctnostně.

Z tohoto podobenství učíme se ještě, a) že hned po smrti jest soud soukromý; b) že bylo předpekli; c) že jest peklo a v něm trest ztráty i citu; d) že z pekla není vysvobození, tak jako z nebe není vyloučení; e) že mezi obyvateli nebeskými a pekelnými není spojení; f) že andělé také po smrti prokazují lidem služby.

Poučení. Užívejme dobře jmění, kterého jsme rádně nabyli. Nepokládejme se za neomezené pány jeho, nýbrž pouze za správce. Z tohoto správcovství budeme vydávati účty před Bohem.

- 104 -

§ 34. Ježíš v Betanii křísí Lazara.

Vzkříšení Lazarovo (Jan 11, 1-44). Mezitím co se Ježíš zdržoval za Jordánem, roznemohl se v Betanii Lazar. Sestry jeho Marie a Marta poslaly k Ježíšovi řkouce: „Pane, aj, kterého miluješ, jest nemocen.“ Když to uslyšel Ježíš, řekl jim: „Nemoc ta není k smrti, nýbrž ke slávě boží, aby oslaven byl Syn člověka skrze ni.“ Po dvou dnech řekl učedníkům svým: „Pojďme opět do Judska.“ Učedníci řekli mu: „Mistře, právě nedávno Židé chtěli tě kamenovati a ty tam jdeš opět?“ Ježíš odpověděl: „Lazar, přítel náš, spí. Jdu, abych jej probudil ze sna.“ Učedníci jeho řekli: „Pane, spí-li, bude zdrav.“ Ale Ježíš mluvil o smrti jeho, oni však se domnívali, že mluví o spánku snu. Proto Ježíš řekl jim zjevně: „Lazar umřel a raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste věřili. Než, pojďme k němu.“

Tomáš, jenž slově Blíženeček, řekl ke spoluúčedníkům: „Pojďme tedy i my, abychom zemřeli s ním.“

Ježíš přišel a nalezl Lazara již čtyři dni pochovaného v hrobě. Betanie byla blízko u Jerusalema, asi honů patnáct.

Mnozí ze Židů přišli k Martě a Marii, aby je těšili pro bratra jejich. Jakmile Marta uslyšela, že Ježíš jde, vyběhla proti němu, ale Marie seděla doma. Marta řekla k Ježíšovi: „Pane, kdybys byl býval zde, nebyl by umřel bratr můj. Ale i nyní vím, že dá ti Bůh, čehokoli požádáš od něho.“ Ježíš řekl jí: „Vstane zase bratr tvůj.“ Marta řekla mu: „Vím, že vstane při vzkříšení, v den nejposlednější.“ Ježíš řekl jí: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, byť i umřel, bude živ a každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky. Věříš tomu?“ Marta řekla k němu: „Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že ty jsi Kristus, Syn Boha živého, který jsi přišel na tento svět.“

Když to pověděla, odešla a zavolala Marii, sestru svou. Řekla jí tiše: „Mistr jest zde a volá tě.“ Jakmile Marie to uslyšela, vstala rychle a šla k Ježíšovi. Neboť Ježíš nepřišel ještě do městečka, nýbrž byl ještě na tom místě, kde proti němu vyšla Marta. Když Židé, kteří byli v domě s Marií a těšili ji, viděli, že rychle vstala a vyšla, šli za ní řkouce:

- 105 -

„Jde ke hrobu, aby tam plakala.“ Když Marie přišla tam, kde byl Ježíš, padla k nohám jeho, jakmile jej uzkřela a řekla mu: „Pane, kdybys byl býval zde, nebyl by umřel bratr můj.“

Když Ježíš uzkřel, že pláče, i Židy, kteří přišli s ní, že pláčí, pohnul se duchem, zkormoutil sám sebe a řekl: „Kde jste jej položili?“ Oni řekli mu: „Pane, pojď a viz.“ Ježíš zaplakal. Židé řekli: „Hle, kterak jej miloval!“ Někteří pak

Obrázek: Vnitřek hrobu ve skále.

z nich řekli: „Nemohl ten, který otevřel oči slepého od narození, učiniti, aby tento byl neumřel?“ Ježíš, jsa opět pohnut sám v sobě, přišel ke hrobu. Byla to jeskyně a kámen byl položen na ní. Ježíš řekl: „Zdvihněte kámen.“ Marta, sestra toho, který umřel, řekla mu: „Pane, již jest v rozkladu, neboť jest ve hrobě čtyři dni.“ Ježíš řekl jí: „Neřekl jsem ti, že uzříš slávu boží, budeš-li věřiti?“ Tedy zdvihl kámen. Ježíš pak pozdvihl oči vzhůru a řekl: „Otče, vzdávám ti díky, že jsi mne vyslyšel. Já jsem věděl, že mne vždycky slyšíš, ale pro zástup, který stojí vůkol, řekl jsem, aby uvěřili, že jsi mne poslal.“ Když to pověděl, zvolal hlasem velikým: „La-

- 106 -

zare, pojd' ven!" Ihned vyšel ten, který byl umřel, jsa obvázan obvazy na rukou i na nohou. Také tvář jeho byla obvázána rouchem. Ježíš řekl jim: „Rozvažte jej a nechte, ať odejde.“

Mnozí ze Židů, kteří přišli k Marii a Martě a viděli, co učinil Ježíš, uvěřili v něho. Někteří pak z nich odešli k farizeům a pověděli jim, co učinil Ježíš. Velekněží a farizeové sešli se v radu a pravili: „Co učiníme, neboť člověk ten koná mnohé divy? Necháme-li ho tak, všichni uvěří v něho. I přijdou Římané a odejmou toto místo naše i lid." Jeden pak z nich, jménem Kaifáš, jenž byl tou dobou veleknězem, řekl jim: „Vy nevíte ničeho a nedomyslíte se, že jest vám užitečno, aby jeden člověk umřel za lid, aby nezahynul všecken národ." Toho však neřekl sám ze sebe, nýbrž, protože byl veleknězem toho roku, prorokoval, že Ježíš umře za lid, a netoliko za lid, nýbrž aby i rozptýlené syny boží shromáždil v jedno. Od toho dne farizeové mysli, aby zabili Ježíše. Proto Ježíš nechodil už zjevně u Židů, nýbrž odešel do krajiny vedle pouště, do města, jež slove Efreim, a tam se zdržoval s učedníky svými.

Poznámky. Židé chtěli nedávno Pána Ježíše kamenovati, totiž o slavnosti posvěcení chrámu.

Ta okolnost, že jsem nebyl v Betanii u nemocného Lazara, dává mi podnět, abych vykonal zázrak větší, který vás utvrdí ve víře. Neboť vzkříšení mrtvého jest větší zázrak nežli uzdravití nemocného.

Židé pochovávali téhož dne, kterého člověk zemřel, protože v horkém podnebí brzy dostavuje se hniloba a podle zákona Mojžišova (IV. Mojž. 19, 11) znečišťovalo každé dotčení mrtvolu.

Hon (stadium) = 125 římským krokům, našim 250. Římský krok (passus) = našim 2 krokům = 1,48 m.. Tedy 1 hon = 184,97 m. Čtyřicet honů jest 7 1/2 km.. Patnáct honů = 2,8 km.

Marii a Martu přišli navštívití mnozí Židé z Jerusalema.

U nás vnitřní hnutí zármutku jsou mimovolná. Ježíš zkormoutil se dobrovolně, totiž dovolil lidské přirozenosti své, aby pocítila vnitřní bolest.

Ježíš, zaplakav u hrobu Lazara, posvětil slzy lásky a přátelství.

Ježíš děkuje Otci nebeskému hlasitě, aby Židům stojícím vůkol dosvědčil, že jest poslán od Boha a že všechny skutky jeho pocházejí od Boha.

Rada židovská obávala se Římanů, protože čekala, že národ uzná Ježíše mesiášem a prohlásí jej králem. To by zavdalo Římanům podnět, aby zakročili mečem.

- 107 -

Návrh Kaifášův prohlašuje za užitečnější, aby jeden člověk byl odstraněn, než aby zahynul celý národ. Avšak slova ta mají ještě význam vyšší, prorocký: Lépe jest, aby Ježíš umřel, jinak by zahynul veškeren lid, nejsa vykoupen.

Efreim, asi 25 km severovýchodně od Jerusalema.

Poučení. Slova Ježíšova: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, byť i umřel, bude živ" snímají hrůzu s pohřebiště křesťanského a naplňují útechou umírajícího i pozůstalé. Proto církev přijala ta slova v obřady pohřební. Modli se je, když nesou mrtvolu k hrobu.

§ 35. Poslední cesta Ježíšova do Jerusalema.

Byla blízko velikonoc židovská (Jan 11, 55). O těchto svátcích Ježíš chtěl býti obětován, proto bral se do Jerusalema, ale ne přímo, nýbrž oklikou (Luk. 17, 11). Prošel ještě jednou Samařím, Galileou a Pereou, potom šel přímo Jerichem a Betanii do Jerusalema.

I. Ježíš uzdravuje deset malomocných.

Luk 17, 11-19. Stalo se, když se Ježíš bral do Jerusalema, že šel středem Samaří a Galileje. Když vcházel do jednoho městečka, potkalo se s ním deset mužů malomocných, kteří stáli zdaleka a pozdvihli hlasu řkouce: „Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!" Když je ušel Ježíš, řekl: „Jděte, ukažte se kněžím." I stalo se, když šli, že byli očištěni. Jeden z nich, když ušel, že jest očištěn, vrátil se a velebil Bohu hlasem velikým. Padl na tvář k nohám Ježíšovým a vzdával mu díky. Muž ten byl Samaritán. Ježíš odpověděl a řekl: „Nebylo jich očištěno deset? Kde jest těch devět? Nenalezl se, který by se vrátil a vzdal chválu Bohu leč cizozemec tento?" Potom řekl Samaritánu: „Vstaň a jdi, neboť víra tvá tě uzdravila."

Poznámky. Podle podání bylo to městečko Ginea na rozhraní Samaří a Galileje.

Na devíti uzdravených Židech osvědčil se opět nevědek národa vyvoleného k Bohu, kdežto na Samaritánovi ukázala se radost a vděčnost, se kterou přijali Kristova dobrodiní pohané.

Těch devět bylo sice také uzdraveno, ale pouze tělesně, jediný Samaritán byl uzdraven také duševně.

Poučení. Z události při uzdravení desíti malomocných seznáváme, jakou váhu Kristus klade na vděčnost a jak ji odměňuje. Buďme vděční Bohu i lidem za prokázaná dobrodiní!

- 108 -

2. Ježíš mluví podobenství o farizeovi a publikánu.

Luk. 18, 9-14. K některým, kteří v sebe důvěřovali jako spravedliví a pohrdali jinými, Ježíš řekl podobenství toto:

„Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili. Jeden byl farizej a druhý publikán. Farizej stoje modlil se sám u sebe takto: Bože, děkuji ti, že nejsem jako jiní lidé nespravedliví a jako tento publikán. Postím se dvakrát týdně a

dávám desátky ze všech věcí, kterými vládnou. Publikán stál zdaleka a nechtěl ani pozdvihnouti očí k nebi, nýbrž bil se v prsa svá a pravil: Bože, buď milostiv mně hříšnému!

Pravím vám: Tento sestoupil do domu svého ospravedlněn před oním, protože každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se poníží, bude povýšen."

Poznámky. Farizej prohlásil se sám spravedlivým, proto Bůh jej odsoudil. Publikán odsoudil se sám, proto Bůh jej ospravedlnil.

Ježíš ukázal v podobenství tomto, jak škodlivá jest člověku pýcha a jak užitečná pokora. Zároveň učí, že modlitba naše má být pokorná.

Poučení. Z podobenství o farizeovi a publikánovi učme se modliti pokorně. Přistupujme k trůnu božimu jako žebráci, jsouce si vědomi potřeb svých. Kdo jest přesvědčen o sobě, že se mu ničeho nedostává, odchází od trůnu božiego s prázdnou.

3. Ježíš žehná dítkám.

Luk. 18, 15-16. Matky přinášely k Ježíšovi také nemluvnata, aby se jich dotkl. Když to viděli učedníci, zbraňovali jim. Ale Ježíš, přivolav je, řekl: „Nechte dítek jíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království boží. Zajistě, pravím vám: Kdo nepřijme království božiego jako dítě, nevejde do něho."

Poznámky. Učedníci zabraňovali matkám, protože Mistr jejich byl unaven.

Jako dítě neodmouvá učitel, nýbrž ochotně přijímá, co mu učitel povídá, tak ochotně musí přijmouti: slova Kristova každý, kdo chce být učedníkem jeho.

Poučení. Posud Ježíš volá: „Nechte dítek jíti ke mně," kdykoli běží o svatý křest, modlitbu, vyučování, svatou zpověď a svatě přijímání dítek. Velice hřeší, kdo zabraňuje dítkám. jíti k Pánu Ježíši.

- 109 -

4. Ježíš mluví o evangelických radách.

Mat. 19, 16-30. A aj, kdosi přistoupil a pravil k Ježíšovi: „Mistře dobrý, co dobrého budu činiti, abych měl život věčný?" Ježíš řekl mu: „Co se mne ptáš po dobrém? Jediný dobrý jest Bůh. Chceš-li pak vejíti do života, ostříhej příkázání." On řekl mu: „Kterých?" Ježíš řekl: „Nezabiješ; nesesmílíš; nepokradeš; nepromluvíš křivého svědectví; cti otce svého i matku svou a milovati budeš bližního svého jako sebe, samého." Mládenec řekl mu: „Všeho toho ostříhal jsem od mladosti své. Čeho se mi ještě nedostává?" Ježíš řekl mu: „Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej, co máš, rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi. Potom pojď a následuj mne." Když mládenec uslyšel slovo to, odešel smuten. Měl totiž mnoho statků. Ježíš řekl učedníkům svým: „Zajistě, pravím vám, že bohatý nespasí se, ale kdo se opustí všecko a následoval mne, přijde do království nebeského. Opět pravím vám: Snáze jest projíti velbloudu uchem jehelním nežli bohatému vejíti do království nebeského." Když to uslyšeli učedníci, divili se velmi a pravili: „Kdo tedy může býti spasen?" Ježíš pohleděl na ně a řekl: „U lidí jest to nemožné, ale u Boha jest všechno možné." Petr odpověděv řekl mu: „Aj, my jsme opustili všechno a následovali jsme tebe. Co tedy bude nám?" Ježíš řekl jim: „Zajistě, pravím vám, že vy, kteří jste následovali mne, při druhém narození, až Syn člověka bude seděti na trůně velebnosti své, i vy budete seděti na dvanácti trůnech, soudíce dvanáctero pokolení izraelské. A každý, kdo opustí dům nebo bratry nebo sestry neb otce nebo matku nebo manželku nebo syny nebo pole pro jméno mé, vezme stokrát více a bude vládnouti životem věčným. Mnozí první však budou poslední a poslední první."

Poznámky. Kristus jmenuje pouze některá příkázání boží, aby mládenec věděl, o která příkázání běží.

V této rozmluvě Ježíš rozeznává, co jest příkázáno všem, chtějí-li býti spaseni, a co se radí těm, kteří chtějí býti dokonalí. Kdo zachovává příkázání, vezme odplatu život věčný. Kdo však mimo to plní, co mu Kristus radí, bude mít poklad v nebi, t. j. vyšší stupeň blaženosti.

Kristus radí mládenci, aby se zřekl všech svazků, jež váží člověka ku světu (jmění a manželství), a podrobil se úplně vedení jeho (po-

- 110 -

slušnost). Jsou tudíž evangelické rady tři: dobrovolná chudoba, ustavičná čistota a stálá poslušnost představených duchovních. Jmenují se evangelické rady, protože jsou zaznamenány v evangeliu.

Camelus, i (*χάμηλος*) = velbloud; *ὁ χάμηλος* = lano kotevní. Ať myslíme na velblouda nebo na lano, vždy máme před sebou nemožnost průchodu uchem jehelním.

Ježíš slibuje apoštolům a nástupcům jejich, že budou účastni moci a slávy jeho na konci světa při všeobecném vzkříšení těl. Toto vzkříšení těl bude jaksi druhé narození.

Dvanáctero pokolení izraelské značí pouze národ izraelský, nýbrž všechny národy, protože všichni národové jsou povoláni, aby byli národ vyvolený, národ boží.

Ostatním, kteří přinesou pro něho nějakou obět statku pozemského nebo lásky pozemské, slibuje odměnu stonásobnou, t. j. odměnu nebeskou a odměna nebeská vyváží každý požitek pozemský nesčíslněkrát. Určitý počet „stokrát" jest položen na místo počtu neurčitého.

Poučení. Bohatý mládenec neuposlechl rady Kristovy, ale jiní uposlechl. Zavázali se, že budou po celý život plnit evangelické rady. Takovým osobám říká se řeholníci, protože žijí podle řehole (regula = pravidlo). Že touto cestou dochází se mravní dokonalosti, dokazuje počet světců z osob řeholních. Řeholní stav má více svatých než ostatní stavy vespolek.

5. Ježíš mluví podobenství o dělnících.

Mat. 20, 1-16. „Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, který vyšel na úsvitě, aby najal dělníků na vinici svou. Smluviv pak s dělníky z peníze denního, poslal je na vinici svou. Když vyšel okolo hodiny třetí, ušel jiné, jak stojí na trhu zahálající. I řekl jim: Jděte i vy na vinici mou, a co bude spravedливо, dám vám. Oni šli. Opět vyšel o hodině šesté a deváté a učinili taktéž. Když však vyšel o jedenácté, našel jiné stojící a řekl jim: Co tu stojíte celý den zahálající? Řekli mu: Nikdo nás nenajal. Řekl jim: Jděte i vy na vinici mou. Když byl večer, pán vinice řekl správci svému: Zavolej dělníky a vyplat jim mzdu, počna od posledních až do prvních. Když přišli ti, kteří přišli o hodině jedenácté, vzali po penízi. Když přišli první, domnívali se, že vezmou více, ale i oni vzali po penízi. Proto vzavše peněz, reptali proti hospodáři a pravili: Tito poslední pracovali toliko jedinkou hodinu a ty jsi je učinil rovné nám, kteří jsme nesli břímě dne i horka. On odpovídaje jednomu z nich řekl: Příteli, nečiním ti křivdy. Zdali jsi nesmluvil se mnou

- 111 -

z peníze denního? Vezmi, co jest tvého, a jdi. I tomuto poslednímu chci dáti jako tobě. Či není mi dovoleno činiti, co chci? Či oko tvé jest nešlechtné, že já jsem dobrý? Tak poslední budou první a první poslední, neboť mnoho jest povoláných, ale málo vyvolených.“

Poznámky. Apoštolé byli povoláni první, aby následovali Krista, proto mohli počítati, že slíbenou mzdu vezmou první a měrou největší. Avšak Ježíš poučil je podobenstvím o dělnících na vinici, že nezáleželi na tom, kdy kdo jest povolán do služby jeho, nýbrž jak užije povolání toho ku prospěchu svému; potom že nesmí se pomýšleti jenom na spravedlnost boží a zapominati na dobrotu boží.

Člověk hospodář jest Bůh Otec; vinice jest svět; dělníci jsou lidé; den práce jest u jednotlivého člověka celý život a u celého světa doba od stvoření až do konce světa; hodinami se myslí význačné doby věku lidského (dítěte, jinocha, muže, starce) a hlavní doby dějin světových (Noe-Abraham-Mojžíš-Kristus); večer jest skonání člověka a konec světa; správce jest Syn boží; peněz denní jest království boží na zemi a na nebi. Že Kristus rozdává všem, kteří až do večera pracovali na jeho vinici, po penízi, t. j. že přijímá je do nebe, z toho nevychází, že všichni mají v nebi stejnou blaženost.

Poučení. I my jsme dělníci na vinici boží. Pracujeme každý na tom místě, kam nás Bůh postavil, o čest boží, o spásu svou a o spásu bližních. Až nastane večer života našeho, vezmeme slíbenou odplatu v nebesích.

§ 36. Pokračování.

1. Ježíš předpovídá utrpení své.

Když se Ježíš blížil Jerusalemu a vstupoval do údolí jordanského, učedníci jeho nemohli se ubrániti jakési úzkosti. Připadla jim na mysl nebezpečí, která hrozí v Jerusalemě Místru i jim. Proto zůstávali vzadu a Ježíš předcházel je (Mar. 10, 32). Ježíš zavolal je a předpověděl jim utrpení a oslavení své. Řekl:

Luk. 18, 31-34. „Aj, vstupujeme do Jerusalema a dokonají se všechny věci, které jsou psány skrze proroky o Synu člověka. Neboť bude vydán pohanům, bude posmíván, bičován a uplván. Když jej ubíjejí, zabijí jej a třetího dne vstane z mrtvých.“ Učedníci nic nesrozuměli tomu a slovo to bylo skryto před nimi.

- 112 -

Poznámka. Ač slova ta byla jasná, přece zůstala hádankou apoštolům. Apoštolé, věřice v božství Ježíšovo, nedovedli si představit, kterak bude Ježíš trpěti a umře. Mimo to myslili si, že smrtí Ježíšovou bylo by pochováno veškeré dílo jeho.

Poučení. Apoštolé nesrozuměli řeči Páně, protože nemohli jí srovnati se svými představami a tužbami pozemskými. Podobně stává se nám. Chceme-li tudíž rozuměti učení Kristovu, zřekněme se svých myšlenek a přání pozemských.

2. Ježíš zastavuje se u Zachea.

Luk. 19, 1-10. Ježíš bral se skrze Jericho. A aj, muž, jménem Zacheus. Byl vrchním celným a byl bohat. Žádal viděti Ježíše, kdo

Obrázek: Planý fik (ficus sycomorus).

by byl, ale nemohl pro zástup, protože byl malý postavou. Proto předběhl a vstoupil na strom planého fiku, aby viděl Ježíše, neboť tudy měl jíti. Když Ježíš přišel k místu tomu, pohleděl vzhůru, ušel jej a řekl k němu: „Zachee, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím zůstat v domě tvém.“ Zacheus sestoupil spěšně a přijal ho raduje se. Všichni, kteří to viděli, reptali a pravili: „Ke člověku hříšnému se obrátil!“ Zacheus však přistoupil a řekl k Pánu: „Aj, polovici statku svého, Pane, dám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navracuji čtvrtinu.“ Ježíš řekl mu: „Dnes stalo se spasení domu tomuto, protože i on jest syn Abrahamův. Neboť Syn člověka přišel hledati a spasiti, co zahynulo.“

- 113 -

Poznámky. Zacheus není potomek Abrahamův dle těla, nýbrž dle ducha, protože věří a poslouchá.

Toto evangelium církev předčítá ve svátek posvěcení chrámu Páně, protože, když nový chrám jest svěcen, Pán Ježíš vchází do něho a prodává potom v něm jako v domě Zacheově.

Zacheus jest vzor přípravy na sv. přijímání. a) Měl touhu po Pánu Ježíši, b) přijal jej ochotně, c) radoval se z něho, d) slíbil nahraditi škodu, e) zavázal se ke skutkům milosrdným.

Poučení. Kdykoli přijímáme Krista Pána do domu srdce svého, vzpomeňme si na Zachea a jedneje, jako jednal on.

3. Ježíš stoluje v Betanii.

(8. Nisanu - v pátek.)

Jan 12, 1-11. Šest dní před velikonoceci Ježíš přišel do Betanie. Tam byl Lazar, který umřel a kterého Ježíš vzkřísil. I připravili mu tam večeři. Marta posluhovala a Lazar byl ze spolustolujících s ním. Tehdy Marie vzala, libru masti z nardu pravého, drahého, pomazala nohy Ježíšovy a osušila je vlasy svými. Dům byl naplněn vůní masti. Jeden z učedníků Ježíšových, Jidáš Iškariotský, který měl jej zraditi, řekl: „Proč tato mast neprodala se za tři sta peněz a nedalo se chudým?“ To však řekl, ne že mu šlo o chudé, nýbrž proto, že byl zloděj a že maje měšec nosil to, co se vkládalo. Ježíš řekl: „Nechte jí, ať to, učiní ke dni pocho-

Obrázek: Nard indický.

vání mého. Chudé zajisté máte s sebou vždycky, ale mne nemáte vždycky." Veliký zástup ze Židů dověděl se, že
- 114 -

Ježíš jest tu, proto přišli, netoliko pro Ježíše, nýbrž i aby viděli Lazara, kterého Ježíš vzkřísil z mrtvých. Velekněží pak pomýšleli zabíti i Lazara, protože mnozí ze Židů pro něho odcházeli a věřili v Ježíše.

Poznámky. Nard jest indická rostlina (Valeriana latamansi), z níž za starověku se připravoval drahý olej.

Římská libra = 325 gramům.

Tři sta peněz, totiž denárů, asi 225 K.

Jidáš byl pokladníkem sboru apoštolského. Apoštolé měli společné jmění z prodaného majetku učedníkův a z dobrovolných darů věřícího lidu.

Protože Kristus Pán nazval vylití drahé masti skutkem dobrým (Mat. 26, 10) a protože bránil Marie proti Jidášovi a naznačil, že bude oslavována za čin svůj po celém světě křesťanském, žádný náklad na stavbu a výzdobu chrámu Páně, na posvátná roucha a posvátné nádoby není zbytečné utrácení peněz, nýbrž skutek bohumilý a záslužný.

Poučení. Přispívejme podle možnosti na stavbu a výzdobu chrámů Páně. Tím uctíme Pána Ježíše jako Marie a budeme účastni slávy její.

§ 37. Ježíš vjíždí slavně do Jerusalema.

(9. Nisanu - v sobotu.)

I. Ježíš sedá na oslátko;

Mat. 21, 1-9. Když se přiblížili k Jerusalemu a přišli k Betfage na hoře Olivetské, Ježíš poslal dva učedníky a řekl jim: „Jděte do městečka, které jest proti vám, a naleznete hned oslici přivázanou a oslátko s ní. Odvažte a přiveďte je

ke mně. Řekne-li vám kdo co, řcete, že Pán jich potřebuje, a hned je propustí." Toto všecko stalo se, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka řkoucího: Povězte Dceři síónské: „Aj, král tvůj bere se k tobě tichý, sedě na oslici a na oslátku, mláděti soumarově.“

Učedníci šli a učinili, jak jim přikázal Ježíš. Přivedli oslici i oslátko, vložili na ně roucha svá a posadili jej svrchu. Mnohý pak zástup prostíral roucha svá na cestu. Jiní sekali ratolesti se stromův a metali je na cestu. Zástupové, kteří šli napřed i kteří byli vzadu, volali řkouce:

„Hosana synu Davidovu! Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně. Hosana na výsostech!" Tuto poctu vzdávali

- 115 -

Obrázky: Ježíš vjíždí slavně do Jerusalema.

- 116 -

Ježíšovi, protože slyšeli, že vzkřísil Lazara. Farizeové nesli těžce slávu Ježíšovu a pravili mezi sebou: „Vidíte, že nic neprospíváme? Aj, všecken svět hrne se za ním" (Jan 12, 17-19). Proto domlouvali Ježíšovi: „Mistře, pokářej učedníky svých!" Ale Ježíš řekl jim: „Pravím vám, budou-li tito mlčeti, kamení bude volati" (Luk, 19, 39-40).

Poznámky. Městečko Betfage leželo na hoře Olivetské mezi Betanií a Jerusalemem.

Když Ježíš skončil, učedníci mlčeli, ale kamení mluvilo, neboť země se třásla a skály se pukaly. To byla mohutná mluva o božství Kristově.

Při tomto slavném vjezdu Ježíš naplnil nejenom proroctví Zachariášovo (9, 9) o jízdě na oslátku, nýbrž i obraz beránka velikonočního, který 10. Nisanu měl být připraven, aby 14. Nisanu mohl být obětován.

Církev oslavuje vjezd Ježíšův do Jerusalema každoročně v neděli Květnou a každodenně při mši sv. (při Sanctus).

Poučení. Vítejme i my s radostí a slávou Krista Pána, kdykoli se k nám blíží na oltáři při mši sv. nebo do srdce našeho při sv. přijímání!

2. Ježíš pláče nad Jeruselemem.

Luk. 19, 41-44. Když Ježíš se přiblížil vida město, plakal nad ním řka: „Ó, bys poznalo i ty, a to v tento den svůj, co jest ti k pokoji; ale nyní jest to skryto před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové, nepřátelé tvoji obklíčí tě náspem, oblehnou tě a zouží tě se všech stran. Na zemi porazí tebe i syny tvé, kteří jsou v tobě, a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého.”

Když Ježíš vešel do Jerusalema, odebral se do chrámu. Protože však byla již hodina večerní, pohleděl na všecko vůkol a vyšel se dvanácti do Betanie (Mar. 11, 11).

Druhého dne vrátil se do Jerusalema.

Poznámky. Ježíš, pláče nad hlavním městem vlasti své, posvětil slzami svými lásku k vlasti.

Hlavní město židovské mělo ještě nyní čas a příležitost uznati Ježíše mesiášem, ale nechtělo. Z toho poznáváme, že lze odporovati milosti boží.

Proroctví Kristovo o zkáze Jerusalema splnilo se doslova r. 70 po Kr., jak se dovídáme z Dějin války židovské od Josefa Flavia († kolem r. 100 po K r.).

Poučení. Jako Kristus plakal nad zatvzrelým Jeruselemem, tak pláče dosud nad zatvzrelým hříšníkem. Neodporujme nikdy volání jeho! Kdo ví, není-li to příležitost poslední, které nám dopřává ke spáse naší?

- 117 -

3. Ježíš vyčistí chrám.

(10. Nisanu - v neděli.)

Mat. 21, 10- 16. Ježíš vešel do chrámu božího, vymítal všechny prodávající a kupující v chrámě a zpřevracel stoly peněžoměncův a stolice prodávajících holuby. Řekl jim: „Psáno jest: Dům můj bude slouti dům modlitby, ale vy jste jej učinili peleší lotrovskou.”

I přistoupili k němu slepí a kulhaví v chrámě a on uzdravil je. Když velekněží a zákoníci viděli divy, které činil Ježíš a pacholata, jež volala v chrámě a pravila: „Hosana synu Davidovu!” rozhněvali se a řekli Ježíšovi: „Slyšíš, co tito praví?” Ježíš řekl jim: „Ovšem. Nečtli jste nikdy: Z úst nemluvnátek dokonal jsi chválu?”

Když byl večer, Ježíš vyšel opět z města (Mar. 11, 19).

Poznámky. Dům můj bude slouti dům modlitby (Is. 56, 7), ale vy jste jej učinili peleší lupičskou (Jerem. 7, 11).

Slova: „Z úst nemluvnátek...” jsou vyňata ze žalmu 8 (v. 3). Tento žalm mluví o chvále vzdávané Bohu Tvůrci od veškerého stvoření, i od nemluvnat. Ježíš, dovolávaje se tohoto žalmu, prohlašuje se Bohem i pánem tvorstva.

Ježíš vyčistil chrám dvakrát: na počátku veřejného života svého a na konci. Svatá horlivost o čest boží jest první a poslední čin jeho.

Poučení. Svět se nezměnil. Maličci, lidé prostí, uznávají Boha a milují jej, avšak velicí, duchové nadutí, neuznávají Boha a nepodrobují se zákonu jeho. Nepridejme se nikdy k těmto posledním!

§ 38. Ježíš učí v chrámě naposled.

(11. a 12. Nisanu - v pondělí a úterý.)

Ještě dva dni (pondělí a úterý) Ježíš věnoval Jerusalemu, snaže se získati jej. Ve dne učil v chrámě, v noci přebýval na hoře Olivetské (Luk. 21, 37) - někdy v Betanii za horou Olivetskou (Mat. 21, 17). Tam nalezl pohostinství u krbu přátel svých. Z posledních řečí jeho v chrámě připomeňme si: 1. podobenství o svatbě královské, 2. řeč o penízi daně, 3. kletbu nad nevěřícími zákoníky a farizeji a 5. chválu oběti vdoviny.

- 118 -

1. Ježíš mluví podobenství o svatbě královské.

Ježíš mluvil jim opět v podobenstvích řka:

Mat. 22, 1-13. „Podobno jest království nebeské člověku králi, který učinil svatbu synu svému. I poslal služebníky své, aby povolali pozvaných na svatbu; ale pozvaní nechtěli přijíti. Opět poslal jiné služebníky řka: Povězte pozvaným: Aj, oběd svůj připravil jsem, volové moji a dobytek krmný jest zbit a vše jest hotovo. Pojdte na svatbu! Ale oni nedbali a odešli, ten do dvora svého, ten po obchodě svém. Ostatní pak zjímali služebníky jeho,

ztýrali je a zabili je. Když to uslyšel král, rozhněval se, poslal vojska svá, zahubil vrahy ty a zapálil město jejich. Potom řekl služebníkům svým: Svatba sice jest hotova, ale ti, kteří byli pozváni, nebyli hodni. Proto jděte na rozcestí, a kterékoli naleznete, pozvete na svatbu. Služebníci jeho vyšli na cesty a shromáždili všechny, které našli, zlé i dobré, a svatba byla naplněna hodovníky. Všel pak král, aby pohleděl na hodovníky. I ušel tam člověka, který nebyl oděn rouchem svatebním. Řekl mu: Příteli, kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního? On však oněměl. Potom král řekl ke služebníkům: Svažte ruce i nohy jeho a uvrzte jej do temností zevnitřních. Tam bude pláč a skřípění zubů."

Poznámky. Král jest Bůh Otec; syn jeho jest Syn boží; nevěsta jest církev starozákonná a novozákonná; hostina jest účastenství v církevních pokladech zde i na věčnosti; služebníci dříve vyslaní jsou proroci starozákonní a služebníci později posláni jsou Jan Křtitel a apoštolé; pozvaní jsou Židé; rozcestí jest území pohanské; vojsko jsou Římané, kteří zbořili Jerusalema, pobili přes milion Židův a rozprášili ostatní po celém světě; návštěvou královou v síni hodujících míní se soud; člověk, nemající roucha svatebního, jest křesťan, který jest členem církve, ale nemá milosti posvěcující. Na východě králové dosud posílají pozvaným sváteční roucha (kaftany), aby i chudí s bohatými zasednouti mohli ke královské tabuli bez ostychu. Proto jest veliká nezdvořilost zamítnouti roucho nabízené a chtíti přece hodovati u tabule královské. Podobná nezdvořilost a opovržlivost jest pohrdnouti milosti posvěcující, kterou Bůh každému nabízí, a chtíti přece dojíti radostí nebeských. Svázáním vetřelce jest naznačena neschopnost pracovati po smrti o spáse své.

Z tohoto podobenství učíme se dvěma důležitým pravdám, že a) členy církve Kristovy na zemi nejsou pouze spravedliví, nýbrž i hříšníci a b) že pouhá víra beze skutků nedostačuje ke spáse. Člověk bez roucha svatebního měl víru, jinak Bůh nenazýval by ho přítelem.

- 119 -

Poučení. Važme si roucha svatebního, milosti posvěcující. Milost posvěcující uvádí nás v příbuzenstvo boží a dává nám právo k blaženosti věčné.

2. Ježíš mluví o penízi daně.

Mat. 22, 15-22. Farizeové odešli a radili se, jak by Ježíše polapili v řeči. I poslali k němu učedníky své s herodiány a pravili: „Mistře! víme, že jsi pravdomluvný, že učíš vpravdě cestě boží a že nedbáš na nikoho, neboť ty nehledíš na osobu lidskou. Proto pověz nám, co se ti zdá? Jest dovoleno dávat daň císaři čili nic?“ Ježíš poznal zlobu jejich a řekl: „Co pokoušíte mne, pokrytci? Ukažte mi peníz daně.“ Oni podali mu peníz. Ježíš řekl jim: „Či jest tento obraz a nápis?“ Oni řekli mu: „Císařův.“ Ježíš řekl jim: „Tedy dávejte císaři, co jest císařovo, a Bohu, co jest božího.“ Když vyslanci uslyšeli to, divili se, opustili jej a odešli.

Poznámky. Farizeové poslali k Pánu Ježíši učedníky své (stranu národní) s herodiány (střelnou vládní). Odpoví-li Ježíš kladně, popudí proti sobě stranu národní. Strana národní nesla nerada vládu římskou a uznávala jenom vládu boží. Odpoví-li záporně, bude mítí proti sobě stranu vládní. Strana vládní dovede odstraniti buřiče, třeba za ním stál celý národ.

Peníze, jimiž se platí v zemi, jsou důkaz, kdo jest v zemi pánem, protože raziti peníze jest právo korunní.

Kristus prohlásil, že národ trvale jest poddán císaři, ale zároveň Bohu; císaři ve věcech světských, Bohu ve věcech duchovních. Proto nenarazil ani u strany vládní ani u strany národní.

Poučení. Ježíš, odděliv moc světskou od moci duchovní, položil základ k trvalému řádu společenskému. Vrchnost světskou drží věta: „Dávejte Bohu, co jest božího“, aby se nezvrhla v tyranství, a lid drží věta: „Dávejte císaři, co jest císařovo“, aby se nebouřil.

3. Ježíš vyslovuje kletbu nad nevěřícími zákoníky a farizeji.

Mat. 23, 29-39. Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci, protože vzděláváte hroby prorokův a ozdobujete hroby spravedlivých a říkáte: „Kdybychom byli bývali za dnův otců našich, nebyli bychom účastníci jejich v krvi proroků.“ Proto dosvědčujete sami sobě, že jste synové těch, kteří zabíjeli proroky. I vy naplníte míru otců svých! Hadové, plémě ještěřcí, kterak utečete před soudem ohně pekelného? Proto, aj, já posílám k vám proroky a mudrce a zákoníky

- 120 -

a z těch některé zabijete a ukřižujete a některé z nich budete bičovati v synagogách svých a budete je pronásle dovati z města do města, aby přišla na vás všeliká krev spravedlivá, která byla vylita na zemi od krve Abele spravedlivého až do krve Zachariáše, syna Barachiášova, kterého jste zabili mezi chrámem a oltářem. Zajisté, pravím vám: Všecky ty věci přijdou na pokolení toto. Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří byli k tobě posláni. Kolikrát chtěl jsem shromážďiti syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a ty jsi nechtl. Aj, zanechán bude vám dům váš pustý. Neboť pravím vám: Neuzříte mne od této chvíle, až řeknete: „Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně.“

Poznámky. Farizeové, pronásledující Krista a apoštoly, dosvědčují sami sobě, že jsou synové těch, kteří zabíjeli proroky, ba že jsou ještě horší. Neboť otcové jejich pronásledovali pouze proroky, ale oni pronásledují toho, o němž prorokovali proroci, totiž mesiáše a vyslance jeho.

Zachariáš, syn velekněze Jojady, byl zavražděn za 8. krále judského Joasa. Velekněz Jojada pro zásluhy své měl ještě druhé jméno Barachiáš - Požehnaní Páně.

Chrám podle prorokův (Ag. 2, 8; Mal. 3, 1) měl býti slavný příchodem mesiášovým, ale zůstane pustý, protože Židé mesiáše odtud vyhnali.

Pán Ježíš předpovídá Židům, že ho uznají mesiášem, až přijde po druhé na svět (k soudu).

Poučení. Ježíš přišel spasiti všechny lidi, ale přece největší pozornost věnoval svému národu, své vlasti a hlavnímu městu jejím. Poučil

nás tudíž, že jest milovati vlast svou více než cizinu. Poučil nás také, v čem láska k vlasti záleží. Ježíš hleděl spasiti svůj národ a truchlel, když viděl jej ubíhati v záhubu. I my hleděme prospívati vlasti své duchovně a hmotně a dělme se s ní o radost i bol!

4. Ježíš chválí oběť vdovinu.

Mar. 12, 41-44. Ježíš posadil se naproti pokladnici a díval se, kterak zástup metal do ní peníze. Mnozí bohatí metalí do ní mnoho. Přišla také jedna chudá vdova a vrhla do pokladnice dva haléře. Ježíš, svolav učedníky své, řekl jim: „Zajisté, pravím vám, že tato chudá vdova více uvrhla nežli všichni, kteří metalí do pokladnice. Neboť všichni metalí z toho, co jim zbývalo, ale tato dala ze své chudoby vše, co měla, všechnu živnost svou.“

- 121 -

Poznámka. Chudá vdova dokázala obětí svou, že miluje Boha dokonale; neboť dokonalá láska jest hotova obětovati vše pro osobu milovanou.

Žena vhodila do pokladnice 1 kvadrans = 1/4 asu = 2 h. As = 4 kvadrantům = 1/10 denáru = 0,075 K.

Poučení. Bůh nehledí, jak veliký jest dar, nýbrž z jakého úmyslu jest věnován. Nejlepší úmysl jest láska k Bohu. Snažme se každý dobrý skutek činiti z lásky k Bohu.

§ 39. Ježíš mluví o zkáze Jerusalema a konci světa.

Mat. 24, 1-51. Ježíš vyšel z chrámu a odcházel. Učedníci jeho přistoupili, aby mu okázali stavení chrámové. On však odpověděl a řekl jim: „Vidíte vše to? Zajisté, pravím vám:

Obrazek: Římský čtvrt'as z dob Kristových, jinak kvadrant.

Nezůstane tu kámen na kamení, který by nebyl zbořen.“ Když seděl na hoře Olivetské, přistoupili k němu učedníci samotní a pravili: „Pověz nám, kdy budou věci tyto a které bude znamení příchodu tvého a skonání světa?“ Ježíš odpověděl a řekl jim: „Hleďte, aby vás nikdo nesvedl. Neboť mnozí přijdou ve jménu mém, kteří budou říkati: Já jsem Kristus a svedou mnohé. Budete slyšeti o válkách a o pověstech válečných. Hleďte, abyste nebyli přivedeni z míry. Tyto věci zajisté musí se státi, ale ještě není konec. Neboť povstane národ proti národu a království proti království. Bude mor, hlad a zeměřesení na všech místech. Ale všechny tyto věci jsou počátek bolestí. Tehdy budou vydávati vás v soužení a budou vás usmrcovati. Budete v nenávisti všem národům pro jméno mé.

- 122 -

Tehdy mnozí budou se horšiti, vespolek se zrazovati a navzájem se nenáviděti. Mnozí proroci falešní povstanou a svedou mnohé. Protože rozmnoží se bezbožnost, ustydne láska mnohých. Ale kdo setrvá až do konce, ten bude spasen. Toto evangelium království bude kázáno po všem světě na svědectví všem národům. Potom přijde konec.

Proto až uzhýte ohavnost zpuštění, která jest předpověděna od Daniele proroka, jak stojí na místě svatém, kdo čte, rozuměj, tehdy ti, kteří jsou v Judsku, neutíkejte na hory. Kdo jest na střeše, nesestupuj, aby vzal něco z domu svého. Kdo jest na poli, nevracej se, aby vzal sukni svou. Modlete se, aby útěk váš nebyl v zimě ani v sobotu. Neboť tehda bude soužení veliké, jakého nebylo od počátku světa až dosavad, ani již nebude. Kdyby nebyli ukráceni dnové ti, nebyl by zachován nižádný člověk, ale pro vyvolené budou ukráceni dnové ti. Tehdy řekne-li vám kdo: Aj, tuto jest Kristus nebo tamto, nevěřte! Neboť povstanou falešní Kristové a falešní proroci a budou činiti divy a zázraky veliké, takže by byli uvedeni v blud, kdyby to bylo možné, i vyvolení. Aj, předpověděl jsem vám to. Proto řeknou-li vám: Aj, na poušti jest! nevycházejte. Aj, ve skrýších! nevěřte. Neboť jako blesk vychází od východu a svítí až na západ, tak bude příchod Syna člověka. Kdekoli bude tělo, tam shromáždí se i orlové. Hned po soužení těch dnů slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. Tehda ukáže se znamení Syna člověka na nebi. Tehda všechna pokolení země budou kvíliti a viděti Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností.

I pošle anděly své s troubou hlasu velikého a oni shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrův, od jednoho konce nebes až do druhého konce jejich. Od stromu fíkového učte se podobenství. Mládne-li již ratolest jeho a pučí-li listí, víte, že blízko jest léto. Tak i vy. Až uzhýte všechny věci tyto, vězte, že jest blízko přede dveřmi. Zajisté, pravím vám: Pokolení toto nepomine, až se stanou všechny věci ty. Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. O dni tom však a hodině neví nikdo, ani andělé nebesí, pouze Otec sám. Ale jako bylo za dnů Noemových, tak bude i příchod

- 123 -

Obraz: Jerusalema s hory Olivetské.

- 124 -

Syna člověka. Neboť jako za dnů před potopou jedli, pili, ženili a vdávaly se až do dne toho, kterého Noe vešel do korábu, a nezvěděli o tom, až přišla potopa a zachvátila všecky, tak bude i příchod Syna člověka. Tehda budou dva na poli. Jeden bude přijat a druhý zpět ponechán. Dvě budou mlít při žernovu. Jedna bude přijata a druhá zpět ponechána. Proto bděte, neboť nevíte, ve kterou hodinu přijde Pán váš. Ale toto vězte, že kdyby hospodář věděl, ve kterou hodinu přijde zloděj, bděl by jistě a nedal by podkopati domu svého. Proto i vy buďte hotovi, protože nevíte, ve kterou hodinu přijde Syn člověka. Kdo, myslíš, jest služebník věrný a opatrný, kterého ustanovil pán jeho nad čeledí svou, aby jim dával pokrm včas? Blahoslavený služebník ten, kterého pán přijde nalezne tak činícího. Zajisté, pravím vám: Nade všemi statky svými ustanoví jej. Řekl-li by však služebník ten v srdci svém: Prodlévá pán můj přijít, počal-li by bítí spolumužníky své a jedl-li a pil-li by s opilci, pán služebníka toho přijde v den, ve který on se nenaděje, a v hodinu, ve kterou on neví, vyloučí jej a vykáže mu místo jeho mezi pokrytci. Tam bude pláč a skřípění zubů."

Poznámky. Ježíš vyšel z chrámu v úterý odpoledne (12. Nisami); Ostatní čas pozemského života svého chtěl ztráviti tiše mezi přáteli a učedníky svými v Betanii.

Hora Olivetská jest vysoká 830 m, Moria 800, Sión 777 m a Bezeta 770 m.

Židé věřili, že konec světa a zkáza Jerusalema dostaví se v jednu dobu. K té domněnce vedli je proroci starozákonní (Is. 24) a Kristus Pán sám (Mat. 23, 37-39), protože, mluvíce o soudu nad Jerusalemem, vzpomínají zároveň soudu nad celým světem.

Ježíš udává znamení společná, jež budou předcházeti i zkázu Jerusalema i konec světa. Vystoupí falešní proroci, nastane soužení národů (vádkami, hladem, morem, zemětřesením), ukáží se znamení na nebi, věřící budou pronásledováni, mnozí odpadnou od víry a z těch, kteří neodpadnou, mnozí ochabnou v lásce, evangelium bude kázáno po celém světě.

Pronásledování zkouší pravost víry a lásky. Pronásledování uvede mnohé z míry, takže odpadnou a stanou se zrádci a nepřáteli těch, kteří zůstali věrni.

Ježíš neoddelil přesně znamení předcházejících zkáz Jerusalema od znamení předcházejících konec světa, aby lidé, kteří dožijí se zkázy
- 125 -

Jerusalema, měli obraz konce světa a jistotu, že se splní i druhá polovice proroctví, splnila-li se první polovice. Proroctví o zkáze Jerusalema splnilo se do všech podrobností, jak dokazují Dějiny války židovské, sepsané od očitého svědka, židovského kněze Josefa Flavia († kolem r. 100 po Kr.).

Znamení zkázy Jerusalema bude ohavnost zpuštění na místě svatém, předpověděná prorokem Danielem (9, 27). Ohavností zpuštění na místě svatém myslí se znesvěcení chrámu jerusalemského. Takové znesvěcení stalo se v občanské válce, vzniklé mezi politickými stranami židovskými, krátce před obležením římským. Křesťané jerusalemští viděli ve znesvěcení tom znamení zkázy Jerusalema, proto utekli za Jordán do města Pely a zachránili se do jednoho.

Utíkati v zimě nebo v sobotu, t. j. v dobu, která ztěžuje útek. Na základě zákona božího o svěcení soboty (II. Mojž. 16, 29) synagoga prohlásila za hřích těžký konati v sobotu delší cestu než 2000 loket. To byla tak zvaná cesta sobotní.

„Kdekoli bude tělo..." To jest přísloví a obraz rychlého a jistého příchodu.

„Hned" jest doba mezi zkázou Jerusalema a koncem světa. V očích božích doba ta jest krátká, protože u Boha den jediný jest jako tisíc let a tisíc let jako den jediný (II. Petr. 3, 8).

Znamení, jež budou předcházeti pouze konec světa, jsou: Převrat soustavy sluneční, znamení kříže na nebi, příchod andělů.

Jest blízko přede dveřmi příchod Páně a soud jeho.

Že pravdivá jsou slova Kristova, dosvědčí sami Židé. Židé dožijí se i zkázy Jerusalema i konce světa.

Že slova o zkáze Jerusalema a o konci světa jest bráti tak, jak byla řečena, že na nich nelze ničeho měniti a že se skutečně naplní, sám Kristus potvrdil slovy: „Nebe a země pominou..."

Sám Bůh zná čas, kdy nastane konec jednotlivého člověka i celého světa, ale žádná bytost stvořená. Bůh nezjevil této pravdy lidem, aby stále bděli a stále pracovali o spáse duše.

V jakém stavu soud Páně koho zastihne, to bude rozhodovati o celé věčnosti jeho. Ze dvou pracujících na poli jeden bude přijat, totiž od andělů bude přidělen k počtu vyvolených, kdežto druhý bude zpět ponechán, totiž propadne soudu božimu. Podobně stane se ženám u žernovu.

Poučení. Náš konec světa jest smrt a naše znamení jsou rozličné pokyny, kterými Bůh upozorňuje nás na příchod svůj, zvláště nemoc. Proto kdykoli vážně onemocníme, pokládejme to za pokyn shůry a připravme se na věčnost.

- 126 -

§ 40. Ježíš napomíná ke stálé bdělosti a pracovitosti.

Protože nikdo neví, kdy Bůh povolá jej k soudu, jest mu stále bděti a pracovati na spáse duše. Proto Kristus napomenul apoštoly: „Střežte se, aby srdce vaše nebyla snad obtížena obžerstvím a opilstvím a pečováním tohoto života a nepřišel na vás ten den náhle. Jako osidlo přijde jistě na všechny, kteří obývají na svrchu vsí země. Proto bděte a modlete se každého času, abyste hodní byli ujíti všech těch věcí, které se udají, a postaviti se před Synem člověka" (Luk. 21, 34-36). Toto napomenutí Ježíš znázornil dvěma podoběnstvími 1. o desíti pannách a 2. o hřivnách.

I. Podoběnství o desíti pannách.

Ježíš řekl:

Mat. 25, 1-13. „Tehdy království nebeské bude podobno desíti pannám, které vzavše lampy své, vyšly vstříc ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět opatrných. Pět pošetilých, vzavše lampy, nevzaly s sebou oleje, ale opatrné vzaly olej v nádobách svých s lampami. Když ženich prodléval, dřímaly všechny a usnuly. Ale o půlnoci strhl se křik: Aj, ženich jde, vyjděte mu vstříc! Tehdy vstaly všechny panny ty a chystaly lampy své. Pošetilé řekly opatrným: Dejte nám z oleje svého, protože lampy naše hasnou. Opatrné však odpověděly a pravily: Nikoli. Snad by se nedostalo ani nám ani vám. Jděte raději k prodavačům a kupte si. Když šly kupovati, přišel ženich. Ty, které byly hotovy, vešly s ním na svatbu a dveře byly zavřeny. Naposled pak přišly i ty ostatní panny řkouce: Pane, pane, otevři nám! On však odpověděl a řekl: Zajisté, pravím vám: Neznám vás.

Bděte tedy, protože nevíte dne ani hodiny."

Poznámky. Tehdy, t. j. o dni soudu. Toto podobenství opírá se o židovské obřady svatební. Svatby slavily se u Židů v noci. Ženich, jsa provázen mládenci, odebral se do domu nevěstina. Nevěsta očekávala ho s družicemi svými. Družice měly lampy s olejem na žerdích, aby provázely průvod svatební do domu ženichova. V domě ženichově byly svatební hody.

- 127 -

Ženich jest Ježíš Kristus, nevěsta církev. Pannami míní se křesťané, hořícími lampami milost posvěcující, olejem prostředky, jimiž křesťané za pomoci boží milost posvěcující v sobě zachovávají, rozmnožují a obnovují. Prodléváním ženichovým jest naznačena lhůta života pozemského, usnutím panen smrt a křikem o půlnoci zvuk trub o všeobecném vzkříšení. Z odmítnutí žádosti panen nemoudrých seznáváme, že v den soudu nelze již dobrých skutků konati ani cizích zásluh si přivlastniti.

Toto podobenství naznačuje, že církev Kristova na zemi nezáleží pouze ze spravedlivých, nýbrž i z hříšníků.

Poučení. Neoddávajme se liché naději, že budeme pečovati o spásu své duše později. Mohli bychom se zklamat. „Bděte, protože nevíte dne ani hodiny,“ praví Kristus Pán.

2. Podobenství o hřivnách

Mat. 25 14-30. Ježíš promluvil ještě podobenství o hřivnách. Řekl: „Jako zajisté člověk jda na cestu, povolal služebníků svých a rozdal jim statek svůj. Jednomu dal pět hřiven, jinému dvě a jinému jednu, každému podle zvláštní schopnosti, a odešel hned. Ten, který vzal pět hřiven, odešel, těžil jimi a získal jiných pět. Také i ten, který vzal dvě, získal jiné dvě. Ale ten, který vzal jednu, odešel, zakopal ji do země a skryl peníze pána svého. Po dlouhém čase přišel pán služebníků těch a učinil počet s nimi. Ten, který vzal pět hřiven, přistoupil a podal pět hřiven jiných řka: Pane, pět hřiven dal jsi mi, aj, pět jiných nadto jsem získal. Pán jeho řekl mu: Dobře jsi jednal, služebníku dobrý a věrný! Že jsi byl věrný nad málem, nad mnohem tě ustanovím. Vejdi v radost pána svého. Také ten, který vzal dvě hřivny, přistoupil a řekl: Pane, dvě hřivny jsi mi dal, aj, dvě jiné jsem získal. Pán jeho řekl mu: Dobře jsi jednal, služebníku dobrý a věrný! Že jsi byl věrný nad málem, nad mnohem tě ustanovím. Vejdi v radost pána svého. Konečně přistoupil i ten, který vzal jednu hřivnu, a řekl: Pane, vím, že jsi člověk přísný. Žneš, kde jsi nerozséval, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. Proto bál jsem se, odešel jsem a skryl jsem hřivnu tvou do země. Aj, tu máš, co jest tvého. Pán jeho odpověděl a řekl mu: Služebníku zlý a lenivý! Věděl jsi, že žnu, kde jsem nerozséval, a sbírám, kde jsem nerozsypal. Proto měl jsi

- 128 -

peníze mé dáti penězoměncům, a já přijda byl bych vzal, co jest mého, s úrokem. Vezměte tedy od něho hřivnu a dejte ji tomu, který má deset hřiven. Neboť každému majícímu bude dáno a bude míti hojně. Tomu pak, který nemá, i co se zdá, že by měl, bude odňato. A služebníka neužitečného uvrzte do temností zevnitřních. Tam bude pláč a skřípění zubů."

Poznámky. První větu podobenství dolož: „tak učiní i Syn člověka."

Člověk jdoucí na cestu jest Pán Ježíš ubírající se do nebe; služebníci jsou věřící, zvláště apoštolé a nástupci jejich; hřivnami myslí se rozličné milosti a dary, které Kristus rozdal podle vůle své a podle úřadu jednotlivých učedníků. Kdo užívá milosti božích za tím účelem, za kterým mu byly dány, dojde odplaty v nebesích. Ta odplata bude větší nebo menší podle toho, zda více či méně s milostí boží působil. Tací služebníci jsou věrní nad málem, protože vše, čím jsou a co mají zde na světě, jest nepatrné, srovná-li se se statky nebeskými. Že by Kristus chtěl žítí, kde nerozséval, a sbíratí, kde nerozsypal, jest výmluva a zároveň pomluva, protože Kristus není nespravedlivý. Kristus však připouští tuto výčitku služebníka líného, poněvadž se jí sám odsoudil. Neboť kdo zná vůli boží a neplní jí, jest hoden trestu (Luk. 12, 47). Kristus zmiňuje se o penězoměncích, neschvaluje lichvářství, nýbrž ukazuje, jak líný jest onen služebník, nechává-li úplně ladem ležeti peníze svěřené. Člověk, který neužívá milosti boží, pozbývá ji. Bůh mu ji odnímá a přenáší ji na jiné, hodnější členy církve.

Poučení. Všichni přijali jsme od Krista Pána hřivny v počtu nestejném. Nenechávajme jich ležeti ladem, ani nezneužívejme jich, nýbrž těžme jimi ke cti boží a blahu bližního, abychom před soudnou stolicí Kristovou mohli vyznati: „Pane, pět hřiven jsi mi dal, aj, pět jiných nadto jsem získal."

§ 41. Ježíš mluví o posledním soudu.

Když Ježíš byl napomenul učedníky své, aby stále byli připraveni na poslední soud, vylíčil jim ještě, jak poslední soud bude se konati. Řekl:

Příprava k soudu (Mat. 25, 31-33). „Až přijde Syn člověka u velebnosti své a všichni andělé s ním, tehda posadí se na trůně velebnosti své. Před něho budou shromážděni všichni národové. On rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlův, a postaví ovce zajisté na pravici své, kozly však na levici.

- 129 -

Soud spravedlivých (Mat. 25, 34-40). Tehda řekne král těm, kteří budou na pravici jeho: Pojd'te, požehnaní Otce mého! Vládněte královstvím, které jest vám připraveno od ustanovení světa. Neboť jsem lačněl a dali jste mi jísti; žízněl jsem a dali jste mi pítí; hostem jsem byl a přijali jste mne; neoděh jsem byl a přioděli jste mne; nemocen jsem byl a navštívili jste mne; v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně.

Spravedliví odpovědí mu a řeknou: Pane, kdy jsme tě viděli lačného a nakrmili jsme tě? žíznivého a dali jsme ti nápoje? Kdy jsme tě viděli hosta a přijali jsme tě? nebo neoděného a přioděli jsme tě? Nebo kdy jsme tě viděli nemocného nebo v žaláři a přišli jsme k tobě? Král odpoví a řekne jim: Zajisté, pravím vám: Pokud jste to učinili jednomu z těchto bratří mých nejmenších, učinili jste to mně.

Soud hříšníků (Mat. 25, 41-45). Potom řekne i těm, kteří budou na levici: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho. Neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti; žízněl jsem, a nedali jste mi pítí; hostem jsem byl, a nepřijali jste mne; neoděh jsem byl, a neoděli jste mne; nemocen a v žaláři jsem byl, a nenavštívili jste mne.

Také oni odpovědí mu a řeknou: Pane, kdy jsme tě viděli lačného nebo žíznivého nebo hosta nebo neoděného nebo nemocného nebo v žaláři, a neposloužili jsme ti?

On odpoví jim a řekne: Zajisté, pravím vám: Pokud jste toho neučinili jednomu z těchto nejmenších, ani mně jste toho neučinili.

Tito půjdou do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného."

Poznámka. Kristus odůvodňuje rozsudek svůj při posledním soudu pouze skutky viditelnými, protože při posledním soudě všichni lidé mají být přesvědčeni důkazy, že Bůh soudí spravedlivě. Člověku však více platí důkazy viditelné než neviditelné. Kristus jmenuje šest skutků milosrdenství tělesného. K těmto šesti církev přidala sedmý: „mrtvé uctivě pochovávatí" na základě Starého zákona (Sir. 38, 16 a Tob. 12, 12).

Poučení. Při posledním soudu hlavní váha klade se na dobré skutky. Neopomíjme žádné příležitosti, kdy můžeme něco dobrého vykonat ke cti boží nebo k prospěchu bližního. Potom Kristus řekne i nám: „Pojd'te, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, které jest vám připraveno od ustanovení světa.“

- 130 -

C. Ježíšův úřad kněžský.

(Od poslední večere do slavného vzkříšení Páně. O velikonočních r. 30 po Kr. nebo r. 783 po založení Říma.)

Ježíš zastával úřad kněžský tím, že se obětoval v těle Otci nebeskému za veškeré pokolení lidské, jednak aby učinil zadost spravedlnosti boží za hříchy světa, jednak aby zbavil pokolení lidské viny hříchu i trestu a zjednal mu opět přístup do blaženosti nebeské. Ježíš obětoval se v těle za pokolení lidské po celý život pozemský, ale zvláště na kříži.

§ 42. Nepřátelé spikli se proti Ježíšovi.

(12. Nisanu – v úterý.)

Když Ježíš dokonal všechny ty řeči, řekl učedníkům svým: „Víte, že po dvou dnech bude veliká noc a Syn člověka bude zrazen, aby byl ukřižován" (Mat. 26, 1-2).

Mat. 26, 3-5, 14-16. Tehdy sešli se velekněží a starší lidu ve dvoře velekněze, který slul Kaifáš, a radili se, jak by Ježíše lstivě jali a zabili. Ale pravili: „Ne v den sváteční, aby snad nebyl rozbroj v lidu." Tehdy odešel k nim jeden ze dvanácti, který slul Jidáš Iškariotský, a řekl: „Co mi chcete dáti a já vám ho zradím?" I uložili mu třicet stříbrných. Od té doby Jidáš vyhledával příležitosti, aby Ježíše zradil.

Poznámka. Třicet stříbrných byla pokuta za usmrceného otroka (II. Mojž. 21, 32).

Poučení. Jidáš prodal Krista Pána za nepatrný peníz třiceti stříbrných, aby nasýtil vášeň lakoty. Od té doby lidé zrazují Pána Ježíše za cenu ještě menší, kdykoli upokojují své nezřízené vášně.

§ 43. Ježíš večer naposled s apoštoly.

(14. Nisanu - ve čtvrtek.)

Luk. 22, 7-16. Přišel den přesnic, ve který bylo zabíjeti beránka velikonočního. Ježíš poslal Petra a Jana řka: „Jděte a připravte nám beránka velikonočního, abychom jej jedli." Oni řekli: „Kde chceš, abychom připravili?" Ježíš

řekl jim: „Aj, až vejdete do města, potká vás člověk, nesa džbán vody. Jděte za ním do domu, do kterého vejde, a řekněte hospodáři domu toho: Mistr praví ti: Kde jest síň, ve které bych jedl beránka velikonočního s učedníky
- 131 -

svými? On ukáže vám večeřadlo veliké, zařízené. Tam připravte.“ Petr a Jan odešli, našli tak, jak jim pověděl Ježíš, a připravili beránka velikonočního. Když přišla hodina, Ježíš sedl za stůl a dvanáct apoštolů s ním. Řekl jim: „S toužebností žádal jsem jísti s vámi tohoto beránka velikonočního, prve než budu trpěti. Neboť pravím vám: Nikdy už nebudu ho jísti, až se naplní v království božím.“

Poznámka. Naposled jedl Ježíš beránka starozákonného. Od toho okamžiku vstoupí na místo beránka starozákonného beránek novozákonný, na zemi skrytý v podobě chleba, na nebi zjevný ve slávě (I. Kor. 13, 12).

Poučení. Petr a Jan připravili večeřadlo pro Pána Ježíše. I nám jest připravit srdce na příchod Páně před svatým přijímáním. Knižka o následování Krista (4. kn., k. 12, č. 1) napomíná nás jménem Kristovým: „Chceš-li, abych k tobě zavítal a u tebe zůstal, vymeť starý kvas a vyčist' přibytěk srdce svého. Zároveň připrav mi sál prostraný a ozdobený. Pak budu u tebe slaviti velikonoce s učedníky svými.“

§ 44. Ježíš umývá nohy apoštolům.

Jan 13, 2-15. Po večeři, když ďábel již vnukl v srdce Jidáše, syna Šimona Iškariotského, aby zradil Ježíše, Ježíš věda, že Otec dal mu do rukou všechny věci, vstal od večeře, odložil roucho své, vzal plátno a přepásal se. Potom nalil vody do umyvadla a počal umývat nohy učedníkům a utírat je plátnem, kterým byl přepásán. Tak přišel k Šimonovi Petrovi. Petr řekl mu: „Pane, ty mně myješ nohy?“ Ježíš odpověděl: „Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom.“ Petr řekl mu: „Nebudeš mi mýti nohou na věky.“ Ježíš odpověděl: „Neumyji-li tebe, nebudeš mít dílu se mnou.“ Proto Šimon Petr řekl: „Pane, netoliko nohy mé, nýbrž i ruce a hlavu!“ Ježíš řekl mu: „Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby si umyl nohy, ostatně jest čist všecek. I vy jste čisti, ale ne všichni.“ Věděl zajisté, kdo jest, jenž ho zradí. Proto řekl: „Ne všichni jste čisti.“ Když umyl nohy jejich, vzal vrchní roucho své, posadil se opět za stůl a řekl jim:

„Víte, co jsem vám učinil? Vy nazýváte mne Mistrem a Pánem a dobře tak pravíte, neboť já jsem. Poněvadž tedy já, Pán a Mistr, umyl jsem nohy vaše, i vy máte druh druhu nohy umývat. Příklad zajisté dal jsem vám, abyste činili i vy, jako jsem já činil vám.“

- 132 -

Poznámky. „Na věky“ = nikdy.

„Nebudeš mít dílu se mnou,“ t. j. nepustím tebe ke sv. přijímání.

Kdo vystoupí z lázně, jest čist, ale chůzí může si opět umazati nohy.

„Druh druhu nohy umývat“ = sloužiti si navzájem.

Umývání nohou byla příprava na svaté přijímání, vybízejíc k čistotě a pokoře. Tento obřad církev dosud vykonává na Zelený čtvrtek. Církevní představení umývají nohy třinácti starcům. Také světská knížata katolická zachovávají tento zbožný mrav.

Poučení. Pán Ježíš, umývá nohy apoštolům, snížil se k práci sluhů. Nestydme se za žádnou práci, a budeme-li postaveni nad jinými, nedejme si sloužiti, nýbrž sami služme jim. „Kdokoli mezi vámi bude chtíti větší býti, buďž služebník váš“ (Mat. 20, 26).

§ 45. Ježíš předpovídá, že Jidáš ho zradí.

Jan 13, 21-31. Když Ježíš toto pověděl, zkormoutil se v duchu, ujišťoval a pravil: „Zajisté, zajisté, pravím vám: Jeden z vás mě zradí.“ Učedníci pohlíželi na sebe vespolek, jsouce znepokojeni, o kom to Ježíš praví. Jeden z učedníků jeho ležel u stolu na prsou Ježíšových, ten, jež miloval Ježíš. Tomu pokynul Šimon Petr a řekl mu: „Kdo jest, o němž mluví Ježíš?“ Onen tedy opřel se o prsa Ježíšova a řekl mu: „Pane, kdo jest?“ Ježíš odpověděl: „Ten jest, komu podám chleba omočeného.“ Když omočil chleba, podal jej Jidášovi, synu Šimona Iškariotského. Po skývě té vešel do Jidáše satan. Ježíš řekl mu: „Co činíš, učiň velmi brzy.“ Ze spolustolujících však nikdo nevěděl, k čemu řekl mu to Ježíš. Neboť někteří se domnívali, protože Jidáš měl měšec, že mu řekl Ježíš: „Nakup, čeho potřebujeme na svátky,“ nebo aby dal něco chudým. Když Jidáš vzal skývu, vyšel ihned. Byla noc. Když vyšel Jidáš, Ježíš řekl: „Nyní jest oslaven Syn člověka a Bůh jest oslaven v něm.“

Poznámky. „Když Ježíš toto pověděl...“ totiž když vysvětlil apoštolům význam umývání nohou.

„Satan vešel do Jidáše“ jest tolik jako: Satan opanoval Jidáše docela, protože Jidáš rozhodl se vykonati, co mu satan dříve byl vnukl (Jan 13, 2).

Podáním skývy večeře velikonoční pro Jidáše byla skončena.

Odchod Jidášův jest úvod utrpení Kristova. Tímto utrpením bude oslaven Syn člověka, protože Kristus člověčenství svému dobude slávy nebeské (Fil. 2, 8-11). Tímto utrpením bude oslaven také Otec nebeský, protože při utrpení Kristově ukáže se láska, moudrost a moc jeho způsobem nejdokonalejším.

- 133 -

Poučení. Když Jidáš vyšel, byla noc. Noc v přírodě i v duši jeho. Taková noc vzniká také v duši každého člověka, kdykoli se rozhodne pro hřích těžký.

§ 46. Ježíš ustanovuje nejsvětější svátost oltářní.

Mat. 26, 26-28. Když povečeřeli, Ježíš vzal chléb, dobrořečil, lámal, dával učedníkům svým a řekl: „Vezměte a jezte. **Toto jest tělo mé.**“ Potom vzal kalich, činil díky a dal jim říka:

„Pijte z toho všichni. **Neboť toto jest krev má Nového zákona, která bude vylita za mnohé na odpuštění hříchů.**

I. Kor. 11, 24-25. To číňte na mou památku“.

Poznámky. V tomto okamžiku Pán Ježíš splnil zaslíbení o požívání těla svého a krve své, jež byl učinil slovy: „Chléb, jež já dám, tělo mé jest, jež dám za život světa“ (Jan 6, 52). Zároveň odstranil pochybnost Židů: „Kterak nám může tento dáti tělo své za pokrm?“ (Jan 6, 53).

Slovy: „To číňte na mou památku“ Pán Ježíš ustanovil kněze Nového zákona a dal jim právo i povinnost činiti totéž, co činil on, totiž konati oběť mše svaté a podávati věřícím tělo Páně.

Dům, v němž Pán Ježíš večeřel naposled se svými apoštoly, stál na Sioně, tedy na místě, kde za krále Davida byl postaven stánek boží přechovávající manu. Dům ten náležel muži Marie, matky evangelisty sv. Marka. Toto Večeřadlo (Coenaculum) jest první chrám křesťanský. Od r. 1561 jest měšitou proroka Davida.

Poučení. Pán Ježíš, ustanoviv nejsvětější svátost oltářní, řekl:

„Vezměte a jezte,“ potom: „Pijte z toho všichni.“ Poslouchají všichni křesťané tohoto rozkazu? Kdyby pamatovali těchto slov Kristových, nezanedbávali by tolik svatého přijímání.

§ 47. Ježíš loučí se s apoštoly.

Pán Ježíš, vzpomínaje brzkého konce svého, užil posledních okamžikův, aby promluvil k apoštolům několik něžných slov na rozloučenou. Napomenul je ke vzájemné lásce, předpověděl Petrovi, že ho zapře, a apoštolům, že ho opustí, těšil je, a promluvil podobenství o vinném kmeni. Tyto poslední řeči zakončil modlitbou velekněžskou.

1. Ježíš napomíná apoštoly ke vzájemné lásce

Jan 13, 33-35. Ježíš řekl: Synáčkové, ještě maličko jsem s vámi. Příkázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás. Po tom poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku k sobě vespolek."

- 134 -

Poznámka. Příkázání lásky k bližnímu, jsou zákon přirozený, jest tak staré jako pokolení lidské. Kristus nazývá je novým, a) protože znova je prohlásil, b) protože je zdokonalil, odstraniv všechna obmezení jeho, c) protože dal apoštolům za vzor lásku svou a d) protože dobyl lidem milosti, aby se milovali vespolek, přemáhajíc smyslnost svou a vášně své.

2. Ježíš předpovídá Petrovi, že ho zapře, a apoštolům, že ho opustí.

Jan 13, 36-38. Apoštolé vyrozuměli, že Ježíš se loučí s nimi. Proto Šimon Petr řekl k němu: „Pane, kam jdeš?“ Ježíš odpověděl: „Kam jdu já, nemůžeš mne následovati ty nyní, ale budeš mne následovati později.“ Petr řekl mu: „Proč nemohu následovati tebe nyní? Duši svou vydám za tebe.“ Ježíš odpověděl mu: „Duši svou vydáš za mne? Zajisté, zajisté, pravím ti: Dnes, této noci, prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš“ (Mar. 14, 30). Potom obrátil se ke všem apoštolům a řekl: „Této noci vy všichni pohoršíte se nade mnou. Neboť jest psáno: Bíti budu pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ Petr zvolal: „Byť všichni se pohorší nad tebou, já nikdy se nepohorším. Pane, hotov jsem s tebou jíti i do žaláře i na smrt“ (Luk. 22, 33). Podobně pravili všichni učedníci (Mat. 26, 35).

Poznámka. Prococtví: „Bíti budu pastýře..." jest u Zachariáše 13, 7.

Poučení. Kdo zapomíná své slabosti tělesné (Mat. 26, 41) a spoléhá pouze na sebe, nesetrvá v dobrém. Proto sv. Pavel napomíná nás: „Kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl“ (I. Kor. 10, 12).

3. Ježíš těší apoštoly.

Slova Ježíšova zarmoutila apoštoly, proto Ježíš těšil je. Poukazoval na prospěch, jaký jim plyne z odchodu jeho. Až Ježíš odejde od nich, otevře jim nebe a sešle jim Ducha svatého. Ježíš řekl:

Jan 14,1-2,16, 26. „V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí. Jdu, abych vám připravil místo.

Já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy. Utěšitel pak, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, cokoli jsem mluvil vám."

- 135 -

Poznámky. Příbytkové mnozí jsou rozličné stupně blaženosti.

Pán Ježíš nazývá Ducha svatého Utěšitelem, protože Duch svatý rozdává milosti a dary, jež jsou útěchou lidem v potřebách jejich.

Jmenuje jej Duchem pravdy, protože Duch svatý jest věčná pravda jako Otec a Syn, protože seznámí apoštoly a nástupce jejich s veškerou pravdou, kterou hlásal Kristus, a protože bude jich chrániti všeho bludu. O tento výrok opírá se neomylný úřad učitelský v církvi.

4. Ježíš mluví podobenství o vinném kmeni.

Ježíš vyzval apoštoly, aby vstali od stolu a chystali se na cestu (Jan 14, 31). Dříve však nežli vyšli z Večeřadla, promluvil k nim podobenství o vinném kmeni. V tom podobenství připomenul jim, jak úzce s nimi se spojil, ustanoviv je svými kněžími, a napomenul je, aby zůstali s ním spojeni. Řekl:

Jan 15, 1-5. „Já jsem vinný kmen, Otec můj jest vinař a vy jste ratolesti. Každou ratolest, která nenese ovoce ve mně, Otec můj odejme a každou, která nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla. Kdo zůstává ve mně a já v něm, nese ovoce mnohé. Ale jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, leč zůstanete ve mně. Neboť beze mne nemůžete ničeho činiti.“

Poznámka. V tomto podobenství jest vyřčen článek víry, že nelze konati žádného skutku záslužného bez milosti boží.

Poučení. Jako ratolest nese ovoce, jenom pokud jest spojena se kmenem, tak i my dobýváme si zásluh pro nebe, jenom pokud jsme spojeni s Kristem, t. j. pokud jsme v milosti posvěcující. Hleďme stále se udržeti v milosti posvěcující, a pozbudeme-li ji, opatřme si ji opět rychle ve svátosti pokání!

5. Ježíš modlí se modlitbu velekněžskou.

Po těch řečech Ježíš pozdvihl oči k nebi a modlil se slavnou modlitbu. Řekl:

Jan 17, 1-26. „Otče, přišla hodina. Oslav Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe. Jako jsi mi dal moc nade vším tělem, aby všemu, co jsi mi dal, dal život věčný. Tento jest pak život věčný, aby poznali tebe, jediného Boha pravého, a toho, jenž jsi poslal, Ježíše Krista. Já jsem tě oslavil na zemi. Dokonal jsem dílo, které jsi mi dal, abych činil. Nyní oslav mne ty, Otče, u sebe samého slávou, kterou jsem

- 136 -

měl u. tebe, prve nežli byl svět. Oznámil jsem jméno tvé lidem, které jsi mi dal ze světa. Tvoji byli a mně jsi je dal a zachovali řeč tvou. Nyní poznali, že všecky věci, které jsi mi dal, jsou od tebe, protože dal jsem jim slova, která ty jsi mi dal. Oni přijali je, poznali opravdu, že jsem vyšel od tebe, a uvěřili, že jsi mě poslal. Prosím za ně. Za svět neprosím, nýbrž za ty, které jsi mi dal, protože jsou tvoji. Všecky věci mé jsou tvé a tvé jsou mé a já jsem oslaven v nich. Já již nejsem na světě, ale oni jsou na světě a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je ve jménu svém, které jsi mi dal, aby byli jedno jako i my. Pokud jsem byl s nimi já, zachovával jsem je já ve jménu tvém. Které jsi mi dal, zachoval jsem. Nikdo z nich nezahynul než syn záhuby, aby se naplnilo Písmo. Ale nyní jdu k tobě a toto mluvím na světě, aby měli radost mou naplněnou v sobě samých. Já jsem jim dal řeč tvou a svět měl je v nenávisti, protože nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa. Neprosím, abys je vzal ze světa, nýbrž abys je uchoval zlého. Nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa. Posvěť je v pravdě. Řeč tvá jest pravda. Jako ty jsi poslal na svět mne, i já poslal jsem na svět je. Já posvěcuji za. ně sebe samého, aby i oni byli posvěceni v pravdě. Avšak naprosím toliko .za ně, nýbrž i za ty, kteří uvěří ve mne skrze slovo jejich, aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli jedno v nás, aby svět uvěřil, že jsi mě poslal. Dal jsem jim slávu, kterou ty jsi mi dal, aby byli jedno, jako i my jsme jedno. Já v nich a ty ve mně, aby byli dokonáni v jedno a aby svět poznal, že jsi mě poslal a je miloval, jako jsi miloval i mne. Otče, které jsi mi dal, chci, aby i oni byli se mnou, kde jsem já, aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal, protože jsi mě miloval před založením světa. Otče spravedlivý, svět tebe nepoznal, ale já jsem tě poznal. I tyto poznali, že jsi mě poslal. Učinil jsem jim známo jméno tvé a učiním jim je známo, aby láska, kterou jsi miloval mne, byla v nich a já v nich.“

Poznámky. Tato modlitba sluje velekněžská modlitba Páně, protože Ježíš byl velekněz, (Žid. 7, 26) a protože se jí modlil po oběti nekrvavé a před obětí krvavou za sebe, za apoštoly a za věřící. Příkladem Ježíšova následuje církev svatá při každé mši svaté. Před pozdvihováním modlí se za papeže, za biskupy, za kněze a za všechny věřící.

- 137 -

Ježíš uvádí tři důvody, pro které Otec jeho má vyslyšeti prosbu jeho za učedníky: a) protože jsou jeho právě tak jako Otcovi; b) protože Ježíš jimi jest oslavován; c) protože odchodem jeho pozbudou útěchy z viditelné přítomnosti jeho.

Záhoubou Jidášovou naplnilo se Písmo (Žalm 108, 8). Avšak zrada Jidášova byla svobodný čin jeho. I bez přispění Jidášova úradek boží o vykoupení lidstva byl by býval uveden ve skutek.

Posvěť je ke službě mé, aby byli skutečně posvěceni. Kněžská svěcení starozákonná svatost pouze naznačovala, byla tudíž obrazná, ale svěcení kněžstva v Novém zákoně svatost skutečně udílí, působí tudíž v pravdě.

Ježíš spoléhá, že Otec nebeský posvěť učedníky jeho, ze dvou důvodů: a) protože jsou to apoštolé jeho; b) protože sám se obětuje za ně, aby je posvětil.

Ježíš dal apoštolům slávu, totiž účastenství v oslavě své, účastenství v oslaveném těle svém.

Poučení. Pán Ježíš modlil se za nás, abychom byli jedno. Zachovávejme sami jednotu ve víře a mravech a působme, aby i jiní byli jedné víry a jedné mravů.

§ 48. Ježíš vydává se v ruce nepřátel.

Jan 18, 1-2. To když pověděl Ježíš a pomodlil se s učedníky svými chvalozpěv (Mar. 14, 26), vyšel s nimi přes

potok Kedron. Tam byla zahrada a dvůr Getsemani (Mat. 26, 36). Do zahrady té vešel on i učedníci jeho. O místě tom věděl také Jidáš, protože Ježíš scházel se tam často s učedníky svými.

1. Smrtná úzkost Ježíšova v zahradě Getsemanské.

Mat. 26, 36-46. U vchodu řekl Ježíš učedníkům svým: „Poseďte tuto, až odejdu tamto a pomodlím se.“ S sebou pojal pouze Petra a dva syny Zebedeovy (Jakuba a Jana). Před nimi počal .se rmoutiti a teskliv býti. Řekl jim: „Smutná jest duše má až k smrti. Pozůstaňte tuto a bděte se mnou.“ Potom popošel maličko, padl na tvář svou a modlil se: „Otče můj, jest-li možno, necht' odejde ode mne kalich tento, ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.“

Ježíš přišel k učedníkům svým a nalezl je spící. I řekl Petrovi: „Nemohli jste tak jedině hodiny bděti se mnou? Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch zajisté jest hotov, ale tělo slabé.“

- 138 -

Opět, po druhé, odešel Ježíš a modlil se: „Otče můj, nemůže-li tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staň se vůle tvá.“ I přišel opět a nalezl učedníky spící, neboť oči jejich byly obtíženy. Proto nechal jich, odešel opět a modlil se po třetí touž modlitbu.

I ukázal se mu anděl s nebe a posílil ho. Ježíš, jsa pohroužen v úzkosti smrtné, modlil se naléhavěji. Pot

Obrázek: Zahrada Getsemanská.

jeho byl učiněn jako krůpěje krve, která stéká na zemi (Luk. 43, 44).

Když vstal od modlitby a přišel k učedníkům (po třetí), nalezl je spící pro zármutek (Luk. 22, 45). I řekl jim: „Spěte již a odpočívajte. Aj, přiblížila se hodina a Syn člověka bude vydán v ruce hříšníků. Vstaňte! Pojďme! Hle, přiblížil se, který mne zradí.“

Poznámky. Kedron (Kidron = Černý potok) obtéká Jerusalem na straně východní. Getsemani (= lis olivový) byl dvůr na hoře Olivetské.

Když Pán Ježíš vešel do zahrady s 11 učedníky, bylo asi 10 hodin v noci.

- 139 -

Petr, Jakub a Jan byli svědkové oslavy jeho na hoře Tábor, proto snesou také pohled na ponížení Kristovo v zahradě.

Pán Ježíš počal se rmoutiti, protože jsa vševědoucí viděl do nejmenších podrobností veškeré utrpení, které čeká jeho i učedníků jeho, a protože přijav na sebe hříchy světa od Adama až do posledního hříšníka na zemi, cítil břímě jejich. Netrpěl však zármutku z donucení, nýbrž připustil jej dobrovolně. Proto evangelista praví: „Počal se rmoutiti...“

Kalich jest obraz údělu sladkého (Žalm 22, 5; 15, 5), ale zvláště trpkého (Žalm 10, 7; Isai. 51, 17, 22; Jer. 15, 15 a násl.).

Duch apoštolů byl hotov umřít s Mistrem (Mat. 26, 35), ale tělo jejich bylo slabé, neschopné takové oběti. Proto bylo jim prositi za pomoc boží, ale oni toho opominuli.

Podle lékařů starších i novějších krev člověka postaveného v úzkosti nebo v rozčilení může se rozproudivi a přeplniti cévy krevní do té míry, že vyrazí s potem na kůži.

Pán Ježíš chtěl trpěti plnou měrou jako pouhý člověk, proto po celou dobu utrpení jeho přirozenost božská přirozenosti lidské přestala dodávati pomoci nadpřirozené. Tato přirozenost lidská, jsouc ponechána sama sobě, hledá pomoci v nebi a dochází jí skrze anděla.

Na tom místě, kde Kristus krví se potil, stojí dosud jeskyně „Smrtné úzkosti Ježíšovy“. V jeskyni té lze čísti na podlaze latinský nápis: „Hic sudor eius factus est sicut guttae sanguinis decurrentis in terram“ (Zde učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zemi). Roku 1855 byl dopraven do Vídně kámen od této jeskyně a položen za základ krásnému kostelu votivnímu Sv. Spasitele. Na tomto kameni jest nápis: „Wo das Herz Christi brach, dort brach man mich.“

Ze slov: „Spěte již ...“ vyznívá veliká láska Ježíšova k učedníkům. Rád by jim dopřál spáнку, kdyby nebylo rukou hříšných. Ale ruce ty byly už připraveny k dílu. Proto řekl k nim: „Vstaňte! Pojďme!“

Poučení. Pán Ježíš ukázal nám v zahradě Getsemanské, co jest činiti v úzkosti. Hledejme pomoci u Boha modlitbou. Modleme se důvěrně, vytrvale a s odevzdaností do vůle boží!

2. Ježíš jat.

Mat. 26, 47-56. Když Ježíš ještě mluvil, aj, Jidáš, jeden ze dvanácti, přišel a s ním zástup mnohý s lucernami, pochodněmi (Jan 18, 3), meči a kyji, byvše posláni od velekněží a starších lidu. Zrádce dal jim znamení, řka: „Kterého políbím, ten jest, držte jej.“ A hned přistoupiv k Ježíšovi, řekl: „Zdráv buď, Mistré!“ a políbil jej. Ježíš řekl mu: Příteli, k čemu jsi přišel? Políbením zrazuješ Syna člověka?“ (Luk. 22, 48).

- 140 -

Ježíš věda všechno, co mělo přijíti na něho, šel proti zástupu a tázal se: „Koho hledáte?“ Odpověděli mu: „Ježíše Nazaretského.“ Ježíš řekl jim: „Já jsem.“ Tehdy postoupili zpět a padli na zemi. Ježíš otázal se jich opět: „Koho hledáte?“ Oni pak řekli: „Ježíše Nazaretského.“ Ježíš odpověděl: „Pověděl jsem vám, že já jsem. Hledáte-li mne, nechte těchto, ať odejdou“ (Jan 18, 4-8). Tehdy přistoupili, vztáhli ruce na Ježíše a jali jej.

Vidouce to učedníci, řekli mu: „Pane, máme bítí mečem?“ (Luk. 22, 49). Šimon Petr maje meč vytrhl jej, udeřil služebníka velekněžského, jehož jméno bylo Malchus, a uťal mu pravé ucho (Jan 18, 10). Tehdy řekl Ježíš Petrovi: „Obrat' meč svůj v místo jeho. Či mníš, že nemohu prosít Otce svého, a dá mi ihned více nežli dvanáct plukův andělů? Ale kterak se naplní Písma, že tak musí býti?“ I dotkl se ucha služebníkova a uzdravil jej (Luk. 22, 51).

Potom jali Ježíše a svázali jej (Jan 18, 12). Učedníci opustivše jej utekli všichni.

Poznámky. Ježíš byl jat mezi 1. - 2. hodinou v noci ze čtvrtka na pátek, ze 14. - 15. Nisan.

Pán Ježíš porazil zoldnéře k zemi pouhým slovem, aby ukázal, že nemají nad ním moci žádné, dokud se jim sám nevydá dobrovolně.

Římský pluk (legie) měl 6000 mužů.

Poučení. Jidáš hledá s lucernami Ježíše, světlo světa. Jak věrný to obraz falešné osvěty, která následující pouze světla rozumu přirozeného, vyhledává Boha a jeho zjevení, aby na ně útočila!

§ 49. Ježíš před soudem náboženským.

I. Ježíš u Anáše.

Jan 18, 12-23. Stráž, důstojník a služebníci židovští přivedli Ježíše nejprve k Anášovi. Anáš byl tchán Kaifáše, jenž byl toho roku veleknězem.

Anáš otázal se Ježíše o učednících a učení jeho. Ježíš odpověděl mu: „Já zjevně mluvil jsem světu; já vždycky učival v synagoze a ve chrámě, kde všichni Židé se scházejí, a tajně nemluvil jsem nic. Co se ptáš mne? Ptej se těch, kteří slýchali, co jsem jim mluvil.“ To když pověděl, jeden ze služebníků stoje tu dal políček Ježíšovi řka:

- 141 -

„Tak odpovídáš veleknězi?“ Ježíš odpověděl mu: „Mluvil-li jsem nepravdu, vydej svědectví o nepravdě. Mluvil-li jsem pravdu, proč mne tepeš?“

Za Ježíšem šel Šimon Petr a jiný učedník. Tento

Obrázek: Dvůr domu na východě.

učedník byl znám veleknězi a vešel s Ježíšem do nádvoří nejvyššího kněze. Petr však stál venku u dveří. Proto onen jiný učedník, který byl znám veleknězi, vyšel, promluvil s vrátnou a uvedl Petra dovnitř. Petr všel mezi vojáky, kteří uprostřed nádvoří rozdělali si oheň (Luk. 22, 55) a

- 142 -

ohřívali se, protože bylo chladno. Vrátná, vykonavši službu svou, přišla k ohni a podívavši se na Petra u světla (Luk. 22, 56), tázala se ho: „Nejsi i ty z učedníků člověka toho?“ Petr odpověděl vyhýbavě: „Nevím, co pravíš“ (Mat. 26, 70). Proto vrátná doléhala na něho: „I ty jsi byl s Ježíšem Nazaretským!“ (Mar. 14, 67). Tu teprv Petr zapřel: „Neznám člověka toho“ (Luk. 22, 57).

Poznámky. Ježíš byl před Anášem mezi 1.-2. hodinou v noci ze čtvrtka na pátek, ze 14.-15. Nisan.

Anáš jakožto bývalý velekněz a tchán panujícího velekněze hrál patrně důležitou úlohu při opatřeních proti Ježíšovi.

Podle sv. Jana 18, 18 a 18, 25 Petr zapřel Pána Ježíše po prvé, když byl u Anáše, po druhé a po třetí, když byl u Kaifáše, ale všechna ta zapření stala se v témž domě. Proto buď tou dobou Anáš byl přítomen v paláci Kaifášově nebo oba paláce, tak zvaný dům Anášův a dům Kaifášův, byly části jednoho paláce, paláce Kaifášova, oddělené od sebe dvorem nebo zahradou. Tradice rozeznává dva paláce, oba na Sióně severně od Večeřadla.

Učedník, který šel s Petrem do nádvoří, byl nějaký tajný učedník Ježíšův z aristokracie židovské, jako byl Nikodem nebo Josef z Arimateje.

Poučení. Pán Ježíš velel: „Udeři-li tě kdo v pravé líce, nastav mu i levé“ (Mat. 5, 39), ale ozval se, když byl udeřen od sluhy kněžského. Tím nás poučil, že jsou okolnosti, kdy jest odmítnouti urážku. Jsme povinni hájiti cti své, zvláště byla-li napadena v osobě naší čest stavu, jemuž náležíme.

2. Ježíš u Kaifáše.

a) Noční sedění velerady.

Mat. 26, 57-66. Anáš poslal Ježíše svázaného ke Kaifášovi, veleknězi (Jan 18, 24). U něho byli shromážděni zákoníci a starší lidu. Velerada hledala křivého svědectví proti Ježíšovi, aby ho vydala na smrt, ale nenalezla, ač vystoupilo mnoho falešných svědků. Naposled přišli dva falešní svědkové a pravili: „Tento řekl: Mohu zbořiti chrám boží a ve třech dnech jej zase vystavěti.“ Velekněz povstal a pravil k Ježíšovi: „Nic neodpovídáš k těm řečem, které

svědčí proti tobě?" Ale Ježíš mlčel. Proto velekněz řekl mu: „Zapřisáhám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn boží?" Ježíš řekl: „Ty jsi to řekl. Ale pravím vám: Od tohoto času uzzíte Syna člověka sedícího na pravici moci boží a přicházejícího v oblacích

- 143 -

nebeských.“ Tehdy velekněz roztrhl roucho své a řekl: „Rouhal se. Což ještě potřebujeme svědkův? Aj, nyní jste slyšeli rouhání. Co se vám zdá?“ Oni volali: Hoden jest smrti!“

Obrázek: Domovní dveře na východě s vrátným.

Poznámky. Soudní řízení u Kaifáše konalo se asi ve 3 hodiny v noci ze čtvrtka na pátek, ze 14. - 15. Nisan. Ve vězení byl Pán Ježíš asi od 3 - 4 hodin ráno a o 4. hodině ranní konalo se ranní sedění velerady.

Vlastní jméno Kaifášovo bylo Josef; Kaifáš bylo příjmení jeho.

Svědectví falešných svědků nedostačovala veleradě, aby na základě jich Ježíše mohla odsouditi ke smrti, proto Kaifáš slavnostní formulí přísední vyzval Ježíše, aby odpověděl na otázku: „Jsi-li ty Kristus, Syn boží?“

- 144 -

Ježíš mlčel, když o něm mluvili lež, ale promluvil, když bylo vydati svědectví pravdě.

Protože Ježíš věděl, že zástupcové národa neuznají ho za Syna božího v této podobě ponížené, odkázal je na podobu svou ve stavu oslaveném.

Roztržení roucha znamenalo smutek. U Kaifáše byla to ovšem přetvářka.

Rozsudek: „Hoden jest smrti“ opíral se o slova zákona: „Kdo by se rouhal Hospodinu, ať umře smrtí“ (III. Mojž. 24, 16).

b) Druhé a třetí zapření Petrovo.

Mezitím co velerada soudila Ježíše, Petr v nádvoří zapřel jej po druhé a po třetí. Jak se to stalo, o tom není shody mezi evangelisty. Slyšme zprávy jejich.

Mat. 16, 71-75. Když vycházel do průjezdu, uzřela ho jiná děvečka a řekla těm, kteří tam byli: „I tento byl s Ježíšem Nazaretským.“ Petr zapřel opět s přísahou: „Neznám člověka toho.“ Po malé chvíli přistoupili ti, kteří tam stáli, a řekli Petrovi: „Jistě i ty jsi z nich, neboť i řeč tvá činí tě známa.“ Petr počal se proklínati a přísahati, že nezná člověka toho. A hned kohout zazpíval. Petr rozpomenul se na slovo Ježíšovo, které byl řekl: „Prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ I vyšel ven a plakal hořce.

Mar. 14, 68-72. Potom vyšel ven před dvůr a kohout zazpíval. Ale děvečka, která jej uzřela, opět počala tvrditi okolostojícím: „Ten jest z nich.“ Petr zapřel opět. Po malé chvíli opět ti, kteří tu stáli, řekli k Petrovi: „Jistě jsi z nich, neboť jsi i Galilean.“ Ale Petr počal se proklínati a přísahati: „Neznám člověka toho, o němž mluvíte.“ Ihned kohout zazpíval po druhé. Petr rozpomenul se na řeč, kterou k němu mluvil Ježíš: „Prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ Proto počal plakati.

Luk. 22, 58-62. Po malé chvíli uzřel Petra někdo jiný a pravil: „I ty jsi z nich.“ Ale Petr řekl: „O člověče, nejsem.“ Když uplynula asi hodina, jiný potvrzoval a pravil: „Vpravdě i tento byl s ním, neboť jest také Galilean.“ Petr řekl: „Člověče, nevím, co pravíš.“? Ihned, ještě když Petr mluvil, zazpíval kohout. Tu Pán obrátil se a pohleděl na Petra. Petr rozpomenul se na slovo Páně, jak byl řekl: „Prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ Proto vyšel ven a plakal hořce.

- 145 -

Jan 18, 25-27. Šimon Petr stál a ohřívá se. Ti, kteří byli u ohně, řekli k němu: „Nejsi ty z učedníků jeho? Petr zapřel a řekl: „Nejsem.“ Jeden ze služebníků velekněžských, příbuzný toho, jemuž Petr uťal ucho, řekl k Petrovi: „Což neviděl jsem tebe s ním v zahradě?“ Petr zapřel opět a kohout ihned zazpíval.

Poznámky. Na základě všech těchto zpráv druhé a třetí zapření Petrovo stalo se asi takto:

Petr, zapřev po prvé Krista, opustil nádvoří a odebral se ke bráně, aby zmizel z očí čeledí. Kohout zazpíval po prvé. Ale i tam pronásledovala ho vrátná a tvrdila všem, kteří tam stáli, že Petr jest učedník Ježíšův (Mar. 14, 68-69). Jiná služka opakovala to po ní (Mat. 26, 71). Petr chtěl uniknouti nátlaku jejich, proto vrátil se do nádvoří k ohni a smísl se s čeledí. Ale tu vystoupili nejprve jeden muž (Luk. 22, 58), potom i jiní muži z čeledi tvrdíce, že Petr jest učedník Ježíšův (Jan 18, 25). Petr to popřel a odpřisáhl (Mat. 26, 74).

Zatím uplynula asi hodina (Luk. 22, 59). Výslech velerady byl skončen a Ježíš měl býti veden přes dvůr do žaláře. V tom okamžiku služebník Kaifášův a příbuzný Malchův znova doléhal na Petra: „Což neviděl jsem tebe s ním v zahradě?“ (Jan 18, 26). Toho se chytili jiní a doráželi na Petra: „Jistě i ty z nich jsi, neboť i řeč tvá činí tě známa.“ Petr zapřel po třetí proklínaje se a přísahaje, že nezná člověka toho. A kohout zazpíval po druhé (Mat. 26, 73-74).

V tom okamžiku odváděli Ježíše ze soudní síně do vězení. Ježíš obrátil se a pohleděl na Petra. Petr rozpomenul se na slovo Páně, jak byl řekl: „Prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ Proto vyšel ven a plakal hořce (Luk. 22, 61-62).

Petr přeslechl první zakokrhání, protože strach jinam obrátil pozornost jeho.

c) Ježíš v žaláři.

Luk. 22, 63-65. Muži, kteří měli ve vazbě Ježíše, posmívali se mu a bili jej. Zakrývali ho, bili tvář jeho a tázali se ho říkouce: „Hádej, kdo jest, který tě udeřil?“ Ještě mnoho jiného mluvili proti němu rouhajíce se.

d) Ranní sedění velerady a konec Jidášův.

Mat. 27, 1-10. Když bylo ráno, všichni velekněží a starší lidu usnesli se proti Ježíšovi vydati jej na smrt. Když Jidáš viděl, že Ježíš jest odsouzen, želel toho a vracel třicet stříbrných velekněžím a starším lidu řka: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“ Ale oni řekli: „Co nám do toho? Ty viz!“ Jidáš vhodil peníze do chrámu a odešel oběsil se provazem. Velekněží, vzavše peníze, řekli: „Nesluší jich vlo-

- 146 -

žiti do pokladnice, protože jest to mzda za krev.“ Proto uradivše se koupili za ně pole hrnčívovo na pohřebišť cizinců. Proto nazváno jest pole to: Hakeldama, t. j. Pole krve až do dnešního dne. Tehdy naplnilo se, co bylo pověděno skrze proroka řkoucího: „Vzali třicet stříbrných, mzdu ceněného, který byl ceněn od synův izraelských, a dali je za pole hrnčívovo.“

Poznámky. Velerada mohla sice Ježíše odsouditi pro rouhání ke smrti ukamenováním, ale práva výkonného neměla. Mimo to přála si, aby Ježíš zemřel smrtí nejpotupnější, totiž ukřižováním (Srov.

Obrázek: Hakeldama.

Moudr. 2, 20). K takovému trestu odsouditi Ježíše mohl pouze Pilát. Proto konala sedění ranní, aby se usnesla vydati Ježíše Pilátovi jako zločince politického.

Židé usedlí v zemi židovské měli své hřbitovy společné (Jer. 26, 23). Bohatší Židé měli hroby na pozemcích svých. Ale pro cizince v Jerusalemě hřbitova nebylo. Proto velekněží koupili pole hrnčívovo, aby z něho zřídili hřbitov pro cizince.

Pole to slulo Hakeldama až do té doby, kdy Matouš psal evangelium. Ostatně sluje tak dosud. Leží jižně od Siona a jest majetek armenské obce křesťanské v Jerusalemě.

Proroctví: „Vzali třicet stříbrných...“ jest u proroka Zachariáše 11, 12-13.

Poučení. Petr budíž nám vzor pravého pokání, Jidáš pak odstrašující příklad zaslepenosti a zatvrzelosti!

- 147 -

§ 50. Ježíš před soudem světským.

I. Ježíš u Piláta.

Jan 18, 28-38. Od Kaifáše vedli Ježíše do soudního domu. Bylo časně ráno. Oni sami nevešli do soudního domu, aby se neposkvřili, nýbrž aby směli jísti beránka velikonočního. Pilát vyšel k nim ven a pravil: „Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?“ Oni odpověděli a řekli mu: „Kdyby tento nebyl zločinec, nebyli bychom ti ho vydali.“ Pilát řekl jim: „Vezměte jej vy a suďte jej dle zákona svého.“ Židé

Obrázek: Římští vojáci ve zbroji.

řekli mu: „Nám není dovoleno usmrtiti nikoho.“ Aby se naplnila řeč Ježíšova, kterou promluvil, naznačuje, kterou smrtí umře. I počali naň žalovati řkouce: „Tohoto jsme našli, jenž převrací národ náš, brání dávatí daň císaři a praví se býti Kristem králem“ (Luk. 23, 2). Pilát vešel opět do soudního domu, zavolal Ježíše a řekl mu: „Jsi ty král židovský?“ Ježíš odpověděl: „Pravíš to sám od sebe, či jiní pověděli ti o mně?“ Pilát odpověděl: „Což jsem Žid? Národ tvůj a velekněží vydali tě mně. Co jsi učinil?“ Ježíš odpověděl: „Království mé není z tohoto světa. Kdyby království mé bylo z tohoto světa, služebníci moji zajistě

- 148 -

by bojovali, abych nebyl vydán Židům. Ale nyní království mé není odtud.“ Pilát řekl mu: „Tedy ty jsi král?“ Ježíš odpověděl: „Ty to pravíš. Jsem král. Já jsem se narodil k tomu a přišel jsem na svět proto, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.“ Pilát řekl mu: „Co jest pravda?“ Když to řekl, vyšel opět k Židům a řekl jim: „Nenalézám na něm viny.“

Poznámky. Ježíše vedli do soudního domu Pilátova. Pilát bylo jméno vlastní, Pontský rodové. Pontský (Pontius) jest staré, samnitskořímské jméno nesouvisící ani s krajinou Pontus ani s řeckým. XXXXXX Pilát byl stavu rytířského.

Soudní dvůr Pilátův dle tradice byla tvrz Antonia na hoře chrámové při severozápadním rohu prostory chrámové. Tvrz tu vystavěl Jan Hyrkan kolem r. 120 př. Kr. a Herodes Veliký ji rozšířil, opevnil a ozdobil. K počtě triumvirů Marka Antonia nazval ji Antonia. Na zříceninách tvrže té bylo později obydlí pašovo. Nyní jsou tam vězení státní a stará kasárna turecká.

„Někteří prohlašují za obydlí Pilátovo palác Heroda Velikého na Sioně, severně od Večeřadla.

Bylo časně ráno, před 5. hodinou ranní. Židé vedli Ježíše tak časně ráno k Pilátovi, protože Římané vůbec konali řízení soudní časně ráno. V tomto případě bylo však ještě proto začítí časně, že hlavní slavnost velikonoční (15. Nisan) byl den křižování a zároveň amnestie.

Amnestie udílela se mezi 5. a 6. hodinou ranní.

Ježíš předpověděl, že bude ukřižován (Mat. 20, 19).

Žaloba Židův u Piláta jest jiná, nežli byla před veleradou. Tam byly .mu kladeny za vinu zločiny náboženské, zde zločiny politické, totiž zločin pobuřování a velezrady. Tato žaloba ze zločinů politických jest právě tak neodůvodněna, jako byla žaloba ze zločinů náboženských, ale dobře vypočítána, aby popudila proti Ježíšovi vladaře římského.

Účel království Kristova (viditelného příchodu a působení jeho na světě) jest vydávati svědectví pravdě, t. j. hlásati a potvrzovati veškeru pravdu božskou, které jest třeba ke spáse.

Slovy: „Co jest pravda?“ Pilát chtěl říci: „Pravda vůbec neexistuje nebo aspoň pravdy poznati nelze.“ Tak smýšlela většina lidí vzdělaných doby té.

2. Ježíš u Heroda Antipy.

Luk. 23, 3-12. Pilát řekl k velekněžím a k zástupu: „Nenalézám viny na člověku tomto.“ Ale oni více křičeli a pravili: „Bouří lid, uče po všem Judsku, počínaje od Galileje až sem.“ Když Pilát slyšel o Galilei, tázal se, není-li člověk ten Galilean. Zvěděv, že jest z pravomoci Herodovy, poslal jej k Herodovi, který byl také v Jerusalemě ve dni ty. Když Herodes

- 149 -

uzřel Ježíše, zaradoval se velmi, neboť od mnohého času byl žádostiv viděti jej, protože mnoho slyšel o něm a očekával, že uzří nějaký div učiněný od něho. Herodes tázal se Ježíše mnohými slovy, ale Ježíš neodpověděl mu ničeho. Velekněží a zákoníci stáli, ustavičně žalující na něho. Proto Herodes pohrdl jím s vojskem svým, vysmál se mu, oblékl jej v roucho bílé a poslal jej zpět k Pilátovi. Herodes a Pilát stali se přáteli v den ten, neboť před tím byli nepřátelé vespolek.

Poznámky. Pilát, jsa přesvědčen o nevině Ježíšově, rád by se vyprostil z nepříjemného postavení svého, proto zaslech, že Ježíš jest z moci Herodovy, poslal jej k Herodovi. Herodes Antipas byl čtvrtníkem Galiley a Perey.

Herodes Antipas bydlil v paláci Hasmoneovců, na severovýchodním konci Siona, při jihozápadním rohu prostranství chrámového. Palác ten přešel v majetek rodiny Herodovy sňatkem Heroda Velikého s Mariannou z rodu makabejského nebo hasmonejského.

Herodes oblékl Ježíše v roucho bílé jakožto blouznivého kandidáta. trůnu královského. Dle obyčeje římského ti, kteří se ucházeli o nějaký úřad veřejný, oblékali se v roucho bílé (candidati). U Ježíše však naznačoval šat ten nevinost.

3. Ježíš opět a Piláta.

(Mezi 5. a 6. hodinou ranní.)

a) Barabášův výběh před Ježíšem.

Luk. 23, 13-25. Pilát, svolav velekněze; představené a lid, řekl k nim: „Přivedli jste mi člověka tohoto, jako by sváděl lid, a hle, já vyslychaje jej před vámi, nenalézám na něm žádné viny z těchto věcí, které žalujete na něho. Ale ani Herodes. Neboť já jsem vás poslal k němu, a hle, nic hodného smrti nestalo se mu. Proto potrestám jej a propustím.“ Pilát měl závazek propouštěti jim jednoho o svátcích těch. A když seděl na soudné stoličce, poslala k němu manželka jeho řkouc: „Nic neměj se spravedlivým tímto, neboť jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho“ (Mat. 27, 19). Veškerý zástup zvolal najednou a křičel: „Odstraň tohoto a pusť nám Barabáše!“ Barabáš totiž byl vsazen do vězení pro jakési vzbouření učiněné v městě a pro vraždu. Pilát mluvil k nim opět, protože chtěl Ježíše pro-pustiti. Ale oni volali proti tomu a pravili: „Ukřižuj,

- 150 -

ukřižuj ho!“ Pilát řekl k nim po třetí: „Co zlého tedy učinil tento? Nenalézám na něm žádné viny. Proto potrestám jej a propustím.“ Oni však doléhali na něho, žádající s křikem velikým, aby byl ukřižován, a hlasy jejich se vzrnuly. Protože Pilát viděl, že nic nepořídí, ale že ještě větší rozbroj bude, vzal vodu, umyl si ruce před lidem a pravil: „Nevinen jsem krví spravedlivého tohoto. Vy vizte.“ Všechni lid odpověděl a řekl: „Krev jeho na nás i na naše syny“ (Mat. 27, 24-25). Pilát vynesl rozsudek, aby se naplnila žádost jejich. Propustil jim toho, který byl vsazen do žaláře pro vraždu a pro vzbouření a za něhož prosili.

Poznámky. Slovy: „Potrestám jej a propustím“ Pilát opustil stanovisko právní, na kterém dosud pevně stál, a dodal Židům odvahy. Proto nespokojili se trestem menším, nýbrž žádali trestu smrti na kříži.

Pokus s Barabášem snad by se byl Pilátovi u lidu podařil. Ale mezitím co Pilát četl list manželčin nebo jednal s poslem, velekněží a zřizenci jejich přemluvili lid, aby nevolil Krista, nýbrž Barabáše.

Pilát vida, že všechny pokusy jeho jsou bez úspěchu, neměl v úmyslu již dlouho odporovati Židům. Jenom ještě symbolickým způsobem chtěl ukázati, co soudí o věci, a prohlásil, že nechce míti žádné účasti v prolití krve neviné. Dal si přinést vodu a umyl si ruce před lidem.

Pilát, propustiv Barabáše, neprohlásil ještě rozsudku formálně, nýbrž dal Krista bičovati a potom opět vyjednával se Židy o propuštění jeho.

b) Kristus bičován a trním korunován.

Mat. 27, 27-30. Vojáci vladařovi vzali Ježíše do soudního domu, shromáždili kolem něho celou rotu, svlekli jej, přioděli ho pláštěm šarlatovým, upletli korunu z trní, postavili ji na hlavu jeho a dali třtinu v pravou ruku jeho.

Potom klekali před ním a posmívali se mu řkouce: „Zdráv buď, králi židovský!“ Také plivali na něho, brali třtinu a bili hlavu jeho.

Poznámky. Když se Pilátovi nepodařil pokus s Barabášem, vrátil se k první myšlence své: „Potrestám jej a propustím“ (Luk. 23, 16, 22). Proto kázal Ježíše vzít a bičovat (Jan 19, 1).

Bičování náleželo u Římanů ke trestům nejen nejkřutějším, nýbrž i nejpotupnějším. Proto nesměli trestem tím býti trestáni občané římské, nýbrž pouze otroci, cizinci a osoby tříd nižších, a to při zločinech

- 151 -

největších. Liktoři nebo vojáci obnažili odsouzence po pás, někdy i více, přivázali ho k nízkému sloupu a mrskali jej buď holemi nebo metlami, obyčejně z prutů jilmových, nebo důtkami, jejichž řeménky bývaly opatřeny kuličkami olověnými, háčky nebo kostmi. Počet ran nebyl omezen.

Když Pán Ježíš byl bičován, splnila se na něm slova prorocká: „Na zádech mých kovali hříšníci“ (Žalm 128, 3).

Na místě, kde bičovali Pána Ježíše, byl postaven kostel, zvaný „Kostel bičování“, již v prvních dobách církve. Na troskách jeho stojí nyní nová kaple, zbudovaná r. 1838 vévodou bavorským Maxmiliánem, otcem naší císařovny † Alžběty, na památku cesty jeho do Jerusalema. Pod hlavním oltářem ve dvojitém polokruhu jsou slova: „Fui flagellatus tota die et castigatio mea in matutinis.“ (Byl jsem mrskán celý den a trestání mé na úsvitě - Žalm 72, 14.) V kapli této počíná se pobožnost křížové cesty, kterou konají poutníci na místech posvátných. Vojíní zostřili bičování bolestnou korunovací buď o své újmě nebo k pokynu Pilátovu. Chtělť Pilát, aby pohled na Krista budil soustrast.

Obrázek: Římský liktor s pruty.

Červený plášť vojenský (důstojnický) znázorňoval nach královský. U obyčejných vojinů plášť měl přirozenou barvu vlny.

Dle tradice upletli korunu Ježíšovu z rostliny Rhamnus nabeca nebo Rhamnus spinae Christi (Trn koruny Kristovy). Rostlina ta jest ohebná, má mnoho velikých bodců a vyskytuje se dosti hojně v údolí kedronsém.

c) Ježíš představen lidu a vydán na smrt.

Jan 19, 4-16. Pilát vyšel opět ven a řekl jim: „Hle, vyvádím vám jej ven, abyste poznali, že nenalézám viny na něm.“ Ježíš vyšel, nesa korunu trnovou a roucho šarlatové. Pilát řekl jim:

- 152 -

„Ejhle, člověk!“ Jakmile jej uzřeli velekněží a služebníci, křičeli a pravili: „Ukřížuj, ukřížuj ho!“ Pilát řekl jim: „Vezměte jej vy a ukřížujte! Neboť já na něm viny nenalézám.“ Židé odpověděli mu: „My máme zákon a podle toho zákona on musí umřít, protože se činil Synem božím.“ Když Pilát uslyšel řeč tuto, bál se ještě více. Proto vešel opět do soudního domu a řekl Ježíšovi: „Odkud jsi?“ Ježíš však nedal mu odpovědi. Pilát řekl mu: „Nemluvíš se mnou? Nevíš, že mám moc ukřížovati tě a že mám moc propustiti tě?“ Ježíš odpověděl: „Neměl bys proti mně moci žádné, kdyby ti nebyla dána shůry. Proto větší hřích má, kdo mne vydal tobě.“ Od chvíle té Pilát hledal propustiti Ježíše. Ale Židé křičeli řkouce: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův. Neboť každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.“ Když Pilát uslyšel řeči tyto, vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudnou stolicí na místě, které sluje Lithostrotos, židovsky pak Gabbatha. Byl přípravní den velikonoční, asi hodina šestá. Pilát řekl Židům: „Ejhle, král váš!“ Ale oni křičeli: „Pryč s ním! Pryč s ním! Ukřížuj ho!“ Pilát řekl jim: „Ukřížuji krále vašeho?“ Velekněží odpověděli: „Nemáme krále kromě císaře.“ Potom Pilát vydal jim Ježíše, aby byl ukřížován.

Poznámky. Slovy: „Ejhle, člověk!“ Pilát projevil i útrpnost i posměch. Útrpnost s Kristem a posměch Židům, že byli tak zaujati a rozhořčeni na oběť svou, tolik ztýranou. Tehdy splnilo se na Pánu Ježíši proroctví Isaiášovo (53, 2-3): „Nemá krásy ani ozdoby, abychom hleděli na něho. Není vzezření, abychom si ho žádali, pohrdaného a posledního z lidí, muže bolestí a obeznaného s nemocí. Jako zakryt byl obličej jeho a lidé pohrdali jím. Proto i my jsme si ho nevážili.“

Protože Židé nepořídili se žalobou ze zločinů politických, žádají, aby Ježíš byl usmrcen pro zločin náboženský (rouhání). Pro zločin ten oni již Ježíše odsoudili ke smrti podle zákona svého a Pilát jest povinen dbáti také zákona jejich, protože Římané slibili, že budou šetřiti zákona jejich.

Pilát uslyšev, že Ježíš není obyčejný člověk, nýbrž že jest původu božského, bál se ještě více a zahájil vyšetřování znova. Otázka: „Odkud jsi?“ netýká se rodiště Kristova, nýbrž rodu. Jsi rodu pozemského či nebeského?

Když Židé viděli, že žalobami náboženskými také ničeho nepořídí, začali vyhrožovati císařem a to pomohlo. Proto Pilát posadil se na soudnou stolicí a pronesl formální rozsudek smrti. Měl-li rozsudek

- 153 -

míti platnost právní, soudce byl povinen pronésti jej veřejně za přítomnosti obžalovaného, sedě na stolicí soudní, obyčejně pod širým nebem.

Před hradem. Antonii byl čtyřhranný dvůr, vydlážděný dlaždicemi z červeného mramoru a slul Lithostrotos (= kamenná dlažba), hebrejsky Gabbatha (= místo vyvýšené). Bylť dvůr tento výše nežli nádvoří pohanů.

Slovy: „Nemáme krále kromě císaře“ (Jan 19, 15) Židé zřekli se úředně mesiáše svého a přestali býti národem vyvoleným.

Protože rozsudek nad Ježíšem jest událost rozhodná v celých dějinách světových, evangelista zaznamenal přesně i místo i čas.

Přípravní den velikonoční jest pátek velikonoční. Asi o hodině 6. jest naše 6 1/2 ráno. Evangelista Jan počítá hodiny denní od 6. hodiny ráno, má-li na mysli Židy. Židé počítali hodiny denní od východu slunce. Kde však udává čas sám od sebe, řídí se obyčejem Maloasijců. Maloasijsi počítali tou dobou hodiny denní od půlnoci.

Na místě, kde Pán Ježíš byl odsouzen ke smrti kříže, obrácený Žid, P. Alfons Maria Ratisbonne († 1884), vystavěl veliký klášter Dcer sionských, aby ustavičně se modlily za obrácení národa jeho. Každý pátek o třetí hodině odpolední Dcery sionské prosí Boha týmiž slovy,

kterými prosil Kristus na kříži: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ (Luk. 23, 34).

Poučení. Pán Ježíš uznal před Pilátem hrdelní právo vrchnosti světské. Proto sv. Pavel napomíná: „Boj se mocnosti, neboť ne na darmo meč nosí“ (Řím. 13, 4).

§ 51. Ježíš Kristus ukřižován a pohřben.

I. Cesta křížová.

Mar. 15, 20-23. Když se mu naposmívali, svlekli s něho šarlat, oblekli ho v roucho jeho a vyvedli jej, aby ho ukřižovali. Také přinutili nějakého mimojoudoucího, Šimona Cyrenského, jenž přicházel s pole, otce Alexandrova a Rufova, aby nesl kříž Ježíšův. Konečně dovedli Ježíše na místo Golgotu, což se vykládá: „Místo lebek," a dávali mu pít víno s myrhou. Ale Ježíš vína nepřijal.

Luk. 23, 26-32. Když vyváděli Ježíše, chytili jakéhosi Šimona Cyrenského, který právě přicházel s pole a vložili na něho kříž, aby jej nesl za Ježíšem. Za Ježíšem šel veliký zástup lidu a žen, které ho plakaly a kvílily. Ježíš, obrátiv se k nim, řekl: „Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž plačte samy nad sebou a nad syny svými. Neboť, aj, přijdou

- 154 -

dnové, ve kterých počnou říkati horám: Padněte na nás! a pahrbkům: Přikryjte nás! Neboť činí-li toto na dřevě zeleném, co se stane na dřevě suchém?" S Ježíšem byli vyvedeni ještě jiní dva zločinci, aby byli usmrceni.

Obrázek: Křížová cesta (Via dolorosa) v Jerusalemě

Poznámky. Mezi dobou, kdy byl vynesen rozsudek nad Ježíšem, a dobou, kdy Ježíš byl veden na popravu, uplynuly asi 2 hodiny. Doby té bylo třeba k přípravě kříže pro Ježíše. Pro dva zločince kříže byly připraveny již dříve. Že bude také Ježíš 15. Nisanu ukřižován, na to Židé nemohli se bezpečiti. Byl tedy Ježíš veden na popravu asi v 8 hodin ráno.

- 155 -

Evangelista Jan (19, 17) poznamenává výslovně, že Ježíš nesl si kříž sám, protože zločinci, vedení s ním na popravu, sami křížů si nenesli. Patnáctý Nisan byl den sváteční, o němž Židu nebylo dovoleno nositi břemena. Kříže těchto zločinců nesli nosiči pohanští, již dříve objednaní. Avšak pro kříž Ježíšův nebylo asi po ruce nikoho. Proto jakmile za branou městskou uviděli člověka přicházejícího s pole, tedy pohana, protože pracoval ve svátek židovský, přinutili jej, aby nesl kříž Ježíšův. Tento člověk jmenoval se Šimon Cyrenský, protože pocházel z afrického města Cyreny. Byl otec Alexandra a Rufa (Mar. 15, 21), křesťanů v obci římské známých.

Golgota, latinsky Kalvarie, znamená česky: Místo lebek, místo lebčí a sluje tak bezpochyby od lebkovité podoby své. Dle staré, vele-významné sice, ale nezaručené pověsti pochází to jméno odtud, že tam byl pohřben Adam, takže kříž byl zasazen tam, kde odpočívala hlava praotce pokolení lidského.

Pánu Ježíši podali vína smíšeného se žlučí, totiž něčím hořkým (myrhou), protože byl u Židů zvyk podávati odsouzcům před popravou nápoje opojného na základě Přísloví (31, 6): „Dávejte nápoj zarmouceným...," aby necítili tolik bolesti. Ježíš okusil nápoje, aby se naplnilo proroctví: „Dávají za pokrm můj žluč..." (Žalm 68, 22), ale nepil, protože chtěl trpěti s vědomím jasným.

Slova: „Činí-li toto na dřevě zeleném, co se stane na dřevě suchém?" znamenají: Trpí-li neviný tolik za hříchy cizí, co teprv bude trpěti vinný za hříchy vlastní?

Cesta, kterou se průvod bral, sluje Cesta bolestná (Via dolorosa). Tradice zachovala ji v paměti a označila zároveň místa, na kterých se přihodily věci zvláště důležité. Jest to 14 zastavení (statio). 1. Ježíš jest odsouzen k smrti. 2. Na Ježíše kladou kříž. 3. Ježíš klesá pod křížem po prvé. 4. Ježíš setkává se s matkou svou. 5. Šimon Cyrenský nese kříž Ježíšovi. 6. Veronika podává roucho Ježíšovi. 7. Ježíš klesá pod křížem po druhé. 8. Ženy pláčejí nad Ježíšem. 9. Ježíš klesá pod křížem po třetí. 10. Ježíše svlékají ze šatu. 11. Ježíše přibíjejí na kříž. 12. Ježíš umírá na kříži. 13. Ježíše snímají s kříže. 14. Ježíše kladou do hrobu. Cesta tato vede od hradu Antonie na Kalvarii, asi 600 m od hradu vzdálenou.

Ti, kteří prohlašují za soudní dům Pilátův palác Heroda Velikého na Sioně, vysvětlují východiště cesty křížové z hradu Antonie takto: Ve válce židovské r. 70 po Kr. palác Heroda Velikého byl zbořen a místodržitelství bylo přeneseno do hradu Antonie. Proto tradice také přenesla východiště cesty křížové z paláce Herodova do hradu Antonie.

Kříž, jež Šimon nesl za Ježíšem, spasil jej i rodinu jeho. Dle starých zpráv byl od sv. Petra vysvěcen na biskupa, kázal se syny svými evangelium ve Španělsku a zemřel pak v Jerusalemě. Dle jiné tradice zemřel smrtí mučednickou jako biskup v městě Bosra v Arabii.

- 156 -

Obraz: Ježíš na kříži

- 157 -

Poučení. Konejme často pobožnost křížové cesty. Pobožnost ta líbí se velice Pánu Ježíši a nám prospívá. Kdo vykoná zbožně pobožnost

křížové cesty a jest ve stavu milosti, může dojíti takových odpustků, jako by vykonal křížovou cestu v Jerusalemě (Breve papeže Klementa XII. ze dne 16. ledna 1731).

2. Pán Ježíš byl ukřižován a umřel.

Mat. 27, 35-50. Když ukřižovali Ježíše, rozdělili roucha jeho metajíce los, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka, řkoucího: „Rozdělili si roucha má a metali los o oděv můj.“ Potom se posadili a střehli Ježíše. Nad hlavou jeho upevnili vinu jeho jako nápis: „Tento jest Ježíš, král židovský.“ S Ježíšem byli ukřižováni dva lupiči, jeden po pravici a druhý po levici. Ti pak, kteří chodili mimo, rouhali se Ježíšovi, potřásali hlavami svými a říkali: „Ha, ha! Který boříš chrám boží a vzděláváš jej opět ve třech dnech, pomoz si sám. Jsi-li Syn boží, sestup s kříže.“ Podobně posmívali se mu i velekněží se zákoníky a staršími a pravili: „Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci. Jest-li král izraelský, ať nyní sestoupí s kříže a my uvěříme mu. Doufal v Boha. Ať jej tedy nyní vysvobodí, chce-li. Vždyť řekl: Syn boží jsem.“ Týmž způsobem rouhali se mu i lupiči, kteří s ním byli ukřižováni. Od hodiny šesté nastala tma po vší zemi až do hodiny deváté. O hodině deváté Ježíš zvolal hlasem velikým a pravil: „Eli, Eli, lamma sabaktani?“ To jest: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Někteří z těch, kteří tam stáli a slyšeli to, pravili: „Eliáše volá tento.“ Jeden z nich ihned běžel, vzal houbu, naplnil ji octem, vložil ji na třtinu a napájel ho. Ale jiní pravili: „Nech toho, ať uzříme, při jde-li Eliáš vysvoboditi ho.“ Ježíš zvolal opět hlasem velikým a vypustil duši.

Mar. 15, 24-37. Když jej ukřižovali, rozdělili roucha jeho, metajíce los o ně, co by kdo měl vzíti. Když jej ukřižovali, byla hodina třetí. Nápis viny jeho byl napsán: „Kráľ židovský.“ S Ježíšem ukřižovali dva lupiče, jednoho po pravici a druhého po levici jeho. Tak naplnilo se Písmo, jež praví: „Ke zločincům byl připočten.“ Mimojdoucí rouhali se mu, potřásali hlavami svými a pravili: „Ha, který boříš chrám boží a vzděláváš jej opět ve třech dnech, pomoz si sám a sestup s kříže.“ Podobně posmívali se i velekněží a pravili

- 158 -

se zákoníky vespolek: „Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci. Ať sestoupí nyní s kříže Kristus, král izraelský, abychom viděli a uvěřili.“ Také ti, kteří s ním byli ukřižováni, haněli jej. Když byla hodina šestá, stala se tma po vší zemi až do hodiny deváté. V hodinu devátou Ježíš zvolal hlasem velikým řka: „Eloi, Eloi, lamma sabaktani?“ Což se vykládá: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Když to slyšeli někteří z okolostojících, pravili: „Hle, Eliáše volá!“ Jeden běžel, naplnil houbu octem, vložil ji na třtinu a dával mu pít řka: „Nechte toho, vizme, přijde-li Eliáš, aby jej sňal.“ Ježíš, zvolav hlasem velikým, vypustil ducha.

Luk. 23,33-46. Když přišli na místo, které sluje Místo lebek, tam ukřižovali Ježíše ji ony zločince, jednoho po pravici a druhého po levici. Ježíš řekl: „Otce odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Žoldněří, rozdělujíce si roucha jeho, metali losy. Lid stál dívaje se. Představení posmívali se mu s nimi řkouce: „Jiným pomáhal. Ať si pomůže sám, jest-li on Kristus, vyvolený boží.“ I vojáci posmívali se mu, přistupujíce, podávajíce mu octa a říkajíce: „Jsi-li král židovský, pomoz si sám.“ Nad ním byl nápis napsaný písmeny řeckými, latinskými a hebrejskými: „Tento jest král židovský.“ Jeden ze zločinců, kteří tam viseli, rouhal se Ježíšovi řka: „Jsi-li Kristus, pomoz sobě i nám.“ Druhý však odpověděl mu a káral ho řka: „Ani ty se nebojíš Boha, ačkoli jsi v témž odsouzení? My sice trpíme spravedlivě, neboť jsme přijali, čeho jsme zasloužili za skutky své, ale tento neučinil nic zlého.“ K Ježíšovi řekl: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.“ Ježíš řekl mu: „Zajisté, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji.“ Byla skoro hodina šestá. Tehdy stala se tma po vší zemi až do hodiny deváté. Slunce se zatmělo a opona chrámová roztrhla se ve dvě. Ježíš zvolal hlasem velikým a pravil: „Otče, v ruce tvě poroučím ducha svého.“ To pověděv, vypustil duši.

Jan 19, 18-30. Tam ukřižovali jej a s ním dva jiné po obou bocích, uprostřed pak Ježíše. Pilát napsal také nápis a přibil jej na kříž. Bylo napsáno: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ Nápis ten čtli mnozí ze Židů, protože místo, kde Ježíš byl

- 159 -

ukřižován, bylo blízko města. Bylo to napsáno hebrejsky, řecky a latinsky. Velekněží židovští pravili Pilátovi: „Nepiš: Král židovský, nýbrž: On řekl: Jsem král židovský.“ Pilát odpověděl: „Co jsem psal, psal jsem.“ Vojáci, když ukřižovali Ježíše, vzali svrchní roucha jeho a sukni. Z rouch svrchních učinili čtyři díly, každému vojáku díl. Sukně však byla nesešitá, od vrchu tkaná v celku. Proto řekli mezi sebou: „Neroztrhujme jí, nýbrž losujme o ni, čí bude.“ Aby se naplnilo Písmo, které praví: Rozdělili si mezi sebou roucha má a metali los o oděv můj.“ Vojáci zajisté učinili to. Blízko kříže Ježíšova stály matka jeho a sestra matky jeho, Marie Kleofášova, a Maria Magdalena. Ježíš uzřev matku a učedníka stojícího, jež miloval, řekl matce své: „Paní, hle syn tvůj!“ Potom řekl učedníkovi: „Hle, matka tvá!“ Od hodiny té učedník přijal ji k sobě. Potom Ježíš věda, že vše jest dokonáno, aby se naplnilo Písmo, řekl: „Žízním.“ Stála tam nádoba plná octa. Vojáci tedy naplnili houbu octem, nastrčili ji na yzop a podali ji k ústům jeho. Když Ježíš okusil octa, řekl: „Dokonáno jest.“ Potom naklonil hlavy a vypustil duši.

Poznámky. Pán Ježíš byl ukřižován o hodině třetí (Mar. 15, 25), t. j. naší deváté ráno.

Ukřižování Cicero (In Verrem V, 64) nazývá „nejpotupnějším a nejhrůznějším trestem smrti“. Římané křižovali pouze otroky a velké zločince, jako zákeřníky, vrahy a odbojníky. Zákon židovský trestu toho neznal. Zločinec býval vytažen na kříž vztýčený, přivázan k němu provazy a potom přibit obyčejně čtyřmi hřeby. Avšak i ten způsob se vyskytal, že odsouzenec na zemi byl položen a přibit na kříž a potom teprv s křížem vyzdvižen. Pán Ježíš bezpochyby byl ukřižován na zemi a teprv potom s křížem vyzdvižen. Kříž mívá uprostřed zaražený kolík, aby odsouzenec na něm seděl, odtud sedere in cruce (seděti na kříži), equitare in cruce (jezditi na kříži). Také se připevňovalo pod nohy jakési podnoží, aby nohy snáze mohly býti přibity. Těchto opor bylo třeba, byl-li odsouzenec přibíjen na kříži vztýčeném. Byl-li Kristus přibit na kříž na zemi, těchto opor nebylo třeba. Podoba kříže byla trojí: velikého T (T) = kříž sklíněný (cruz commissa), znaménka sčítacího + = kříž vklíněný (cruz immissa) a znaménka při násobení X = cruz decussata, tak zvaný kříž svatého Ondřeje.

Pilát napsal nápis, protože byl zvyk římský ohlašovati lidu, že poprava byla vykonána a proč se tak stalo. Ohlašovalo se to jednak hlasatelem, jednak nápisem na bílé tabulce. Tabulka ta připevnila se

- 160 -

na kříž. Tabulka Kristova byla sepsána ve třech řečech, protože latina byla tehdy řeč úřední v říši římské, řečtina světová řeč obcovací a hebrejščina (chaldejščina) řeč zemská v Palestině. Část této tabulky přechovává se v Římě v kostele Sv. kříže jeruzalémského.

Vojáci rozdělili si šaty Ježíšovy, protože zákon římský jim je přisuzoval (Ulpian, Digest. 48, 20, 6 nn.). Sukně Ježíšova ve 4. století dostala se v majetek sv. Heleny. Helena přenesla ji do Trevíru. Tam se chová podnes v katedrálím chrámu Páně a vystavuje se občas k veřejné počti, a to, pokud lze dokázati od r. 1196. Sukně ta jest z látky byzantské a do ní jest všit kus látky daleko starší.

První slovo: „O t ě e, o d p u s t j i m, n e b o t n e v ě d í, c o ě i n í“ (Luk. 23, 34) Pán Ježíš pronesl, hned jak byl ukřižován, ne-li snad již mezitím, co byl přibíjen na kříž. Modlitba ta obrátila lotra na pravici, jenž v podvrženém spise Skutcích Pilátových nazývá se Dismas. K tomuto kajícímu lupiči promluvil Kristus druhé slovo;

„Z a j i s t ě, p r a v í m t i: D n e s b u d e š s e m n o u v r á j i (= v předpekli)“ - Luk. 23, 43.

Když nastala tma o hodině šesté, naší 12. v poledne, mnozí ze zástupu odešli domů, proto u kříže se uvolnilo a přátelé Ježíšovi, stojíce do té doby opodál, mohli se přiblížiti ke kříži. Pán Ježíš, vida matku svou a Jana, miláčka svého, promluvil třetí slovo: „P a n í, h l e, s y n t v ů j! H l e, m a t k a t v á!“ (Jan 19, 26-27). Potom nepromluvil již až kolem hodiny deváté, naší třetí odpoledne. Tehdy věda, že všechny věci jsou dokonány, aby se naplnilo Písmo (Žalm 68, 22), řekl: „Ž í z n í m“ (Jan 19, 28). Brzy potom zvolal hlasem velikým: „E l i, E l i, l a m m a s a b a k t a n í?“ (Mat. 27, 46). Někteří z těch, kteří tu stáli a slyšeli slova ta, pravili: „Eliáše volá.“ Jeden z nich ihned běžel, vzal houbu, naplnil ji octem, vložil ji na třtinu a napájel ho. Ale jiní; pravili: „Nech toho, ať uzieme, přijde-li Eliáš vysvoboditi ho“ (Mat. 27, 46-49). Když Ježíš okusil octa, řekl: „D o k o n á n o j e s t“ (Jan 19, 30). Potom zvolal hlasem velikým: „O t ě e, v r u c e t v ě p o r o u ě í m d u c h a s v ě h o“ (Luk. 23, 46). "

Zatmění slunce při smrti Páně bylo zázračné, protože se přihodilo o velikonocích židovských. Velikonoce židovské však se slavily vždy v úplňku.

Eli, Eli... jsou začáteční slova žalmu 21. Pán Ježíš, cituje slova tohoto žalmu mesiánského, ztotožňuje se s mesiášem od Boha zaslíbeným a od proroků předpověděným.

Ježíš umíraje zvolal hlasem velikým, aby naznačil, že má dosti sil, že není zdrcen mukami, nýbrž že umírá dobrovolně jakožto pán života a smrti. Kdysi řekl: „Nikdo neběře ho (života) ode mne, nýbrž já dávám jej sám od sebe“ (Jan 10, 18).

Poučení. Kristus na kříži jest nejpůsobivější předmět kázání. Sám Kristus předpověděl: „Až budu povýšen od země, všechno .potáhnu k sobě“ (Jan 12, 32).

- 161 -

Obraz: Ježíše kladou do hrobu

- 162 -

3. Podivuhodné zjevy při smrti Kristově.

Mat. 27, 51-56. Aj, opona chrámová roztrhla se ve dvě od vrchu až dolů, země se trásla, skály se pukaly, hroby se otvíraly a mnohá těla zesnulých svatých vstala z mrtvých. Tito vyšli z hrobů po vzkříšení Ježíšově, přišli do Svatého města a ukázali se mnohým. Setník pak i ti, kteří byli s ním a střehli Ježíše, vidouce zemětřesení a ostatní věci, které se dály, báli se velmi a pravili: „Jistě Syn boží byl tento.“ Byly pak tam také mnohé ženy zdaleka, které přišly za Ježíšem z Galileje, aby mu posluhovaly. Mezi nimi byla Maria Magdalena, Maria, matka Jakubova a Josefova, a matka synů Zebedeových.

Poznámky. Celá příroda (slunce, země, skály), i říše mrtvých dala najevo zármutek ze smrti Tvůrce a Pána svého. Při té příležitosti vyplnilo se také proroctví Kristovo: „Pravím vám, že budou-li tito mlčeti, kamení bude volati“ (Luk. 19, 40).

Opona chrámová mezi svatyní a velesvatyní roztrhla se na znamení, že Starý zákon obřadní pozbyl platnosti a že přístup do nebe jest otevřen. Dosud přístup do nebe nebyl otevřen. To se naznačovalo tím, že nikdo nesměl vstoupiti do velesvatyně mimo velekněze. Velesvatyně představovala nebe.

Hroby otevřely se hned při smrti Kristově, ale mrtví nebyli vzkříšeni hned, nýbrž až Pán Ježíš vstal z mrtvých. Když Pán Ježíš vstoupil na nebesa, vstoupili na nebesa s ním.

Setník střehoucí Pána Ježíše na kříži dle podvrženého spisu Acta Pilati jmenoval se Longin.

Poučení. Při smrti Kristově nejen setník a vojáci se tráslí a uznávali Krista za Syna božího, nýbrž i veškeren zástup těch, kteří tam spolu byli u té události a viděli, co se dělo, vraceli se bijíce se v prsa (Luk. 23, 48). Pouze velekněží a fariseové zůstali zatvrzelí. Taková jest moc vášně.

4. Otevření boku a pohřeb Pána Ježíše.

Jan 19, 31-42. Protože byl den přípravní, aby nezůstala těla na kříži v sobotu, neboť ten den sobotní byl veliký, Židé prosili Piláta, aby zlámány byly údy jejich a aby byla sňata. Proto přišli vojáci a zlámali sice údy prvnímu i druhému, který byl ukřižován s Ježíšem, ale když přišli k Ježíšovi a viděli, že již zemřel, nezlámali údů jeho, nýbrž jeden z vojákův otevřel kopím bok jeho. Ihned vyšla krev a voda. Ten, který to viděl, vydal svědectví o tom a svědectví jeho

- 163 -

jest pravé. On ví, že mluví pravdu, abyste věřili, i vy. Toto zajisté stalo se, aby se naplnilo Písmo: „Kostí v něm nezlámáte.“ Opět jiné místo Písma praví: „Uzří, koho probodli.“

Potom prosil Piláta Josef z Arimateje, jenž byl učedník Ježíšův, ale tajný pro strach židovský, aby směl sejmuti tělo Ježíšovo. Pilát dovolil. Josef tedy přišel a sňal tělo Ježíšovo. Přišel také Nikodem, který kdysi přišel k Ježíšovi v noci, a přinesl smíšeninu myrhy a aloe, asi sto liber. Tito vzali tělo Ježíšovo a zavinuli je v plátna s věcmi vonnými, jak jest obyčej Židů při pohřbu. Na místě, kde Ježíš byl ukřižován, byla zahrada. V zahradě té byl hrob nový, v němž nikdo nebyl ještě pochován. Tam tedy položili Ježíše pro přípravní den židovský, protože hrob byl blízko.

Poznámky. Římané nechávali mrtvolu na kříži, až shnily nebo až padly za kořist dravcům. Avšak zákon židovský (V. Mojž. 21, 23) vyžadoval, aby tělo popraveného nezůstalo nepohřbeno do druhého dne. Římané vyhovovali zákonu tomu v zemi židovské. V tom případě bylo však mnohdy urychlení smrti ukřižovaného. Proto býval rozdělán oheň pod křížem, aby ukřižovaný se udusil, nebo bývaly mu zperázeny ruce a nohy nebo byl mu prohnán bok kopím. Židé dbali zákona toho také při ukřižování Páně, a to tím spíše, protože den přípravní (pátek) chýlil se ke konci a nastával den sobotní, jenž byl toho roku veliký den sobotní pro svátky velikonoční. Avšak urychlení smrti nesmělo se státi bez svolení vrchnosti. Proto prosili Piláta, aby zlámány byly údy ukřižovaných a aby těla jejich byla pochována.

Těla popravených Židé pochovávali úředně na popravišti, avšak někdy vydávali je příbuzným, aby si je pochovali sami. Zákon římský od dob Augustových dovoľoval také, aby mrtvola popraveného byla vydána příbuzným (Ulpianus, Digesta 48, 54, 1).

Že Pánu Ježíši nebyly zlámány údy, naplnilo se Písmo nařizující o beránku velikonočním: „Kostí v něm nezlámáte“ (II. Mojž. 12, 46).

Pánu Ježíši dle tradice byl otevřen bok pravý. Že z boku Ježíšova vyšla krev a voda, jest zjev neobyčejný. V otevřeném boku Ježíšově a vtekající krvi v vodě svatí Otcové (Augustin, Jeroným) vidí vyplněno, co bylo nastíněno stvořením Evy. Jako z boku spícího Adama vyšla Eva, matka veškerého života tělesného, tak z boku mrtvého Ježíše, druhého Adama, vyšla církev, matka veškerého života duchovního. Vodou (při křtu) členové církve se rodí a krví Páně (při sv. přijímání) se žíví.

Aloe jest rostlina indická, mající dříví smolné a vonné. Ve východních krajinách byl zvyk obkládati mrtvolu a vystlávat ji hrobem von-

- 164 -

nými látkami u velikém množství. Proto Nikodem přinesl vonných látek asi 100 liber, asi 32 kg. Římská libra = 325 g.

Blízko Kalvarie Josef z Arimateje měl zahradu a v ní hrob pro sebe, ale dosud v něm neležel nikdo. Josef věnoval jej k pohřbu Ježíšovu jednak z úcty k němu, jednak že byl blízko a již připraven. Hrob ten záležel z předsíně (vestibulu) a z komory hrobové, do níž se vcházelo nízkým otvorem (nízkými dveřmi). V komoře hrobové byl vytesán ve stěně podélný výklenek zděli těla lidského, tak aby se tělo do něho mohlo položit jako na lavici. Tam položili tělo Ježíšovo, a to tak, že zvenku mohl je viděti ten, kdo se shýbl. Před vchod přivalili kámen.

Pohřeb Ježíšův byl skončen do 5 hodin odpoledne.

Kříž, hřeby a tabulku s nápisem nalezla sv. Helena, matka Konstantina Velikého, když dala kopati na hoře Kalvarii (svátek Nalezení svatého kříže). Část kříže poslala do Cařihradu, část do Říma a největší díl obloživši stříbrem, odevzdala biskupům jerusalemským, aby jej zachovali věkům budoucím. Biskupové jerusalemské darovali částčky kříže ještě jiným kostelům. Hřeby ze kříže Kristova a částky a napodobeniny jejich jsou roztroušeny po mnohých chrámech evropských. Největší úctě těší se hřeby Kristovy v Římě a v Treviru. Také v královské koruně lombardské jest částka svatého hřebu.

Na místě, kde Kristus Pán byl ukřižován a pohřben, císař Konstantin Veliký († 337) dal vystavěti veliký chrám Božího hrobu. Stojí dosud, ale byl několikrát pobořen a přestavěn. Jakou podobu měla původní kaple božího hrobu, lze poznati ze slonového reliéfu Národního musea v Mnichově.

Strážci božího hrobu a posvátných míst v Palestině vůbec jsou františkáni. Uvedl je tam sám zakladatel jejich svatý František r. 1219.

Poučení. Na Veliký pátek koná se u božího hrobu sbírka na boží hrob jerusalemský. Obětujeme rádi nějaký dárek. Z těch peněz žijí františkáni jakožto strážcové božího hrobu, obstarávají duchovní správu, vydržují školy, opravují křesťanské stavby palestinské, poskytují přístřeší poutníkům (dům jejich pro poutníky jmenuje se Casa nova = nový dům), provádějí je, konají s nimi pobožnosti a rozdávají chléb i domácím lidem chudým.

5. Stráž u hrobu.

Mat. 27, 62-66. Druhého dne, který jest po dni přípravním, velekněží a farizeové sešli se k Pilátovi a řekli: „Pane, rozpomenuli jsme se, že onen svědce pravil, dokud ještě žil: Po třech dnech zase vstanu. Rozkaž tedy stříci hrobu až do třetího dne, aby snad učedníci jeho nepřišli, neukradli ho a neřekli lidu: Vstal z mrtvých. Potom blud poslední bude horší nežli první.“ Pilát řekl jim: „Máte stráž. Jděte, hlídejte, jak rozumíte.“ Oni odešli, obsadili hrob stráží a zapečetili kámen.

- 165 -

Poznámky. Že velekněží teprve druhého dne (v sobotu) šli prositi za stráž, vysvětlíme si odtud, že v pátek šlo velekněžím především o to, aby Ježíše usmrtili. Do budoucnosti v tu chvíli nehleděli v rozčilení svém, a to tím méně, protože byli ještě postrašeni událostmi, které se děly při smrti Kristově.

Velekněží mohli znáti proroctví Kristovo, že třetího dne vstane. Neboť Pán Ježíš několikrát před učedníky svými řekl zcela zřejmě, že

vstane z mrtvých. Od nich mohlo se to roznésti a dostatí až k velekněžím. Možná, že jim to pověděl sám Jidáš. Ostatně Kristus sám jim to naznačil, rozmlouvaje o zboření chrámu a o Jonáši (Jan 2, 19; Mat. 12, 40).

Velekněží měli dle obyčeje hned od počátku svátků k dispozici jisté oddělení vojska římského, aby udržovalo pokoj a pořádek.

Poučení. Velekněží židovští, zapečetivše kámen, přispěli tím k potvrzení historické události, že Kristus vstal z mrtvých. Proto sv. Jeronym († 420) praví: „Pile jejich prospívá víře naší. Neboť čím více se jí dbá, tím více jeví se moc vzkříšení.“

D. Ježíšův úřad královský.

(Od slavného vzkříšení do nanebevstoupení Páně. R. 30 po Kr. nebo r. 783 po založení Říma.)

Ježíš zastával úřad královský tím, že založil na zemi viditelnou říši milosti (církve), dobov jí krví svou (Sk. 20, 28), že dal jí zákony a že ustanovil apoštoly správci jejími.

Královská činnost Ježíšova jest dovršení veškerého díla jeho. Začíná se oslavou jeho.

§ 52. Vzkříšení Ježíšovo.

První zprávy o zmrtvýchvstání Ježíšově.

a) Ž e n y u h r o b u .

Mat. 28, 1-8. Když pominula sobota a když svítalo na první den týdne, Maria Magdalena a druhá Maria přišly, aby pohleděly na hrob. A aj, stalo se zemětřesení veliké. Neboť anděl Páně no sestoupil s nebe, přistoupil, odvalil kámen a posadil se na něm. Obličej jeho byl jako blesk a roucho jeho jako sníh. Bázní jeho poděšili se strážní a byli učiněni jako mrtví. Tento anděl promluvil a řekl k ženám: „Vy nebojte se! Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tuto. Vstal zajisté, jak byl řekl. Pojdte a

- 166 -

Obraz Zmrtvýchvstání Páně.

- 167 -

vizte místo, kde byl položen Pán. Potom jděte rychle a povězte učedníkům jeho, že vstal. A aj, předchází vás do Galileje. Tam uzříte jej. Aj, předpověděl jsem vám to." Ženy vyšly rychle z hrobu s bázní a radostí velikou a běžely, aby zvěstovaly učedníkům jeho.

Mar. 16, 1-8. Když minula sobota, Maria Magdalena, Maria Jakubova a Salome nakoupily vonných mastí, aby přišly a pomazaly Ježíše. Přišly ke hrobu velmi ráno prvního dne po sobotě, když slunce již vyšlo. Pravily vespolek: „Kdo nám odvalí kámen od vchodu hrobového?" Když však vzhlédly, uzřely kámen odvalený. Byl totiž velmi veliký. Když vešly do hrobu, uzřely mládence sedícího na pravici, oděného rouchem bílým. I ulekly se. Mládenec řekl jim:

„Nebojte se! Hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného. Vstal, není ho tuto. Aj, místo, kde jej položili. Ale jděte, povězte učedníkům jeho, zvláště Petrovi, že předejde vás do Galileje. Tam uzříte jej, jak pověděl vám." Ženy vyšly a utekly od hrobu. Pojal je totiž strach a hrůza. Ani nikomu ničeho neřekly, protože se bály.

Luk. 24, 1-11. Prvního dne po sobotě velmi ráno přišly ke hrobu, nesouce vonné věci, které připravily, a našly kámen odvalený od hrobu. Když vešly dovnitř, nalezly těla Pána Ježíše. Stalo se, když byly pro to zkormoučeny v duchu, aj, dva muži stáli vedle nich v rouše skvoucím. Když však se bály a chýlily tvář k zemi, muži ti řekli k nim: „Co hledáte živého mezi mrtvými? Není ho tuto, nýbrž vstal. Rozpomeňte se, kterak mluvil vám, když byl ještě v Galilei. Tehdy řekl: Syn člověka musí býti vydán do rukou lidí hříšných a ukřižován a třetího dne vstane z mrtvých." Ženy rozpomenuly se na slova Ježíšova. Vrátivše se od hrobu, zvěstovaly všecko to jedenácti a jiným všem. Byly s nimi Maria Magdalena, Johana, Maria Jakubova a jiné, jež vypravovaly apoštolům věci tyto. Ale výpovědi tyto zdály se před nimi jako planá řeč, proto nevěřili jim.

Jan 20, 1-2. Prvního dne po sobotě přišla Maria Magdalena časně ráno, když ještě bylo tma, ke hrobu a uzřela kámen odvalený od hrobu. Proto běžela a přišla k Šimonovi Petrovi a k tomu jinému učedníku, jež miloval Ježíš, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam jej položili.“

- 168 -

Poznámky. Zbožné ženy vytrvaly při pohřbu Ježíšově až do konce. Seděly proti hrobu (Mat. 27, 61) a dívaly se, kde byl položen (Mar. 15, 47). Pomýšlely na to, že budou tělo Ježíšovo balzamovati. Potom se navrátily, připravily si vonné věci a masti a v sobotu odpočinuly podle příkázání (Luk. 23, 56). Některé kupovaly vonné masti ještě v sobotu po západu slunce, když přestala povinnost klidu (Mar. 16, 1).

V neděli ráno ještě za tmy ubíraly se k hrobce a radily se, kdo jim odvalí kámen. Nevěděly tedy, ani že jest kámen zapečetěn ani že tam

stojí stráž. Maria Magdalena asi předběhla ostatní a přišla ke hrobu první, neboť sv. Jan (20, 1) praví, že Maria Magdalena přišla ke hrobu. ráno, když ještě bylo tma. Ostatní ženy tam přišly, když již slunce vyšlo (Mar. 16, 2).

Mezitím co byly na cestě, ne-li ještě o něco dříve, Pán Ježíš vstal z mrtvých a vyšel zavřeným hrobem ven, nebyv viděn od nikoho.. V touž dobu nastalo zemětřesení a anděl, sestoupiv s nebe v podobě mládence, jehož obličej byl jako blesk a roucho jako sníh, odvalil kámen hrobový, posadil se napřed na něm (Mat. 28, 2), potom však v hrobě samém (Mar. 16, 5). Oboje (zemětřesení i zjev andělův) stalo se za tím účelem, aby se dosvědčilo nejprve strážím, potom i ženám, že Pán Ježíš vstal, z mrtvých.

Ježíš vstal z mrtvých svou vlastní mocí. Tu moc připisoval si již před smrtí svou. Řekl: „Mám moc život dáti a moc jej zase vzítí“ (Jan 10, 18).

Ježíš vstal s tělem oslaveným. Vlastnosti těl oslavených popisuje sv. Pavel takto: „Rozséva se tělo porušitelné, vstane neporušitelné. Rozséva se tělo nesličné, vstane oslavené. Rozséva se tělo slabé, vstane silné. Rozséva se tělo živočišné, vstane tělo duchovní“ (I. Kor. 15, 42-44). Oslavené tělo Ježíšovo tedy nepodléhalo již přirozeným zákonům prostoru a času, proto vyšlo z hrobu bez hluku a nepotřebovalo, aby byl odvalen kámen.

Maria Magdalena, spatřivši, že kámen jest odvalen, běžela k Šimonovi Petrovi a k Janovi a oznamovala jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kde ho položili“ (Jan 20, 2). Po ní přišly ke hrobu ostatní ženy, vešly dovnitř a měly vidění andělské. Jedna skupina měla vidění jednoho anděla (Mar., 16, 5), druhá dvou andělů (Luk. 24, 4). Když společně oznamovaly apoštolům, co viděly a slyšely, výpovědi jejich zdály se před nimi jako planá řeč, proto jim nevěřili (Luk. 24, 10-11).

(Slavnost vzkříšení Páně. Boží hod velikonoční.)

b) Petr a Jan u hrobu.

Luk 24, 12. Petr však přece vstal, běžel ke hrobu a nachýliv se, uzel plátna ležeti samotná. I odešel, divě se sám u sebe tomu, co se stalo.

Jan 20, 3-10. Petr i ten druhý učedník vyšli a šli ke hrobu. Oba dva běželi spolu. Ten druhý učedník běžel napřed, rychleji než

- 169 -

Petr, a přišel ke hrobu první. Jakmile se nachýlil, uzel plátna ležeti, ale dovnitř nevešel. Šimon Petr jda za ním přišel, vešel do hrobu a uzel plátna položená a roucho, které bylo na hlavě Ježíšově, položené nikoli s plátny, nýbrž svinuté zvláště na jednom místě. Potom vešel tam i onen učedník, který přišel ke hrobu první, viděl a uvěřil, neboť ještě nerozuměli Písmu, že Ježíš musí vstáti z mrtvých. Učedníci odešli opět domů.

Obrázek Jak zavinovali mrtvolu.

Poznámky. Petr a Jan,, uslyševe od Marie Magdaleny, že tělo Kristovo jest vzato, spěchali hned ke hrobu, aby sami viděli a posoudili, kolik pravdy jest na zprávě její. Jan, jsa mladší, předhonił Petra, ale nevkočil do hrobu, dávaje přednost Petrovi. Možná také, že se bál vstoupiti. Protože plátina byla v pořádku složena, Petr a Jan seznali z toho, že tělo Ježíšovo nebylo ukradeno. Neboť kdyby byl někdo tělo ukradl, nebyl by plátina dával do takového pořádku. Proto uvěřili, že Ježíš vstal z mrtvých.

§ 53. Zjevení Ježíšova a zatvrzelost velekněží židovských.

1. Pán Ježíš zjevuje se Marii Magdaleně.

Jan 20, 11-18. Maria však stála u hrobu venku plačíc. Když plakala, naklonila se, nahlédla do hrobu a uzel dva anděly sedící v rouše bílém, jednoho u hlavy a druhého u nohou, tam, kde bylo položeno tělo Ježíšovo. Ti řekli k ní: „Ženo, co pláčeš?“ Maria řekla k nim: „Protože vzali Pána mého a nevím, kam jej položili.“ Když to řekla, obrátila se a uzel Ježíše státi. Nevěděla vsak, že jest to Ježíš. Ježíš řekl jí: „Ženo, co pláčeš? Koho hledáš?“ Ona domnívající se, že jest to zahradník, pravila k němu: „Pane, vzal-li jsi jej, pověz mi, kam jsi jej položil, a já dojdou si pro něho.“ Ježíš řekl jí: „Maria!“ Ona obrátivši se řekla mu: „Rabboni!“ To jest: „Mistře!“ Ježíš řekl jí: „Nedotýkej se mne, neboť ještě jsem nevstoupil k Otci svému, ale jdi

- 170 -

k bratřím svým a pověz jim: Vstupuji k Otci svému a Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.“ Maria Magdalena přišla a zvěstovala učedníkům: „Viděla jsem Pána a pověděl mi toto.“

Poznámky. Za Petrem a Janem přišla ke hrobu Maria Magdalena.

Petr a Jan shlédše hrob vrátili se do města, ale Maria zůstala u hrobu.

Když na ni Pán Ježíš promluvil obyčejným hlasem svým: „Maria!“ poznala ho. Proto padla mu k nohám a chtěla je objímati.

Pán Ježíš nazval učedníky své ponejprv bratřimi, protože je vykoupil a učinil je dítkami božími a bratry svými.

2. Pán Ježíš ukazuje se ženám.

Mat. 28, 9-10. A hle, Ježíš potkal se s nimi a pravil: „Buďte zdraví!“ Ženy přistoupily, chopily se nohou jeho a

klaněly se mu. Ježíš řekl jim: „Nebojte se! Jděte, zvěstujte bratřím svým, aby šli do Galileje. Tam uzí mne.“

Poznámka. Jako Maria Magdalena, tak i ostatní ženy vrátily se ještě jednou ke hrobu Ježíšovu a tu měly toto zjevení.

3. Vysoká rada židovská podplácí stráž.

Mat. 28, 11-15. Když ženy odešly, aj, někteří ze strážných přišli do města a oznámili velekněžím vše, co se stalo. Velekněží shromáždili se se staršími, a když se uradili, dali mnoho peněz vojákům a pravili: „Říkejte: Učedníci jeho přišli v noci a ukradli jej, když jsme spali. Uslyší-li o tom vladař, my ho přemluvíme a vás učiníme bezpečny.“ Vojáci vzali peníze a učinili, jak byli poučeni. Řeč ta byla rozhlášena mezi Židy až do dnešního dne.

Poznámky. Také nepřátelům Kristovým byla dána zpráva o zmrtychvstání jeho, aby neměli prázdné výmluvy pro nevěru svou. Řeč ta nebo věc ta byla rozhlášena u Židů až do toho dne, kdy Matouš psal evangelium.

4. Pán Ježíš zjevuje se dvěma učedníkům jdoucím do Emauz.

Luk. 24,13-35. A aj, dva z učedníků Ježíšových šli toho dne do městečka, které bylo vzdáleno od Jerusalema honů šedesát a mělo jméno Emauzy. Rozmlouvali spolu o všech událostech těchto. Stalo se, když rozmlouvali a dotazovali se sebe, že i Ježíš přiblížil se a šel s nimi. Ale oči jejich byly drženy, aby ho oni nepoznali. Ježíš řekl jim: „Jaké jsou

- 171 -

to řeči, které rozmlouváte vespolek cestou, a proč jste smutni?“ Jeden, jemuž bylo jméno Kleofáš, odpověděl a řekl mu: „Ty jsi samotný cizinec v Jerusalemě a nepoznal jsi, které věci staly se v něm ve dni tyto?“ Ježíš řekl jim:

„Které?“ Oni řekli: „O Ježíši Nazaretském, který byl prorok, mocný ve skutku i řeči před Bohem i přede vším lidem, a kterak velekněží a představení naši vydali jej na odsouzení ke smrti a ukřižovali jej. My jsme čekali, že on jest ten, který vykoupí lid izraelský, ale nyní při všem tom jest dnes den třetí, co se to stalo. Kromě toho postrašily nás i ženy některé z našich, jež před svítáním byly u hrobu a jež nenalezše těla Ježíšova, přišly a pravily, že také viděly zjevení andělů, kteří pravily, že Ježíš žije. Někteří z našich odešli ke hrobu a našli tak, jak ženy pravily, ale Ježíše nenalezli.“ Ježíš řekl jim: „O, nerozumní a nechtějící věřit všemu, co mluvili proroci! Nemusil Kristus trpět těch věcí a tak vejít do slávy své?“ Potom počal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim všechna Písma, která byla o něm. Konečně přiblížili se k městečku, do kterého šli. Ježíš dělal se, jako by chtěl jít dále. Ale učedníci nutili ho říkouce: „Zůstaň s námi, protože se připozdívá a den již se nachýlil.“ Ježíš vešel s nimi. Stalo se, když seděl s nimi za stolem, že vzal chléb, dobrořečil, lámal a podával jim. Tehdy oči jejich byly otevřeny a oni poznali ho. Ježíš však zmizel s očí jejich. Učedníci řekli vespolek: „Nehořelo srdce naše v nás, když mluvil cestou a otvíral nám Písma?“ Vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusalema a našli shromážděných jedenáct a ty, kteří byli s nimi. Ti pravili: „Pán vstal skutečně a ukázal se Šimonovi.“

Také oni vypravovali, co se událo na cestě a kterak poznali Ježíše při lámání chleba.

Poznámky. Mezi dnem ukázal se Ježíš Kristus ještě Petrovi (Luk. 24, 34) a odpoledne téhož dne zjevil se učedníkům jdoucím do Emauz. Emauzy byly vzdáleny od Jerusalema 60 honův, t. j. 12 km. Bezpochyby jest to nynější Hamosa, jinak Beith-Mizza severozápadně od Jerusalema.

Když tyto učedníci vyšli z Jerusalema, evangelista neudává. Připomíná pouze, že věděli sice, jak andělé ukázali se ženám a jak Petr

- 172 -

a Jan odešli ke hrobu, ale že se Ježíš zjevil Marii Magdaleně a později ještě jiným ženám, o tom nevěděli.

Učedníci ti nepoznali Pána Ježíše, protože se jim ukázal v jiné podobě (Mař. 16, 12), t. j. s tělem oslaveným, a protože božskou mocí svou přímo působil ve zrak jejich, aby ho nepoznali (Luk. 24, 16). Pán Ježíš chtěl na chvíli zůstat nepoznan.

Kleofáš mluvě o vykoupení lidu izraelského, myslil bezpochyby na vysvobození z moci římské a na obnovení pozemského království Davidova.

Když zaujali místo u stolu a jedli chléb, Pán Ježíš vedl si, jako když za veřejného života svého jídal s učedníky svými. Z toho poznali jej tyto učedníci.

5. Pán Ježíš ukazuje se desíti apoštolům a učedníkům přítomným s nimi.

Luk. 24, 36-43. Když o tom mluvili, Ježíš stál uprostřed nich a řekl jim: „Pokoj vám. Já jsem, nebojte se.“ Avšak oni jsouce poděšení a postrašení, domnívali se, že vidí nějakého ducha. Proto Ježíš řekl jim: „Co se děsíte a proč takové myšlenky vystupují v srdcích vašich? Vizte ruce i nohy mé, že jsem to já sám. Dotýkejte se mne a vizte. Neboť duch nemá těla ani kostí, jako vidíte, že mám já.“ To pověděl ukázal jim ruce i nohy. Když však ještě nevěřili a divili se radostí, řekl: „Máte tu co k jídlu?“ Oni podali mu část ryby pečené a plást medu. Když Ježíš pojedl před nimi, vzal zbytky a dal jim je.

Jan 20, 19-23. Když byl večer toho dne, který jest první po sobotě, a dveře tam, kde učedníci byli shromážděni, byly zavřeny pro strach židovský, Ježíš přišel, stál uprostřed a řekl jim: „Pokoj vám.“ Když to pověděl, ukázal jim, ruce i bok. Učedníci radovali se, protože viděli Pána. Ježíš řekl jim opět: „Pokoj vám. Jako poslal Otec mne, i já

posílám vás.“ Když to pověděl, dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého. Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, jsou zadrženy.“

Poznámky. Toto zjevení stalo se v neděli večer (17. Nisanu), když učedníci vrátivši se z Emauz ještě mluvili.

Oslavené tělo Ježíšovo nebylo již podrobena přirozenému zákonu neprostupnosti, ale podrželo schopnost dáti najevo vlastnost tu. Tak také Ježíš jedl, ne že by toho potřeboval, nýbrž proto, aby dal najevo schopnost jísti.

-173-

Pán Ježíš podržel rány své na těle oslaveném, *a)* aby přesvědčil apoštoly i nás, že vzkříšené tělo jest totéž, které trpělo a bylo položeno do hrobu; *b)* aby je ukazoval Otcí svému a skláněl ho k milosrdenství (Žid. 12, 24); *c)* aby nám nabídl bezpečný útulek ve zkouškách a pokušeních našich (II. Kor. 4, 10; Gal. 6, 17).

Při této příležitosti Pán Ježíš udělil apoštolům posláni a moc odpouštění hříchy. Toto posláni však bylo zvláštní, jenom pokud se týče odpouštění hříchů. Všeobecné posláni, dle něhož apoštolé měli konati dílo vykupitelské v celém rozsahu, udělil jim až v Galilei.

6. Pán Ježíš zjevuje se všem apoštolům, i Tomášovi.

Jan 20, 24-29. Tomáš, jeden ze dvanácti, který slově Blíženec, nebyl však s nimi, když přišel Ježíš. Ostatní učedníci řekli mu: „Viděli jsme Pána.“ On však řekl jim: „Neužrím-li v rukou jeho bodení hřebů, nevpustím-li prstu svého v místo hřebův a nevloží-li ruky své v bok jeho, neuvěřím.“ Po osmi dnech učedníci byli opět uvnitř a Tomáš s nimi. Ježíš přišel dveřmi zavřenými, stál uprostřed a řekl: „Pokoj vám.“ Potom řekl Tomášovi: „Vlož prst svůj sem a viz ruce mé. Vztáhni ruku svou a vpusť ji v bok můj a nebuď nevěřící, nýbrž věřící.“ Tomáš odpověděl a řekl mu: „Pán můj a Bůh můj!“ Ježíš řekl mu: „Protože jsi mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi. Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“

Poznámky. Toto zjevení stalo se na témž místě, na kterém se událo zjevení předešlé, totiž v Jerusalemě, a to nejspíše ve Večeřadle. Stalo se o týden později, tedy v neděli po zmrtvýchvstání Páně.

„K víře více nám prospěla nevěra Tomášova nežli víra učedníků věřících, protože Tomáš, dotýkaje se Pána, byl k víře přiveden a mysl naše, zanechavši všeho pochybování, ve víře se utvrzuje“ (Řehoř Vel. † 604, Homil. 26 in Evang.).

7. Pán Ježíš zjevuje se u jezera Genezaretského a dává Petrovi primát.

Jan 21, 1-19. Potom Ježíš zjevil se opět učedníkům svým u moře Tiberiadského. Zjevil se takto: Byli spolu Petr, Tomáš, jenž sluje Blíženec; Natanael z Káně galilejské, synové Zebedeovi a jiní dva z učedníků jeho. Šimon Petr řekl jim: „Jdu loviti ryby.“ Oni řekli k němu: „I my půjdeme u tebou.“ Vyšli a vstoupili do lodi. Té noci nechtyli ničeho. Když bylo již ráno, Ježíš stál na břehu, ale učedníci nevěděli, že jest to Ježíš. Ježíš řekl jim: „Děti, máte co k jídlu?“ Oni odpověděli: „Nemáme.“ Ježíš řekl jim: „Vrzte

- 174 -

sít' po pravé straně lodi a naleznete.“ Učedníci vrhli sít' a již nemohli utáhnouti ji pro množství ryb. Onen učedník, jež miloval Ježíš, řekl k Petrovi: „Pán jest to!“ Jakmile Šimon Petr uslyšel, že jest to Pán, opásal se svrchním šatem, neboť byl svlečen, a vrhl se do moře. Ostatní učedníci připluli s lodí, neboť nebyli daleko od země, jen asi dvě stě loket, a táhli sít' s rybami. Když vystoupili na zemi, uzřeli žhavé uhlí položené a na něm rybu ležící, potom chléb. Ježíš řekl jim: „Přineste z ryb, které jste nyní ulovili.“ Šimon Petr vstoupil do lodi a vytáhl na zemi sít', plnou ryb velikých, sto padesát tři. Ačkoli bylo ryb tolik, sít' přece se neztrhala. Ježíš řekl k učedníkům: „Pojďte, snídejte.“ Nikdo ze snídajících neosmělil se tázati Ježíše: „Kdo jsi?“ Neboť věděli, že jest to Pán. Ježíš přišel, vzal chléb a dával jim, rovněž i rybu. To bylo již po třetí, co Ježíš se zjevil učedníkům svým, když vstal z mrtvých. Když posnádali, Ježíš řekl k Šimonovi Petrovi: „Šimone, synu Jonášův, miluješ mne více nežli tito?“ Petr řekl mu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš řekl mu: „Pasiž beránky mé.“ Po druhé řekl mu: „Šimone, synu Jonášův, miluješ mne?“ Petr řekl mu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš řekl mu: „Pasiž beránky mé.“ Po třetí řekl mu: „Šimone, synu Jonášův, miluješ mne?“ Petr zarmoutil se, protože Ježíš řekl mu po třetí: „Miluješ mne?“ a řekl mu: „Pane, ty víš všecko. Ty víš, že tě miluji.“ Ježíš řekl mu: „Pasiž ovce mé. Zajisté, zajisté, pravím ti: Když jsi byl mladší, opasoval ses a chodíval jsi, kam jsi chtěl. Ale až zestárneš, vztáhneš ruce své a jiný opáše tě a povede, kam ty nechceš.“ To pověděl naznačuje, kterou smrtí Petr oslaví Boha. Když Ježíš řekl toto, pravil k Petrovi: „Následuj mne.“

Poznámky. Z Jerusalema odebrali se apoštolé dle rozkazu Kristova (Mat. 28, 10) do Galileje a živili se bývalým řemeslem svým, protože před sesláním Ducha svatého neměli konati úřadu apoštolského.

Při té příležitosti Pán Ježíš ustanovil Petra pastýřem beránkův i ovcí, tudíž celého stáda, celé církve, věřících i apoštolů, jinak udělil mu primát v církvi své. Potom předpověděl mu smrt mučednickou, aby jej ujistil, že vytrvá v lásce své k němu.

Slovy: „Následuj mne“ Pán Ježíš vyzval Petra, aby ho následoval v péči o stádo svěřené až na smrt.

- 175 -

8. Pán Ježíš zjevuje se apoštolům na hoře a dává jim posláni světové.

Mat. 28, 16-20. Jedenáct učedníkův odešlo do Galileje na horu, kterou jim určil Ježíš. Když uzřeli jej, klaněli se

mu, ale někteří pochybovali. Ježíš přistoupiv mluvil k nim a pravil: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Proto jděte, učte všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učte je zachovávat vše, co jsem vám přikázal. A aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.“

Poznámky. Toto zjevení stalo se na některé hoře v Galilei. Byla to asi hora Tábor.

Někteří z apoštolů pochybovali nikoli o vzkříšení Ježíšově, nýbrž o tom, zdali zjevivší se postava jest skutečně vzkříšený Ježíš. Teprve když Ježíš přistoupil k nim blíže, pochybnost jejich zmizela.

Při tomto zjevení Pán Ježíš dal apoštolům poslání světové, aby všechny lidi kázáním (úřad učitelský) a křtem (úřad kněžský) činili členy říše jeho (církve) a aby členy církve přidržovali k plnění zákona Nového (úřad pastýřský). Toto poslání není dáno pouze apoštolům, nýbrž i zákonitým nástupcům jejich (Aj, já s vámi jsem...). Mimo to apoštolům a nástupcům jejich jest slíbena ustavičná pomoc Ježíšova. „Dána jest mi všeliká moc...“ totiž moc vykupitelská, kterou lidi vysvobozují z poroby hříchu, přivádím ke svobodě dítek božích, posvěcují je a činím je věčně blaženými. Tato moc náleží Pánu Ježíši i jako člověku, protože si ji vydobyl utrpením svým. A jest mu dána nejen na zemi, nýbrž i na nebi, protože království mesiánské není omezeno touto zemí, nýbrž potrvá věčně v nebi.

Sv. Pavel zmiňuje se ještě o jednom zjevení Ježíšově v Galilei, jehož svědky bylo více než pět set bratří (I. Kor. 15, 6).

9. Pán Ježíš zjevuje se učedníkům svým v den nanebevstoupení svého.

Mar. 16, 14-18. Potom ukázal se jedenácti, když seděli za stolem, a trestal nevěru jejich a tvrdost srdce, že těm, kteří jej viděli, jak vstal z mrtvých, nevěřili. A řekl jim: „Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen. Kdo však neuvěří, bude zavržen. Znamení pak ty, kteří uvěří, tato budou následovati: Ve jménu mém budou ďábly vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti, a jestliže by pili co jedovatého, neuškodí jim. Na nemocné budou ruce vzládati a dobře se budou míti.“

Luk. 24. 44-49. Potom řekl k nim: „To jsou slova, která jsem mluvil k vám, když jsem byl ještě s vámi, že se musí naplniti vše, co jest o mně psáno v zákoně Mojžíšově, v prorocích

- 176 -

a žalmích.“ Tehdy otevřel jim smysl, aby rozuměli Písmům. Pak řekl jim: „Tak jest psáno, tak Kristus musil trpěti a z mrtvých vstáti dne třetího a tak musí kázáno býti ve jménu jeho pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy, počna od Jerusalema. Vy jste svědkové věci těch. Já pošlu zaslíbení Otce svého na vás. Vy však zůstaňte v městě, dokud nebudete oblečeni mocí s výsosti.“

Poznámky. Z Galileje vrátili se apoštolé zase do Jerusalema, byvše k tomu vyzvání nepochybně od Krista samého. Když tu dne čtyřicátého po vzkříšení Kristové seděli za stolem, ukázal se jim Pán, a to naposled.

Pán Ježíš káral je, že nevěřili těm, kteří jej viděli, kterak vstal z mrtvých, protože jsa na odchodu z tohoto světa, chtěl, aby slova jeho tím více jim utkvěla v myslí, a oni pamatující na ně, tím více se chránili všelikého pochybování o věci té. Slova, která kdo mluví na rozloučenou, utkvívají v myslí hluboko.

Poučení. Vzkříšení Ježíšovo jest největší důkaz božství Ježíšova. Proto sv. Pavel praví: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy jest marné kázání naše a marná jest i víra vaše“ (I. Kor. 15, 14). Vzkříšení Ježíšovo jest mimo to záruka vzkříšení našeho. Proto sv. Pavel praví: „Kristus vstal z mrtvých jakožto prvotiny těch, kteří zesnuli“ (I. Kor. 15, 20).

§ 54. Pán Ježíš vstupuje na nebesa.

Mar. 16, 19-20. A zajisté Pán Ježíš, když jim domluvil, vzat jest do nebe a sedí na pravici boží. A oni šli a kázali všude a Pán pomáhal jim a potvrzoval řeč následujícími divy.

Luk. 24, 50-53. Potom vyvedl je ven k Betanii, pozdvíhl rukou svých a dal jim požehnání. Stalo se, když je žehnal, že oddělil se od nich a že byl nesen do nebe. Učedníci klaněli se mu a vrátili se do Jerusalema s radostí velikou. Potom byli neustále v chrámě, chválíce a velebíce Boha.

Skut. 1, 9-12. Když to pověděl, byl pozdvížen před zraky jejich a oblak vzal jej s očí jejich. Když hleděli na něho, jak jde do nebe, aj, dva muži v rouše bílém stáli vedle nich. Ti také řekli: „Muži galilejští, co tu stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, který byl vzat od vás do nebe, přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházeti do nebe.“ Potom apoštolé navrátili se do Jerusalema s hory, která sluje Olivetská, která jest blízko u Jerusalema, vzdáli cesty sobotní.

- 177 -

Poznámky. Ježíš Kristus vstoupil na nebesa: 1. aby také jako člověk vešel do slávy, které si zasloužil; 2. aby církvi své seslal Ducha svatého; 3. aby v nebesích byl naším prostředníkem a přímělcem u Otce; 4. aby nám otevřel nebe a nám tam připravil místo.

Pán Ježíš vzal s sebou duše, které byly v předpekli. Tím splnilo se proroctví: „Vstupuješ na výsost, jaté vedeš vězňe“ (Žalm 67, 19).

(Svátek Nanebevstoupení Páně.)

Obrázek: Hora Olivetská.

Poučení. Pán Ježíš vstoupil na nebesa s vrcholu té hory, na jejímž úpatí počalo se utrpení jeho. Tím znázornil, jak souvisí utrpení pozemská se slávou nebeskou. „Toto soužení naše, jsouc nyní kratičké a lehké, působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné“ (II. Kor. 4,17).

§ 55. Čtyři evangelia.

Co jest evangelium. Životopis Ježíšův jest čerpán ze čtyř evangelií. Evangelia líčí nejdůležitější události (slova a skutky) ze života Ježíšova.

Všech událostí ze života Ježíšova čtyři evangelia nevypisují. Proto svatý Jan praví: „Jest mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš. Kdyby všechny obzvláště měly býti

- 178 -

Obrázek: Ježíš vstupuje na nebesa.

- 179 -

psány, mám za to, že by ani svět neobsáhl těch knih, které by měly býti psány" (Jan 21, 25).

Evangelium znamená tolik, co blahá zvěst (*εὐ-αγγέλιον*).

Životopis Ježíšův sluje evangelium, protože jest blahá zvěst vykoupení a spasení našeho.

Čtyři evangelia jsou vlastně jedno evangelium, protože jednají o témže předmětu. Každé evangelium však mluví o Kristu s jiného stanoviska, proto doplňují se navzájem.

Svatí evangelisté. Svaté evangelium psali sv. Matouš, sv. Marek, sv. Lukáš a sv. Jan.

Matouš. S v. M a t o u š, apoštol, byl syn jakéhosi Alfea (Mar. 2, 14), rodem z Galileje, a jmenoval se Levi (Luk. 5, 27). Tou dobou, kdy Spasitel povolal jej k úřadu apoštolskému, byl celníkem u jezera Genezaretského nedaleko Kafarnaum (Luk. 5, 27). Jako apoštol sluje Matouš a jest sedmý v seznamu apoštolském (Mat. 10, 3). Byl svědek řečí a skutků Ježíšových, ač ne hned od počátku. V čas smrti a zmrtvýchvstání Páně byl s ostatními apoštoly v Jerusalemě a po svátcích velikonočních odebral se do Galileje. Tam jistě byl svědkem zjevení na hoře Krista z mrtvých vstalého (Mat. 28, 16-20). Odtud vrátil se do Jerusalema a byl při nanebevstoupení Páně a seslání Ducha svatého. V době od seslání Ducha svatého až do r. 42 působil mezi krajany svými v Palestině. R. 42 odebral se jako misionář do ciziny. Za působiště jeho udává se Etiopie a Indie, t. j. jižní Arabie. Tam působil až do smrti své. V církvi řecké a latinské jest uctíván jako mučedník 21. září. O spisovatelské činnosti jeho tradice (Papias, biskup v Hierapoli ve Frygii † asi 150) praví, že sepsal evangelium v řeči hebrejské pro pokřtěné Židy v Palestině v době, nežli opustil Palestinu. Toto evangelium bylo záhy (kolem roku 60, tedy ještě v době apoštolské) převedeno na jazyk řecký. Účel evangelia Matoušova jest dokázati, že Ježíš jest zaslíbený mesiáš. Proto evangelista ukazuje všude, jak se

na Ježíšovi splnila proroctví, a vypravuje se zálibou události, při nichž Ježíš byl uznán za syna Davidova. Protože účel evangelia Matoušova jest hlavně apologetický a nikoli historický, Ježíšovo působení a učení není vypravováno

- 180 -

postupem chronologickým, nýbrž látka jest seřaděna téměř všude dle souvislosti věcné. Proto události a řeči obsahem souvislé, ale časem rozdílné, bývají spojeny v jedno. Znak Matoušův jest člověk, protože evangelium jeho začíná se člověčenstvím (rodokmenem) Ježíšovým. „Kniha rodu Ježíše Krista..."

Marek. S v. M a r e k nebyl přímý učedník Ježíšův, nýbrž pouze duchovní syn a žák Petrův. Byl syn Marie bydlicí v Jerusalemě. V domě této Marie byli shromážděni křesťané na modlitbách, když Petr byl ve vězení r. 42 (Skut. 12, 12). Marek měl od mládí dvoje jméno, hebrejské Jan a římské Marek. Od Petra byl pokřtěn a přijat do obce křesťanské. Když Petr byl vysvobozen ze žaláře, doprovázel jej do Říma. R. 46 Marek byl opět v Jerusalemě a odtud odebral se s Pavlem a Barnabášem do Antiochie a odtud na misionářskou cestu na Kypr a do Pamfylie. R. 51-52 Marek podnikl s Barnabášem druhou cestu misionářskou na Kypr. „Do doby asi 53-62 spadá asi činnost jeho v Alexandrii. R. 62 ustanovil v Alexandrii Aniana svým nástupcem v úřadě biskupském a odebral se do Říma po druhé. Tam se zdržoval až do r. 64. Toho roku odebral se do Malé Asie. Aspoň byl tam za druhého věznění Pavlova v Římě r. 66. O dalších osudech Markových nemáme zpráv spolehlivých. V martyrologiu (seznamu a životopise mučedníků) jest památka smrti jeho položena na 25. dubna. O tomto Marku vypravují Papias († asi r. 150), Irenej († 202), Klement Alexandrijský († 217) a j., že na prosby posluchačů Petrových v Římě sepsal evangelium podle kázání Pěprova a že je odevzdal křesťanům římským. Když o tom zvěděl Petr, radoval se z horlivosti křesťanů římských, schválil .spis Markův a odevzdal jej věřícím ke čtení. Rok sepsání evangelia Markova pro křesťany římské jest 44, avšak rok vydání jeho pro širší obecnost jest r. 63 nebo 64. Protože Marek psal evangelium pro nově obrácené křesťany v Římě, hlavní myšlenka celého spisu jeho jest: Ježíš Kristus jest Syn boží (1, 1). Tuto větu. Marek odůvodňuje a vysvětluje hlavně zázraky Ježíšovými. Proto uvádí více zázraků nežli Matouš. Znak jeho jest lev, protože evangelium jeho začíná se slovy Isaiášovými: „Hlas volajícího na poušti..."

- 181 -

Lukáš. S v. L u k á š (Lukanus), společník a pomocník Pavlův (Fil. 1, 24; Tim. 4, 11). Pocházel z Antiochie syrské z rodu pohanského a zabýval se lékařstvím (Kor. 4, 14). Přímý svědek života Ježíšova nebyl, nýbrž byl pouze žák a průvodce Pavlův. Provázel jej na druhé cestě misionářské z Troady do Filipi (Skut. 16, 10). Tam jej asi Pavel zanechal, aby pokračoval v začatém díle misionářském. Když Pavel vrátil se z Řecka s třetí cesty misionářské do Jerusalema, Lukáš byl opět ve družině jeho a zůstal od té doby společníkem jeho i za posledního věznění jeho. Po smrti Pavlově asi navždy opustil Řím. Za místo pozdějšího působení a smrti jeho starobylost křesťanská udává Achaju. Památku jeho církev slaví dne 18. října. Protože Lukáš nebyl očitý svědek života Ježíšova, evangelium psal na základě toho, co slyšel a četl od apoštolův a jiných přátel Ježíšových (bezpochyby i matky Ježíšovy). Evangelium psal v Římě v letech 61-62 především pro vznešeného Theofila, křesťana z pohanstva, potom pro pokřtěné pohany vůbec. Zdali Theofilem (Bohumilém) oslovuje určitou osobu historickou či čtenáře vůbec, nepodařilo se dosud zjistit. Má se však za to, že Theofil byl osoba historická, stavu vznešeného, bydlící v Římě nebo v okolí Říma, a původu pohanského, ale pokřtěná. Účel spisu Lukáš udává hned na počátku evangelia (1, 4): Sepsati důkladné, chronologicky sestavené dějiny evangelia, aby pokřtěný pohan doplnil a prohloubil vědomosti své ze dřívější katechese ústní. Protože Theofil byl původu pohanského, rodu vznešeného a postavení vynikajícího (snad úředník státní), Lukáš líčí, jaké stanovisko Ježíš zaujímá k pohanům, k majetku pozemskému a k moci státní. Ježíš jest Spasitel nejen Židů, nýbrž i pohanů, bohatství pozemského nevyhledává a moci státní nebezpečný není. Protože však většina Židů nedošla spásy v evangeliu, evangelista připomíná, že jsou tím vinni Židé sami. Znak Lukášův jest zvíře obětní, protože evangelium jeho začíná se obětí Zachariášovou: „Za dnů Heroda, krále judského, byl jeden kněz, jménem Zachariáš ...“

Jak se mají k sobě tři první evangelia? Evangelium Matoušovo v řeči hebrejské jest původní. Marek znal

- 182 -

evangelium Matoušovo a užil ho jako druhého pramene (vedle kázání Petrova). Lukáš čerpal z obou a při tom z ústního podání.

Jan. S v. J a n, apoštol, podle staré tradice církevní po všech ostatních evangelistech za pobytu svého v Efesu na žádost biskupů maloasijských a některých učedníků sepsal evangelium, aby jednak doplnil dřívější evangelia, jednak hájil božství Ježíšova proti bludům, jež v posledních desetiletích I. století vznikly. První svědek jest žák Janův, biskup hierapolský, Papias († asi r. 150). Evangelium Janovo dokazuje, že Ježíš jest skutečně mesiáš zaslíbený v zákoně Starém, ale zavržený od Židů, Syn boží a pramen života všem, kteří opravdu věří ve jméno jeho. Ze vtěleného Boha, Ježíše, proudí život božský. Tohoto života stane se účasten, kdo přilne k Ježíši pravou věrou a požívá oslaveného těla jeho. Podle tradice evangelium Janovo bylo sepsáno v letech mezi 92 a 96 v Malé Asii, v Efesu Protože sv. Jan povznáší se od země až k výšinám nebeským a hledí přímo do slunce věčného božství Ježíšova, jest mu přidělen znak orla. Začátek evangelia jeho jest: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo...“

Hodnověrnost evangelii. Svatým evangelistům lze věřiti, protože nejenom mohli věděti, co napsali, nýbrž i chtěli pověděti pravdu. Byli buď očití svědkové slov a skutků Páně (Matouš a Jan) nebo žáci a průvodci apoštolů (Marek a Lukáš). Psali jenom, co viděli a slyšeli, jak dosvědčuje sv. Jan: „Co jsme slyšeli, co jsme očima svými viděli, co jsme spatřili a čeho se ruce naše dotýkaly, zvěstujeme vám“ (I. Jan 1, 1-3). Za pravdu slov svých všichni byli hotovi umřítí a tři (vyjma sv. Jana) skutečně zemřeli.

Pravost evangelii. Čtyři evangelia jsou sepsána od jmenovaných mužů, protože svatí Otcové prvních století uvádějí ve spisech svých výňatky z nich jakožto výroky a skutky Ježíšovy, uznávají je za spisy apoštolské a jmenují spisovatele jejich (Papias † asi 150, sv. Irenej † 202 a j.). I pohanský filosof Celsus (ze II. století po Kristu) znal čtyři evangelia a neodvážil se tvrditi, že nejsou psána od spisovatelů, kterým se připisují.

- 183 -

Neporušenost evangelii. Čtyři evangelia neutrpěla časem podstatné změny, nýbrž zachovala se nám neporušena. Církev svatá měla vždy velikou úctu k Písmu svatému a pečovala o to, aby nic nebylo porušeno. Také lid, když se mu předčítalo Písmo sv. při službách božích, dával pozor úzkostlivě, aby žádná změna do Pisma svatého se nevloudila. Sv. Augustin († 430) píše sv. Jeronýmovi, že na jednom místě v diecési jeho lid propukl v bouři, když rostlina, která vyrostla nad hlavou Jonášovou, byla pojmenována břechtan (hedera) místo obvyklého tykev (cucurbita) (St. Hieronymi Epist. 104, al 88, 5). Za neporušenost evangelii ručí také ta okolnost, že všechny opisy a preklady z rozličných dob a z rozličných končin shodují se vespolek.

- 184 -

Obraz: Sslání Ducha svatého.

DRUHÁ DOBA.

Život a činnost sv. apoštolů.

(Od r. 30 až 100 po Kr.)

I. díl.

Působení sv. apoštolů mezi Židy.

§ 56. Církev Kristova vstupuje v život.

Volba jednoho apoštola (Sk. 1, 13-26). Když apoštolé navrátili se s hory Olivetské do města, vstoupili do Večeřadla a trvali tam jednomyslně na modlitbě po deset dní s Marií, matkou Ježíšovou, a s jinými ženami a učedníky. Všech osob bylo asi 120. V těch dnech Petr jakožto hlava církve, uvažuje o slovech žalmistových: „Biskupství jeho vezmi jiný" (Ž. 108, 8), povstal a řekl: „Jidášem zrádcem uprázdnilo se místo apoštolské. Proto jeden z těch mužů, kteří s námi byli po všecken čas od křtu Janova až do nanebevstoupení Páně, buď s námi svědkem vzkříšení Ježíšova." I postavili dva, Josefa a Matěje, a modlili se: „Ty, Pane, který znáš srdce všech, ukaž, kterého jsi vyvolil k úřadu apoštolskému." Bůh označil losem Matěje, proto Matěj byl přičten k jedenácti apoštolům.

Seslání Ducha sv. (Sk. 2, 1-4). Když se naplnilo dní padesát (po velikonocích) a nastala slavnost letnic, všichni byli spolu na témže místě. I stal se náhle z v u k s n e b e jako přicházejícího p r u d k é h o v ě t r u a n a p l n i l všecken dům. O h n i v í j a z y k o v é posadili se na každém z nich. I naplnění jsou všichni Duchem svatým a počali mluvit rozličnými j a z y k y.

Apoštolé zahajují činnost (Sk. 2, 5-41). Apoštolé, jsouce od Ducha svatého zázračně osvíceni, posilněni a dary jazykův i zázrakův obdařeni, zahájili činnost misionářskou v Jerusalemě. Zvuk prudkého větru přilákal k Večeřadlu obyvatelstvo jerusalemské i přítomné cizince všech tří dílů světa. Apoštolé vyšli mezi ně a počali mluvit rozličnými jazyky. Všichni žasli a divili se řkouce: „Zdali nejsou tito všichni, kteří mluví, Galilejci? A přece každý slyšeli jsme jazyk svůj, v němž jsme se zrodili." Jiní pak posmívajíc se pravili: „Sladkého vína plní jsou tito." Tu povstal Petr jakožto hlava církve a první začal kázati: „Muži, Židé a všickni, kteří bydlíte v Jerusalemě! Tito nejsou opilí, jak se domníváte, neboť jest třetí hodina na den (naše devátá ráno). Ale nyní splnilo se, co bylo předpověděno skrze proroka Joele (2, 28): A stane se v posledních dnech, praví Pán: Vyleji z Ducha svého na všeliké tělo. Tohoto Ducha svatého vylil na nás Ježíš Nazaretský, muž osvědčený od Boha mezi vámi mocnými činy, zázraky a znameními, kterého vy jste ukřižovali a kterého Bůh vzkřísil a povýšil na pravici svou. My všichni jsme toho svědkové."

Řeč Petrova dojala posluchačů to té míry, že tázali se zkroušeně: „Co učiníme, muži bratři?" Petr řekl jim: „Čiňte pokání a pokřtěni buď každý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých. Tak přijmete i vy dar Ducha svatého." I přijalo v ten den okolo tří tisíc duší křest svatý.

Poznámky. Duch svatý přišel za z v u k u s n e b e, aby naznačil, že přichází zjevití Nový zákon. Starý zákon byl zjeven na hoře Sinajské také za zvuků hromových.

Duch svatý přišel v podobě v ě t r u, aby naznačil, že probudí svým dechem nový život duchovní. Na počátku světa Duch boží také oživil a pořádal směs prvků dechem svým (II. Mojž. 1, 2).

P r u d k o s t í větru jest naznačena moc Ducha svatého, již nic neodolá (Luk. 21, 15).

Duch svatý „naplnil všecken dům" - znamená: Duch svatý sestoupil osobně se všemi milostmi a dary na celé shromáždění. Dříve apoštolé a některé osoby starozákonné přijali pouze jednotlivé milosti Ducha svatého.

Duch svatý zjevil se v podobě o h n ě, protože oheň jest obraz božství (II. Mojž. 3, 2) i působení božního. Bůh očišťuje a posvěcuje (milost posvěčující); Bůh osvěcuje, rozehrívá a utvrzuje (milost pomáhající).

Oheň rozdělil se v j a z y k y, aby se naznačilo, že jazykem jest šíření Nový zákon. Kristus nařídil také apoštolům: „Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření" (Mar. 16, 15). Tedy ústní podání (tradice) jest pravý a řádný prostředek šíření víru Kristovu. Písmo svaté Nového zákona jest pouze částka učení Kristova, sepsaná p o z d ě j i, za zvláštních p o d n ě t ů v a pouze od n ě k o l i k a apoštolů.

D a r j a z y k ů záležel v tom, že apoštolé dovedli mluvit jazyky, jimž se dříve neučili. Tento dar usnadňoval a urychloval jim úřad

misionářský mezi rozličnými národy.

Poučení. Také na nás sestupuje Duch svatý, kdykoli přijímáme některou svátost, zvláště svaté biřmování. Připravujme se na každou svátost modlitbou a pokáním, jako vidíme na svatých apoštolech a prvních křesťanech.

§ 57. Život prvních křesťanů.

I. Vzorné mravy prvních křesťanů.

První křesťané nepřijali toliko víru v Ježíše Krista, nýbrž žili také podle nové víry. Víru svou dávali najevo

a) láskou k Bohu a b) láskou k bližnímu.

Láska k Bohu. a) O lásce k Bohu prvních křesťanů vydává svědectví spisovatel Skutkův apoštolských takto: „Na každý den trvali jednomyslně v chrámě, po domech pak lámali chléb a přijímali pokrm s veselím a sprostností srdce“ (Sk. 2,46).

Láska k bližnímu. b) Jak první křesťané milovali se vespolek, vysvítá z těchto vět Skutkův apoštolských: „Množství věřících bylo jedno srdce a jedna duše. Nikdo nenazýval svým něco z toho, co měl, nýbrž všechny věci byly jim společné... Nebylo mezi nimi nuzného. Kolikkoli bylo těch, kteří měli pole nebo domy, prodávajíc přinášeli peníze za ty věci, které prodávali, a kladli je k nohám apoštolův. I rozdělovaly se každému, jak komu bylo potřeba!“ (Sk. 4, 32-35). Pro tyto vlastnosti sv. Pavel křesťany jerusalemské nazývá „svatými“ (Řím. 15, 25).

Poznámky. Pokřtění Židé neodvrátili se úplně od svatyně své, protože i jim zůstala domem modlitby a místem posvátných vzpomínek. Modlili se tam (Sk. 3, 1) anebo poslouchali kázání (Sk. 3, 11), avšak oběti se tam neúčastnili, protože na místo obětí starozákonných vstoupila jediná oběť novozákonná - „lámání chleba“ (Sk. 2, 42). Té oběti obcovali po domích (Sk. 2, 46), t. j. v domích soukromých.

S obětí mše svaté bývaly spojeny hody lásky (agapy), jednak aby se znázornila poslední večeře, jednak aby se dalo najevo skutkem, že všichni přijímající jsou vespolek bratří (Mat. 23, 8). K těm hodům lásky

- 188 -

zámožnější křesťané přinášeli rozličné pokrmy. Z těchto pokrmů vystrojila se společná hostina. Chudí přiživili se s bohatými.

Na společnost jmění v dobách apoštolských ukazuje neprávem falešný komunismus dnů našich. Komunismus dnů našich popírá právo soukromého majetku a usiluje zrušit držbu jednotlivcovu. Za časův apoštolských právo soukromého majetku zůstalo však netčeno (Sk. 5, 4) a vydávati majetek ve prospěch chudých bylo ponecháno dobré vůli jednotlivých lidí (Sk. 4, 36-37), kteří chápali cenu dobrovolné chudoby.

Poučení. Snažme se o takovou dokonalost mravů, jakou se vyznamenávali první křesťané!

2. Výjimka (Ananiáš a Safira).

Sk. 5, 1-11. Výjimku činili dva manželé, Ananiáš a Safira, avšak Bůh odstranil je, aby neposkvřnili a nepokazili obce křesťanské. Ananiáš prodal pole, ujal lstivě něco peněz za pole s vědomím manželky své a položil částku peněz k nohám apoštolů.

Petr řekl: „Ananiáši, proč pokoušel ďábel srdce tvé, abys lhal Duchu svatému a lstivě ujal z peněz za pole? Zdali nezůstávalo tobě stále? A zdali byvši prodáno nebylo v moci tvé? Proč jsi tuto věc uložil v srdci svém? Neselhal jsi lidem, ale Bohu.“ Ananiáš, uslyšev slova ta, padl a umřel. I připadla bázeň veliká na všechny, kteří to slyšeli. Vstavše tedy mládenci, vzali jej a vynesše pochovali.

Po chvíli, asi po třech hodinách, přišla také manželka nevědouc, co se stalo. Petr otázal se jí: „Pověz mi, ženo, za tolik-li jste prodali pole?“ Safira odpověděla: „Ano, za tolik.“ I řekl k ní Petr: „Co jste se smluvili, abyste pokoušeli Ducha Páně? Aj, nohy těch, kteří pochovali muže tvého, jsou u dveří a vynesou tě.“ Safira padla ihned před nohy jeho a umřela. Mládenci pak všedše našli ji mrtvu a vynesše pochovali ji vedle muže jejího.

I stala se bázeň veliká po vší církvi i mezi všemi, kteří to slyšeli.

Poznámky. Ananiáš selhal sv. Petru, ale protože sv. Petr byl pln Ducha svatého, selhal také Duchu svatému.

Slova, jež sv. Petr mluvil k Ananiášovi, uvádějí se za doklad, že Duch svatý jest pravý Bůh.

Poučení. Ananiáš a Safira buďte nám výstrahou, abychom se varovali každého hříchu. Časná smrt, která stihla tyto manžele, jest obraz smrti duchovní, jež zachvacuje hříšníka.

- 189 -

§ 58. Vysoká rada zakročuje proti apoštolům.

Podnět k zakročení vysoké rady proti apoštolům dal první zázrak, vykonaný sv. Petrem na chromém od narození.

Podnět k zakročení vysoké rady (Sk. 3, 1-26). Jednoho dne k hodině deváté (naší třetí odpolední) Petr a Jan vstupovali do chrámu. U brány chrámové byl muž chromý od narození více než čtyřicetiletý (Sk. 4, 22). Příbuzní donášeli jej tam každodenně, aby prosil almužny od vcházejících do chrámu. Ten uzřev Petra a Jana, jak právě vcházejí do chrámu, prosil, aby dostal almužny. Petr s Janem pohleděv naň, řekl: „Pohleď na nás.“ On hleděl na ně pilně, naděje se, že něčeho dostane. Petr řekl mu: „Zlata a stříbra nemám, ale co mám, dám ti. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“ I ujal ho za ruku. pravou a pozdvihl jej. Žebrák vyskočiv stál a chodil. I vešel s nimi do chrámu, chodil, poskakoval a chválil Boba.

Lid, který znal žebráka, sběhl se kolem něho a kolem apoštolův a divil se. Petr promluvil k nim: „Muži izraelsí! Co se divíte tomuto nebo co hledíte na nás, jako bychom my byli učinili svou silou nebo mocí, aby tento chodil? Víra ve jméno Syna božího Ježíše, kterého vy jste zabili a kterého Bůh vzkřísil z mrtvých, způsobila celé toto zdraví před obličejem všech vás. Víím, že jste tak učinili z nevědomosti jakož i knížata vaše. Proto čííte pokání a obraťte se, aby shlazení byli hříchové vaší." I uvěřili mnozí, takže obec věřících vzrostla na 5000 mužů.

Apoštolé před vysokou radou (Sk. 4, 1-22). Mezitím co Petr a Jan mluvili k lidu, přišli kněží se stráží chrámovou, vztáhli na ně ruce a vsadili je do žaláře na zítřek, protože byl večer. Druhého dne shromáždila se vysoká rada, postavila je doprostřed a tázala se jich: „Jakou mocí nebo v kterém jméně učinili jste to?" Petr, jsa naplněn Duchem svatým, řekl: „Buď známo všechněm vám i všemu lidu izraelskému: Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského, kterého vy jste ukřižovali a kterého Bůh vzkřísil z mrtvých, skrze toho stojí tento zdrav před vámi. Není zajisté jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli býti spaseni."

- 190 -

Soudcové znajíce apoštoly, že bývali s Ježíšem, i uzdraveného žebráka, nemohli nic odmlouvatí. Proto kázali jim vyjítí z rady a rozmlouvali vespolek: „Co učiníme lidem těmto? Zázrak zajisté zjevný jest učiněn skrze ně. Všichni přebývající v Jerusalemě vědí o něm a my nemůžeme ho popřítí. Aby se to však nerozhlašovalo ještě více mezi lidem, pohrozme jim, ať již v tom jméně nemluví nikomu z lidí." Proto povolali apoštoly a pohrozili jim. Ale Petr a Jan odpověděli: „Sudťte sami, zdali jest spravedlivo před obličejem božím, abychom poslouchali více vás nežli Boha. Nemůžeme nemluvití toho, co jsme viděli a slyšeli." Velerada však přece je propustila, bojíc se lidu.

Podruhé (Sk. 5, 12-42). Apoštolé nedbali zákazu vysoké rady, nýbrž kázali v chrámě a činili zázraky ve jménu Ježíše Krista. Zvláště Petr byl obdařen mocí divotvornou. Lid vynášel nemocné i na ulice, aby, když tudy šel Petr, aspoň stín jeho zastínil někoho z nich a osvobodil ho od nemoci jeho. Proto obec věřících rostla den ode dne.

Úspěch apoštolův naplnil zlostí veleradu. Vztáhla na apoštoly ruce po druhé a vsadila je všechny do žaláře obecního. Ale anděl Páně otevřel v noci dveře žaláře, vyvedl je ven a řekl: „Jděte do chrámu a mluvte tam lidu všecka slova života."

Ráno sešla se velerada a poslala do žaláře pro apoštoly, ale zhrozila se, když uslyšela, že vězení jest prázdné a apoštolé že učí v chrámě.

Přece však kázala je přivéstí z chrámu. Když stáli před vysokou radou, velekněz mluvil k nim: „Přísně jsme přikázali vám, abyste neučili ve jménu tom, a aj, naplnili jste Jerusalem učením svým." Petr a apoštolé odpověděli: „Poslouchati sluší více Boha nežli lidí!" Velekněz a starší lidu, uslyševše odpověď tu, rozlítíli se a myslíli zabítí apoštoly. Tu povstal v radě jeden farizej, jménem Gamaliel, učitel zákona a vzácný všemu lidu, a kázal, aby na chvílku vyvedli apoštoly. Potom mluvil k veleradě: „Muži izraelsí! rozmyslete se pilně při těchto lidech, co byste činíli. Odstupte od těchto lidí a nechte jich. Jest-li z lidí dílo to, rozpadne se; jest-li však z Boha, nezrušíte ho." Vysoká

- 191 -

rada přijala radu Gamalielovu, zmrskala pouze apoštoly, přikázala jim přísně, aby už nemluvíli ve jménu Ježíšově, a propustila je.

Apoštolé však šli z toho shromáždění radující se, že jsou učiněni hodni trpěti pohanění pro jméno Ježíšovo, a nepřestávali každý den v chrámě i po domech učítí a zvěstovati Ježíše Krista.

Poučení. Apoštolé radovali se, když trpěli pro Pána Ježíše potupu a bolest. Buďme i my ochotni trpěti pro Krista hanu i bol!

§ 59. Apoštolé ustanovují jáhny.

Volba jáhnů (Sk. 6, 1-6). V ty dni, když rostl počet učedníků, povstalo reptání Helénistův proti Židům proto, že vdovy jejich byly odstrkovány při denním podělování. Proto dvanáct apoštolův svolali množství učedníkův a řekli: „Nesluší se, abychom opouštěli slovo boží a sloužili stolům. Proto, bratří, vyberte ze sebe mužů sedm, kteří jsou dobré pověští a plní Ducha svatého a moudrosti, abychom je ustanovili pro potřebu tu. My však zůstaneme při modlitbě a službě slova." Řeč ta líbila se všemu množství, proto vyvolili Štěpána, muže plného víry a Ducha svatého, Flipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parmenu a Mikuláše, proselytu z Antiochie. Tyto postavili před obličejem apoštolův a apoštolé modlíce se vzkládali ruce na ně.

Ze všech jáhnů známe zevrubněji pouze činnost **Š t ě p á n o v u a F i l i p o v u**.

Svatý Štěpán (Sk. 6, 8-15; 7, 1-59). Š t ě p á n, jsa pln milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu. I povstali proti němu učenci synagog jerusalemských, hádající se s ním. Ale nemohli odolatí moudrosti a Duchu, který z něho mluvil. Proto nastrojili muže, kteří by řekli, že jej slyšeli mluvití rouhavá slova proti Mojžíšovi a proti Bohu, zbouřili proti němu lid, starší i zákoníky, uchopili ho a přivedli ho do rady. Všickni, kteří seděli v radě, patřili na něho a

viděli tvář jeho jako anděla. Tu byv vyzván veleknězem, ujal se slova, aby se očistil z krivých žalob. Mluvil dlouhou řeč, v níž dokazoval z dějin národa izraelského, že Bůh vždycky prokazoval milosti národu izraelskému, ale národ izraelský že se mu vždycky

- 192 -

protivil. Ukončil slovy: „Tvrde šije a nevnímavých srdcí a uší! Vy protivíte se vždycky Duchu svatému jako otcové vaši. Ba, vy jste horší otců svých. Otcové vaši protivili se prorokům a zabili ty, kteří zvěstovali příchod Spravedlivého; vy však jste tohoto Spravedlivého zradili a zavraždili.“

Když shromáždění Židů to slyšeli, rozlítli se a skřípěli zuby na něho. On však, jsa pln Ducha svatého, pohleděv do nebe, uzřel slávu boží a Ježíše stojícího na pravici boží. I zvolal: „Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici boží.“

Tu Židé vzkřikli hlasem velikým, zacpali si uši, obořili se naň jednomyslně a .vyvrhše jej ven z města, kamenovali jej. Svědkové složili roucha svá u nohou mládence Šavla a kamenovali Štěpána. Štěpán modlil se: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého!“ A poklek na kolena, zvolal hlasem velikým; „Pane, nepokládej jim to za hřích!“ Pověděv to, usnul v Pánu.

Smrt sv. Štěpána byla Židům návěstím všeobecného pronásledování církve jerusalemské. Avšak toto pronásledování bylo v rukou božích prostředkem, aby křesťanství šířilo se také mimo Jerusalema. Neboť učedníci Ježíšovi, vyjma apoštoly, rozprchli se po krajinách judských a samařských a kázali slovo boží. Někteří přišli až do Fenicie, na Kypr a do Antiochie syrské (Sk, 11, 19). Skutky apoštolské připomínají zvláště činnost jáhna Filipa.

Filip (Sk. 8, 1-39). J á h e n F i l i p, sestoupiv do města Samaří, kázal tam Krista a konal zázraky. Obyvatelé města měli z toho velikou radost, uvěřili v Ježíše Krista a dali se pokřtiti. Když apoštolé v Jerusalemě uslyšeli, že Samaří přijalo slovo boží, poslali k nim Petra a Jana.

Petr a Jan přišedše modlili se za Samaritány, aby přijali Ducha svatého. Potom vzkládali na ně ruce a oni přijímali Ducha svatého.

Když kouzelník Šimon uzřel, že skrze vzkládání rukou apoštolů dává se Duch svatý, nabízel jim peníze, řka: „Dejte i mně moc tu, ať každý, na kohokoli vložím ruce, přijme Ducha svatého.“

- 193 -

Petr však mu řekl: „Peníze tvé s tebou jděte do záhuby, protože jsi se domníval, že dar boží může býti koupen za peníze. Ty nemáš podílu, ani losu na této věci, neboť srdce tvé není upřímné před Bohem. Proto čin pokání z té nešlechetnosti své a pros Boha, byla-li by ti snad odpuštěna tato myšlenka srdce tvého, neboť vidím, že vězíš ve žluči hořkosti a v poutu nepravosti.“ Šimon odpověděl a řekl: „Modlete se vy za mne, aby na mne nepřišlo nic z toho, co jste vyslovili.“

Když apoštolé osvědčili a oznámili slovo Páně, vrátili se do Jerusalema a kázali evangelium mnohým krajinám samaritánským.

Když apoštolé odešli, anděl Páně mluvil k Filipovi: „Vstaň a jdi k polední straně na cestu, která vede od Jerusalema do Gazy.“ Filip vstal a šel. A aj, muž Ethiopec, nejvyšší komorník královny ethiopské, Kandake, přijel do Jerusalema, aby se modlil. Tehdy vracel se, sedě na voze svém a četl Isaiáše proroka. Duch Páně řekl Filipovi: „Přistup a přidrž se vozu.“ Filip přiběhl a slyšel, kterak čte Isaiáše proroka. I řekl: „Myslíš-li, že rozumíš, co čteš?“ Ethiopec řekl: „Kterak mohu, nevyloží-li mi někdo?“ a prosil Filipa, aby se posadil k němu. Místo pak Písma, které četl, bylo toto: „Jako ovce k zabítí veden jest a jako beránek bez hlasu před tím, který ho stříhá, tak neotevřel úst svých.“ Komorník tázal se Filipa: „Prosím tebe, o kom mluví prorok tento? o sobě či o jiném?“ Filip, otevřev ústa a počav od toho Písma, zvěstoval mu Ježíše.

Když jeli cestou, přijeli k jedné vodě. I řekl komorník: „Aj, voda! Co zbraňuje, abych nebyl pokřtěn?“ Filip řekl: „Věříš-li celým srdcem, může se tak státi.“ Komorník odpověděl: „Věřím, že Syn boží jest Ježíš Kristus,“ a rozkázal vozu státi. Potom oba sestoupili do vody a Filip pokřtil komorníka. Když vystoupili z vody, Duch Páně uchopil Filipa a komorník neviděl ho již. Jel však cestou svou raduje se.

Poznámky. Řekové (Helénisté) byli pokřtěni Židé, kteří se narodili za hranicemi Palestiny a mluvili řečí řeckou. Židé (Hebreové) byli pokřtěni Židé, kteří se narodili v Palestině, bydlili tam a mluvili řečí hebrejskou (aramejskou) jakožto řečí mateřskou.

- 194 -

Apoštolé posvětili jáhny (diakony = sluhy) modlitbou a vzkládáním rukou. Těmi obřady přenesli na ně část moci duchovní a udělili jim zvláštní milost, aby zastávali úřad. svůj důstojně. Jáhnům bylo rozdávatí almužny a obstarávatí stůl. Mohli však také kázati a křtiti.

Tvář Štěpánova byla jako tvář anděla, protože duše Štěpánova byla plna víry a Ducha svatého (Skutk. 6, 5). Tento vnitřní lesk zářil z obličeje jeho jako ze zrcadla.

V rozhodném okamžiku zjevil se Štěpánovi Pán Ježíš a posilil ho.

Svátek sv. Štěpána světi se dne 26. prosince hned. Po narození Páně. Příčinu toho sv. Řehoř Nysenský († po r. 394) uvádí takto: „Včera Kristus oblekl člověka pro nás, dnes Štěpán svlekl člověka pro Krista.“

Lebka sv. Štěpána odpočívá ve chrámě sv. Štěpána ve Vídni. Přinesl ji tam r. 1218 král uherský Ondřej II., když se vrátil s výpravy křížové.

Svatost biřmování (confirmatio) udílela tehdy namnoze mimo obyčejnou milost svátostnou (posilu ve víře a životě podle víry) také mimořádné dary, zvláště dar jazyků. Ty účinky když viděl kouzelník Simon, nabízel apoštolům peníze. Tím dopustil se hříchu velikého, který dosud sluje po něm simonie (svatokupectví).

Svatokupectví jest snaha koupiti nebo prodati duchovní dary a úřady za peníze nebo za něco, co má cenu peněz.

Svatokupec dopouští se hříchu velikého, protože pokládá Ducha sv. a dary jeho za zboží prodejně.

Petr jakožto hlava církve vyslovil nad Šimonem trest klatby. Církevní klatba jest vyloučení z církve a z pokladů jejích. Účel trestu toho nebyla však zkáza hříšnickova, nýbrž napravení jeho. Proto Petr napomenul Šimona: „Čiň pokání...”

Žluč jest tolik jako mravní otrava (Job 20, 14).

Království etiopské obsahovalo tehdy severní území Meroe, nynější Nubii a část Habeše při horním toku nilským. Kandake (= Mladistvá) jest dědičné příjmení královen etiopských.

Ethiopec byl proselyta židovský.

Místo, jež četl, jest u Isaiáše 53, 7-8.

Zázračné zmizení Filipovo ujistilo komorníka, že Filip byl opravdu poslán od Boha. Proto se radoval.

Rozmluva jáhna Filipa s Ethiopecem odporuje tvrzení evangeliků, jako by Písmo sv. bylo srozumitelné každému, protože Duch sv. osvětluje prý každého jednotlivého čtenáře. Duch sv. neosvítí Ethiopece, nýbrž poslal k němu sluhu církevního, aby mu to místo vyložil tak, jak je vykládali apoštolé, poučení od samého Krista o významu Starého zákona (Luk. 24, 45). Při výkladu Písma sv. má Ducha sv. nikoli jednotlivý člověk, nýbrž pouze církev Kristova, „sloup a utvrzení pravdy“ (I. Tim. 3, 15), protože ona jediná jest povolána k úřadu učitelství (Mat. 28, 19) a protože jí jediné jest slíben Duch sv. (Jan 14, 26).

- 195 -

Poučení. Z činnosti prvních jáhnů předsvědčujeme se, že víra pochází za slyšení (Řím. 10, 17). Proto poslouchejme slovo boží rádi a pozorně.

§ 60. Obrácení Šavlovo.

Mládí Šavlovo. Šavel byl syn rodičů židovských, ale obdařených občanským právem římským, z pokolení Benjaminova (Řím. 11, 1; Fil. 3, 5; II. Kor. 11, 22; Sk. 22, 28). Narodil se v Tarsu, známém městě kilickém (Skut. 21, 39). Kdy se narodil, nelze určit. Avšak rok narození jeho nebude asi daleko od roku narození Ježíšova. Židovské jméno jeho bylo Šavel. Jako občan římský měl vedle jména židovského hned od počátku ještě jméno římské Pavel. Mateřská řeč jeho byla židovská. Řečtině přiučil se v Tarsu. Asi ve 12. roce věku svého byl poslán do Jerusalema, aby ve škole učeného Gamaliele naučil se Starému zákonu. V Jerusalemě Šavel stal se horlivým farizejem (Skut. 22, 3) a tudíž pronásledovatelem křesťanů.

Nepřátelství Šavlovo proti křesťanům. Ponejprv vystoupil jako nepřítel křesťanů při kamenování sv. Štěpána (Skut. 7, 57, 59). Od té doby pronásledoval křesťany vášnivě (Sk. 9, 1). Vcházel do domů, jímaly muže i ženy a dával je do žaláře (Sk. 8, 3). Když křesťané, jsouce pronásledováni v Jerusalemě, rozutekli se po zemi židovské, Šavel přistoupil k veleknězi a žádal od něho listů do Damaška do synagog, aby přivedl do Jerusalema svázané muže i ženy, nalezl-li by jaké oddané novému učení (Sk. 9, 1-2).

Šavlovo obrácení (Sk. 9, 3-20). Když byl na cestě nedaleko Damaška o poledni (Sk 22, 6), obklíčilo jej rychle světlo s nebe. Šavel padl na zemi a slyšel hlas: „Šavle, Šavle, co mne pronásleduješ?“ Šavel ptal se: „Kdo jsi, Pane?“ Zjev odpovéděl: „Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ.“ Šavel třesa se a. žasna řekl: „Pane, co chceš, abych činil?“ Pán řekl k němu: „Vstaň a jdi do města. Tam bude ti pověděno, co máš činiti. Neboť proto jsem se ti ukázal, abych tě učinil služebníkem a svědkem těch věcí, které jsi viděl, i těch, ve kterých se ti budu ukazovati, vysvobozuje tě z úkladů lidu vyvoleného i národů, mezi které já tě nyní posílám, abys otvíral oči jejich, aby se obrátili od temnosti ke světlu a z moci satanovy

- 196 -

k Bohu, aby vzali odpuštění hříchův a díl mezi svatými skrze víru, která jest ve mne“ (Sk. 26, 16-18). Muži, kteří šli s ním, stáli ohromeni. Hlas slyšeli, ale neviděli nikoho.

Šavel vstal, ale neviděl pro jasnost toho světla (Sk. 22, 11). Proto průvodčí, pojavše ho za ruce, uvedli jej do Damaška. I byl tam tři dni nevida. Také nejedl, ani nepil, ale modlil se (Sk. 9, 11). Byl pak v Damašku jeden učedník Kristův, jménem Ananiáš. I řekl k němu Pán u vidění: „Ananiáši, vstaň a jdi do ulice, která sluje Přímá, a hledej

Obrázek: Damašek.

v domě Judově Šavla, přijmím Tarského.“ V témž okamžiku Šavel měl vidění. Viděl muže, jménem Ananiáše, jak

vchází a klade na něho ruce, aby přijal zrak. Ananiáš odpověděl Kristu: „Pane, slyšel jsem od mnohých o muži tom, kterak mnoho zlého činil svatým tvým v Jerusalemě. A ten má moc od velekněží, aby zjímal všechny, kteří vzývají jméno tvé.“ Pán řekl mu: „Jdi, neboť nádobou vyvolenou jest mi on, aby nesl jméno mé před pohany i králi i syny izraelskými. Já zajisté ukáži mu, kolik musí pro jméno mé trpěti.“ Ananiáš šel, vešel do domu označeného, vložil ruce na Šavla a řekl: „Šavle bratře, Pán Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě, kterou jsi šel, poslal mne, abys pro-

- 197 -

hlédl a naplněn byl Duchem svatým.“ Hned spadly Šavlovi s očí jako lupiny; přijal zrak, vstal a byl pokřtěn. Potom teprve požil pokrmu a posilnil se. Byl pak s učedníky, kteří byli v Damašku, po několik dní. A hned kázal ve školách, že Ježíš jest Syn boží.

Šavlova příprava k úřadu apoštolskému (Gal. 1, 12, 17-19; Sk. 9, 23-30). Apoštoly připravoval Pán Ježíš k úřadu apoštolskému po tři roky. Takové přípravy dostalo se i Šavlovi. Kristus povolal jej do Arábie a tam se mu na poušti zjevoval (I. Kor. 15, 8) po tři roky a vyučoval jej jako ostatní apoštoly. Z Arabské pouště Šavel vrátil se do Damaška. Když však tamější Židé učinili mezi sebou radu, by jej zabili, učedníci spustili jej v noci přes zeď v koši. Šavel odebral se do Jerusalema, aby uzřel Petra a představil se mu jako předsedovi církve.

Když však hleděl se připojit k učedníkům, všickni se ho báli, nevěříce, že by byl učedníkem. Tu se ho ujal Bar-nabáš, bývalý spolužák jeho u Gamaliele, a vedl jej k apoštolům. Přítomen byl pouze Petr, hlava církve, a Jakub Mladší, biskup jerusalemský. Když apoštolé uslyšeli, že Šavel viděl Pána na cestě do Damaška, že s ním mluvil a jak důvěrně vedl si v Damašku ve jménu Ježíšově, přijali jej mezi sebe. Protože však i v Jerusalemě hrozilo mu nebezpečství od řeckých Židů, bratří dovedli jej k moři do Caesareje a propustili ho do Tarsu, rodiště jeho. Pobyť Jeho v Jerusalemě trval pouze 15 dní.

Poznámky. Občanské právo římské chránilo u každého soudu římského od ponižujícího trestu bičování a zajišťovalo všechny výhody obyčejného řízení právního. Nejstarší a nejdůležitější právo občana římského bylo odvolati se od každého soudu přímo k národu římskému nebo ke tribunům lidu, později k císaři. Porušení těchto privilegií trestalo se jako vražda otce na všech, kteří se provinili.

Obrácení sv. Pavla stalo se asi r. 33. Svátek Obrácení sv. Pavla připadá na 25. ledna.

Viděním v Damašku Šavel byl připraven, aby uznal Ananiáše za vyslance božského, který má jej poučiti a přijmouti do církve.

Poučení. Z obrácení Šavlova poučujeme se, jak mocná jest milost boží. Milost boží z největšího nepřítele Kristova učinila nejhrošlivějšího vyznavače jeho. I nám Bůh dává milost svou ve svátostech (posvěcující) a mimo svátosti (pomáhající). Nejeví-li se u nás účinky její, jsme tím vinni pouze my, protože nekonáme, čeho jsme schopni a k čemu nám pomáhá Bůh.

- 198 -

§ 61. Petr obchází obce křesťanské.

Obrácením Šavlovým církev Kristova byla osvobozena od velikého nepřítele, proto měla pokoj po všem Judsku, Galilejsku i Samařsku, vzdělávala se, chodíc v bázni Páně, a naplňovala se potěšením Ducha svatého (Sk. 9, 31). Petr, hlava církve, užil tohoto pokoje, aby navštívil všechny obce křesťanské.

Petr v Lydě (Sk. 9, 32-35). První obec, do které zavítal, bylo město *L y d a* na silnici, vedoucí z Jerusalema k moři, k přístavnímu městu Jope. Tam nalezl člověka, jménem Eneáše, který ležel na loži po osm let, jsa poražen šlakem. Petr řekl mu: „Eneáši! Pán Ježíš Kristus tě uzdravuje. Vstaň a ustel si!“ Eneáš vstal hned. I viděli jej všickni, kteří bydlili v Lydě a v okolí, proto se obrátili k Pánu.

Petr v Jope (Sk. 9, 36-43). V nedalekém městě *J o p e* byla učednice, nazývaná syrsky Tabita a řecky Dorkas (česky gazela), která byla plná dobrých skutkův a almužen. I stalo se v těch dnech, že se roznemohla a umřela. Umyli a položili ji v síni. Učedníci uslyšeše, že Petr mešká v nedaleké Lydě, poslali k němu dva muže a prosili: „Nemeškej přijít k nám.“ Petr vstav šel s nimi. Když jej uvedli do síně, kde ležela mrtvola, obstoupily ho všechny vdovy plačícce a ukazujíce mu sukně a šaty, které jim dělala Dorkas. Petr, kázav všem vyjít ven, poklekl na kolena a modlil se. Pak obrátil se k tělu a zvolal: „Tabito, vstaň!“ Tabita otevřela oči a uzřevši Petra posadila se. Petr podal jí ruky a pozdvihl ji. Potom povolav svatých (= věřících) a vdov, ukázal jim ji živou. I rozhlášeno jest to po všem městě Jope a mnozí uvěřili v Pána. Petr zůstal v Jope mnoho dní u jakéhosi koželuha Šimona.

Petr v Caesari Přímořské (Sk. 10, 1-48). V *C a e s a r e i* p ř í m o ř s k é žil římský setník Kornelius. Byl nábožný a bohabojný se vším domem svým, čině mnohé almužny lidu a modle se Bohu vždycky. Byl pohan, ale seznal pravého Boha a uctíval jej. Jednoho dne asi v hodinu devátou (naši třetí hodinu odpoledne) viděl u vidění zřetelně, jak k němu vešel anděl boží a řekl mu: „Korneli, modlitby a almužny tvé vstoupily před tvář boží. Pošli muže do Jope a povolej jakéhosi Šimona, který má přijmí Petr. Ten poví ti, co bys měl činiti.“ Když anděl odešel, Kornelius poslal tři muže do Jope.

- 199 -

Druhého dne, když vyslanci byli na cestě a přibližovali se k městu, Petr vystoupil na plochu střechu domu, aby se modlil. Bylo právě poledne a strojili na stůl. Tam připadlo naň vytržení mysli. Uzřel nebe otevřené a prostěradlo veliké, jež se spouští za čtyři cípy s nebe na zemi a jest plno všelikých zvířat čtvernohých a zeměplazův i ptactva nebeského. Zároveň stal se k němu hlas: „Vstaň, Petře, bij a jez!“ Petr odpověděl: „Odstup to, Pane, neboť

jsem nikdy nejedl nic obecného a nečistého." Hlas řekl mu: „Co Bůh očistil, ty neprav býti nečistým." Tak stalo se po třikrát a vidění zmizelo. Petr rozjímal u sebe, co by znamenalo vidění to. Duch svatý vysvětlil mu je skutkem, představiv mu posly Korneliovy. Řekl mu: „Aj, tři muži hledají tebe. Proto vstaň, sestup dolů a jdi s nimi, nic nepochybuje, neboť já jsem je poslal."

Petr sestoupil k nim, pohostil je a druhého dne šel s nimi. Někteří bratři z Jope ho provázeli.

Kornelius, svolav příbuzné a blízké přátele, očekával jich. Petr kázal jim učení Ježíšovo. Ještě když mluvil, připadl Duch svatý na všechny, kteří poslouchali kázání. I žasli pokřtění Židé, kteří byli přišli s Petrem, že i na pohany milost Ducha svatého jest vylita; neboť slyšeli je, že mluví rozličnými jazyky a velebí Boha. Tu zvolal Petr: „Zdali může kdo zabrániti vody, aby nebyli pokřtěni tito, kteří přijali Ducha svatého jako my?" I rozkázal pokřtiti je ve jménu Pána Ježíše Krista.

Petr v Antiochii. Kornelius a dům jeho byli první pohané, kteří byli uvedeni do církve Kristovy přímo, nepodrobivše se dříve obřadnímu zákonu Mojžíšovu. První křesťanská obec z pokřtěných pohanů vznikla v Antiochii, bývalém hlavním městě syrském. O zdar této obce dobyt si velikých zásluh Barnabáš (Sk. 11, 22-24). Pomocníkem jeho byl Šavel. Barnabáš došel pro něho do Tarsu (Sk. 11, 25). Oba obrátili za jediný rok tolik pohanů, že Antiochie povznesla se na druhou metropoli křesťanskou a stala se mateřskou církví křesťanů z pohanstva, tak jako církev jeruzalémská byla mateřskou církví křesťanů ze židovstva. V Antiochii učedníci Kristovi byli nazváni ponejprv od pohanů křesťané (christiani) po zakladateli svém (Sk. 11, 26).

- 200 -

Vedle této církve z pohanstva byla v Antiochii také církev ze židovstva, kterou založil a po sedm let spravoval sv. Petr. O tom nedočítáme se sice v Písmě sv., ale v ústním podání, jež zaznamenal sv. Jan Zlatoústý († 407) a svatý Jeroným († 420). Odtud svátek Stolice sv. Petra v Antiochii (22. února).

Poznámka. Viděním v Jope Bůh naznačil Petrovi, že vykoupením Kristovým jest odstraněn ve světě rozdíl mezi tvorem čistým a nečistým, tudíž také rozdíl mezi Židem a pohanem.

Poučení. Z obrácení Korneliova poučujeme se, jak prospívají člověku dobré skutky, i když jsou konány ve stavu hříšném. Vedou člověka k ospravedlnění. Neustávejme nikdy konati dobré skutky!

§ 62. Herodes Agripa I. pronásleduje církev.

Jakub Starší st'at a Petr uvězněn (Sk. 12, 1-19). Toho času Herodes král vztáhl ruce, aby hubil některé z církve. Jakuba, bratra Janova, usmrtil mečem. Když viděl, že se to líbilo Židům, jal k tomu ještě i Petra. Byli dnové přesnic. Když jal Petra, vsadil ho do žaláře. Odevzdal jej čtyřem strážím po čtyřech vojácích k ostříhání, chtěje po velikonocích předvésti jej lidu. Petr byl hlídán v žaláři. Ale modlitba dala se bez přestání od církve k Bohu za něho. Tu noc, kdy Herodes měl jej vyvésti, Petr byl mezi dvěma vojáky, svázan jsa dvěma řetězy. Před dveřmi stáli také dva vojáci. A aj, anděl Páně postavil se ve vězení a světlo zaskvělo se. Anděl udeřil Petra v bok a zbudil ho řka: „Vstaň rychle!" Petr vstal a řetězy spadly s rukou jeho. Anděl řekl k němu: „Opaš se a podvaž obuv svou." Petr učinil, jak nařizoval anděl. Když byl hotov, řekl anděl: „Oděj se pláštěm svým a pojď za mnou." I vyšel za ním. Nevěděl však, že jest pravda, co se dalo skrze anděla. Domníval se, že by viděl vidění. Prošli stráž první i druhou. Když přišli k bráně železné, která vede do města, sama se jim otevřela. Přšli ještě ulici jednu a hned odešel od něho anděl. Tu teprv Petr přišel k sobě a řekl: „Nyní vím vpravdě, že Pán poslal anděla svého a vytrhl mne z ruky Herodovy."

Rozjímaje o tom, co se přihodilo, přišel k domu Markovu, kde mnozí trvali na modlitbách. Když zatloukl na dveře vrat, děvče, jménem Rodé, vyšla, aby poslechla,

- 201 -

kdo jest. Jakmile poznala hlas Petřův, neotevřela dveří pro radost, ale vběhši zvěstovala, že Petr stojí u dveří. Shromáždění uvnitř řekli jí: „Třeštíš!" Ona však potvrzovala, že jest tak. Tu zvolali: „Anděl jeho jest!" Ale Petr tloukl neustále. Proto otevřeli. Když užřeli Petra, užasli. Petr pokynul jim rukou, aby mlčeli, potom vypravoval, kterak Pán vyvedl jej ze žaláře. Konečně nařídil: „Povězte to Jakubovi, biskupu jeruzalémskému, i bratřím" a vyšed odešel na jiné místo.

Když nastal den, nemalý rozbroj byl mezi vojáky, co se stalo s Petrem. Herodes, vyslech je, kázal je popraviti.

Konec pronásledování (Sk. 12, 20-23). Herodes nepronásledoval však církve Kristovy dlouho. Jerusalema odebral se do Caesareje, aby pořádal slavnosti na počest císařovu. Když o slavnosti posadil se na trůn, jsa oděn v roucho královské, a mluvil k cizím vyslancům, pochlebný lid pokřikoval: „Hlas boží a ne lidský!" Zbožňování lidu lichotilo králi, proto Bůh ukázal mu, kolik se mu na Boha ještě nedostává. V témž okamžiku ranil jej nemocí strašlivou. Červi rozežrali jej za živa, až bídě zahynul.

Poznámky. Církví Kristově povstal nový nepřítel v králi Herodovi Agripovi I., vnuku Heroda Ukruťného, dosazeném od císaře Klaudia za krále celé země židovské (r. 41-44 po Kr.). Herodes byl první panovník, který pronásledoval církev. Příčina pronásledování toho byla, že

Herodes chtěl se zalíbiti Židům.

V tomto pronásledování byl popraven mečem Jakub Starší, bratr Jana, miláčka Páně, r. 42. Protože první z apoštolův odebral se na věčnost, splnilo se přání jeho, aby byl první v království božím (Mar. 10, 37). Tělo jeho odpočívá v Santjago de Compostela, světovém místě poutním ve Španělsku. Svátek jeho světi se 25. července. Toho dne ostatky jeho byly přeneseny.

Čtvernásobné stráže bylo třeba, aby každá hlídala čtvrtinu noci (3 hodiny). Ze čtyř mužů stojících na stráži dva byli vždy uvnitř a dva přede dveřmi žaláři. Strážníci vnitřní byli připoutáni k vězni řetězy.

Oči a uši strážných byly drženy, aby jich neviděly, ani neslyšely (Srov. Luk. 24, 16).

Na které místo Petr se odebral, Skutky apoštolské neudávají, ale odjinud (od dějepisce Eusebia † 340 a sv. Jeronýma † 420) dovídáme se, že přišel r. 42 do Říma.

Poučení. Z vysvobození Petrova přesvědčujeme se, že každý člověk má svého anděla strážného. Pamatujme vždy na anděla strážného, dbejme vnuknutí jeho a buďme mu vděční za ochranu jeho.

- 202 -

II. díl.

Působení sv. apoštolů mezi pohany.

§ 63. Činnost sv. Pavla.

Šavel povolán k úřadu apoštolskému (Sk. 13, 1-3). Zvláštní apoštol pohanů byl Šavel Tarský (Gal.1, 16). Jako apoštol sluje výhradně Pavel (Sk. 13, 9). K úřadu apoštolskému byl povolán zvláštním zjevením v Antiochii. Když duchovní antiochenští konali služby boží, Duch svatý řekl jim: „Oddělte mi Šavla a Barnabáše k úřadu, ke kterému jsem je povolal.“ Duchovní postili se, modlili, vzkládali na ně ruce a propustili je.

Cesty Pavlovy. Pavel, byv s Barnabášem vřaděn do sboru apoštolského a posvěcen na biskupa, podnikl tři cesty misionářské. Provázeli jej rozliční společníci (Barnabáš, Marek, Silas, Timotheus, Lukáš, Titus a j.). Na všechny cesty Pavel vycházel z Antiochie a vracel se opět do Antiochie. Jenom když se vracel s třetí cesty své, pominul Antiochie. Pavel kázal všude nejdříve Židům, ale když jím pohrdli, obracel se k pohanům (Sk. 13, 46). Pohané poslouchali ho radující se. Mnozí z nich uvěřili a velebili Bohu. Tak rozsávalo se slovo Páně po vsi krajině (Sk. 13, 48-49). V každé nové církvi Pavel zřídil starší, t. j. kněze nebo biskupy (Sk. 14, 22).

První cesta (Sk. 13 4-52; 14). První cestu Pavel vykonal s průvodčím Barnabášem přes ostrov Kypr do jižních krajin maloasijských (Pamfylie, Pisidie, Frygie a Lykaonie) v letech 46-48 po Kr.

Na K y p r u, vlasti Barnabášově, vzbudili pozornost vladaře Sergia Pavla, muže opatrného. Sergius, žádaje slyšet slovo boží, povolal jich k sobě. Ale měl u sebe Žida Barjesu, čaroděje a falešného proroka, který se jim protivil a chtěl vladaře odvrátiti od víry. Tedy Pavel, jsa naplněn Duchem svatým, pohleděl na něho a řekl: „Synu ďáblův, plný lsti a chytrosti, nepříteli spravedlnosti, nepřestaneš převraceti cest Páně pravých? Hle, nyní ruka Páně nad tebou! Budeš slepý, nevída slunce až do času.“ Hned připadla na něho mrákota a tma. Hmataje vůkol hledal, kdo by mu podal ruky. To když uzřel vladař, uvěřil, div se učení Páně.

- 203 -

Ve městě lykaonském L y s t ř e byl muž chromý od narození, který nikdy nechodil. Ten poslouchal Pavla mluvicího. Pavel, pohleděv na něho a vida, že by měl víru, řekl hlasem velikým: „Postav se přímo na nohy.“ Chromý vzhopil se a chodil. Když zástupové uzřeli, co učinil Pavel,

Obrazek: Jupiter (Zeus) dle skulptur řeckých.

zvolali: „Bohové, připodobnivše se lidem, sestoupili k nám.“ Barnabáše nazvali Jovišem, Pavla pro výmluvnost jeho Merkurem. Kněz pak chrámu Jovišova, který byl před městem, vedl již býky s věnci před bránu, aby obětoval s lidem. Pavel a Barnabáš, uslyšeše to, roztrhli roucha svá, vyběhli mezi zástupy a křičeli: „Muži, co činíte? I my jsme lidé smrtelní, podobní vám. Zvěstujeme vám, abyste

- 204 -

se obrátili od bohů marných k Bohu živému, který učinil nebe i zemi i moře i všecko, co jest v nich.“ Mnozí uvěřili slovům jejich. Mezi nimi byl Timotheus, pozdější průvodce Pavlův (Sk. 16, 1). Avšak když přišli Židé z těch měst, ve kterých apoštolé již byli kázali, popudili lid proti Pavlovi. Zástupové vrhli se na něho a kamenovali jej. Domnívajíce se, že jest mrtev, vyvlekli jej za město. Avšak

Obrazek: Merkur (Hermes).

Pavel přišel k sobě a vstav šel do města. Druhého dne vydal se na další cestu.

Sněm jerusalemský (Sk.15, 1-29). Když Pavel a Barnabáš vrátili se do Antiochie syrské, přišli tam pokřtění Židé z Judska a učili, že obřadní zákon Mojžíšův zavazuje také pokřtěné pohany. Hlásali: „Nebudete-li zachovávat obřadního zákona Mojžíšova, nemůžete být spaseni.“ Pavel a Barnabáš odporovali jim. Přívrženci zákona Mojžíšova nespokojili se však důvody těchto

- 205 -

dvou apoštolů, proto bylo ustanoveno, aby otázka ta byla předložena apoštolům a starším v Jerusalemě. Z apoštolů dlel tehdy v Jerusalemě Petr, byv vypuzen z Říma ediktem Klaudiovým (r. 41-54), vydaným proti Židům, Jakub Mladší, biskup jerusalemský, a Jan (Gal. 2, 9). K nim přišli z Antiochie Pavel a Barnabáš.

Petr jakožto nejvyšší hlava církve zahájil sněm a vyslovil své smýšlení ve věci té, dovoláváje se svých zkušeností pohany. Po něm mluvili ostatní apoštolé. Všichni byli toho přesvědčení, že není třeba křesťanů z pohanstva obtěžovati obřadním zákonem Mojžíšovým. Aby však nastal pokoj mezi křesťany z pohanstva a křesťany ze židovstva, apoštol Jakub navrhl: „Křesťanům z pohanstva buďte zakázány věci, jež pohoršují Židy, totiž jísti maso zbylé z obětí pohanských, maso z udáveného a krev, a budiž nařízeno, aby se zdržovali všeliké nečistoty.“ Nález sněmu jerusalemského zněl: „Vidělo se zajisté Duchu svatému i nám, žádného více na vás břemene nevzkládati kromě těchto potřebných věcí: Abyste se zdržovali od věcí obětovaných modlám a od krve a od udáveného a od smilství.“

Poznámka. Toto ustanovení o pokrmech, vydané za účelem pokoje mezi křesťany z pohanstva a křesťany ze židovstva, přestalo zavazovati, když vymizelo pohanství a přestal rozdíl mezi křesťany z pohanstva a křesťany ze židovstva. V církvi latinské nedbá se tohoto ustanovení od dob sv. Augustina († 430). Církev východní drží se dosud tohoto zákazu.

Poučení. Ve sněmě jerusalemském r. 50 máme základ a vzor všech sněmů církevních. Sněm církevní jest pravý prostředek, aby rozhodnuta byla důležitá otázka týkající se víry a mravů. Sami apoštolé to uznali. Všeobecnému sněmu církevnímu předsedá papež osobně nebo ve vyslancích svých a schvaluje usnesení jeho. Výroky všeobecného sněmu církevního jsou neomylné, protože jsou učiněny za přispění Ducha svatého. „Vidělo se Duchu svatému i nám...“

§ 64. Pokračování.

Druhá cesta (Sk. 14, 36-41; 16; 17, 18,22). Nedlouho po sněmě jerusalemském Pavel vydal se znova na cestu misionářskou, která trvala od r. 50-53. Hlavní působiště jeho byla Makedonie a Řecko. Doprovázeli ho Silas, Timotheus a Lukáš.

Nejprve prošli krajinami, ve kterých byl už kázal slovo Páně (Sýrii, Kilikii, Lykaonii, Frygii), načež ubíral se do

- 206 -

severních končin maloasijských. Avšak Duch svatý obrátil kroky jeho k západu.

V T r o a d ě (v Mysii) ukázalo se mu v noci vidění. Muž makedonský stál před ním a prosil ho: „Přijď do Makedonie a pomoz nám.“ Pavel seznal z vidění toho, že Bůh ho volá do Evropy, proto přeplavil se s průvodci na břeh makedonský a přišel do města F i l i p.

Ve Filipech získal Kristu L y d i i, obchodnici se šarlatem, i dům její, potom bydlil u ní. Když jednoho dne šli k modlitebně židovské, děvečka mající ducha věštlího (posedlá zlým duchem), která, předpovídajíc budoucí věci, přinášela veliký užitek pánům svým, volala za nimi: „Tito lidé jsou služebníci Boha nejvyššího, kteří zvěstují vám cestu spasení.“ Pavel, slitovav se nad ní, obrátil se a řekl

Obrázek: Kláda na ruce a nohy.

zlému duchu: „Přikazuji ti ve jménu Ježíše Krista, abys vyšel od ní.“ Zlý duch vyšel z ní v tu hodinu. Páni její vidouce, že pominula naděje zisku jejich, chytili Pavla a Silu, vedli je na náměstí k vrchnosti a žalovali na ně: „Tito lidé, jsouce Židé, bouří město naše a zvěstují obyčej, kterého nám nesluší přijmouti ani zachovávat, poněvadž jsme Římané.“ I sběhl se proti nim lid. Úředníci, strhše s nich sukně, kázali je mrskati metlami, vsaditi je do ža láře a sevřiti nohy jejich kládou.

O půlnoci, když Pavel a Silas se modlili a chválili Boha, najednou stalo se veliké zemětřesení, takže se pohnuli základové žaláře. Všecky dveře se otevřely a okovy všech spadly. Strážný žaláře, probudiv se a vida dveře žaláře otevřené, vytrhl meč a chtěl se zabít. Ale Pavel volal na něho: „Nečiň si nic zlého; vždyť jsme tu všichni.“ Žalářník, požádav světla, vešel do žaláře a třesa se padl Pavlovi a Silovi k nohám. Vyvedl je ven a řekl: „Muži, co mám

- 207 -

činití, abych byl spasen?" Oni odpověděli: „Věř v Pána Ježíše a budeš spasen ty i dům tvůj." I mluvili slovo Páně jemu a všem, kteří byli v domě jeho. Žalárník, pojav je tu hodinu v noci do svého obydlí, umyl rány jejich. Potom byl pokřtěn on i všechna čeled' jeho.

Druhého dne úředníci vzkázali žalárníkovi, aby propustil vězně. Ale Pavel řekl: „Když nás veřejně zbičovali, nesoudivše nás, a vsadili nás, lidi Římany, do žaláře, nyní nás tajně vyhánějí? Ne tak, ale necht' přijdou a sami nás propustí." Úředníci uslyševše, že lidé ti jsou Římané, báli se. Proto přišli, odprosili jich a vyvedli je ze žaláře.

Pavel kázal ještě v jiných městech makedonských, zvláště v Thesalonice (Soluni), načež zanechal v Makedonii průvodce své a odebral se do **A t h é n**, nejslavnějšího města celého Řecka.

K Židům mluvil v sobotu v synagoze a pohanům kázal každodenně na náměstí. Mudrci hádali se s ním a popadše ho vedli jej do areopagu. Pavel, stoje uprostřed areopagu, mluvil: „Muži athénští! Pozoruji ve všem, že jste příliš bohabojní. Neboť když jsem se procházel a prohlížel svatyně vaše, našel jsem také oltář, na němž byl nápis: Neznámému Bohu. Proto, co vy ctíte, neznajíce toho, já zvěstuji vám. Bůh, který učinil svět a vše, co jest v něm, ten, jenž jest pánem nebe i země, nepřebývá ve chrámech udělaných rukou. Ani nebývá obsluhován rukama lidskýma, jako by potřeboval něčeho, on, jenž dává všem život, dech a všechno. On učinil z jednoho všechno pokolení lidské, aby přebývalo na celém povrchu země, a stanovil určité doby a meze přebývání jejich, aby hledali Boha, domakají-li se ho snad nebo naleznou-li jej, protože není daleko od každého z nás. V něm zajisté žijeme, pohybujeme se a jsme, jako pravili i někteří z básníků vašich: Jeho pokolení zajisté i jsme. Protože jsme tedy pokolení boží, nesmíme se domnívat, že božství jest podobno zlatu nebo stříbru nebo kameni, výtvaru umění a důmyslu lidského. Bůh, promíjeje časy nevědomosti této, zvěstuje nyní lidem, aby všichni všude činili pokání, protože určil den, ve který bude souditi svět ve spravedlnosti skrze muže, kterého k tomu ustanovil a pro všechny pověřil tím, že jej vzkřísil

- 208 -

z mrtvých." Když uslyšeli o vzkříšení z mrtvých, někteří se posmívali, někteří pak pravili: „O tom poslechneme tě po druhé." Tak vyšel Pavel ze středu jejich. Někteří však muži, kteří se ho přidrželi, uvěřili. Mezi nimi i Dionysius areopagita, žena, jménem Damaris, a jiní s nimi.

Z Athén Pavel šel do Korinta. V Korintě zdržel se půl druhého roku a učil slovu božímu. Odtud vrátil se po moři do Antiochie, zastaviv se v Efesu, Caesarei a Jerusalemě.

Poznámky. Areopag - pahrbek Arův (Ares, Mars = bůh války) naproti Akropoli na západ. Dle báje odpovídal tam Ares před 12 bohy ze zločinu, že zabil syna Poseidonova (Neptunova). Tam zasedal nejvyšší dvůr soudní na kamenných sedadlech pod širým nebem a rozhodoval o věcech náležejících bohu války (o krvavých případech). Tento nejvyšší dvůr soudní byl zároveň nejvyšší úřad dozorcí.

Dionysius areopagita stal se prvním biskupem v Athénách.

Slova: „Jeho pokolení jsme" čteme u Arata, básníka ze Soli v Kilikii (kolem r. 270 př. Kr.), krajana Pavlova, v astronomické básni jeho „Phainomena" (I. 1). S malou změnou také u Kleantha, mudrce stoického (kolem r. 260 př. Kr.), v jeho hymnu na Dia a u Pindara, slavného básníka z Theb (nar. kolem r. 480 př. Kr.), v jeho zpěvích na vítěze při národních hrách řeckých.

Poučení. Athénané uctívali mimo bohy známé také boha neznámého. Obávali se, aby opominouce nějakého boha, neuválili na sebe hněvu jeho. Jak šťastni jsme my, znajíce jenom jednoho Boha! Libíme-li se jemu, není se nám báti nikoho jiného.

§ 65. Dokončení.

Třetí cesta (Sk. 18, 23-28; 19; 20; 21, 1-16). Třetí cestu misionářskou Pavel vykonal v letech 53 -58, jsa provázen rozličnými průvodci. Nejdéle působil v Efesu, hlavním městě římské Asie.

Pavel, pobyv nějaký čas v Antiochii, odešel opět do krajin maloasijských (Galacie a Frygie) a přišel do **E f e s u**. Splnil tak slib, učiněný Efesanům na druhé cestě své: „Navrátím se k vám zase, bude-li vůle boží" (Sk. 18,21).

V Efesu našel mezi křesťany dvanáct mužů, kteří byli pokřtěni pouze křtem Janovým. I otázal se jich: „Zdali jste přijali Ducha svatého uvěřivše?" Oni odpověděli: „Ba, ani jsme neslyšeli, že Duch svatý jest." Proto Pavel pokřtil je ve jménu Ježíše Krista a hned je biřmoval. Když na ně vzkládal ruce, přešel na ně Duch svatý. Mluvili rozličnými jazyky a prorokovali.

- 209 -

Pavel zdržel se v Efesu přes dvě léta, takže všickni, kteří přebývali v Asii římské, slyšeli slovo Páně, Židé i pohané. Bůh učinil nemalé divy skrze ruce Pavlovy. I šátky a pásky s jeho těla nosívali na nemocné a odstupovaly od nich nemoci a zlí duchové z nich vycházeli. Proto bázeň připadla na všechny obyvatele Efesu a jméno Pána Ježíše bylo velebeno. Mnozí z věřících přicházeli, vyznávající a vypravující skutky své (= zpovídali se).

Obrázek: Chrám Diany efeské.

Mnozí také z těch, kteří byli si hleděli pověrečných věcí, snesli knihy své a spálili je přede všemi.

Vzrůst evangelia v Efesu vzbudil proti Pavlovi vzbouření. V Efesu byla totiž horlivě uctívána bohyně Diana (Artemis) a měla tam krásný chrám. Staří čítali jej mezi sedm divů světa. Do toho chrámu přicházelo mnoho poutníků. Na památku kupovali si stříbrné vzorky chrámu Diany efeské. Od té doby, co Pavel působil v Efesu, návštěva chrámu Dianina ochabovala a vzorky nešly na odbyt. Proto zlatník Demetrius, který dělal takové vzorky chrámu Dianina, svolal všechny zlatníky a mluvil k nim: „Muži, víte, že tímto řemeslem nabýváme zisku. Vidíte a

- 210 -

slyšíte také, že tento Pavel netoliko v Efesu, ale téměř po celé Asii odvrátil lid od úcty bohyně Diany říkáje: Nejsou bohové, kteří bývají uděláni rukama.“

Zlatníci, uslyševše to, byli naplněni hněvem a vzkřikli: „Veliká jest Diana Efesanů!“ Město naplnilo se rozbrojem. Všichni hnali se úprkem do divadla. Uchopili také dva průvodčí Pavlovy a táhli je tam. Pavel chtěl jít mezi lid, ale učedníci nedopustili. Písaři (státnímu úředníku) podařilo se konečně ukonejšiti lid.

Když přestal rozbroj, Pavel odebral se do Evropy. Prošel Makedonií a zavítal do Řecka. V Korintě strávil tři měsíce. Odtud chtěl se vrátiti do Sýrie po vodě, ale Židé činili mu úklady, proto vracel se po suchu, Makedonií.

V T r o a d ě zdržel se týden. Prvního dne po sobotě (= v neděli) věřící sešli se do veliké síně ve třetím patře, osvětlené mnohými světly, aby se účastnili lámání chleba. Pavel kázal. Maje odcestovati druhého dne, kázal až do půlnoci k lidu. Mládenec, jménem Eutychos, seděl při tom na okně otevřeném. Jsa přemožen spánkem, spadl s třetího patra a byl zdvižen mrtev. Pavel sestoupil k němu dolů a vzkřísil ho. Potom vystoupil opět nahoru, lálal chléb, okusil hodů lásky (agap) a kázal až do svítání.

Odtud ubíral se přes ostrovy Lesbos, Chios, Samos a přišel do města Mileta. Tam povolal starších církve efeské a rozloučil se s nimi, protože očekával v Jerusalemě okovy a souzení, jak mu byl osvědčil Duch svatý. Poté klekl na kolena a modlil se se všemi. I stal se pláč veliký ode všech. Padajíce na hrdlo Pavlovo, líbali jej. Rmoutili se nejvíce ze slova, které byl řekl, že již neužrjí tváře jeho.

I doprovodili jej k lodi, která jej dovezla do fénického města Tyru. Tam učedníci, vědouce od Ducha svatého, co Pavla očekává v Jerusalemě, zbraňovali mu, aby nevstupoval do Jerusalema, ale marně. Pavel byl hotov nejenom svázán býti, nýbrž i umříti pro jméno Ježíše Krista, proto ubíral se neohroženě do Jerusalema.

Poučení. Sv. Pavel varoval církev efeskou nepřátele, kteří zvenku i zevnitř budou napadati církev. Takových nepřátel nebylo prosto žádné století, ani naše. Proto i nám jest mluveno slovo apoštolo: „Bděte!“ (Sk. 20, 31).

- 211 -

§ 66. Pavel ve vazbě (61-63).

Pavel jat v Jerusalemě (Sk. 21, 17-40; 22; 23, 1-32). Když Pavel přišel do Jerusalema s družinou svou a vstoupil do chrámu, asijsí Židé vzbouřili všecken lid a křičeli: „Toť jest ten člověk, který proti lidu i zákonu i tomuto místu všecky všude učí.“ I vzbouřilo se všecko město. Uchopili Pavla a vytáhli jej ven z chrámu. Byli by jej zabili, avšak tisícník posádky na hradě Antonii (Lysias) zakročil. Vysvobodil Pavla z rukou jejich a odvedl jej na hrad. Druhého dne svolal veleradu a postavil Pavla před soud, aby zvěděl, co Židé mají proti němu. Ale nedověděl se ničeho, protože členové velerady pohádali se vespolek a schůze musila býti ukončena.

Druhou noc ukázal se Pavlovi na hradě ve vězení Pán a řekl mu: „Bud' stálý. Jako jsi svědčil o mně v Jerusalemě, tak budeš svědčiti i v Římě.“

Když nastal den, zapřisáhalo se více nežli 40 Židů, že nebudou jísti ani pítí, dokud nezabijí Pavla. Aby měli příležitost vykonati, co si byli umínili, řekli velekněžím i starším lidu: „Oznamte tisícníkovi, aby přivedl vám Pavla před veleradu, jako byste něco jistějšího chtěli o něm zvědět. Prve nežli se přiblíží, my jej zabijeme.“ Pavel dověděl se o tomto spiknutí od příbuzného svého a dal o tom zpravit tisícníka. Tisícník postaral se o bezpečnost jeho. Napsav list vladaři Felixovi, poslal mu Pavla s průvodem vojenským do Caesareje.

Pavel v Caesarei (Sk. 23, 33-35; 24; 25; 26). Vladař Felix, vylslech žalobce, kteří se dostavili z Jerusalema, a obranu Pavlovu, seznal, že běží o nepřátelství mezi Židy a křesťany, proto ukončil vyšetřování. Nepochopil však Pavla, nýbrž ponechal jej ve vazbě, protože čekal, že Pavel dá mu peníze. Vazba Pavlova byla však mírná. Setníku bylo nařizeno, aby jednal s ním setrně a nebránil nikomu z přátel posluhovati mu.

Vladař Felix mluvil často s Pavlem. Jednou povolal si jej, aby s manželkou (Drusilou) slyšel od něho učení Ježíšovo. Avšak když Pavel mluvil o spravedlnosti, čistotě a budoucím soudu, Felix zachvěl se, zadržel Pavla a řekl: „Tentokráte odejdi, ale v čas příhodný zavolám tě.“

Felix byl odvolán po dvou letech a nástupcem jeho stal se P o r c i u s F e s t u s.

- 212 -

Když nový vladař přijel do Jerusalema, předstoupili před něho přední ze Židův a prosili, by kázal přivésti Pavla do Jerusalema. Chtěli však jej cestou zabít. Festus odepřel jim to s počátku, ale později chtěl jim býti po vůli. Řekl

Pavlovi: „Chceš-li jít do Jerusalema a tam přede mnou souzen býti?“ Pavel odpověděl: „Před stolicí císařovou stojím, tam mám souzen býti. K císaři se odvolávám.“

Festus, dav vyšetřiti radou svou, že odvolání Pavlovo jest podle zákona, odpověděl: „K císaři jsi se odvolal, k císaři půjdeš!“

Festus rozhodl poslati Pavla k císaři, ale nevěděl, co o něm napíše císaři. V té věci měl mu býti nápomocen král Herodes Agripa II., který přijel do Caesarete (se sestrou Berenikou) uvítati nového vladaře. Agripa II. přijal Pavla v síni, naplněné tisícníky a předními muži města, a dal mu slovo. Pavel mluvil tak přesvědčivě, že sám král Agripa II. zvolal: „Málem přemluvíš mne, abych byl křesťanem.“

Král Agripa II. také nenalezl na Pavlovi nic hodného smrti ani vězení. Proto řekl k Festovi: „Člověk ten mohl býti propuštěn, kdyby se nebyl odvolal k císaři.“

Pavel plaví se do Říma (Sk. 27; 28, 1-15). Pavel byl odevzdán s jinými vězni setníku Juliovi, aby byl dopraven po lodi do Říma.

U Kréty uchvátila loď velká bouře a zmítala ji 14 dní po moři. Všichni vzdali se již naděje na záchránění. Pavel však těšil je: „Buďte dobré mysli, neboť nezahyne život nikoho z vás kromě samé lodi. Této noci stál u mne anděl Boha, jehož já jsem a kterému sloužím, a řekl: Neboj se, Pavle, před císařem státi budeš. Bůh daroval ti také všecky, kteří plují s tebou.“

Čtrnáctého dne byli přiraženi ke skalnatému břehu ostrova Malty. Loď se ztroskotala, ale mužstvo zachránilo se všecko. Obyvatelstvo maltské ukázalo zachráněným nemalou přívětivost. Zapálilo hranici dříví, protože pršelo a bylo zima, a učinilo všem pohodlí. Pavel sebral náručí roští a kladl je na oheň. Vtom však zmije, utíkajíc před horkem, připjala se k ruce jeho. Když lidé toho ostrova uzřeli, kterak had visí u ruky jeho, pravili vespolek: „Jistě člověk tento jest vrah, neboť, ač vyšel z moře, přece pomsta (bohů)

- 213 -

nedá mu živu býti.“ Avšak Pavel setřásl hada do ohně a neutrpěl nic zlého. Všickni čekali, že Pavel oteče a umře. Když však dlouho čekali a viděli, že nic zlého se mu nestalo, přišli na jiné myšlenky a pravili, že jest bůh.

Na těch místech byly statky knížete ostrova, jménem Publia. Publius hostil zachráněné po tři dni. Otec Publiův ležel, jsa trápen zimnicí a úplavicí. Pavel vešel k němu, pomodlil se, vložil na něho ruce a uzdravil jej. To když se stalo, všickni, kdo na ostrově měli nemoci, přicházeli a byli uzdravováni.

Po třech měsících plavili se po jiné lodi, která byla na ostrově přes zimu, do Itálie.

Když dopluli přístavu Puteoli v zálivu Neapolském, vystoupili na pevninu a ubírali se do Říma pěšky. Křesťané v Římě uslyševše, že Pavel blíží se k Římu, vyšli mu vstříc daleko. Když Pavel uzřel je, poděkoval Bohu a nabyl důvěry.

Pavel v Římě (Sk. 28, 16-31). Pavel byl v Římě držen v mírné vazbě po dvě léta. Bylo mu dovoleno bydleti v bytě soukromém a přijímati všecky, kteří k němu přicházeli. Pouze voják střežil ho. Této volnosti Pavel užil, káže o království božím Židům i pohanům bez překážky.

Ve vazbě římské Pavel nespustil s očí křesťanských obcí asijských a řeckých, obcuje s nimi písemně. Také Židům palestinským poslal list.

Po dvou letech Pavel byl propuštěn na svobodu. Podnikl nové cesty misionářské. Podle sv. Klementa († 100), třetího nástupce Petrova, přišel až na hranici západu. Římané minili tím Španělsko. Pavel sám měl dříve úmysl cestovati do Španělska (Řím. 15, 24. 28). Potom navštívil ještě východ a ustanovil tam dva žáky své biskupy: Timothea v Efesu (I. Tim. 1, 3) a Tita na Krétě (Tit. 1, 5). Za pronásledování Neronova (64-68) vrátil se do Říma a byl sťat dne 29. června r. 67. Na hrobě jeho stojí v Římě chrám sv. Pavla.

Poznámka. Po sv. Pavlu zbylo 14 listů. Pamatují se snadno takto. Psal 4 obcím v Asii (Efesu, Kolesám, Galacii, Židům), 4 obcím v Evropě (Římu, 2 Korintu, 2 Thesalonice, Filipům) a 3 jednotlivým osobám (2 Timotheovi, Titovi a Filemonovi).

- 214 -

Poučení. Svatý Pavel vylíčil činnost svou krátce a úplně slovy: „Všechně všecko učiněn jsem, abych všecky přivedl ke spasení (I. Kor. 9, 22). Obětavost Pavlova budiž nám vzorem a pobídkou, abychom i my byli hotovi obětovati se pro bližního a přispívati ke spáse jeho.“

§ 67. Listy sv. Pavla.

Římanům. 1. L i s t Ř í m a n ů m. Když sv. Pavel poslal Korint'ánům druhý list, za nějaký čas vypravil se k nim osobně. Přišel k nim v listopadu r. 57 a zdržel se u nich 3 měsíce (Skut. 20, 1-3). Z jara r. 58 chtěl se vrátiti do Sýrie. Dříve nežli se vydal na zpáteční cestu, asi v únoru r. 58, napsal list Římanům a poslal jej do Říma po jáhence Fébě z Kencher, východního přístavu korintského (Řím. 16, 1-2) Podnět k listu tomu dala sv. Pavlu touha, působiti jako apoštol národů také na západě. Při tom Řím měl mu býti východištěm. Proto nežli k nim zavítá osobně, posílá jim list, aby se jim představil jako apoštol národův a přispěl také něčím k utvrzení víry jejich. (Křesťanskou obec v

Římě založil již r. 42 sv. Petr.) Protože sv. Pavel představuje se Římanům jako apoštol národů, nepodává jim v listě svém úplné nauky křesťanské, nýbrž mluví pouze o takových věcech, jež hlavně zastával jako apoštol národů a jež nazýval svým evangeliem. Tak pojednává v prvním díle (1, 18-11, 36) o všeobecné hříšnosti lidí, Židův i pohanův, o ospravedlnění Židův i pohanův nezaslouženou milostí boží bez plnění Starého zákona, o poměru přírody a milosti, zákona a svobody, vyvolení a zavržení, věření a jednání. Druhý díl (12, 1-15, 13) obsahuje napomenutí přihlížející k okolnostem místním: o lásce k bližnímu a svornosti mezi pokřtěnými Židy a pohany, o poslušnosti k vrchnosti, o čistotě a střídmosti a j. Mezi pokřtěnými Židy a pohany byly všude třenice, proto i v Římě. Tehdy vládl krutý císař Nero (54-68), proto mohly vzniknouti pochybnosti, jest-li také takového tyрана poslouchati. Nečistota a nestřídmost byly zakořeněné zvyky pohanské, zvláště ve větších městech.

Výňatky. „Spravedlivý živ jest z víry“ (1, 17).

„Neviditelné vlastnosti jeho od stvoření světa skrze ty věci, které jsou učiněny, bývají spatřeny jako poznatelné, totiž věčná moc jeho a božství“ (1, 20).

- 215 -

„U Boha není přijímání osob“ (2, 11).

„Ne posluchači zákona jsou spravedliví u Boha, nýbrž plnitelé zákona budou ospravedlněni“ (2, 13).

„Činí-li pohané, kteří nemají zákona, od přirozenosti to, co jest zákona, tací, nemajíce zákona, sami sobě jsou zákonem, ti, kteří ukazují dílo zákona napsané v srdcích svých, pokud jim svědectví vydává svědomí jejich a smýšlení, která se vespolek obviňují nebo také zastávají“ (2, 14-15).

„Bůh jest pravdomluvný, ale každý člověk lhář“ (3, 4).

„Láska boží jest rozlita v srdcích našich skrze Ducha svatého, který jest nám dán“ (5, 5).

„Jako skrze jednoho člověka přišel hřích na svět a skrze hřích smrt a tak smrt přešla na všechny lidi, protože v něm všichni zhřešili“ (5, 12).

„Jako skrze neposlušnost jednoho člověka hříšníci učinění byli mnozí, tak i skrze poslušnost jednoho spravedliví budou učinění mnozí“ (5, 19).

„Odplata za hřích jest smrt, ale milost boží jest život věčný v Kristu Ježíši, Pánu našem“ (6, 23).

„Vidím jiný zákon v údech svých, který odporuje zákonu myslí mé“ (7, 23).

„Ti, kteří jsou podle těla, oblibují si to, co jest těla; ale kteří jsou podle ducha, smýšlejí, co jest ducha“ (8, 5).

„Budete-li živi podle těla, zemřete; budete-li však duchem mrtví skutky těla, budete živi“ (8, 13).

„Kteří bývají vedeni Duchem božím, ti jsou synové boží“ (8, 14).

„Mám za to, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví v nás“ (8, 18).

„I to stvoření bude vysvobozeno od služebnosti porušení ve svobodu slávy synů božích“ (8, 21).

„V naději spasení jsme“ (8, 24).

„Srdcem zajisté věří se ke spravedlnosti, ale ústy děje se vyznání ke spasení“ (10, 10).

„Každý zajisté, kdokoli bude vyzýváti jméno Páně, bude spasen“ (10, 13).

„Víra ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo“ (10, 17).

„O hlubokosti bohatství moudrosti a vědomosti boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho!“ (11, 33).

„Lačni-li nepřítel tvůj, nakrm jej, žízni-li, dej mu pít. Neboť učiníš-li tak, shrneš řěřavé uhlí na hlavu jeho“ (12, 20).

„Každá duše buď poddána mocnostem vyšším. Neboť není mocnosti leč od Boha. Které pak jsou, jsou zřízeny od Boha. Proto kdo se protiví mocnosti, protiví se zřízení božímu. Kteří však se protiví, vezmou odsouzení své“ (13, 1-2).

„Proto buďte poddáni z potřeby, netoliko pro hněv, nýbrž i pro svědomí“ (13, 5).

- 216 -

„Dávejte všem, čím jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; bázeň, komu bázeň; čest, komu čest“ (13, 7).

„Odvrzme skutky temnosti a oblecme zbraně světla. Jako ve dne choďme počestně, ne v hodování a opilství, ne ve smilstvech a nestydatostech, ne ve sváru a žárlivosti, nýbrž oblecťe Pána Ježíše Krista a nepečujte o tělo k žádostem“ (13, 12-14).

„Buď že jsme živi, Pánu jsme živi; buď že umíráme, Pánu umíráme. A tak buďto jsme živi, buďto že umíráme, Páně jsme“ (14, 8).

„Každý z nás za sebe bude vydávati počet Bohu.“ (14, 12).

„Cokoli jest psáno, k našemu naučení jest psáno, abychom skrze trpělivost a potěšení Písem měli naději“ (15, 4).

První Korintanům. 2. První list Korintanům. Tento list psal sv. Pavel v Efesu r. 56 a poslal jej po vyslancích z Korinta: Štěpánovi, Fortunatovi a Achaikovi (16, 15-18). Na druhé cestě misionářské (r. 50-53) Pavel založil v Korintě obec křesťanskou, většinou z lidí původu prostého (1, 26). Když odešel z Korinta, dověděl se, že někteří křesťané nově obrácení prohřešují se ještě proti prikázání šestému, proto psal z Efesu do Korinta list, v němž napomíná tamější obec křesťanskou k životu mravnému (5, 9). Tento list se ztratil. Nedlouho potom Pavel dověděl se o pohoršlivém životě jednoho Korintana (5, 1). Konečně domácí lidé zbožné Korintanky Chloe (1, 11) oznámili mu, že jsou v Korintě různice a strany. Jedni sluli Pavlovi, druzí Apollovi, jiní Petrovi a poslední Kristovi. Když totiž Pavel odešel z Korinta, přišel tam výmluvný řečník, jménem Apollo, rodem z Alexandrie (Skut. 18, 24). Stoupenci jeho přikládali si jméno „Apollovi“. Mimo to přišli do Korinta pokřtění Židé z Jerusalema, kteří znali osobně Petra (Kefu). Ti sluli „Petrovi“. Konečně někteří jmenovali se po Kristu, zakladateli křesťanství vůbec, „Kristovi“. Tyto věci jakož i zvláštní list Korintanům s dotazem o rozličných pochybnostech (7, 1) přiměly apoštola Pavla, aby Korintanům napsal list V tomto listě hledí mezi nimi odstraniti stranictví, hájí své osoby, káže

vyloučiti z církve onoho Korinťana, který dal celé obci veliké pohoršení, a odpovídá na otázky předložené: o stavu manželském a panickém (7, 1-40), o požívání masa obětovaného modlám (8, 1-10, 33), o chování žen při službách božích a o slavení večeře Páně (11, 1-34), o darech Ducha svatého (12, 1-14, 40), o vzkříšení (15, 1-58) a o sbírkách (16, 1-4).

- 217 -

Výňatky. „Slovo zajisté kříže jest sice těm, kteří hynou, pošetilost, ale těm, kteří dosahují spasení, to jest nám, jest moc boží“ (1, 18).
„Co jest pošetilého ve světě, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co jest ve světě slabého, to vyvolil Bůh, aby zahanbil silné“ (1, 27).
„Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, jest, co Bůh připravil těm, kteří ho milují“ (2, 9).
„Duch zpytuje všecko, i hlubokosti boží“ (2, 10).
„Těch věcí, které jsou boží, nikdo nepoznal leč Duch boží“ (2, 11).
„Tělesný člověk nechápe těch věcí, které jsou Ducha božího“ (2, 14).
„Ani ten, kdo sází, jest něco ani ten, kdo zalévá, nýbrž ten, který dává vzrůst, Bůh“ (3, 7).
„Nevíte, že jste chrám boží a že Duch boží přebývá ve vás?“ (3, 16).
„Tak smýšlej o nás člověk jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství božích“ (4, 1).
„Co máš, čeho jsi nepřijal? Přijal-li jsi však, proč se chlubiš, jako bys byl nepřijal?“ (4, 7).
„Proto napomínám vás, buďte následovníci moji, jako i já jsem následovník Kristův“ (4, 16).
„Nevíte, že nespravedliví nebudou vládnouti královstvím božím?“ (6, 9).
„Nevíte, že údové vaši jsou chrám Ducha svatého, který jest ve vás?“ (6, 19).
„Jste koupeni za velikou cenu. Oslavujte a noste Boha v těle svém „ (6, 20).
„Těm pak, kteří jsou v manželství, prikazují, ne já, nýbrž Pán, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevdána nebo se smíř s mužem svým. A muž manželky neopouštěj“ (7, 10-11).
„Žena jest vázána zákonem, dokud jest živ muž její. Umře-li však muž její, jest svobodna. Nechť se vdá, za koho chce, ale toliko v Pánu“ (7, 39).
„Víme, že modla ve světě nic není a že není žádného Boha než jeden“ (8, 4).
„Nevíte, že ti, kteří pracují ve svatyni, jedí z toho, co jest ze svatyně, a ti, kteří slouží oltáři, mají díl s oltářem? Tak i Pán nařídil těm, kteří zvěstují evangelium, aby živi byli z evangelia“ (9, 13-14).
„Všem všechno jsem učiněn, abych všechny přivedl ke spasení“ (9, 22).
„Tresci tělo své a podrobují je ve službu, abych snad, káže jiným, sám nebyl zavržen“ (9, 27).
„Kdo se domnívá, že stojí, hled', aby nepadl“ (10, 12).
„Věrný jest Bůh, který nedopustí pokoušeti vás nad to, co můžete, nýbrž učiní s pokusem také prospěch, abyste je mohli snést“ (10, 13).
„Kalich požehnání, jež žehnáme, zdali není společenství krve Kristovy? A chléb, jež lámeme, zdali není účastenství těla Páně?“ (10, 16).

- 218 -

„Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko jest užitečné“ (10, 22).
„Bud'to že jíte nebo pijete nebo cokoli jiného činíte, všecko činite ke slávě boží“ (10, 31).
„I rozkoly musí býti, aby zjeveni byli mezi vámi ti, kteří jsou osvědčení“ (11, 19).
„Já zajisté přijal jsem od Pána, čemuž jsem naučil i vás, že Pán Ježíš v tu noc, ve kterou byl zrazen, vzal chléb a čině díky, lámal jej a řekl: Vezměte a jezte: Toto jest tělo mé, které bude vydáno za vás. To činite na mou památku. Podobně i kalich, když povečeřel, a pravil: Tento kalich jest nová úmluva v krvi mé. To činite, kolikrátkoli budete pít, na mou památku. Neboť kolikrátkoli budete jísti chléb tento a pít kalich, budete zvěstovati smrt Páně, dokavad nepřijde. Proto, kdokoli bude jísti chléb tento nebo pít kalich nehodně, bude vinen. tělem a krví Páně. Zkusíš pak sám sebe člověk a tak jez z chleba toho a pij z kalicha. Neboť kdo jí a pije nehodně, jí a pije si odsouzení, protože nerozeznává těla Páně“ (11, 23-29).
„Rozdílné jsou milosti, ale týž Duch“ (12, 4).
„Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale kdybych neměl lásky, byl bych jako měď zvučící nebo zvonec znějící. A kdybych měl prorockví a znal všechna tajemství i všelikou vědu a kdybych měl všecku víru, takže bych přenášel hory, ale kdybych neměl lásky, nejsem nic. A kdybych rozdal na pokrmý chudých veskeren majetek svůj a vydal tělo své ke spálení, ale kdybych neměl lásky, nic mi to neprospívá. Láska jest trpělivá, dobrotivá; láska nezávidí, nejedná lehkovážně, nenadýmá se; není ctižádostivá, nehledá, co jest jejího, nebývá popouzena ke zlosti, nemyslí na zlo, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se pravdě. Všecko snáší, všemu věří, všechno doufá, všechno běže na sebe. Láska nepamějí nikdy“ (13, 1-8).
„Nyní vidíme skrze zrcadlo v hádance, ale potom tváří v tvář“ (13, 12).
„Nyní pak zůstávají: víra, naděje, láska, tyto tři, ale větší z nich jest láska“ (13, 13).
„Ne Bůh různice jest Bůh, nýbrž pokoje, jak i učím ve všech církvích svatých“ (14, 33).
„Všecko pak se děj poctivě a podle řádu“ (14, 40).
„Milostí boží jsem, co jsem, a milost jeho nebyla ve mně neplodná, nýbrž hojněji než oni všichni jsem pracoval, ale ne já, nýbrž milost boží se mnou“ (15, 10).
„Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy marné jest kázání naše, marná jest i víra vaše“ (15, 14).
„Kristus vstal z mrtvých jako prvotiny těch, kteří zesnuli“ (15, 20).
„Špatné řeči porušují dobré mravy“ (15, 33).
„Tak bude i vzkříšení mrtvých. Rozsévá se tělo porušitelné, vstane neporušitelné; rozsévá se tělo nesličné, vstane oslavené; rozsévá se tělo slabé, vstane silné; rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní“ (15, 42-44).

- 219 -

„Všichni zajisté vstaneme z mrtvých, ale ne všichni budeme proměněni“ (15, 51).
„Až toto tělo smrtelné obleče nesmrtelnost, tehda naplní se řeč, která jest napsána: Pohlce jest smrt ve vítězství. Kde jest, o smrti,

vítězství tvé? Kde jest, o smrti, osten tvůj?" (15, 54-55).

„Bděte, stůjte pevně ve víře, vedte si zmužile a posilujte se. Všecky věci vaše dějte se v lásce" (16, 13).

„Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, buď vyloučen" (16, 22).

Druhý list Korintánům. 3. Druhý list Korintánům. Na sklonku léta nebo na podzim r. 56 Pavel poslal Tita z Efesu do Korinta, aby vyzvěděl, jak dotkl se Korintánů list předešlý. Titus nevrátil se, dokud Pavel zdržoval se v Efesu. Zastihl jej teprve v Makedonii (7, 5-7) Zprávy, jež přinesl Titus z Korinta, daly podnět ke druhému listu. Zprávy ty byly celkem příznivé (7, 6 a násl.). Křesťanská obec korintská vzala si k srdci první list Pavlovův a vyloučila muže, který dal veliké pohoršení (2, 6). Avšak vedle zpráv příznivých Titus přinesl také zprávy nepříznivé. Do Korinta přišli agitátoři židovští a švalvi proti Pavlovi rozličnými pomluvami. Sv. Pavel napsal druhý list Korintánům ještě r. 56 v Makedonii a poslal jej do Korinta po Titovi (8, 16-17). Tita doprovázeli dva průvodcové (8, 18. 22). Tento list má 3 díly. První díl (1-7) jest věnován hlavně věřícím dobře smýšlejícím, ale poněkud zviklaným v důvěře k apoštolu Pavlovi. Sv. Pavel hledí v nich otřesenou důvěru opět obnoviti. Druhý díl (8-9) vybízí všechny věřící v Achaji ke sbírkám pro věřící v Judei. Třetí díl (10-13) mluví do duše pomluvačným protivníkům.

Výňatky. „Ta jest sláva naše, svědectví svědomí našeho" (1, 12).

„Ne že bychom byli dostateční mysliti něco sami ze sebe jakožto nutili ze sebe, nýbrž dostatečnost naše jest z Boha" (3, 5).

„Netáhněte jha s nevěřícími. Neboť jaké jest účastenství spravedlnosti s nepravostí? Nebo jaké jest společenství světla s temností? A jaké sblížení Krista s Belialem? Neboť jaký díl věřícího s nevěřícím?" (6, 14-15).

„Zármutek, který jest podle Boha, působí pokání stále ke spasení, ale zármutek světa působí smrt" (7, 10).

„Veselého dárce miluje Bůh" (9, 7).

„Kdo se chlubí, ať se chlubí v Pánu. Neboť ne, kdo se sám chváří, jest dokonalý, nýbrž koho chváří Bůh" (10, 17-18).-

„Od Židů jsem obdržel pětkrát čtyřicet ran bez jedné. Třikrát jsem byl mrskán metlami, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem tonul

- 220 -

na moři, den a noc jsem byl ve hlubině mořské, na cestách často, v nebezpečnostech na řekách, v nebezpečnostech od loupežníků, v nebezpečnostech od národa svého, v nebezpečnostech od pohanů, v nebezpečnostech v městě, v nebezpečnostech na poušti, v nebezpečnostech na moři, v nebezpečnostech mezi falešnými bratry; v práci a námaze, v bděních mnohých, v hladu a žízni, v postech mnohých, v zimě a v náhotě; kromě toho, co jest zvenku, každodenní dozor můj, péče o všechny cirkve. Kdo jest slabý a já nejsem? Kdo jest pohoršován a já neplanu?" (11, 24-29).

„Znám člověka v Kristu, který před čtrnácti lety (zdali v těle, nevím, čili kromě těla, nevím, Bůh to ví) byl uchvácen až do třetího nebe. A znám téhož člověka (zdali v těle, čili kromě těla, nevím, Bůh to ví), že byl uchvácen do ráje a slyšel slova nevyslovitelná, jichž člověk vysloviti nesmí" (12, 2-4).

„A aby velikost zjevení mne nevyšila, dán byl mi osten těla mého, anděl satanův, aby mne poličkoval. Proto třikrát prosil jsem Pána, aby odstoupil ode mne, ale on mi řekl: Dostačí ti milost má, neboť síla zdokonaluje se ve slabosti" (12, 7-9).

Galatům. 4. List Galatům. Tento list sv. Pavel psal v Antiochii syrské nebo v jiném místě syrském r. 49. Sotva svatý Pavel navrátil se s první cesty misionářské (46-48), přišli do jižních krajín galatských: Antiochie, Ikonie, Lystry a Derbe pokřtění Židé palestínští a tvrdili, že pohané, kteří byli přijati od Pavla ke křesťanství, neobdrželi dokonalého evangelia Ježíšova, protože se nepodrobili obřadnímu zákonu Mojžíšovu. Tato agitace neminula se s úspěchem. Nedošlo sice k úplnému odpadu od evangelia Pavlova, ale Galaté počali světití svátky židovské (4, 9-10) a pronášeli rozličná mínění o osobě a díle apoštolově (1, 6 a násl.; 4, 12-20). Námaha první cesty misionářské mohla přijíti nazmar. Proto sv. Pavel, obdržev o tom zprávu od vyslanců galatských, napsal tento list, aby příslušníky obcí křesťanských zachránil od odpadání od evangelia jeho (3, 3). Proto ukazuje Galatům, že evangelium, jež on hlásal, jest evangelium pravé, jemu od samého Boha zjevené, od hlavních apoštolů v Jerusalemě uznané, srovnávající se také se zjevením starozákonním a prozrazující svůj původ a ráz nadpřirozený ve mravním životě lidském.

Výňatky. „Ale i kdybychom my nebo anděl s nebe kázal vám evangelium proti tomu, které jsme vám kázali my, buď vyloučen" (1, 8).

„Známo zajisté činím vám, bratři, že evangelium, které bylo kázáno ode mne, není podle člověka, neboť ani já nepřijal jsem ho, ani jsem se mu nenaučil od člověka, nýbrž skrze zjevení Ježíše Krista" (5, 11-12).

- 221 -

„Žiji pak již ne já, nýbrž Kristus žije ve mně" (2, 20).

„Kdo jsou z víry, ti jsou synové Abrahamovi" (3, 7).

„Chodte v Duchu a nebudete konati žádosti těla. Neboť tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu" (5, 16-17).

„Zjevení pak jsou skutkové těla, jako jsou: smilstvo, nečistota, nestydatost, chlípnost, modloslužba, čáry, nepřátelství, svárové, nenávisť, hněvové, vády, různice, rozkolové, závisti, vraždy, opilství, hýření a těm podobné. O těch věcech předpovídám vám, jakož jsem prve pravil, že kdo činí takové věci, nedojdou království božího" (5, 19-21).

„Ovoce však ducha jest: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, shovívavost, tichost, věrnost, skromnost, zdrželivost, čistota" (5, 22-23).

„Odstup to ode mne, abych se chlubil leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož jest ukřizován svět mně a já světu" (6, 14).

Efesánům. 5. List Efesánům. sv. Pavel psal v Římě za první vazby své r. 62 zároveň s listem

Kolosanům a Filemonovi. Podnět k listu tomu daly zprávy, jež sv. Pavel obdržel z Asie. Zprávy ty zněly asi v ten smysl, že mnohé obce křesťanské v Malé Asii, které vznikly po odchodu jeho z Asie (mezi r. 56-62), mají sice pravou víru i řádný mrav křesťanský (1-15), ale že nelnou dosti k sobě ani k mateřské církvi efeské. Proto sv. Pavel napsal těmto obcím list a poslal jej do Asie po Tychikovi (6, 21-22), věrném pomocníku svém. Tychikus zajisté vystoupil na břeh v Efesu a ukázal tam list, jež nesl. Efesané čítali list ten ve shromáždění, opsali si jej a uložili opis v archivu církevním. Později půjčovali jej také jiným obcím křesťanským. Odtud list obdržel název „List Efesanům“, ačkoli jim psán není. V prvním díle (1, 3-3, 21) sv. Pavel pojednává o církvi jakožto ústavu spásy, založeném od Krista a spojujícím dřívější Židy a pohany v jeden celek.. Ve druhém díle (4, 1-6, 20) povzbuzuje křesťany, aby se domáhali cíle povolání svého, pevně se držíce jedné církve a jedné víry a žijíce život opravdu křesťanský, zvláště konajíce skutky lásky a plníce svědomitě povinnosti stavu svého.

Výňatky. „Který všecko působí, podle rozhodnutí vůle své“ (1, 11).

„Proto již nejste cizinci a příchozí, nýbrž jste spoluobčané svatých a domácí boží, postavení na základ apoštolův a proroků, kdežto hlavní kámen úhelní jest Kristus Ježíš, na němž všechno stavení postavené roste v chrám svatý v Pánu, na němž i vy spolu stavíte se v příbytek boží v Duchu“ (2, 19-22)

- 222 -

„Obnovte však se v duchu myslí své a oblecte člověka nového, který podle Boha jest stvořen ve spravedlnosti a svatosti pravdy“ (4, 23-24).

„Slunce nezapadej nad hněvem vašim“ (4, 26).

„Smilstvo však a všeliká nečistota nebo lakomství nebud' ani jmenováno mezi vámi, jak se sluší na svaté“ (5, 3).

„Neboť byli jste kdysi temnost, nyní však jste světlo v Pánu. Jako synové světla choďte“ (5, 8).

„Oblect se ve zbroj boží, abyste mohli čeliti úkladům ďábelským. Neboť není bojování naše toliko proti tělu a krvi, nýbrž proti panstvům a mocnostem, proti správcům světa této temnoty, proti duchům zloby v povětří. Proto vezměte zbroj boží, abyste mohli odolati v den zlý, a ve všem dokonale čeliti. Stůjte tedy, majíce bedra svá opásána pravdou a jsouce oblečení pancířem spravedlnosti a majíce nohy obuté přípravou evangelia pokoje, berouce ke všemu štít víry, kterým byste mohli uhasiti všechny ohnivé šípy nešlechetské, a vezměte přílbu spásy a meč ducha, jenž jest slovo boží, modlíce se všelikou modlitbou a prosbou každého času v duchu“ (6, 11-18).

Filipanům. 6. List Filipanům psal sv. Pavel v Římě za první vazby své, ale když byl uvězněn, tedy z jara r. 63, a poslal jej do Makedonie po Epafroditovi (2, 25), bratru, pomocníku a spolubojovníku svém. Sv. Pavel založil ve Filipech obec křesťanskou na druhé cestě misionářské. Na třetí cestě přišel dvakrát do Filip. Filipané z vděčnosti, že stali se účastni evangelia, sebrali peníze k účelům misijním a poslali je za sv. Pavlem do Thesaloniky (Fil. 4, 16) a do Korinta (II. Kor. 11, 8-9). Když se dověděli, že jest v Římě ve vazbě, poslali mu peníze po Epafroditovi (Fil. 4, 18). Tato vděčnost a toto účastenství Filipanů přimělo Pavla, aby jim napsal list. V tomto listě děkuje jim za peníze, projevuje radost z účastenství jejich, podává zprávu o sobě a o stavu evangelia v Římě a prozrazuje záměry své do budoucna. Konečně jako duchovní otec jejich napomíná je, aby žili život důstojný evangelia Kristova, aby se nedali svést ani bludaři ze židovstva ani antinomistickými křesťany z pohanstva (nepřáteli kříže Kristova) a aby zachovali jednotu v obci.

Výňatky. „Neboť mně život jest Kristus a smrt zisk“ (1, 21).

„To zajisté smýšlejte v sobě, což i v Kristu Ježíši, jenž, protože byl v podobě boží, nepokládal toho za loupež, že jest roven Bohu, ale sebe samého zapřel, přijav podobu služebníkovu, byv učiněn k podobnosti lidí a shledán v zevnějšku jako člověk. Ponižil sebe

- 223 -

samého, jsa učiněn poslušen až ke smrti, a to ke smrti kříže. Proto i Bůh povýšil ho a dal mu jméno, které jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíšově klekalo každé koleno nebeských, pozemských i pekelných a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš jest ve slávě Boha Otce“ (2, 5-11).

„S bázní a třesením spasení své konejte“ (2, 12).

„Bůh zajisté jest, který působí ve vás i chtění i dokonání podle dobré vůle své“ (2, 13).

„Ano, všecky věci pokládám za škodu pro přehojné poznání Ježíše Krista, Pána svého, pro něhož vším jsem povrh a uznal jsem to za odpadky, abych získal Krista“ (3, 8).

„Neboť mnozí žijí, jak jsem vám o nich často mluvil, nyní pak dokonce s pláčem pravím, jakožto nepřítel kříže Kristova, jejichžto konec jest záhuba, jejichžto bůh jest břicho a chloubka jejich v hanbě jejich, kteří mají na mysli věci zemské“ (3, 18-19).

„Vše mohu v tom, který mne sílí“ (4, 13).

Kolosanům. 7. List Kolosanům psal sv. Pavel v Římě r. 62 za první vazby své a poslal jej do Asie po Tychikovi, věrném pomocníku svém, a Onesimovi (4, 7-9), otroku Filemonově, z Kolos. Podnět k tomu listu daly zprávy Epafrovy o poměrech v Kolosách a v okolí. Epafras, rodem Kolosan, pohan obrácený na víru křesťanskou asi od sv. Pavla v Efesu, založil obec křesťanskou v Kolosách. Této obci hrozilo nebezpečení od pokřtěných Židů filosofů, jejichž heslo bylo: vyšší poznání a vyšší mravnost spekulací a přísným životem. Mimo to tito filosofové namlouvali ostatním křesťanům, že jest jim zachovávat obřadní zákon Mojžíšův, a doporučovali jim zvláštní úctu andělů. Podle učení jejich andělé jsou bytosti Kristu rovné. O těchto poměrech Epafras osobně zpravil Pavla v Římě, načež Pavel napsal list do Kolos a Laodiceje. Tento list má dva díly. V prvním díle (1, 15-2, 23) sv. Pavel učí,

že Ježíš Kristus jest obraz Boha neviditelného, prvorozený před vším stvořením. Skrze něho bylo stvořeno vše na nebi i na zemi. On jest střed veškerenstva, vykupitel lidí, zakladatel pokoje a hlava církve. Služebníkem tohoto Ježíše Krista jest Pavel, proto uvede je v plnost křesťanského poznání a křesťanské mravnosti. Obřadního zákona Mojžíšova není jim třeba ani zvláštní úcty andělův ani úplného zdržování se věcí užitečných a určených k požívání. Ve druhém díle (3, 1-4, 6) sv. Pavel

- 224 -

povzbuzuje křesťany koloské a laodicejské, aby byli pamětlivi spojení svého s Kristem a vynasnažovali se o věci nebeské, potlačující v sobě nezřízené žádosti. Pak připomíná povinnosti manželkám, manželům, dětem a otrokům. Konečně povzbuzuje k horlivé modlitbě a k opatrnosti v řeči s nevěřícími.

Výňatky. „Proto, povstali-li jste s Kristem, hleďte těch věcí, které jsou nahoře, kde jest Kristus, sedě na pravici boží, o věci, které jsou nahoře, pečujte; ne o ty, které jsou na zemi“ (3, 1-2).

„Až se ukáže Kristus, život váš, pak i vy se ukážete s ním ve slávě“ (3, 4).

První Thesaloníčanům. 8. První list Thesaloníčanům sv. Pavel psal z Korinta r. 51-52. Na druhé cestě misionářské (50-53) Pavel s průvodcem Silou založil v Thesalonice obec křesťanskou z pohanů a proselytů židovských. Tím probudil zášť Židů. Židé pobouřili proti nim obyvatelstvo města, že hlásají učení nebezpečné státu, proto byli nuceni vzdáliti se z města. Protože Thesaloníčané nebyli ještě utvrzeni v nové víře, Pavel toužil vrátiti se k nim (2, 17 a násl.) a vyslal k nim z Athén Timothea, aby vyzvěděl, jak se jim vede (3, 1-5). Timotheus přinesl mu zprávy do Korinta a tyto zprávy daly podnět k prvnímu listu Thesaloníčanům. Zprávy ty byly celkem příznivé (2, 19). Timotheus chválil stálost věřících Thesaloníčanů v pronásledování a přichylnost jejich k Pavlovi a druhům jeho. Ale zmínil se také o některých pohanských zvycích jejich a pomluvách nepřátel, jako by Pavel byl přišel do Thesaloniky za účelem ziskným a jako by mu na Thesalonice nezáleželo, protože z ní náhle zmizel a pranic se o ni nestará. Proto sv. Pavel napsal jim list o dvou dílech. V prvním díle (1-3) raduje se z úspěchu evangelia v Thesalonice a chválí jejich dosavadní stálost v utrpeních. Potom líčí jim s jakou horlivostí, láskou a nezištností u nich pracoval, až byl nucen je opustiti, a že největší přání jeho jest, spatřiti je opět. Druhý díl (4-5) obsahuje napomenutí mravní, aby zanechali zvykův a nepravostí pohanských, jako nečistoty a podvodu (4, 1-11) a přílišného oplakávání zemřelých (4, 12-17). Potom napomíná k bdělosti, protože den Páně přijde náhle (5, 1-11). Konečně upozorňuje na

- 225 -

povinnosti, jež jsou nutné v životě společenském, jako poslouchati představených, trestati nepokojné, těšiti malomyslné, přijímati nemocné (5, 12-16). List jest zakončen povzbuzením k modlitbě, pozdravy a požehnáním.

Výňatky. „Proto i my činíme díky Bohu bez přestání, že slyšeš od nás kázání slova božího, přijali jste je ne jako slovo lidské, nýbrž, jako vpravdě jest, jako slovo boží, které působí ve vás, kteří jste uvěřili“ (2, 13).

„Napomínáme pak vás, bratři, trestejte nepokojné, těšte malomyslné, přijímejte nemocné, buďte shovívaví ke všem. Dbejte toho, aby nikdo nikomu nesplácel zlého za zlé, nýbrž vždy činite, co jest dobré, sobě vespolek i všem. Vždy se radujte. Modlete se bez přestání. Ze všeho činite díky, neboť to jest vůle boží v Kristu Ježíši o vás všech. Ducha neuhašujte. Proroctvími nepohrdejte. Všechno pak zkoušejte. Co dobrého jest, toho se držte. Stínu všelikého zlého se zdržujte“ (5, 14-22).

Druhý Thesaloníčanům. 9. Druhý list Thesaloníčanům psal svatý Pavel z Korinta brzy po prvním listě r. 52. První list setkal se v Thesalonice s úspěchem. Tamější křesťané zůstali stáli v pronásledování, zachovali důvěru Pavlovi a druhům jeho a netruchleli již příliš zemřelých. Ale zmínka o náhlém příchodu Páně vzbudila v nich domnění, že den Páně již nastává, proto oddávali se zahálce. V tom domnění podporovali je jednak lidé nadaní duchem prorockým, jednak lidé předstírající ústní a písemní učení Pavlovo o věci té (2, 2). To přimělo Pavla, aby napsal Thesaloníčanům druhý list. V něm děkuje Bohu za pevnou víru a vytrvalost jejich (1, 3-12) a poučuje je o druhém příchodu Páně (2, 1-11). Dne druhého příchodu Páně nelze určit. Napřed vystoupí Antikrist. Potom napomíná Thesaloníčany, aby dbali všech pokynů, jichž se jim dostalo ústně i písemně, a aby se utvrzovali v dobrém (2, 14-16). V poslední hlavě klade jim na srdce pracovitost a věrné plnění povinností. Pozdrav napsal vlastní rukou a prohlašuje jej za znamení, po němž poznají každý dopis jeho.

Výňatky. „Proto, bratři, stůjte a držte se podání, kterým jste se naučili buďto skrze řeč nebo skrze list od nás“ (2, 14).

„Neboť i když jsme byli u vás, to jsme vám přikazovali: Kdo nechce .pracovati, ať také nejí“ (3, 10).

„Vy pak, bratři, neustávejte činiti dobře“ (3, 13).

„Pozdravení rukou mou - Pavlovou --, což jest znamení v každém listě. Tak piši: Milost Pána našeho Ježíše Krista buď s vámi všemi. Amen“ (3, 17-18).

- 226 -

První Timotheovi. 10. První list Timotheovi. Timotheus pocházel z Lystry v Lykaonii (Skut. 16, 1 a násl.; II. Tim. 1, 5; 3, 15) a byl obrácen na víru křesťanskou za druhé misionářské cesty Pavlovy (r. 50-53). Potom doprovázel svatého Pavla do Přední Asie a Makedonie (Skut. 16, 3 a násl.) a byl poslán z Athén do Thesaloniky (I. Thes. 3, 1 a násl.). Také byl ve družině Pavlově v Korintě a Efesu. Z Efesu byl poslán do Řecka (I. Kor. 4, 17).

Rovněž na třetí cestě byl průvodcem Pavlovým (II. Kor. 1, 1) a byl u něho za první vazby v Římě (Kol. 1, 1). Timotheovi Pavel psal dva listy. V době mezi první a druhou vazbou v Římě sv. Pavel vykonal cestu do Španěl a zavítal ještě jednou do Malé Asie. Tam odevzdal správu církve efeské žáku svému Timotheovi a vrátil se opět do Říma. Z Makedonie r. 65 psal Timotheovi list, v němž mu dává návrh, aby řádně zastával úřad pastýřský.

Výňatky. „Napominám tedy především, aby byly činěny prosby, modlitby, přimluy, dikůčinění za všechny lidi, za krále i za všechny, kteří jsou postaveni ve vysokých úřadech, abychom vedli život pokojný a tichý ve vsi pobožnosti a počestnosti. Neboť to jest dobré a vzácné před Spasitelem naším, Bohem, který chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy" (2, 1-4).

„Jeden jest zajisté Bůh, jeden také prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sebe samého jakožto výkupné za všechny" (2, 5-6).

„Toto ti piši, maje naději, že brzy k tobě přijdu, kdybych však prodlel, abys věděl, kterak máš obcovati v domě božím, který jest církev Boha živého, sloup a utvrzení pravdy" (3, 14-15).

„Pobožnost jest ke všemu užitečná, protože má zaslíbení života nynějšího i budoucího" (4, 8).

„Nemá-li pak kdo péče o své, a zvláště o domácí, zapřel víru a jest horší nežli nevěřící" (5, 8).

„O Timothee, ostříhej toho, co ti bylo svěřeno! Varuj se bezbožných novot slovných a protiv vědy neprávem tak zvané, k níž někteří se přiznávají a odpadli od víry" (6, 20-21).

Druhý Timotheovi. 11. Druhý list Timotheovi. Když sv. Pavel psal tento list, byl ve vězení (1, 8), a to v Římě (1, 17). Protože vidí před sebou neodvratnou smrt (4, 6) a zve Timothea, aby přišel do Říma ještě před zimou (4, 21), chce-li ho zastihnouti na živu, psal tento list v létě r. 66. V tomto listě sv. Pavel projevuje touhu po Timotheovi a zve jej k sobě. Necht' Timotheus přivede s sebou Marka

- 227 -

a vezme s sebou věci, které Pavel zanechal v Troadě (4, 11. 13). Aby tím spíše pohnul Timothea k cestě do Říma, líčí opuštěnost svou a smutný stav evangelia pro nebezpečí se strany nepřátel zjevných i tajných. Proto napomíná Timothea, aby v sobě vzbudil milost, kterou obdržel vzkládáním rukou Pavlových, aby se nestyděl za evangelium a za uvězněného apoštola a aby horlivě konal svůj úřad pastýřský. Kdyby Timotheus nezastihl Pavla již na živu, tento list budiž mu závětí duchovního otce jeho.

Výňatky. „Za tou příčinou napominám tě, abys opět vzbudil milost boží, která jest v tobě skrze vzkládání rukou mých" (1, 6).

„Vím, komu jsem uvěřil" (1, 12).

„Neboť ani ten, který bojuje o závod, nebývá korunován, nebojoval-li podle zákona" (2, 5).

„Spolehlivé jest toto slovo. Neboť zemřeli-li jsme s ním, budeme s ním také žítí; budeme-li trpěti, budeme s ním také kralovati" (2, 11-12).

„Bezbožných a marných řečí se varuj, neboť tací lidé prospívají velice k bezbožnosti" (2, 16).

„Všeliké Písmo, od Boha vdechnuté, jest užitečné k učení, k dokazování, k domlouvání a k vedení ve spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk boží, vystrojený ke každému dílu dobrému" (3, 16-17).

„Každé slovo, nabízej vhodné i nevhodé; usvědčuj, napomínej, domlouvej ve vsi shovívavostí a v poučování. Neboť bude doba, kdy lidé zdravého učení nesnesou, nýbrž podle choutek svých budou si hromaditi učitele, jsouce lechtavých uší, a budou odvraceti sluch od pravdy, ale obraceti k bajkám" (4, 2-4).

„Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Ostatně jest mi uložen věnec spravedlnosti, jež mi dá Pán v onen den, spravedlivý soudce, ale netoliko mně, nýbrž i těm, kteří milují příchod jeho" (4, 7-8).

Titovi. 12. Druhý list Titovi. Tita, syna rodičů pohanských, ponejprv spatřujeme ve družině Pavlově jako křesťana, když Pavel r. 46 konal druhou cestu do Jerusalema (Gal. 2, 2-3). Později byl od něho dvakrát poslán do Korinta, jednou z Efesu, po druhé z Makedonie (II. Kor. 2, 13; 7, 6 a násl.). V tomto listě Titus vystupuje jako biskup krétský. Na Krétě působil nějaký čas sám sv. Pavel a zanechal tam Tita biskupem, když vykonav cestu do Španěl, ještě jednou odebral se na východ. Po Zenovi a Apollovi poslal mu list (3, 13), v němž mu dává potřebné instrukce pro úřad biskupský a žádá ho, aby za ním přišel do Nikopole v Epiru. Tam hodlal strávit zimu. Po tu dobu bude Tita zastupovati

- 228 -

v úřadě Tychikus nebo Artemas (3, 12). List tento byl sepsán pravděpodobně v Korintě asi v zimě r. 65, nežli Pavel upadl do druhé vazby římské.

Výňatky. „Neboť ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, vyučujíc nás, abychom se odřekli bezbožnosti a žádostí světských a střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě, očekávajíce blažené naděje a příchodu slávy velikého Boha a Spasitele svého, Ježíše Krista" (2, 11-13).

„Ale když se ukázala dobrota a laskavost Boha, Spasitele našeho, ne na základě skutků spravedlnosti, které my jsme vykonali, nýbrž podle milosrdenství svého spasil nás skrze obmytí druhého narození a obnovení Ducha svatého, kterého vyliil na nás hojně skrze Ježíše Krista, Spasitele našeho, abychom, jsouce ospravedlněni milostí jeho, byli dědicové podle naděje života věčného" (3, 4-7).

Filemonovi. 13. List Filemonovi jest psán v Římě r. 62 za první vazby Pavlovy. Filemon byl bohatý občan v Kolosách, městě frygickém. Dům jeho ukazovali ještě v 5. století. S Pavlem znali se již delší dobu. Asi v Efesu získal jej Pavel víře křesťanské. Od té doby Filemon byl nadšen pro víru křesťanskou a činil veliká dobrodíní souvěrcům svým. Tomuto občanu utekl otrok, jménem Onesimus. V Římě poznal Pavla a byl od něho pokřtěn.

Pavel vážil si ho velice, ale poslal jej zároveň s Tychikem, nesoucím list Kolosanům, Filemonovi zpět s tímto psaním. V něm prosí Filemona, aby odpustil uprchlému otroku a přijal jej jako bratra. Nyní teprv bude mu užitečný (= Onesimos). Škodu, kterou Filemon utrpěl útekem Onesimovým, vyrovná Pavel sám. Pavel očekává od velikomyslnosti Filemonovy, že nejen Onesimovi odpustí, nýbrž i že jej propustí úplně na svobodu. Pavel brzy přijde do Kolos, aby se přesvědčil, že Filemon vyhověl prosbě jeho. Tento list jest první listina ve prospěch otroků. Láska křesťanská a otroctví nesnesou se dlouho. Láska křesťanská odstraní otroctví.

Výňatky. „Prosím tebe za syna svého, kterého jsem zplodil ve vězení, Onesima, který ti byl dříve neužitečný, ale nyní i mně i tobě jest užitečný, kterého jsem poslal zpět k tobě. Ty pak přijmi jej jako vlastní srdce mé" (10-12).

„Neboť snad proto byl od tebe odloučen na čas, abys na věky jej měl zpět již ne jako otroka, nýbrž místo otroka jako bratra nejmilejšího"(15-16).

- 229 -

Hebreům. 14. L i s t H e b r e ů m. Hebreové v Novém zákoně jsou vlastně Židé mluvící hebrejsky (aramejsky) na rozdíl od Židů mluvících řecky (Helénistův). Avšak název Hebreové přichází v Novém zákoně o pokřtěných Židech, kteří se narodili v Palestině, bydlili tam a mluvili řečí hebrejskou (aramejskou) jakožto řečí mateřskou, kdežto Helénisty míní se pokřtění Židé, kteří se narodili za hranicemi Palestiny a mluvili řečí řeckou. Tento list jmenuje se „list Hebreům", protože jest psán pokřtěným Židům v Jerusalemě nebo v Palestině vůbec. Psán jest řecky, protože r. 63 po Kr. byla již řečtina řečí úřední v církvi jerusalemské. Psán jest v Itálii, když sv. Pavel byl propuštěn z první vazby, tedy r. 63 nebo 64. Listu toho Pavel nepsal, nýbrž dal pouze podnět k němu a přijal jej za svůj (Heb. 13, 18 a násl.). List tento psal žák Pavlův, Žid Apollo, rodem z Alexandrie, muž výmluvný a učený v Písmě (Skut. 18, 24). Podnět k listu tomu dalo pronásledování církve jerusalemské po smrti biskupa jejího Jakuba Mladšího († 62) a zvelebování kultu židovského. Sv. Pavel obával se, aby pokřtění Židé palestinští nevrátili se opět k židovství. Proto dal napsati list, v němž srovnává novou theokracii křesťanskou se starou theokracií židovskou a líčí nekonečnou vznešenost křesťanství nad židovstvím. Židovství s kněžstvím a obětnictvím svým bylo pouhá příprava na křesťanství (1, 1-10, 18). Potom napomíná pokřtěné Židy jerusalemské, aby si vážili křesťanství, ukazuje, jaké tresty by uvalili na sebe, kdyby odpadli, a připomíná jim dřívější stálost jejich (10, 19-39). Staví jim za vzor hrdiny víry od Abele až do posledních dob (11, 1-12, 3) a vysvětluje jim význam utrpení pozemských (12, 4-11). Konečně povzbuzuje je k rozličným ctnostem křesťanským a zakončuje list prosbami, pozdravy a požehnaním (12, 12-13, 25).

Výňatky. „Mnohokrát a mnohými způsoby mluvil kdysi Bůh otcům skrze proroky. Posledně v těchto dnech mluvil nám skrze Syna" (1, 1-2).

„A ke kterému z andělů řekl kdy: Sed' na pravici mé, dokud nepoložím nepřátele tvých za podnoží nohou tvých? Nejsou všichni služební duchové, posláni ke službě pro ty, kteří obdrží dědictví spasení?" (1, 13-14).

- 230 -

„Není žádného tvora neviditelného před očima jeho, ale všecky věci jsou odhaleny a odkryty očím jeho" (4, 13).

„Neboť Bůh není nespravedlivý, aby zapomenul na práci vaši a na lásku, kterou jste dali najevo pro jméno jeho" (6, 10).

„Uloženo jest lidem jednou umřítí a potom jest soud" (9, 27).

„Nemožno jest, aby krev býkův a kozlů shladila hříchy" (10, 4).

„Držme neúchylné vyznání naděje své, neboť věrný jest ten, jenž zaslíbil" (10, 23).

„Hrozné jest upadnouti v ruce Boha Živého" (10, 31).

„Bez víry pak nelze se líbiti Bohu. Neboť věřiti musí, kdo přistupuje k Bohu" (11, 6).

„Koho Pán miluje, toho tresce" (12, 6).

„Máme oltář, s něhož nemají práva jisti, kteří slouží stánku" (13, 10).

„Nemáme zde města trvalého, nýbrž budoucího hledáme" (13, 14).

„Dobročinnosti pak a společenství nezapomínejte, neboť takovými obětmi bývá získán Bůh" (13, 16).

„Buďte poslušni představených svých a buďte jim poddáni; oni zajisté bdí jako ti, kteří mají vydati počet z duší vašich" (13, 17).

§ 68. Činnost ostatních apoštolů.

Apoštolé rozcházejí se. Také ostatní apoštolé působili mezi pohany. Když Jakub Starší byl s'at (r. 42), opustili Jerusalema a rozešli se do celého světa podle určitého plánu. Všichni plnili věrně rozkaz Kristův: „Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření" (Mar. 16, 15). „Pán pak jim pomáhal a řeč potvrzoval následujícími divy" (Mar. 16, 20). Již sv. Pavel mohl psáti Římanům: „Zdali neslyšeli (národové svatého evangelia)? Ano, zajisté, po vší zemi rozešel se zvuk jejich a do končin okresu zemského slova jejich" (Řím. 10, 18). Kde a jak působili jednotliví apoštolé, nevíme. Zachovalo se nám o nich málo zpráv spolehlivých. Něčeho určitého dovídáme se pouze o P e t r o - v i, J a k u b u Mladším a J a n o v i.

Sv. Petr. P e t r přišel do Říma r. 42, založil tam církev a spravoval ji po 25 let (Jeroným † 420, De viris illustr. n. l.). Nezůstával však v Římě trvale, nýbrž chodil také na jiná místa, zakládaje církve nové nebo založené ve víře utvrzuje. Když císař Klaudius (41-54) vydal edikt proti Židům, Petr uchýlil se na východ a předsedal sněmu

jerusalemskému (r. 50). Z Jerusalema odebral se do Antiochie syrské (Gal. 2,11) a potom do Malé Asie. Souditi tak lze z té okolnosti,

- 231 -

že psal později dva listy „rozptýleným v Pontu, Galacii, Kapadocii, Asii a Bithynii“ (I. Petr 1, 1; II. 3, 1). Vraceje se do Říma, kázal také v Korintě (I. Kor. 1, 12; 3, 22). Po smrti Klaudiově (r. 54) mohl se opět vrátit do Říma.

Římská církev vzkvetla spanile pod rukou jeho. Podle svědectví sv. Pavla bylo v městě mnoho sborů věřících (Řím. 16, 3-16); křesťanství vniklo do rodin nejvznešenějších, i do domu císařova (Fil. 4, 22); křesťané žili svorně (Řím. 16, 19), byli plni lásky k bližnímu, naplnění jsouce všelikým uměním (Řím. 15, 14), a vyznamenávali se věrou a životem podle víry, takže pověst o tom šla po celém světě (Řím. 1, 8).

V Římě zemřel smrtí mučednickou zároveň se svatým Pavlem dne 29. června r. 67. Byl ukřižován, jak Kristus mu předpověděl (Jan 21, 18), avšak hlavou dolů, protože sám si toho přál (Origenes † 254 u Eusebia, Hist. eccl. III. 1). Ostatky jeho odpočívají pod hlavním oltářem ve chrámu sv. Petra v Římě.

Zbyly po něm dva listy.

Sv. Jakub Mladší. J a k u b Mladší byl biskupem jerusalemským. Žil tak svatě, že lid o závod dotýkal se lemu šatu jeho. Jeho svatost a horlivost v úřadě apoštolském roznítla Židy do té míry, že jej svrhli s cimbuří chrámového. Na dlažbě byl dobit od valcháře sochořem r. 62. Hrob jeho ukazuje se v Jerusalemě. Napsal jeden list.

Sv. Jan. J a n byl syn Zebedea a Salome z Betsaidy v Galilei (Mat. 4, 21; Mar. 1, 19; Mat. 27, 56; Mar. 15, 40). Dům Zebedeův těšil se jakémusi blahobytu (Luk. 8, 3) a Jan měl známosti se vznešenými Židy (Jan 18, 15). Nejprve byl učedníkem Jana Křtitele. Později přidal se s bratrem svým Jakubem k Ježíšovi (Jan 1, 35-39) a doprovázel jej z Judey do Káně galilejské s ostatními učedníky (Jan 2, 1-2). Když Ježíš po druhé jej vyzval, aby šel za ním (Mat. 4, 18-20), Jan přidržel se Ježíše trvale. Později byl povolán do sboru apoštolského (Luk. 6, 13-16) a zaujímal ve sboru vedle Petra a bratra svého Jakuba postavení vynikající. Po letnicích Jan působil s Petrem v Jerusalemě (Skut. 1, 13; 3, 1-4, 23) a v Samari (Skut. 8, 14-15). R. 36 (za první cesty Pavlovy do Jerusalema) byl po nějaký čas mimo Jerusalema (Gal. 1, 18), ale r. 46 byl opět

- 232 -

v Jerusalemě a zúčastnil se rokování o přijímání pohanů do církve (Gal. 2, 1-9). Také na sněmu jerusalemském r. 50 byl přítomen. O životě a působení Janově po r. 50 Písmo sv. nepraví nám ničeho. Z té doby čerpáme zprávy o Janovi z Otcův a spisovatelů církevních. Papias († asi r. 150) zaznamenal, že Jan dal evangelium obcím křesťanským v Malé Asii. Irenej († 202) nazývá učitele svého Polykarpa žákem Janovým. Tertullian († 240) připomíná, že za císaře Domitiana (81-96) Jan byl přiveden do Říma a uvržen do vřelého oleje. Když byl zázračně zachráněn, byl poslán do vyhnanství na ostrov Patmos. Za císaře Nery (96-98) mohl se opět vrátit do Efesu. Tam zemřel asi r. 100 a tam byl také pochován. Svátek jeho církev světí 27. prosince. Protože byl od Krista nejvíce milován, sluje miláček Páně. Nejmilejší thema ve spisech i ve slovech byla láska křesťanská. Proto sluje apoštolem lásky. Pozdrav jeho byl: „Synáčkové, milujte se vespolek.“ Sepsal evangelium, 3 listy a prorockou knihu: Zjevení sv. Jana. Kniha ta obsahuje zjevení, jež Jan měl ve vyhnanství na ostrově Patmu, o budoucích osudech církve.

Ostatní apoštolé. O ostatních apoštolech došly nás zprávy skrovné. Podle církevních dějin Eusebiovy († 340) sv. O n d ř e j působil mezi Skythy a s v. T o m á š v zemi partské. S v a t ý B a r t o l o m ě j přišel až do Indie, t. j. Šťastné Arabie a zanechal aramejské evangelium Matoušovo, které tam později (kolem r. 200) našel Pantaeus, filosof a učitel na katechetické škole v Alexandrii. F i l i p kázal ve Frygii a zemřel v Hierapoli, městě frygickém. M a t o u š prý působil v Ethiopii. J u d u T a d e a ctí Syrové za svého apoštola. Zbyl po něm jeden list. O Š i m o n u a M a t ě j o v i dovídáme se pouze, že se odebrali na východ. Všickni apoštolé, vyjma sv. Jana, zemřeli smrtí mučednickou.

Poznámka. Dějiny sv. apoštolů, zvláště Petra a Pavla jsou čerpány ponejvíce ze Skutkův apoštolských, sepsaných od sv. Lukáše v Římě r. 63 pro vznešeného Theofila.

Poučení. Velebme Boha za milosti, jež nám prokázal skrze svaté apoštoly, modlitbou církevní: „Bože, který jsi ráčil přivést nás k poznání jména svého skrze své svaté apoštoly, dej nám, abychom jich slávu věčnou vždy více oslavovali a z jejich oslavy vždy větší prospěch měli.“

- 233 -

§ 69. Listy katolické.

Katolickými (obecnými) listy slují list sv. Jakuba, dva listy sv. Petra, tři listy sv. Jana a list sv. Judy. Tyto listy slují katolickými (obecnými), protože nejsou nadepsány ani určité obci ani určité osobě (vyjma 3. list sv. Jana), nýbrž jsou věnovány veškerenstvu věřících.

List sv. Jakuba. l. O b e c n ý l i s t s v. J a k u b a a p o š t o l a. Mezi apoštoly jsou dva jména Jakub. Jeden, Jakub Starší, byl syn Zebedeův a Salomin a starší bratr apoštola Jana (Mat. 4, 21), druhý, Jakub Mladší, byl syn Alfea nebo Kleofáše a Marie, sestry, t. j. příbuzné Matky Páně. Tento Jakub sluje bratr Páně (Mat. 13, 55). Jakub

Starší byl sťat r. 42. Jakub Mladší byl biskupem jerusalemským a zemřel smrtí mučednickou r. 62. Tento Jakub byl spisovatel listu našeho. List tento jest určen dvanácti kmenů v rozptýlení (1, 1), t. j. pokřtěným Židům v Palestině a mimo Palestinu, kteří udržují styk s mateřskou církví jerusalemskou a biskupem jejím. Proto předpokládá znalost pojmů, názorův a zřízení židovských (2, 2; 5, 4), znalost obrazův a představ starozákonních (4, 4) a kárá vady, které se vyskytují u Židů, jako lakota, touha poučovati a obracetí jiné, svěhlavost a neústupnost, přesvědčení o svém spasení a spokojenost s sebou samým, tupení a posuzování bližního, lehkomyšlné přísahání. Sv. apoštol nevytýká pokřtěným Židům nedostatek pravé víry, naopak jest přesvědčen, že mají dokonalou znalost pravé víry (1, 18. 21; 2, 1 a násl.; 4, 17). Ale pohřešuje u nich energie a živosti víry, osvědčování víry v životě (1, 22-25), zvláště skutky milosrdnými (1, 27; 2, 13), trpělivostí v utrpení (1, 3; 5, 7) a krocením jazyka (1, 26; 3, 2). Tyto nedostatky a vady mravní u pokřtěných Židů daly podnět k tomuto listu. Vyléčiti a odstraniti tyto nedostatky a vady jest účel listu. Otázkami věroučnými list tento se nezabývá. List tento byl psán ještě před sněmem jerusalemským, asi r. 49. Náleží k nejstarším památkám literatury apoštolské. Jest ještě o několik měsíců starší nežli list Galatům.

Výňatky. „Potřebuje-li kdo z vás moudrosti, žádej od Boha, který dává všem hojně a nečiní výčitek, a bude mu dána. Žádej pak s důvěrou, nic nepochybuje. Neboť kdo pochybuje, podoben jest vlnám mořským, které se větrem pohybují a zmítají. Proto nedomnívej se člověk ten, že by co vzal od Pána" (1, 5-7).

- 234 -

„Blahoslavený muž, který snáší pokušení, neboť až bude zkušěn, vezme korunu života, kterou zaslíbil Bůh těm, kteří ho milují" (1, 12).
„Každý pak bývá pokoušen, jsa uchvácen a přilouzen žádostí svou. Potom žádost, když počne, porodí hřích, hřích pak, když jest vykonán, zplozuje smrt" (1, 14-15).
„Všeliké dáni výborné a všeliký dar dokonalý jest shůry, sestupuje od Otce světél, u něhož není proměny ani stínu proměny" (1, 17).
„Budiž pak každý člověk rychlý ke slyšení, ale zdoluhavý ke mluvení a zdoluhavý ke hněvu" (1, 19).
„Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce jest toto: Navštěvovati sirotky a vdovy v souzeních jejich a ostříhati sebe neposkvrněného od tohoto světa" (1, 27).
„Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Bude moci víra spasiti jej?" (2, 14).
„Jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak i víra bez skutků jest mrtvá" (2, 26).
„Ve mnohém zajisté klesáme všichni. Neklesá-li kdo ve slovu, ten jest muž dokonalý" (3, 2).
„Jazyk jest sice malý úd, a provozuje veliké věci. Až, jak malý oheň zapálí les jak veliký! I jazyk jest oheň, veškerenstvo nepravosti" (3, 5-6).
„Odkud jsou boje a sváry mezi vámi? Zdali ne právě ze žádostí vašich, které bojují v údech vašich? (4, 1).
„Přátelství s tímto světem jest nepřátelství s Bohem. Proto kdokoli chce býti přítelem tohoto světa, stává se nepřítelem božím" (4, 4).
„Odpírejte ďáblu a uteče od vás. Přiblížte se k Bohu a přiblíží se k vám" (4, 7-8).
„Co jest život váš? Pára jest, která na maličko se ukazuje a potom zmizí" (4, 15).
„Jest-li kdo mezi vámi zarmoucen, modli se; jest-li dobré myslí, propěvuji" (5, 13).
„Stůně-li kdo z vás, zavolej k sobě kněze církve a ti ať se modlí nad ním, mažiče jej olejem ve jménu Páně. Modlitba víry uzdraví nemocného, polehčí mu Pán, a jest-li ve hříších, budou mu odpuštěny" (5, 14-15).
„Proto vyznávejte se navzájem ze hříchů svých a modlete se za sebe vespolek, abyste byli spaseni, neboť mnoho zmůže vytrvalá modlitba spravedlivého" (5, 16).

Poznámka. List tento neodporuje listům sv. Pavla, ačkoli Jakub žádá víry se skutky a Pavel víry beze skutků. Jakub míní víru ospravedlněných a žádá, aby křesťan tuto víru osvědčoval skutky, zvláště skutky lásky a milosrdenství, kdežto Pavel v listě Římanům a Galatům má na mysli ospravedlnění jakožto přechod ze stavu hříchu do stavu milosti a prohlašuje víru za prostředek k ospravedlnění, skutkům zákona (Starého) však upírá moci ospravedlňující.

- 235 -

První sv. Petra. 2. První list sv. Petra jest psán z Říma v první polovici r. 64 vyvoleným cizincům, rozptýleným v Pontu, Galacii, Kapadocii, Asii (Přední) a Bithynii (1, 1). Vyvolenými cizinci myslí se křesťané. Křesťané jsou vyvoleni ke svatosti v tomto životě a ke slávě v onom životě. Jsou cizinci na zemi, protože pravá vlast jejich jest nebe. Jsou rozptýleni po jmenovaných provinciích, protože jsou v menšině proti pohanům. Podnět k listu tomu dala utrpení a pronásledování křesťanů v provinciích maloasijských. Křesťanům v oněch krajinách bylo snášeti pro víru rozličná příkoří se strany pohanů. Tato pronásledování mohla by u některých vésti k malomyslnosti, u jiných k odpadu k pohanství a u jiných dokonce k odvetě. Proto sv. Petr těší křesťany provincií maloasijských, poučuje je, jaké mají postavení ve světě a jaký význam má utrpení, dává jim pokyny, jak se mají zachovati v jednotlivých případech, dodává jim mysl i utvrzuje je ve víře. Zvláště klade důraz na to, že křesťanství, ač jest spojeno s utrpením a pronásledováním, přece jest „pravá milost boží" (5, 12).

Výňatky. „Ne porušitelnými věcmi, zlatem nebo stříbrem, jste vykoupeni..., nýbrž drahou krví Kristovou jakožto Beránka nevinného a neposkvrněného" (1, 18-19).

„Sladký jest Pán" (2, 3).

„Poddání tedy buďte všelikému zřízení lidskému pro Boha, buďto králi jako nejvyššímu nebo mistodržitelům jakožto poslaným od něho k potrestání zločincův a k pochvale dobrých, protože tak jest vůle boží, abyste činíce dobře, umlčeli nevědomost lidí nemoudrých" (2, 13-15).

„Snášíte-li trpělivě činíce dobře, to jest milost u Boha. Neboť k tomu jste povoláni, protože i Kristus trpěl za vás, zůstaviv vám při klad, abyste následovali šlépějí jeho; který nečinil hříchu, ani není nalezena lest v ústech jeho; který, když mu lálí, nelál, když trpěl, nehrozil, ale vzdával se tomu, jenž ho soudil nespravedlivě" (2, 20-23).

„Především pak mějte mezi sebou společnou lásku ustavičnou, protože láska přikrývá množství hříchů" (4, 8).
„Všichni pak vespolek dávejte najevo pokoru, protože Bůh pyšným se protíví, ale pokorným dává milost. Proto pokořte se pod mocnou ruku boží, aby vás Bůh povýšil v čas navštívení. Všelickou péčí svou uvrhněte na něho, neboť on pečuje o vás" (5, 5-7).
„Bud'te strážliví a bděte! Neboť protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by pohltit. Tomu odporujte, jsouce silní u víře" (5, 8-9).

- 236 -

Druhý sv. Petra. 3. Druhý list sv. Petra jest psán v Římě krátce před smrtí Petrovou, v první polovici r. 67, týmž čtenářům, kterým byl psán list první. Podnět k listu tomu dalo nebezpečství, jež hrozilo křesťanským obcím maloasijským od bludařů. Těmi bludaři myslí se pokřtění pohané, kteří přijavše křest, vrátili se k nepravostem pohanským a také jiné hleděli s sebou strhnouti, mluvíce jim o vyšší svobodě (2, 13-22). Tito bludaři zřekli se víry v nadpřirozené vedení lidstva a v odplatu věčnou (3, 4-9), prohlašovali učení o druhém příchodu Páně za klam (3, 4) a vykládající špatně listy Pavlovy (3, 16), učili svobodě, která vlastně byla vymanění těla (2, 13. 14. 19). U těchto bludařův objevují se již zárodky gnosticizmu. Sv. Petr svým listem hledí svých čtenářův uchrániti těchto svůdců. Přesvědčuje je o pravosti učení svého, protože byl očitý svědek proměnění jeho na hoře (1, 16-21), a upozorňuje je na tresty, které čekají svůdců jejich dle typů Starého zákona (2, 1-22). Konečně vyvrací pochybnosti o druhém příchodu Páně a o konci světa (3, 1-13) a připomíná, že učení jeho se shoduje úplně s učením Pavlovým (3, 14-18).

Výňatky. „Proto, bratři, tím více snažte se, abyste skrze dobré skutky jistě učinili povolání a vyvolení své" (1, 10).

„Neboť ne smyšlených bájí následující známu jsme vám učinili Pána svého Ježíše Krista moc a přítomnost, nýbrž sami byvše učiněni očitými svědky velikosti jeho. Neboť když od Boha Otce přijal čest a slávu, stal se k němu takovýto hlas od velebné slávy: Tento jest můj Syn milý, v němž mám zalíbení, jeho poslouchejte. Ten hlas my jsme slyšeli, jak přišel s nebe, protože jsme s ním byli na hoře svaté" (1, 16-18).

„Neboť ne z vůle lidské přineseno bylo kdysi proroctví, nýbrž Duchem svatým jsouce nadchnuti mluvili svatí muži boží" (1, 21).

„Jedno pak toto nebuď vás tajno, nejmilejší, že jediný den u Pána jest jako tisíc let a tisíc let jako den jediný" (3, 8).

„Přijde pak den Páně jako zloděj z toho dne nebesa s velikou prudkostí pomínou a živlové horkostí se rozplynou, země pak i díla, která jsou na ní, shoří" (3, 10).

„Nového pak nebe a nové země podle zaslíbení jeho čekáme, ve kterých spravedlnost přebývá" (3, 13).

První sv. Jana. 4. První list sv. Jana jest průvodní list k evangeliu Janovu. Tímto listem Jan chce usnadniti křesťanům maloasijským to, čeho se domáhá svým evangeliem, totiž utvrditi je ve víře křesťanské. Proto upozorňuje je na

- 237 -

hlavní články víry, o kterých mluvil již v evangeliu, totiž že Ježíš Kristus se vtělil, aby nás vykoupil krví svou na kříži. Krev Ježíšova prolitá na kříži má v sobě moc usmířovací a očišťovací. Kdo věří v Ježíše jakožto Syna božního a žije podle víry té, má život věčný. Protože mnozí bludaři učí o Kristu jinak, sv. Jan upozorňuje na ně a jmenuje je výslovně. Bezpečná známka pravé víry jest láska křesťanská. Proto sv. apoštol napomíná k lásce k Bohu a k lásce k bližnímu. Tento list byl sepsán v Efesu zároveň s evangeliem nebo brzy potom.

Výňatky. „Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme vám, abyste i vy měli společenství s námi a aby společenství vaše bylo s Otcem i Synem Jeho Ježíšem Kristem" (1, 3).

„Bůh jest světlo a temnosti není v něm žádné" (1, 5).

„Pravíme-li, že máme s ním společenství a chodíme-li ve tmě, lžeme a nečiníme pravdy. Ohodíme-li však ve světle, jako i on jest ve světle, máme společenství vespolek a krev Ježíše Krista, Syna jeho, očišťuje nás od všelikého hříchu" (1, 6-7).

„Pravíme-li, že nemáme hříchu, sami se klameme a pravdy není v nás. Vyznáváme-li hříchy své, věrný a spravedlivý jest Bůh, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti" (1, 8-9).

„Nemilujte světa ani těch věcí, které jsou ve světě. Miluje-li kdo svět, láska Otcova není v něm, protože vše, co jest ve světě, jest žádost těla a žádost očí a pýcha života a to není z Otce, nýbrž ze světa. A svět pomíjí i žádost jeho, ale kdo činí vůli boží, zůstává na věky" (2, 15-17).

„Nejmilejší, nyní jsme synové boží a ještě se neukázalo, co budeme. Víme, že až se ukáže, budeme mu podobní, protože budeme jej viděti tak, jak jest" (3, 2).

„Nikdo, kdo se zrodil z Boha, nečiní hříchu, protože simě boží zůstává v něm" (3, 9).

„Nedivte se, bratři, nenávidí-li vás svět. My víme, že jsme přeneseni ze smrti do života, protože milujeme bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti" (3, 13-14).

„Každý, kdo nenávidí bratra svého, jest vrah. A vy víte, že žádný vrah nemá života věčného v sobě zůstávajícího" (3, 15).

„Z toho poznali jsme lásku boží, že on položil za nás život svůj, i my musíme klásti životy za bratry. Kdo má statek tohoto světa a pozoruje, že bratr jeho trpí nouzí, a zavírá před ním srdce své, kterak láska boží zůstává v něm? Synáckové moji, nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a pravdou" (3, 16-18).

„Bůh jest láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm" (4, 16).

- 238 -

„Milujme tedy Boha, protože Bůh dříve miloval nás" (4, 19).

„Praví-li kdo: Miluji Boha a nenávidí bratra svého, jest lhář. Neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, kterého nevidí" (4, 20).

„Neboť to jest láska k Bohu, abychom zachovávali příkázání jeho, a příkázání jeho nejsou těžká, protože vše, co se zrodilo z Boha, pře-

máhá svět, a to jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše. Kdo jest, který přemáhá svět, ne-li ten, který věří, že Ježíš jest Syn boží?" (5, 3-5).
„Víme, že jsme z Boha a že svět všechen jest postaven ve zlém" (5, 19).

Druhý sv. Jana. 5. Druhý list sv. Jana má nápis: *ἐχλεχτή χροία καί τοῖς τέχνοις αὐτῆς* = vyvolené paní a dětem jejím. Vyvolenou paní nemyslí se osoba soukromá, nýbrž některá otec křesťanská, vyvolená choť (paní) Páně. Dítka její jsou členové její, neboť obec křesťanská je v Kristu zrodila a vychovala. V tomto listě apoštol napomíná k lásce křesťanské a ke stálosti ve víře v Ježíše Krista. Zároveň vystříhá od špatných učitelů. Druhý a třetí list sv. Jana byly psány bezpochyby v Efesu v posledním desetiletí 1. století.

Třetí sv. Jana. 6. Třetí list sv. Jana jest adresován jakémusi Gaiovi. Tento Gaius pohostil jednou misionáře, vyslané od Jana do oné obce křesťanské, takže oni misionáři vrátivše se k Janovi, veřejně před celou obcí ho pochválili pro pohostinství jeho. Proto Jan po těchto misionářích posílá Gaiovi tento list, v němž ho prosí, aby jim opět prokázal pohostinství. Jan již dříve (2. listem) obrátil se v té věci na celou obec křesťanskou, ale pánovitý biskup této obce, jménem Diotrefes, činí misionářům potíže. Nejenom sám jich nepřijímá, nýbrž i kletbou vyhrožuje každému, kdo by jim dopřál přístřeší. Jan kárá jednání onoho biskupa a slibuje, že osobně se dostaví a jednání onoho biskupa před celou obcí odhalí. Zatím ať Gaius nedbá vyhrůžek Diotrefových a řídí se příkladem Demetriovým. Demetrius rovněž nedbá hrozeb Diotrefových a jest oddán věrně Janovi.

List sv. Judy. 7. Obec aý list sv. Judy. Spisovatel tohoto listu jmenuje se sám: „Judas, služebník Ježíše Krista, bratr pak Jakubův" (1, 1). Jest tedy syn Alfeův nebo Kleofášův. V seznamích apoštolských sluje také Lebeus (Mat. 10, 3)

- 239 -

a Thadeus (Mar. 3, 18). Judas věnuje list osvědčeným ve víře pro Krista, totiž věrným věřícím. Těmi myslí pokřtěné Židy v Palestině, a zvláště v církvi jerusalemské. Představuje se čtenářům svým jako bratr Jakuba, biskupa jerusalemského, proto má na mysli čtenáře, kteří bratra jeho Jakuba dobře znají. Po smrti bratra jeho Jakuba († 62) vloudili se do křesťanské obce jerusalemské svůdcové. Proto Judas napsal list, aby povzbudil k boji proti těmto svůdcům. Vystoupení svůdců nesmí je zarážeti, protože jim bylo předpověděno. Svou víru proti svůdcům zachovají dobrou modlitbou a pravou službou boží. Kterí jsou již nakaženi, ty nechť poučují a hledí vyrvatí ze sítí záhuby. Kterí uznají chybu svou, ty nechť přijímají opět s láskou. List tento byl psán asi r. 65.

§ 70. Zjevení sv. Jana apoštola.

Zjevení (apokalypse – *αποκάλυψις*) sv. Jana jest kniha prorocká, ve které sv. Jan líčí vidění, jež měl na ostrově Patmu za císaře Domitiana (81-96), a to na konci vlády jeho. Místo, kde kniha byla sepsána, jest také Patmos, protože Jan ve vidění měl naříděno ihned napsati, co viděl. „Co vidíš, zapiš do knihy" (1, 11). Vidění Janova jsou dvojího druhu. Jedna týkají se přítomnosti, druhá budoucnosti církve (1, 19). Vidění týkající se přítomnosti církve jsou obsažena v prvním díle apokalypse (1, 10-3, 22). Jest to vidění sedmi listů sedmi obcím křesťanským. Druhý díl (4, 1-22, 5) znázorňuje plastickými obrazy budoucnost církve v sedmi viděních. V závěrku (22, 6-21) Jan uvádí, že Kristus sám ručí za pravdivost tohoto zjevení, a napomíná, aby je ochotně přijali. Výklady apokalypse Janovy jsou několikeré. Na základě všech výkladů můžeme říci: Zjevení sv. Jana jest kniha prorocká, která řadou obrazů líčí osudy církve až na konec světa, až do druhého příchodu Páně a posledního soudu. Nepřátele církve představují nevěreční Židé a pohanští Římané. Oba zaniknou, ale církev zvítězí. Protože Zjevení sv. Jana prorokuje osudy církve až na konec věků, jest podle vůle boží věřícím všech věků pramenem útěchy, zvláště ve dnech utrpení a pronásledování.

- 240 -

Výňatky. „Já jsem alfa i omega, počátek i konec, praví Pán Bůh, který jest a který byl a který přijíti má, všemohoucí" (1, 8).
„Znám skutky tvé, že nejsi ani studený ani horký. Kéž bys byl studený nebo horký. Ale že jsi vlažný, hodlám tě vyvrzi z úst svých" (3, 15-16).
„Aj, stojím u dveří a tluku. Jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře mi dveře, vejdu k němu a budu s ním večeřeti a on se mnou" (3, 20).
„A z těch čtyř zvířat každé mělo šest křídel a vůkol i uvnitř jsou plná očí a neměla odpočinutí ve dne ani v noci říkajíce: Svätý, svätý, svätý, Pán Bůh všemohoucí, který byl a který jest a který přijíti má" (4, 8).
„I ukázalo se znamení veliké na nebi. Žena, oděná sluncem, a měsíc pod nohama jejima a na hlavě její koruna dvanácti hvězd" (12, 1).
„I stal se boj veliký na nebi. Michael a andělé jeho bojovali s drakem a drak bojoval i andělé jeho a nepřemohli a nebylo již na leženo místo jejich na nebi. I svržen jest drak ten veliký, had starý, jenž slove ďábel a satan, který svádí všechen okres světa, a svržen jest na zemi i andělé jeho s ním svrženi jsou" (12, 7-9).
„I viděl jsem, jak šelma vystupuje z moře, majíc sedm hlav a deset robův, a na rozích jejich deset korun a na hlavách jejich jména rouhání" (13, 1).
„A viděl jsem: a aj, Beránek stál na hoře Sionu a s ním sto čtyřicet a čtyři tisíce majících jméno jeho a jméno Otce jeho napsané na čelech

svých... Toť jsou ti, kteří se neposkrvnili, neboť panicové jsou. Ti následují Beránka, kamkoli jde. Ti jsou koupeni z lidí jako prvotiny Bohu a Beránkovi" (14, 1. 4).

„A slyšel jsem hlas s nebe řkoucí ke mně: Piš: Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají. Již od této chvíle praví Duch, nechť odpočinou od prací svých, neboť skutkové jejich následují jich" (14, 13).

„I viděl jsem nebe nové a zemi novou, neboť první nebe a první země pominuly a moře již není" (21, 1).

„A já Jan viděl jsem město svaté, Jerusalem nový, sestupující s nebe od Boha, připravený jako nevěstu okrášlenou muži svému. I slyšel jsem hlas veliký s trůnu řkoucí: Aj, stánek boží s lidmi a přebývatí bude s nimi. A oni lidem jeho budou a on Bůh s nimi bude jejich Bohem. A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich a smrti již nebude, ani kvílení ani křiku ani bolesti již nebude, neboť první věci pominuly" (21, 2-4).

„Nevejde do něho (= nebeského Jerusalema) nic poskrvněného ani činícího ohavnost a lež, než toliko kteří napsáni jsou v Beránkově knize života" (21, 27).

„Blahoslavení, kteří umývají roucha svá v krvi Beránkově, aby byla moc jejich ke stromu života a aby vešli branami do města nebeského" (22, 14).

- 241 -

UKAZATEL OSOB A VĚCÍ.

A.

Agapy187
Akra 5
Alabastr 60
Almužna 51
Aloě 163
Alžběta 9, 12,13
Ananiáš a Safira 188
Anáš 140
Anna 18
Antiochie 199, 202
Apokalypse 239
Apollo 229
Apoštolé 45, 46, 230
Areopag 208
Aretas 6
Archelaus 6
As 121
Athény 207
Augustus 15, 16
Auranitis 5

B.

Barabáš149
Barjesu 202
Barnabáš 197,199, 202
Bartoloměj 30
Batanea 5
Bdění noční 75
Belzebub64
Benedictus 13
Beránek boží 30
Berenike 7, 212
Betanie 5, 27, 88, 104, 113,
Betfage 5, 114, 116
Betlehem 5, 15
Betsaida 4, 61, 86
Betsaida Julias 5
Bezeta 5, 124
Bičování 150
Blahoslavené oči 86
Blahoslavenství 47
Blázne 50
Bližní 87

Boháč a chudý Lazar 103
Bouře na moři 69
Brána těsná 54
Brány pekelné 80
Bratrské napomenutí 83
Bravní rybník 61

C.

Caesarea Filipova 5, 79, 80
Caesarea Palestinská 5, 198
Candidati 149
Celníci 27
Cesta křížová 153
Cesta sobotní 125

Č.

Čtvernásobná stráž 201
Čtvrťas 121
Čtvrtník 6

- 242 -

D.

Damašek 5, 196
Daň chrámová 81
Dcera Jairova 70 . . .
Dějiny zjevení božího v Novém zákoně 3
Dekapolis 5, 78
Dělníci na vinici 110
Demetrius zlatník 209
Denár 74
Deset malomocných 107
Desítměstí 5, 78
Dětství Ježíšovo 17
Diana efeská 209
Dionysius areopagita 208
Dionysius Exiguus 6
Diotrefes 238
Disciplina arcani 54
Dobré skntky 51
Dobrý pastýř 94
Dorkas 198
Druhý rok učitelského úřadu Ježíšova 61
Drusila 7, 211
Duch svatý 134
Dům Markův 200
Dům na písku a na skále 54
Dům Šimonův 43
Dvanáctiletý Ježíš v chrámě 23

E.

Ebal 37
Efa 102
Efesanům 221
Efesus 208
Efrem 106, 107
Ejhle, člověk! 152
Emauzy 5, 170
Eneáš 198
Epafras 223
Epafrditus 222
Ethiopec 193
Ethiopie 194
Etnarcha 6
Eutychos 210

Evangelia 177
Evangelické rady 109
Exkomunikace 84

F.

Falešní proroci 54
Farizej stoluje s Pánem Ježíšem 59
Farizeové 8
Farizeus a publikán 108
Fébe 214
Felix 211
Filadelfia 5
Filemonovi 228
Filip apoštol 29
Filip jáhen 192
Filip tetrarcha 6
Filipanům 222
Filipi 206

G.

Gabbatha 152
Gabriel 9, 11
Gaius 238
Galatům 220
Galilea 4
Gamaliel 190
Garizim 5, 37
Gaulanitis 5
Genezaretské jezero 65
Gerasa 5
Ginea 107
Gloria in excelsis 17
Golgota 5, 153

H.

Hakeldama 146
Hebreům (Židům) 229
Hebron 5
Heléni 7
Helénisté 7, 191, 193, 229

- 243 -

Herodes Agripa I. 6, 200, 201
Herodes Agripa II. 7, 212
Herodes Antipas 6, 73, 148
Herodes Veliký 5, 33
Herodiada 6, 73
Hluchoněmý 78
Hněvati se 49
Hodiny židovské 30, 153
Hodnověrnost evangelií 182
Hody lásky 187
Hon 106, 171
Hora Blahoslavenství 4, 46
Hora Olivetská 124, 177
Hřešící trestati 83
Hřivna 85
Hřivny 127
Hromnice 20
Hvězda tří králů 21

Ch.

Chloë 216
Chrám jerusalemský 31, 32, 33, 98
Chromý od narození 189
Chůze po moři 75
Chvalozpěv andělů 17

Chvalo zpěv Panny Marie 12
Chvalo zpěv Zachariášův 13

J.

Jáhnové 191
Jakub Mladší 231
Jakub Starší 200
Jakubův list 233
Jan evangelista 182, 231
Jan Křtitel 24, 25, 26, 27, 35, 57, 73
Janův list I. 236
Janův list II. 238
Janův list III. 238
Jericho 5, 87, 112
Jerusalem 5, 123
Jidáš zrádce 132, 145
Jinošství Ježíšovo 23
Jméno Ježíš 17
Jope 5, 198
Josef Flavius 6
Josef pěstoun 11, 21, 22, 31
Josef z Arimateje 163
Judas apoštol 238
Judea 5
Jupiter 203

K.

Kafarnaum 4, 40, 42, 44, 56
Kaifáš 106, 130, 142
Kalich 139
Kamenování Ježíšovo 97
Kana (Káně) galilejská 4, 40
Kandake 193
Karantanie 28
Kázání Ježíšovo v Nazaretě 41
Kázání na hoře 47
Kdo má uši k slyšení 68
Kedron 138
Kenchry 214
Kláda 206
Klaněti se v duchu 39
Kletba nad Jerusalemem 119
Kněžský úřad Ježíšův 130
Knihy Pisma sv. Nového zákona 3
Kobylky jedlé 25
Kolosanům 223
Komorník královny etiopské 193
Konec světa 121
Korint'ánům I. list 216
Korint'ánům II. list 219
Kornelius setník 198
Korec 102
Korozain 86
Koukol mezi pšenicí 66
Královský úřad Ježíšův 165
Království boží 68
Křest Janův 26, 27
Křest Ježíšův 36
Kréta 212
Krok 106
Kvadrans 121
Kvas 67
Kypr 202

L.

Lakomství 96
Láska k bližnímu 134
Láska k vlasti 116, 120
Lazar 103, 104, 113
Legie 140
Lékaři, uzdrav sebe samého 42
Letopočet křesťanský 6
Libra římská 114, 164
Listy katolické 233
Listy sv. Pavla 214
Lišky mají doupata 69
Lithostrotos 152
Lod' Šimonova 43
Loučení Ježíšovo s apoštoly 133
Lov ryb 43, 174
Lože 45
Lukáš 181
Lůno Abrahamovo 103
Lyda 5, 198
Lydia 206
Lysias 211
Lystra 203

M.

Magdala 4
Magnificat 12
Magové 21
Machaerus 5, 73
Malchus 140
Malomocný 55
Malta 212
Mamon 52, 102
Manželka Pilátova 149
Marek 180
Maria a Marta 88, 113
Maria Panna 11
Maří Magdalena 59, 169
Marnotratný syn 100
Matouš 179
Merkur 204
Mesiáš 8
Město postavené na hoře 48
Miletos 210
Milosrdný Samaritán 87
Mládenec naimský 57
Modlitba 51, 95
Moria 5, 124
Mrva v oku 53
Mudrci od východu 20
Myrha 21

N.

Naim 4, 57
Nanebevstoupení Páně 176
Nard indický 113
Narození Jana Křtitele 13
Narození Ježíšovo 15

Natanael 29
Návrat z Egypta 22
Navštívení Panny Marie 12
Nazaret 4, 11, 23, 24, 40, 41
Nedávejte svatého psům 53
Nemilosrdný služebník 83
Nemoc trest za hřích 94
Nemocný 38 let 61
Němý 64
Neodbytný přítel 95
Neporušenost evangelií 183
Nepřítele milovati 50
Nespravedlivý správce 102
Neúrodný fik 97
Nikodem 33, 91, 163

O.

Občanské právo římské 197
Oběť vdovina 120
Obětování Páně 18
Obrácení Šavlovo 195
Oděv 52
Odpouštění protivníku 49
Odpouštění ubližujícím 83
Odveta 50
Ofel 5
Ochrnulý 44
Ondřej 29
Onesimus 228
Otče náš 51, 95

- 245 -

P.

Pachole uprostřed 82
Pane, nejsem hoden 56
Pane, Pane 54
Panny 126
Pastýři u jeslí 16
Pavel, I. cesta 202
Pavel, II. cesta 205
Pavel, III. cesta 208
Pavel ve vazbě 211
Pavel plaví se do Říma 212
Pavel v Římě 213
Péče o statky pozemské 52
Pela 5, 125
Peníz daně 119
Perea 5
Perla 67
Petr obchází obce křesťanské 198
Petr v žaláři 200
Petr v Římě 230
Petrův I. list 235
Petrův II. list 236
Pilát Pontský 6, 147, 148
Písmo sv. Nového zákona 3
Pištcí 70
Pláč nad Jerusalemem 116
Pláčky 70
Planý fik 112
Pluk římský 140
Podobenství 67
Pochovávání mrtvol 106
Pohoršení 82

Pohřeb Pána Ježíše 162
Poklad skrytý v poli 67
Pokoj domu tomuto 71
Pokrm 52
Pokušení Ježíšovo 28
Pomazání Páně 113
Pomlčení o tajemstvích 54
Popsání světa 16
Porcius Festus 211
Posedlý 43, 64
Posedlý v synagoze 42
Poselstvo Janovo 57
Poslední soud 128
Poslední večere 130
Postiti se 52
Posuzování bližního 53
Posvěcení chrámu 97
Potití se krví 139
Povinnosti k bližnímu 53
Požehnaný Pán Bůh izraelský 13
Pravé poklady 52
Pravost evangelií 182
Primát Petrův 79, 174
Příprava na veřejné vystoupení Ježíšovo 24
Přisahatí 49
Prokurátoři římské 6
Proměnění Páně 80
Prorok ve své vlasti 40, 41
První rok učitelského úřadu Ježíšova 31
První učedníci Ježíšovi 29
První zázrak Ježíšův 30
Prvorozený 16
Publikáni 27
Publius 213
Půdorys chrámu jeruzalémského 34
Puteoli 213

Q.

Quarantaine 28

R.

Racha 50
Rachel 22
Rama 22
Rány na oslaveném těle Ježíšově 173
Římanům 214
Rodé 200
Roucho svatební 118
Rozdělení dějin zjevení božího v Novém zákoně 4
Rozeslání 72 učedníků 85
Rozmnožení chlebů I. 74
Rozmnožení chlebů II. 78
Rozsevač 65

- 246 -

S.

Saduceové 8
Samaria 4
Samaritáni 4
Samaritánka 37
Sazba krevní msty 85
Sedmero podobenství o království božím 65
Sergius Pavel 202

Seslání Ducha svatého 185
Sichar 36
Sichem 5, 36
Siloe 90, 92
Síň Královská 33
Síň Šalomounova 33, 97
Simeon 18
Simonie 194
Sion 5, 124
Síť 67
Sláva na výsostech 17
Slavný vjezd do Jerusalema 114
Slepý od narození 92
Sloužití dvěma pánům 52
Slova Ježíšova na kříži 160
Služebník setníkův 56
Smrtelná úzkost Ježíšova 137
Sněm jerusalemský 204
Soud u Římanů 148, 152
Soud u Židů 51
Soudní dvůr Pilátův 148
Spiknutí proti Ježíšovi 130
Společné jmění prvních křesťanů 188
Spravedlnost 49
Stadium 106
Stater 82
Stětí sv. Jana 73
Stráž u hrobu Ježíšova 164, 170
Střechy ploché 44
Strom dobrý a zlý 54
Studnice Jakubova 36
Sůl země 48
Svatba královská 118
Svatba v Káni galilejské 30
Svatební obřady 126
Svátky stánků 89, 90, 91
Svatokupectví 194
Svatý Jan v horách 12
Svatyně prvních křesťanů 187
Svědkové 84, 92
Světlo světa 48, 91
Synedrium 8
Syn Josefův 41

Š.

Šavel 192, 195
Šimon Cyrenský 153
Šimon kouzelník 192
Šimon koželuh 198
Štěpán 191

T.

Tabita 198
Tábor 4, 81
Těla oslavená 168
Temnosti zevnitřní 56
Tetrarcha 6
Thesaloničanům I. list 224
Thesaloničanům II. list 225
Tchyně Šimonova 43
Tiberias 4, 75

Tiberius 25, 26
Timotheovi I. list 226
Timotheovi II. list 226
Timotheus 204, 224, 226
Titovi 227
Tomáš 173
Tradice 3
Trachonitis 5
Třetí rok učitelského úřadu Ježíšova 77
Třicet stříbrných 130
Trn koruny Kristovy 151
Troas 206, 210
Tuna 102
Tychikus 221, 223

U.

Učedníci Janovi 35
Učil, moc maje 55
Učitelství úřad Ježíšův 31

- 247 -

Ukřižování 157
Úmysl 51
Umývání nohou 131
Úředník královský v Kafarnaum 40
Ustanovení nejsvětější svátosti 133
Ústní podání 3
Útěk do Egypta 21
Uvádění v úřad apoštolský 71
Uzdravovati v sobotu 62

V.

Večeřadlo 133
Velbloud 110
Velebí duše má 12
Velekněžská modlitba 135
Velekněžství 8
Velerada židovská 8
Veřejný život Ježíšův 24
Věřitel a dlužník 85
Vinný kmen 135
Voda živá 39
Vyčištění chrámu 31, 117
Vyobcování 84
Vysoká rada zakročuje proti apoštolům 189, 190
Vyrvalá prosba 54, 95
Vzkříšení Ježíšovo 165
Vzkříšení Lazarovo 104
Vztahovati ruku k pluhu 69

Z.

Zahrada Getsemanská 137
Zachariáš 9, 12, 13, 120
Zacheus 112
Zapření Petrova 142, 144, 145
Zaslíbení svátosti oltářní 75
Zavinování mrtvol 57
Závitek pergamenový 41
Zeměpisný stav v Palestině 4
Zjevení Páně 20
Zjevení sv. Jana 239
Žkázka Jerusalema 121

Zrno hořčičné 67
Ztracená ovce 99
Ztracený peníz 100

Ž.

Žebřík Jakubův 30
Žehnání dítkám 108
Žena 31, 39
Žena kananejská 77
Žena nemocná 12 let 70
Žernov osličí 84
Život náboženský 7
Život politický 5
Život prvních křesťanů 187

- 248 -

OBSAH.

Úvod 3
Dějiny zjevení božího v Novém zákoně pojem, prameny, důležitost a rozdělení —
§ 1. Stav zeměpisný v Palestině za času Kristova 4
§ 2. Život politický 5
§ 3. Život náboženský 7

P r v n í d o b a. I. díl

Skrytý život Ježíšův.

(Od 5. r. př. Kr. do 26. r. po Kr. nebo od r. 748—779 od zal. Říma.)

- § 4. Události před narozením Ježíšovým 9
1. Anděl zvěstuje narození předchůdce Ježíšova —
2. Anděl zvěstuje narození Ježíšovo 11
3. Navštívení Panny Marie 12
4. Narození Jana Křtitele 13
§ 5. Narození Ježíšovo 15
§ 6. Narození Kristovo zvěstováno pastýřům 16
§ 7. Děťství Ježíšovo 17
1. Pojmenování Páně —
2. Obětování Páně 18
3. Zjevení Páně 20
4. Útěk do Egypta 21
5. Návrat z Egypta 22
§ 8. Jinošství Ježíšovo 23

II. díl.

Veřejný život Ježíšův.

A. Příprava na veřejné vystoupení Ježíšovo.

(Od r. 26—27 po Kr. nebo od r. 779—780 po zal. Říma.)

- § 9. Jan, předchůdce Ježíšův 24
1. Jan na poušti —
2. Jan káže křest pokání 25
3. Jan křtí Pána Ježíše 27

- 249 -

- § 10. Události po křtu Ježíšově 28
1. Ježíš jest pokoušen od ďábla —
 2. Ježíš volí si první učedníky 29
 3. Ježíš činí první zázrak před učedníky svými 30

B. Ježíšův úřad učitelský.

První rok učitelského úřadu Ježíšova.
(Od velikonoc r. 27 do velikonoc r. 28 po Kr. nebo od r. 780—781 po zal. Říma.)

- § 11. Ježíš v Judsku 31
1. Ježíš v chrámě jerusalemském —
 2. Ježíš rozmlouvá s Nikodemem 33
 3. Činnost Ježíšova mimo Jerusalem 35
- § 12. Ježíš v Samaří 36
- § 13. Ježíš v Galilei 40
- Ježíš v Káni galilejské a v Nazaretě —
- § 14. Ježíš v Kafarnaum 42
1. Ježíš uzdravuje posedlého v synagoze —
 2. Ježíš uzdravuje v domě Šimonově 43
 3. Ježíš požehnal lovu ryb —
 4. Ježíš uzdravil ochrmlého 44
- § 15. Ježíš na hoře Blahoslavenství 45
1. Volí si apoštoly —
 2. Mluví k apoštolům a lidu 46
 - a) O osmeru blahoslavenství 47
 - b) O důstojnosti a povinnostech apoštolů 48
 - c) O pravé spravedlnosti 49
 - d) O dobrém úmyslu 51
 - e) O pravých pokladech 52
 - f) O povinnostech k bližnímu 53
 - g) Závěrek 54
- § 16. Ježíš sestupuje s hory Blahoslavenství 55
1. Ježíš uzdravuje malomocného —
 2. Ježíš uzdravuje služebníka setníkova 56
 3. Ježíš křísí mládence naimského 57
- § 17. Ježíš rozmlouvá s poselstvem Janovým a s Maří Magdalenou -
1. Ježíš rozmlouvá s poselstvem Janovým -
 2. Ježíš rozmlouvá s Maří Magdalenou 59

- 250 -

Druhý rok učitelského úřadu Ježíšova.
(Od velikonoc r. 28 do velikonoc r. 29 po Kr. nebo od r. 781—782 po zal. Říma.)

- § 18. Ježíš po druhé v Jerusalemě 61
1. Ježíš uzdravuje člověka nemocného 38 let —
 2. Ježíš dokazuje Židům, že má právo uzdravovati v sobotu 62
- § 19. Ježíš vrátil se do Galileje 64
- Ježíš pohaněn od nepřátel svých —
- § 20. Ježíš káže na jezeře Genezaretském 65
- (Sedmero podobenství o království božím) —
- § 21. Ježíš se plaví přes jezero a vrací se do Kafarnaum 69
1. Ježíš nepřijímá každého za učedníka —

- 2. Ježíš utiňuje bouři —
- 3. Ježíš opět v Kafarnaum 70
(Uzdravení ženy nemocné 12 let a vzkříšení dcery Jairovy) —
- § 22. Ježíš uvádí učedníky v úřad apoštolský 71
- § 23. Jan Křtitel sťat 73
- § 24. Apoštolé vracejí se k Ježíšovi 74
- § 25. Ježíš zaslibuje nejsvětější svátost oltární 75

Třetí rok učitelského úřadu Ježíšova
(Od velikonoce r. 29 do velikonoce r. 30 po Kr. nebo od r. 782—783 po zal. Říma.)

- § 26. Ježíš za hranicemi galilejskými 77
 - 1. Ježíš mluví se ženou kananejskou —
 - 2. Ježíš uzdravuje hluchoněmého 78
 - 3. Ježíš rozmnožuje chleby po druhé —
 - 4. Ježíš slibuje Petrovi primát 79
 - § 27. Ježíš v Galilei 80
 - 1. Proměnění Páně —
 - 2. Daň chrámová 81
 - 3. Řeč Ježíšova v Kafarnaum 82
 - § 28. Ježíš ubírá se do Jerusalema 85
 - 1. Ježíš rozesílá 72 učedníky —
 - 2. Ježíš mluví o milosrdném Samaritánu 87
 - 3. Ježíš u sester Marie a Marty 88
 - § 29. Ježíš v Jerusalemě o svátcích stánku 89
 - 1. Ježíš učí v chrámě —
 - 2. Ježíš uzdravuje slepého od narození 92
 - 3. Ježíš mluví o dobrém pastýři 94
- 251 -
- § 30. Ježíš chodí po Judei 95
(Od svátků Staňkův až do svátku posvěcení chrámu. Od října do prosince r. 30 nebo r. 783 po zal. Říma.)
 - 1. Ježíš učí modlití se —
 - 2. Ježíš mluví o lakomství 96
 - 3. Ježíš mluví o neúrodném fíku 97
 - § 31. Ježíš opět v Jerusalemě o slavnosti posvěcení chrámu —
 - § 32. Ježíš za Jordánem 99
 - 1. Podobenství o ztracené ovci —
 - 2. Podobenství o ztraceném penízi 100
 - 3. Podobenství o marnotratném synu —
 - § 33. Pokračování 102
 - 1. Podobenství o nespravedlivém správci —
 - 2. Podobenství o boháči a chudém Lazaru 103
 - § 34. Ježíš v Bétanii křísí Lazara 104
 - § 35. Poslední cesta Ježíšova do Jerusalema 107
 - 1. Ježíš uzdravuje deset malomocných —
 - 2. Ježíš mluví podobenství o farizeovi a publikánu 108
 - 3. Ježíš žehná dítkám —
 - 4. Ježíš mluví o evangelických radách 109
 - 5. Ježíš mluví podobenství o dělnících 110
 - § 36. Pokračování 111
 - 1. Ježíš předpovídá utrpení své —
 - 2. Ježíš zastavuje se u Zachea 112
 - 3. Ježíš stoluje v Bétanii 113
(8. Nisanu — v pátek.)
 - § 37. Ježíš vjíždí slavně do Jerusalema 114
(9. Nisanu — v sobotu.)
 - 1. Ježíš sedá na oslátka —
 - 2. Ježíš pláče nad Jerusalemem 116

- 3. Ježíš vyčišťuje chrám 117
(10. Nisanu — v neděli.)
- § 38. Ježíš učí v chrámě naposled —
(11. a 12. Nisanu — v pondělí a úterý.)
 - 1. Ježíš mluví podobenství o svatbě královské 118
 - 2. Ježíš mluví o penízi daně 119
 - 3. Ježíš vyslovuje kletbu nad nevěřícími zákoníky a farizeji —
 - 4. Ježíš chválí obět vdovinu 120
- § 39. Ježíš mluví o zkáze Jerusalema a konci světa 121
- § 40. Ježíš napomíná ke stálé bdělosti a pracovitosti 126
 - 1. Podobenství o desíti pannách —
 - 2. Podobenství o hřivnách 127
- § 41. Ježíš mluví o posledním soudu 128

- 252 -

C. Ježíšův úřad kněžský.

(Od poslední večeře do slavného vzkříšení Páně. O velikonocích r. 30 po Kr. nebo r. 783 po zal. Říma.)

- § 42. Nepřátele spikli se proti Ježíšovi 130
(12. Nisanu — v úterý.)
- § 43. Ježíš večeri naposled s apoštoly —
(14. Nisanu — ve čtvrtek.)
- § 44. Ježíš umývá nohy apoštolům 131
- § 45. Ježíš předpovídá, že Jidáš ho zradí 132
- § 46. Ježíš ustanovuje nejsvětější svátost oltářní 133
- § 47. Ježíš loučí se s apoštoly —
 - 1. Ježíš napomíná apoštoly ke vzájemné lásce —
 - 2. Ježíš předpovídá Petrovi, že ho zapře, a apoštolům, že ho opustí 134
 - 3. Ježíš těší apoštoly —
 - 4. Ježíš mluví podobenství o vinném kmeni 135
 - 5. Ježíš modlí se modlitbu velekněžskou —
- § 48. Ježíš vydává se v ruce nepřátel 137
 - 1. Smrtná úzkost Ježíšova v zahradě Getsemanské —
 - 2. Ježíš jat 139
- § 49. Ježíš před soudem náboženským 140
 - 1. Ježíš u Anáše —
 - 2. Ježíš u Kaifáše 142
 - a) Noční sedění velerady —
 - b) Druhé a třetí zapření Petrovo 144
 - c) Ježíš v žaláři 145
 - d) Ranní sedění velerady a konec Jidášův —
- § 50. Ježíš před soudem světským 147
 - 1. Ježíš u Piláta —
 - 2. Ježíš u Heroda Antipy 148
 - 3. Ježíš opět u Piláta 149
 - a) Barabášův přednost před Ježíšem —
 - b) Kristus bičován a trním korunován 150
 - c) Ježíš představen lidu a vydán na smrt 151
- § 51. Ježíš Kristus ukřižován a pohřben 153
 - 1. Gesta křížová —
 - 2. Pán Ježíš byl ukřižován a umřel 157
 - 3. Podivuhodné zjevy při smrti Ježíšově 162
 - 4. Otevření boku a pohřeb Pána Ježíše —
 - 5. Stráž u hrobu 164

- 253 -

D. Ježíšův úřad královský.

(Od slavného vzkříšení do nanebevstoupení Páně. R. 30. po Kr. nebo r. 783 po založ Říma.)

- § 52. Vzkříšení Ježíšovo 165
První zprávy o zmrtyvýchvstání Ježíšově —
a) Ženy u hrobu —
b) Petr a Jan u hrobu 168
- § 53. Zjevení Ježíšova a zatvrzelost velekněží židovských 169
1. Pán Ježíš zjevuje se Marii Magdaleně —
2. Pán Ježíš ukazuje se ženám 170
3. Vysoká rada židovská podplácí stráž —
4. Pán Ježíš zjevuje se dvěma učedníkům jdoucím do Emauz —
5. Pán Ježíš ukazuje se desíti apoštolům a učedníkům přítomným s nimi 172
6. Pán Ježíš zjevuje se všem apoštolům, i Tomášovi 173
7. Pán Ježíš zjevuje se u jezera Genezaretského a dává Petrovi primát —
8. Pán Ježíš zjevuje se apoštolům na hoře a dává jim posláni světové 175
9. Pán Ježíš zjevuje se učedníkům svým v den nanebevstoupení svého —
- § 54. Pán Ježíš vstupuje na nebesa 176
§ 55. Čtyři evangelia 177

Druhá doba.

Život a činnost sv. apoštolů.

(Od r. 30 až 100 po Kr.)

I. díl.

Působení sv. apoštolů mezi Židy.

- § 56. Církev Kristova vstupuje v život 185
§ 57. Život prvních křesťanů 187
1. Vzorné mravy prvních křesťanů -
2. Výjimka (Ananiáš a Safira) 188
§ 58. Vysoká rada zakročuje proti apoštolům 189
§ 59. Apoštolé ustanovují jáhny 191
§ 60. Obrácení Šavlovo 195
§ 61. Petr obchází obce křesťanské 198
§ 62. Herodes Agripa I. pronásleduje církev 200

- 254 -

II. díl.

Působení sv. apoštolů mezi pohany.

- § 63. Činnost sv. Pavla 202
§ 64. Pokračování 205
§ 65. Dokončení 208
§ 66. Pavel ve vazbě (61—63) 211
§ 67. Listy sv. Pavla 214
1. List Římanům —
2. První list Korint'ánům 216
3. Druhý list Korint'ánům 219
4. List Galatům 220
5. List Efesanům 221
6. List Filipánům 222

7. List Kolosanům	223
8. První list Thesaloničanům	224
9. Druhý list Thesaloničanům	225
10. První list Timotheovi	226
11. Druhý list Timotheovi	—
12. List Titovi	227
13. List Filemonovi	228
14. List Hebreům	229
§ 68. Činnost ostatních apoštolů	230
§ 69. Listy katolické	233
1. Obecný list sv. Jakuba apoštola	—
2. První list sv. Petra	235
3. Druhý list sv. Petra	236
4. První list sv. Jana	—
5. Druhý list sv. Jana	238
6. Třetí list sv. Jana	—
7. Obecný list sv. Judy	—
§ 70. Zjevení sv. Jana apoštola	239

Seznam ilustrací.

Anděl zvěstuje narození Ježíšovo	10
Narození Páně	14
Kaple v jeskyni Narození Ježíšova v Betlémě	15
Mudrci klanějí se Ježíšovi	19
Drsné roucho smuteční a kající	25
Chrám jerusalemský	32
Půdorys chrámu jerusalemského	34
Město Sichar s horami Ebal a Garizimem	37
Nazaret	40
Závitek pergamenový	41
Moderní a staroegyptské střechy	44

- 255 -

Hora Blahoslavenství	46
Zbytky městečka Naima	58
Jídelna v domě pompejském	60
Moře Galilejské	66
Denár za Augusta	74
Denár za Tiberia	—
Soudní brána Alhambry	79
Hora Tábor	81
Betanie	88
Schodiště ku prameni Siloe	90
Náměstí chrámové v Jerusalemě v nynější podobě	98
Vnitřek hrobu ve skále	105
Planý fik (ficus sycomorus)	112
Nard indický	113
Ježíš vjíždí slavně do Jerusalema	115
Římský čtvrtas z dob Kristových, jinak kvadrant	121
Jerusalem s hory Olivetské	123
Zahrada Getsemanská	138
Dvůr domu na východě	141
Domovní dveře na východě s vrátným	143
Hakeldama	146
Římsí vojáci ve zbroji	147
Římský liktor s pruty	151
Křížová cesta (Via dolorosa) v Jerusalemě	154
Ježíš na kříži	156
Ježíše kladou do hrobu	161
Zmrtvýchvstání Páně	166

Jak zavinovali mrtvolu	169
Hora Olivetská	177
Ježíš vstupuje na nebesa	178
Seslání Ducha svatého	184
Damašek	196
Jupiter (Zeus) dle soch řeckých	203
Merkur (Hermes)	204
Kláda na ruce a nohy	206
Chrám Diany efeské	209